ROMANUL DE DRAGOSTE

Władysław Reymont

VAMPIRUL

EDITURA GARAMOND

WŁADYSŁAW REYMONT

V A M P I R U L

COLECȚIA „ROMANUL DE DRAGOSTE“

Coperta:
CONSTANTIN POHRIB

Władysław Reymont,
Wampir
Gebethner i Wolff, Warszawa, 1950

I.S.B.N.: 973-9140-34-3

WŁADYSŁAW REYMONT

VAMPIRUL

Roman

Traducere, prefață și note:
STAN VELEA

EDITURA GARAMOND
BUCUREȘTI, BULEVARDUL REPUBLICII NR. 68

PREFAȚĂ

Preocupările teozofice n-au avut în Reymont[1] *un apostol cu veleități doctrinare. Nefiind un spirit înclinat spre rigurozitatea științifică, n-a scris lucrări de amploare cu ambiții demonstrativ experimentale, ca Hasdeu. Intervențiile lui s-au menținut în principiu la nivelul literaturii. Elemente din cabala ebraică, metempsihoza indică și monoteismul creștin – izvoare din care își trag existența teoriile spiritiste – la care se adună ecouri înrudite din magnetismul animal și hipnotism, transpar disparate în câteva schițe și nuvele și închegate într-un ansamblu oarecum unitar în romanul* Vampirul. *Aceste secvențe idealist-mistice vor ușura receptarea unora dintre ideile esteticii simboliste, date fiind unele afinități ideologice. Spiritismul însuși reprezenta o modă ultraromantică, moștenită și de simboliști.*

De când datează primul contact al lui Reymont cu spiritismul și în ce împrejurarea anume s-a petrecut, dacă prin mijlocirea cărților sau prin participarea directă la ședințe, sunt întrebări la care nu se poate răspunde cu precizie din cauza lipsei de dovezi. Din relatările biografice, cuprinse în lucrările istoricilor literari polonezi, rezultă că în 1887, când Puszow, secretarul Asociației Teozofice cu sediul la Wrocław, l-a luat cu el în Germania, apoi la Wrocław, îl cunoștea mai demult și îl aprecia ca pe un bun medium[2]. *Afirmația presupune relații antecedente anului 1887, asupra cărora, din păcate, nu s-au aflat atestările corespunzătoare. Este cert însă că, după 1887, trebuie să fi manifestat un interes cât de cât susținut pentru spiritism, de*

[1] Władisław Stanisław Reymont s-a născut la 7 mai 1867 și a murit la 25 decembrie 1925, după ce primise Premiul Nobel în 1924 pentru tetralogia *Țăranii*. A scris numeroase note, reportaje, schițe, povestiri și nuvele, precum și romanele: *Comedianta–Frământări* (*Komediantka–Fermenty*, 1896 –1897); *Pământul făgăduinței* (*Ziemia obiecana*, 1899); *Țăranii* (*Chłopi*, 1904 –1909); *Vampirul* (*Wampir*, 1911); *Visătorul* (*Marzyciel*, 1909); *Anul 1794* (*Rok 1794*, 1913 –1918).

[2] Cf. L. Goliński, *Fiul pământului. Despre Wł. Reymont* (*Syn ziemi. Rzecz o Wł. Reymoncie*), Varșovia, 1954.

vreme ce în 1890 figurează printre cei 39 de membri ai Asociației Psihice, organizate atunci la Wrocław[1], *iar în 1894 ia parte, împreună cu medicul homeopat Józef Drzewiecki, la un congres al teozofilor, care se ținea la Londra*[2]. *Ulterior, preocupările pentru temele oculte cresc în intensitate. Reymont este prezent la multe ședințe ale inițiaților. Un fapt sugestiv este și prietenia lui cu doctorul J. Ochorowicz, spiritist cunoscut în Polonia, care a scos și o carte în această direcție, apreciată de B. P. Hasdeu ca folositoare, în ceea ce privește materialul pe care-l conține, dar ca o „încurcătură" sub raportul teoretizării datelor*[3].

Unele dintre fenomenele spiritiste pe care Reymont le-a răsfrânt în opera sa numai sub forma unor fapte descrise aparent obiectiv, fără vreo intenție de a le explica geneza, este acela al telepatiei, definită de Hasdeu „telegrafie a iubirii", într-un capitol special din Sic cogito. *Explicată de științele pozitive printr-un sistem de emisie și recepție analog telegrafiei fără fir, capacitatea unor ființe de a percepe de la distanță și fără ajutorul simțurilor obișnuite este exemplificată de scriitor în câteva direcții. Unele personaje, înzestrate cu o sensibilitate foarte dezvoltată, prevăd întâmplările viitoare, triste îndeosebi. Un punct de plecare pentru descrierea presentimentelor la oameni sau la animale l-a aflat inițial Reymont în unele credințe populare, potrivit cărora unele animale din preajma omului, câinele, de pildă, își părăsesc stăpânul înainte de a muri și sucombă nevăzute de nimeni. Astfel se explică, în parte, și stările sufletești, în genere apatice și mohorâte, care nu au nici un motiv în ordinea senzorială imediată. Aproape toate personajele de prim-plan din romanul* Vampirul, *o palpitantă narațiune de dragoste cu dese momente de* suspence, *se află în cea mai mare parte a timpului sub apăsarea unei neliniști înfrigurate, care crește nu o dată în spaime de-a dreptul superstițioase, prefigurând mai totdeauna întâmplări neplăcute ce schimbă rosturile vieții; arareori dimpotrivă, precum apropierea fie și imaginară dintre Zenon și Daisy.*

---

[1] La Wrocław, în biblioteca „Ossolineum", se află facsimilul unui anunț tipărit care atesta înființarea Asociației Psihice la 15.X.1890. În afară de numele și prenumele membrilor, printre care se găsește și acela al lui „Władysław Reiment", căci așa se iscălea scriitorul pe atunci, anunțul mai are încă două rubrici privitoare la situația civilă și la cunoașterea dansului, cea din urmă calitate probabil necesară în anumite practici de inițiere. Reymont era cavaler și știa să danseze.

[2] L. Goliński, *op. cit.*

[3] B. P. Hasdeu, *Sic cogito*, București, 1892, p. 89.

Alteori, firile extrem de sensibile interceptează evenimente care se consumă la depărtări enorme față de locul în care se află. În Vampirul *Zenon, un scriitor polonez emigrat în Anglia, abia trezit dintr-un somn hipnotic, își vede patul plin de violete de la Daisy care în realitate nici nu fusese la el. Cunoașterea telepatică a celor ce se întâmplă în afara apropierii imediate a simțurilor se produce chiar dacă persoana cu însușiri mediumistice doarme. Dar nu numai evenimente diferite pot să fie percepute de la distanță, ci și voința cuiva. Pomenitul Zenon se află în completa stăpânire a indienei Daisy. O forță mai puternică decât voința proprie îl călăuzește spre ea. Când nu se află alături, dorința ei i se transmite pe calea transcendentului; își aude numele strigat, îi sună în urechi o melodie cunoscută în împrejurări caracteristice, ființe invizibile îi scriu depeșe etc. Alternanța, dozarea magistrală și interferența fantasticului cu realul prilejuiesc autorului crearea unor scene cu adevărat antologice, captivante, care vădesc preeminența premeditată a elementelor din primul registru; ritualul biciuirii, nuntirea lui Daisy cu Bafomet, întruparea răului, dedublările psiho-fizice și „minunile" spiritiste, spre exemplu.*

Aminteam mai înainte de Zenon, principalul personaj călăuză din Vampirul. *Starea lui, în care autorul a pus multe din experiențele personale*[1], *seamănă izbitor cu aceea denumită în mod curent dedublare de persoană. Ca expresie literară a vigilambulismului, Zenon nu este un punct izolat în creația lui Reymont. El continuă, de fapt, pe Orłowski, șeful stației Bukowiec, din romanul* Comedianta–Frământări. *În modul de apreciere a acestor două cazuri, există, însă, o diferență ilustrativă pentru evoluția conceptuală parcursă și starea de spirit în care scriitorul elaborează cele două romane. Pe când Orłowski reprezintă un caz patologic, fiind descris ca atare, Zenon sau Joe marchează o creștere a elementelor oculte care ajung să domine conștiința autorului în perioada respectivă. Orłowski este, în ultima fază, un nebun tipic, dar Zenon se află în stăpânirea unor forțe misterioase, despre care, împreună cu Reymont, nu știe nimic și pe care nu le neagă. În roman, Zenon acționează în două ipostaze. Ca un om normal care, atunci când nu se află sub înrâurirea lui Daisy, respinge lucid și rațional motivațiile metareale, oculte, și ca*

[1] Vezi A. Grzymała-Siedlecki. *Din ascunzișurile biografiei lui Reymont* (*Ze skrytek biograficznych Reymonta*), „Kurier Warszawski", 26.II.1935.

un instrument docil al voinței acesteia. Sunt comportamente total diferite, cu întemeieri și perimetre de realizare conceptual opuse. Un posibil punct terminus al evoluției lui Zenon îl reprezintă Joe sau chiar Daisy însăși. Cel dintâi, în urma unor practici fachirice, realizează sub îndrumarea lui Mahatma Guru dedublarea propriu-zisă a „eului" împărțit și unitar în același timp în două identități; amândouă de sine stătătoare și conștiente de sine. În vreme ce Daisy are și ea capacitatea de a participa la întâmplări care se petrec concomitent în puncte diferite ale orașului. Momentele de răjghinare a ființei de către Joe prin concentrarea voinței sunt pe drept cuvânt cutremurătoare prin teribilitatea lor mută, superior expresivă.

Reymont credea în existența lumii spiritelor. Cu rădăcini într-una din dogmele fundamentale constitutive ale religiei, ideea este complicată în spiritism prin revelațiile lui Swedenborg, pe care trebuie să-l fi cunoscut și Reymont cel puțin în parte din traducerea franceză apărută în 1872. Potrivit unor „adevăruri" dictate de însăși divinitatea, între cer și infern ar exista o sferă populată de suflete după dispariția învelișurilor materiale[1]*. În sistemele unora dintre doctrinarii spiritiști, lumea nu este decât o întrupare a spiritelor emanate de la Dumnezeu. Diversitatea fenomenală și evoluția în timp erau explicate prin teoria metempsihozei indiene, după care sufletele trebuia să parcurgă circuitul tuturor formelor de existență pentru a se putea întoarce la Dumnezeu purificate de păcatele săvârșite în viețile anterioare. În felul acesta, viața era extinsă și la elementele anorganice, întreaga natură fiind legată prin firele invizibile ale spiritelor care ar exista în absolut toate formele materiale. Așadar, idealiștii, chiar cei obiectivi, au observat și ei legătura dintre componentele universului, dar au explicat-o, cum era de așteptat, printr-o dogmă spiritualistă și nu prin materia obiectivă ca izvor și cauză unică pentru toate procesele.*

Prezent mai întâi în subconștientul afectiv, sentimentul înrudirii dintre toate formele existenței se „clarifică" în conștiința lui Reymont prin speculațiile mistice. Atâta timp cât, în sugerarea acestei înrudiri a ființei vii, superioare, cu universul material, scriitorul rămâne la intuiția unor relații doar la nivelul materiei, ca în tetralogia câmpenească, înfățișarea psihologiei personajelor se menține în limitele

[1] Em. Swedenborg, *Du Ciel et des Merveilles et de l'Enfer d'après ce qui a été entendu et vu*. Paris, Leipzig, Londra, New-York, 1872, p. 229.

realismului. Când, însă, capătă în sfera raţională temeiuri explicative, metafizice, de nuanţă religioasă, ca la Wroński din Anul 1794 *sau Zenon, avem de-a face deja cu o exacerbare pe linia spiritismului. Tot ce există are sufletul său, juruit tăcerii şi tainei – spune Reymont în* Vampirul, *modificând uşor o frază emisă cândva de Giordano Bruno.*

Înrudirea prin spirit cu toate formele materiale naşte senzaţia înfrăţirii cu natura în momentele de intensă emotivitate. Zenon, după vederea lui Bafomet slujit de Daisy, se contopeşte euforic cu elementele dezlănţuite ale naturii, îmbrăţişează copacii, îngenunchează în faţa tufişurilor, sărută iarba uscată şi stropeşte cu lacrimi de fericire aceste „fiinţe scumpe şi sfinte, pierdute de mult şi regăsite neaşteptat". În momentele de exaltare, nervii încordaţi paroxistic îl fac să înţeleagă limba lumii ce nu cuvântă şi să-i simtă durerile prin spiritele care o locuiesc.

Şi, deoarece în sfera transcendentului, ca şi în aceea a materiei, există o ierarhie valorică în funcţie de distanţa până la divinitate, comunicarea este mai deplină când se întâlnesc spirite aparţinând aceleiaşi trepte. Atunci, senzaţia de identificare este totală, generând ideea de împlinire a unei predestinări. Cuplul Zenon–Daisy o demonstrează cu prisosinţă. Căci Vampirul *este totodată şi o creaţie eminamente de dragoste. Îndepărtat pe nedrept, în deceniile din urmă, din câmpul atenţiei specialiştilor şi a cititorilor, romanul impresionează şi prin profunzimea analizei simţămintelor delicate din perspectiva unei poetici complexe, moderniste. Fundamentate pe o intuiţie psihologică şi un spirit de observaţie rar întâlnite, zborurile somptuoase ale imaginaţiei, întrepătrunse copios cu aprecierea raţională a realităţilor palpabile, în incertul subconştientului, indică izbutiri artistice mai mult decât meritorii, de mare talent. Daisy, Ada şi Betsy concretizează tot atâtea posibilităţi de introspectare a eternului feminin. Dragostea lor pentru acelaşi subiect, Zenon, îmbracă forme şi reliefuri distincte, înfăptuindu-se în planuri deosebite. Plonjând în imaginarul spiritist sau instinctual, Daisy vizează extazul mistic de sursă şi factură extrem orientale, iar Ada dă ascultare menirii materne de perpetuare a speciei, doar Betsy menţinându-se în limitele bunului-simţ, necomplicat de abateri în afara realului. Într-un cuvânt, o carte neapreciată până acum la valoarea cuvenită şi din acest punct de vedere.*

Orice corp, însă, ca o creaţie de ordin inferior a divinităţii, este un lăcaş temporar, reprezentând doar o experienţă dintr-o serie pro-

gresivă, la capătul căreia sufletul se odihneşte edenic şi veşnic în preajma plăsmuitorului său. De aceea, spiritele tind mereu să se elibereze din cătuşele materiale. Pietrele monumentelor din Hyde Park i se plâng lui Zenon că au fost scoase din „sânul liniştii la lumina unor zile nefericite", iar mineralele transformate în maşini pe malul Tamisei scâncesc jalnic din cauza torturii de a exista pe pământ. La animalele superioare, chinul penitenţei spiritului se exteriorizează printr-o dorinţă nostalgică spre ceva nelămurit, printr-o chemare îndepărtată, sesizabilă doar emoţional, chemare ce naşte predispoziţii melancolice. Dorul vag după ţinuturi necunoscute şi intuirea emoţională a infinitului temporal aparţin, de asemenea, şi esteticii simboliste. Reymont cultivă metaforic aceste precepte până la secătuirea tuturor relaţiilor posibile. Elementele de acest fel, iniţial destul de sporadice, se inserează cu timpul organic în vederile religioase care pun tot mai mult stăpânire pe Reymont în anii care îi preced moartea.

STAN VELEA

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Vampirul apare pentru prima dată în românește în versiunea de față. Problematica grefată și pe disciplinele oculte, așadar pe doctrine idealiste, l-a menținut decenii la rând într-un regretabil con de umbră, editurile neputându-și îngădui să depășească limitele unei ideologii constrângătoare, cu repercusiuni malefice în sfera culturii. Romanul se constituie, însă, într-o cuceritoare narațiune de dragoste, reluându-și în ultima vreme locul cuvenit în conștiința cititorilor din Polonia și din alte țări. Apărut în volum în 1911, după ce fusese tipărit mai întâi în foileton în periodicul „Kurier Warszawski", nr. 2-76, 1904, cu titlul *În ceață*, *Vampirul* a înregistrat o răspândire relativ rapidă prin transpuneri în limbile rusă (1911), germană (1914), cehă (1914), sârbă (1919), spaniolă (1931) etc.

Traducerea în limba română a fost făcută după originalul polonez: Wł. Reymont, *Wampir*, Varșovia, 1950, apărut la Editura Gebethner i Wolf, în seria de *Scrieri* (*Pisma*), vol XV. Întrucât textul original n-a ridicat probleme deosebite, tălmăcitorul s-a străduit să păstreze cu fidelitate mărcile cursivității reymontiene, prelungite de estetica simbolistă – muzicalitatea îndeosebi. Singura dificultate, reală, a fost aceea de a menține în transpunerea românească la nivelul recepționării inteligibile, neșocante, frecventele schimbări ale ordinii de percepție a noțiunilor – adevărate *loci comunes* în poetica modernistă. Prezente mai ales în stările halucinatorii, ale visului și visării, de cele mai multe ori în zonele de plămadă din subconștient, exploatarea lor stăruitoare a fost cu putință prin îmbogățirea ariilor aperceptive ale simțurilor. La hotarul care desparte visul de realitate, acolo unde impresia nu s-a desprins încă din plasma genetică într-o formă accesibilă raționalității, asemenea transformări, fie și paradoxale, precum culoarea sunetelor, de pildă, reprezintă procese curente; nicidecum erori de traducere, cum s-ar putea crede la o considerare grăbită. Am încercat, prin urmare, să însoțim zborul avântat al imaginației lui Reymont în volutele-i

succesive, riscând nu o dată receptarea comodă și ortodoxă a textului. În realitate, cutezanța autorului se transmite în cea a traducătorului. Dacă-i bine sau rău, să decidă cititorul.

St. V.

CAPITOLUL I

Toate luminile se stinseră; doar între ferestre, în sfera verzuie de cristal, lucea o flăcăruie difuză, abia vizibilă, asemenea unui licurici care se mişcă prin întuneric.

Liniştea se înstăpâni deodată, o linişte plină de aşteptări chinuitoare.

Stăteau cu atenţia încordată, concentraţi până la amorţeală,dar năpădiţi de o nelinişte sfâşietoare şi fiori de teamă abia reţinuţi.

Timpul se scurgea încet, într-o tăcere înfricoşătoare, tăcerea groaznică, înăbuşitoare, a presimţirilor înfrigurate, încît doar la răstimpuri se auzea câte un oftat întrerupt în întuneric, podeaua scârţâia şi toţi tresăreau speriaţi, sau vreun fâşâit ciudat, ca zborul unei păsări, le înconjura capetele, fâlfâia prin încăpere, răcorea chipurile înfierbântate şi murea în beznă asemenea unui suspin...

...Şi iarăşi se scurgeau clipe lungi ca veacurile, clipe de tăcere chinuitoare şi aşteptări.

Brusc, masa tresări, se clătină cu putere, înălţându-se în aer, şi căzu fără zgomot pe podea...

Un fior de gheaţă strânse inimile... cineva ţipă... cineva hohoti nervos... cineva zvâcni în picioare gata s-o ia la fugă... răsuflarea arzătoare a spaimei adie prin întuneric şi se învălătuci în suflete ca un tremur dureros, chinuitor, dar totul se stinse deodată, înăbuşit de dorinţa atotputernică a aparıţiilor...

Toate temerile şi sufletele sfâşiate de durere implorau minunea.

Liniştea deveni şi mai adâncă; îşi ţineau cu toţii răsuflarea, stăpânindu-şi bătaia inimilor înspăimântate, îşi încordau toată puterea voinţei ca să nu tremure, să nu şoptească, să nu se mişte, nici măcar să nu privească şi să încremenească într-o tăcere profundă; ticăitul pendulei sfredelea inimile necontenit şi bătea în tâmple cu ciocane grele...

Un zgomot surd, nedesluşit, împrăştiat şi depărtat, parcă al mării ce se retrăgea, se auzea monoton afară, ploaia bâzâia fără între-

rupere şi, scurgându-se în pâraie nesfârşite pe geamurile aburite, ce se întunecau tot mai mult, şopotea somnoros, cu teamă; vântul izbea în ferestre şi, ţipând jalnic, strangulat, se retrăgea târându-se fără vlagă pe ziduri, iar copacii semănând cu nişte nori zdrenţuiţi, copaci orbi şi muţi, se aplecau tăcuţi spre geamuri, înclinându-se ca nişte umbre abia perceptibile, ca nişte vise aproape uitate, şi se cufundau în întuneric.

În încăpere, stăruia tăcerea surdă, mută şi prăpăstioasă ca genunea, doar flăcăruia aceea verzuie, ca o steluţă răsfrântă în adâncul negru, licărea fără încetare, împrăştiindu-se ca o larvă de lumină parcă de sub o apă în vâltoare; sau vreo privire clipea ca o flacără şi murea îndată în mohoreala înceţoşată, plină de adieri abia simţite, impalpabile, de mişcări nevăzute, fiori neliniştitori, şoapte îngrijorate, străluciri în agonie şi temeri pânditoare...

Masa se smulse iarăşi de sub mâini, îi îndepărtă pe cei aşezaţi, se înălţă brusc şi căzu cu zgomot pe locul ei... lanţul mâinilor se rupse, izbucniră câteva strigăte, cineva se repezi la lumină...

— Tăcere... staţi pe locurile voastre... tăcere! răsună un glas poruncitor.

Mâinile se împreunară din nou într-un lanţ neîntrerupt şi tăcură cu toţii dintr-o dată, dar nimeni nu mai era în stare să-şi stăpânească tremurul nervos, palmele tresăreau, inimile se înfiorau şi un vânt de spaimă sfântă bântui sufletele; se aplecară peste masă, ca peste o fiinţă misterioasă, neînţeleasă, a cărei fiecare mişcare era o minune aievea, o minune vie. Joe, care conducea şedinţa de spiritism, începu să rostească o rugăciune, iar ceilalţi îi urmară pilda, repetând cuvintele tot mai repede şi mai puternic cu buzele înfiorate, aşa că încăperea se umplu de şoapte diafane, pătimaşe, smulse din inimi, din adâncul sufletelor iluminate... Cuvintele răsunau rarefiate, înflăcărate de credinţă, fragile ca răsuflarea, dar puternice prin dorinţa revelaţiei, a minunilor...

Deodată, din cealaltă cameră sau de altundeva, se auziră sunetele înăbuşite ale unui armoniu.

Geamătul se stinse pe buzele strânse şi sufletele se prăbuşiră în teama somnolentă dinaintea morţii, deoarece nimeni nu se aştepta la această muzică, nu ştia de unde se iscau aceste tonuri şi nu înţelegea dacă aceste sunete erau aievea sau numai o dulce iluzie...

Căzură cu piepturile pe masă, fiindcă erau cu toţii vlăguiţi, se ţineau spasmodic de mâini, temându-se să-şi dea drumul şi să se

prăpăstuiască în singurătate... Se strânseră umăr lângă umăr şi, înghesuiţi, tremurând pătrunşi de fiorul sfânt al extazului, se lăsară în seama acestor sunete ciudate ce adiau ca un vânticel mângâietor pe strunele unei harpe nevăzute.

Şi într-atât uitară de toate, încât nimeni nu mai ştia dacă aceasta era realitate sau un vis plin de vrajă.

Muzica se pulverizează în întuneric ca răsuflarea unei rugi fierbinţi, ca roua sunetelor de argint, ca adierea unei melodii atât de dulci, încât sufletele se clătinau într-o visare îmbătătoare ca florile într-o noapte cu lună.

– Şi se înălţa ca un cântec solemn, puternic, imens de parcă-l îngâna întreaga lume.

– Şi suspina jalnic în univers asemenea strigătului unui suflet rătăcit...

– Şi se ridica tot mai sus, până când se prefăcea în imnurile înlăcrimate ale încântării şi în depărtarea dorului, semănând cu emanaţia unei lumi noi, născute din taină şi visare.

Se aflau încă în puterea acestor impresii, sufletele se legănau încă somnoroase ca nişte tufe învălvorate în ritmul sunetelor în agonie, când uşa de la anticameră se deschise la perete, un jet de lumină se prăbuşi ca un stâlp pe podea şi în prag îşi făcu apariţia o siluetă alburie, înaltă...

Zvâcniră cu toţii de la locurile lor, dar înainte ca cineva să scoată un strigăt, silueta începu să se mişte, păşind încet pe fâşia luminată; mergea ţeapănă şi greoaie, cu mâinile întinse, oprindu-se mereu şi legănându-se din tot trupul...

Uşa se închise fără zgomot şi noaptea acoperi iarăşi totul.

– Cine eşti? flutură prin aer o întrebare înăbuşită.

– Daisy... se iscă o şoptă aproape imaterială.

– Vei sta mult cu noi?

– Nu... nu...

– Unde se află trupul tău?

– Acolo... în cameră... doarme... m-ai chemat... am venit... Guru...

Şoaptele se încurcară şi nu se mai auziră aproape deloc, astfel că în întuneric se mai deslușea numai un freamăt aerian, poticnit...

Mr. Joe apăsă pe întrerupător şi lumina electrică inundă încăperea.

– Daisy! exclamă un bărbat repezindu-se la ea, dar încremeni

brusc ca lovit de trăsnet, deoarece silueta îşi întoarse faţa oarbă spre el, mişcându-şi buzele şi străduindu-se să spună ceva...

– Nu, nu e Daisy... e aceeaşi şi alta, străină în acelaşi timp...

Se înclină de uimire şi îi cercetă chipul şi întreaga făptură cu privirea temătoare... E aceeaşi faţă, dar cu alte trăsături... străine... cu totul străine...

– E Daisy!... Nu... nu e ea, strigă în el mirarea şi amintirile i se învălmăşiră ca nişte fulgere de nebunie, groază, spaimă nemărginită...

Nu mai pricepea nimic, nu putea înţelege această transformare ciudată, avea impresia că visează, şi în faţa lui se afla Daisy răsfrântă într-o oglindă, că imaginea ei avea să se împrăştie numaidecât, pierind ca o nălucă...

Închise ochii şi-i deschise îndată, dar Daisy stătea în acelaşi loc, era acolo, o vedea în cele mai mici amănunte, aşa că se retrase, văzând că se uita la el cu o privire nehotărâtă, străină şi atât de înspăimântătoare, încât îl cuprinse deznădejdea...

Toţi ceilalţi înlemniseră de asemenea într-o aşteptare îngheţată...

Mr. Joe se apropie cu teamă de ea şi-i atinse pleoapele cu mâna; clipiră şi se închiseră, apoi îi atinse pe rând tâmplele, braţele, pieptul, umerii, întinse câteva panglici din păr, se retrase şi rosti poruncitor:

– Vino!

Daisy nu se urni din loc.

– Vino! strigă mai puternic, dându-se încet înapoi şi neslăbind-o din ochi. Abia acum Daisy tresări deodată şi, parcă desprinzându-şi cu greu picioarele de podea, porni încet în urma lui cu mişcări ţepene, automate, spre camera vecină, puternic luminată...

În tot acest răstimp, nu se clintise nimeni din loc, nu suspinase mai tare şi nu se înfiorase: toate privirile erau îndreptate asupra ei.

Mr. Joe o luă de mână şi o conduse la sofaua mare, aşezată în mijlocul încăperii, pe care Daisy se întinse fără putere.

– Poţi să vorbeşti? o întrebă, aplecându-se asupra ei.

– Pot...

– Eşti chiar Daisy?...

– Nu mă întreba...

– Te deranjează cineva dintre noi?

– Nu... nu... ce-ar putea deranja voinţa „A", răspunse.

Vorbea cu un glas neobişnuit, cu totul străin, ca şi când ieşea dintr-un armoniu, cadaveric parcă; răsuna ca un fâşâit fără viaţă,

din gât, pentru că nu deschidea buzele şi nu-i tresărea nici un muşchi de pe faţă.

– Deci pot să rămână toţi în cameră? se interesă iarăşi Mr. Joe.

Nu-i răspunse, se mişcă doar nerăbdătoare, ridicându-şi pleoapele grele, astfel că i se văzură globii ochilor întorşi, albi, un zâmbet îi alunecă pe faţa palidă ca hârtia, întinse mâna în gol, salutând parcă pe cineva nevăzut, şi începu să îngâne ceva cu jumătate de glas.

Mr. Joe ascultă cu atenţie, dar se străduia în zadar să înţeleagă ce spune, fiindcă vorbea într-o limbă cu totul necunoscută.

– Ce spui? o întrebă după o clipă, punându-i mâna pe frunte.

– Sarwatassida!

– Mahatma?

– Acela care este, care va săvârşi totul, este „A", spiritul meu...

– Vrea să vorbească prin tine?

– Nu mă chinui...

– Se va întâmpla ceva astăzi? Fraţii sunt adunaţi, aşteaptă cu teamă, aşteaptă implorând un semn, minunea...

– Nici unul dintre cei întrupaţi nu-i vrednic de minuni! Nimeni! răsună cu putere un glas bărbătesc, ca dintr-o portavoce.

Joe se dădu înapoi înfricoşat, căutând cu privirile împrejur, dar în cameră nu mai era nimeni; Daisy zăcea nemişcată pe sofa, lumina era aprinsă şi tot grupul se afla în cealaltă încăpere, în faţa lui.

– Să cânte el! el! murmură Daisy, ridicându-se şi arătând cu mâna spre Zenon, apoi căzu pe spate încordată, ţeapănă, şi rămase aşa.

Zadarnic încercă Joe s-o silească să vorbească, zăcea fără vlagă, ca un cadavru; avea mâinile reci şi faţa acoperită de o sudoare îngheţată.

– E într-o stare cataleptică! Nu mai înţeleg nimic, şopti cu teamă.

– Ce-i de făcut? întrebă cineva.

– Să ne rugăm şi să aşteptăm.

– E într-adevăr Daisy? se îndoi Zenon.

– Daisy... nu ştiu, poate fi ea... dar nu mai ştiu.

Uşa de la camera rotundă, unde se afla sofaua, se trânti cu zgomot.

– Staţi jos, tăcere... începem!...

Zenon se aşează la armoniul plasat într-o nişă adâncă în dreapta şi începu să cânte.

Atunci, toate luminile se stinseră, filamentele înroşite se văzură o clipă în candelabre, apoi, când se înnegriră, numai sfera de cristal lumina verzui cu clipiri tremurătoare.

Se aşezară lângă perete, unul lângă altul, fără să-şi mai împreune mâinile.

Zenon cânta un imn înălţător, sunetele temperate răsunau ca un cor dulce, îndepărtat, izvorând parcă din înălţimile unor bolţi uriaşe şi răspândindu-se în întunecimile nepătrunse.

Joe îngenunche şi începu să se roage cu jumătate de glas, o vreme se auziră mutatul scaunelor şi scârţâitul podelei; se vede că îngenuncheaseră cu toţii, fiindcă murmurul rugăciunilor umplea aerul de fierbinţeala răsuflărilor ţinând isonul cântecului impresionant...

Zenon cânta tot mai încet, sunetele mureau alene, asurzeau şi cădeau greoaie asemenea unor perle, astfel că numai acordurile rătăcitoare se pierdeau în linişte ca nişte răsuflări, reveneau totuşi şi suspinau pătrunzător!

După un răstimp mai lung de tăcere încremenită, se iscau din nou ca un strigăt în pustiu, ţipăt brusc, ascuţit, înfiorător!...

Şi iarăşi se aşternea tăcerea de mormânt, din care se smulgeau când şi când acorduri plângătoare, singuratice, rătăcite...

Rugăciunea încetase, dar acest glas monoton se înalţa mereu, cobora... agoniza... şi iarăşi se întorcea... iarăşi gemea... iarăşi rătăcea, făcându-i pe toţi să se înfioare, fiindcă semăna cu disperarea, cu strigătul celor zvârliţi în prăpastie...

Joe nu se mai putu stăpâni şi aprinse lumina.

Zenon şedea pironit, avea ochii închişi, capul plecat pe spătarul scaunului, mâna dreaptă îi zăcea nemişcată pe un genunchi, iar stânga se mişca maşinal, lovind clapeta întruna...

— A căzut în transă! şopti stingând din nou lumina.

În încăpere, groaza devenise de-a dreptul insuportabilă, stăteau într-o tăcere mormântală, încordaţi în ecoul dureros al spaimei şi aşteptării, rătăcind cu ochii prin întuneric şi agăţându-se de această singură luminiţă ca de o mântuire.

O răceală ciudată adia dinspre pereţi, aşa că, deşi erau înfierbântaţi, tremurau de frig.

Liniştea devenise de neîndurat, iar acest acord monoton ce revenea mereu îi chinuia din ce în ce mai tare...

Deodată, în beznă începu să se întâmple ceva.

Mai întâi, tăbliţele cifrate de pe masă porniră să se ridice şi să

cadă, ca şi când le arunca cineva; în cele din urmă, se izbiră de tavan şi cioburile se risipiră pe podea...

Iar după o clipă, începură să se împrăştie în beznă valuri nenumărate, luminoase, dar atât de firave şi de mărunte, că păreau o pulbere fosforescentă, căzând strălucind ca roua, se depuneau pe pereţi, se îndeseau cu încetul şi luceau tot mai intens, inundând încăperea cu o ceaţă tremurătoare, ca o zăpadă albăstruie ce cădea fără zgomot asemenea talazului lunecos.

– Om! răsună în tăcere un glas limpede, cristalin.

Capetele se înclinară şi începură să suspine în cor cu umilinţă şi emoţie, cu glasuri implorătoare:

– Om! Om! Om!

Ploaia de lumină se îndesi şi mai mult, acum încăperea semăna cu o prăpastie albăstruie prin care se scurgea torentul de praf stelar, atât de strălucitor, că pereţii, uşile, tablourile, mobilele şi feţele vinete, înfricoşate, se zăreau limpede prin păienjenişul de raze ce cădeau necontenit.

Brusc, în uşa camerei, unde se afla fata adormită, apăru o arătare luminoasă, o vedenie ţesută din raze, siluetă cu contururile înceţoşate.

– Om! Om! şoptiră tot mai încet, retrăgându-se lângă perete şi, rezemaţi de el, încremeniră în groaza sfântă a uluirii.

Vedenia se ridica asemenea unei flori de flăcări îmbobocite, aidoma unui jet de lumină, din care se alcătuia mereu desenul de o clipă al unei siluete omeneşti pentru a se pulveriza îndată într-o explozie de pulberi lucitoare.

Ploaia de scântei se stingea, încăperea se întuneca, doar vedenia se înălţa încet, strălucind ca un nor gălbui, înainta la câteva palme deasupra podelei, luând uneori o formă omenească atât de clară, încât i se vedea faţa de femeie înconjurată de părul lung, desenul umerilor şi conturul întregului trup. Din vreme în vreme, i se zărea făcând ape-ape şi rochia albăstruie, dar nu i se puteau distinge trăsăturile, deoarece această concentrare de o clipă a luminii, strălucirea orbitoare din care se înfiripau aceste valuri moarte, lucitoare, se amestecau încontinuu, se revărsau într-un vârtej necontenit, astfel că silueta pieritoare se transforma în pulbere luminoasă, pentru ca să apară iarăşi deîndată.

Un răstimp mai lung, vedenia rămase în forma omenească, alunecând atât de aproape, încât împietriră cu toţii într-o spaimă cum-

plită. Arătarea se legănă înaintea lor, mişcându-şi chipul îngrozitor, chip orb, fără trăsături, ca o sferă imprecisă, străpunsă de găuri negre, crisalidă semănând cu un ghem de grăunţe ceţoase, larvă de coşmar şi spaimă.

Înainta de la unul la altul, privind cu gâvanele întunecate în ochii lor încremeniţi şi reci; parcă mâini alunecoase, umede, de cauciuc încălzit, mâini spăimoase de cadavru, mâini de groază nespusă, le atingeau feţele.

Cineva gemu adânc, ca într-un somn zbuciumat, şi vedenia pieri cât ai bate din palme într-o ceaţă luminoasă.

Dar nu apucară să-şi vină în fire şi apăru din nou în nişă lângă Zenon

— E Daisy! exclamă Joe fără să vrea.

Acum o recunoscură şi ceilalţi; da, ea stătea acolo, se vedea bine, fiecare trăsătură a feţei îi ieşea în relief în această abureală lucitoare, fiecare amănunt al înfăţişării se desluşea foarte bine, chiar şi culoarea părului care li se întipărise în minte. Erau cât se poate de convinşi că ea se afla acolo, în strălucirea aceea blândă de raze, ca într-un nor luminos.

Se aplecă asupra celui adormit, ca şi când voia să-i şoptească ceva la ureche, iar el se ridică, îi dădu mâna cu un zâmbet indescriptibil şi deodată, ca un copac despicat de trăsnet, se desfăcu în două fiinţe... una şedea în poziţia dinainte, cu capul rezemat pe spătarul scaunului, iar cealaltă stătea înclinată în faţa ei...

Un strigăt de uimire se smulse de pe buzele tuturor şi muri numaidecât, fiindcă se deschise uşa de la camera rotundă şi o văzură pe Daisy întinsă pe sofa.

Cele două trupuri erau cufundate într-un somn adânc în acelaşi timp, două vedenii, două arătări sau două suflete îmbrăcate în forme vizibile şi strălucitoare de lumină, ca două imagini din oglindă, a lui Daisy şi a lui Zenon, se deplasau prin întuneric pe dinaintea lor...

Cât durară toate acestea, o clipă sau veacuri întregi, nu ştia nimeni, nu se gândea şi nu înţelegea nimeni...

Sufletele se prăbuşiră în genunchi în sfânta groază a minunii...

În această clipă preasfântă de graţie, Isis dezvăluia o parte din taină celor însetaţi de lumină, visarea devenea ceva mai mult decât realitate, minune neînţeleasă, misterioasă şi necercetată, dar văzută cu ochii vii.

Se simţeau cu toţii plutind la marginea incognoscibilului, în adân-

curile devenirilor, ale unor stări neimaginate niciodată, în mijlocul lucrurilor de-a dreptul neînțelese pentru ochii orbi ai oamenilor.

Toate amintirile vieții piereau, toată pulberea pământească dispărea din sufletele lor, gândurile se prefăceau în cenușă și rămâneau parcă în însuși începutul ființei, înaintea căreia se descoperă toate tainele, pentru că uite, acolo la câțiva pași, se deslușeau în întuneric două siluete luminoase și se întrupa o minune neînțeleasă... Umbrele desenau contururi, alcătuiau o ramă din care iradiau și mai clare vedeniile de lumină, asemenea unor stâlpi de străluciri moarte, ce se mutau dintr-un loc în altul, fără zgomot, într-o tăcere atât de desăvârșită, că își auzeau bătaia propriilor inimi.

Cu încetul, într-un moment insesizabil, cu neputință de ținut minte, vedeniile începură să pălească, să se stingă, devenind invizibile, și să se afunde în întuneric, doar capetele mai stăruiră o vreme, legănându-se ca niște flori luminoase pe valurile umbrelor; erau mereu alături, deplasându-se cu mișcări nesigure, tremurătoare, dispăreau pentru o clipă în răbufnirile strălucirilor orbitoare și reapăreau din ce în ce mai palide, mai firave, mai aeriene, asemenea figurilor de pe vitraliile din naosurile întunecoase; ochii mai străluceau o clipă cu puterea și viața dinainte, dar trăsăturile începeau să se împrăștie, formele omenești mureau, până când și privirile se tulburau, cufundându-se parcă brusc în întuneric, și piereau, risipindu-se în pulberi alburii ce dispăreau treptat.

Totul se sfârșise, noaptea și tăcerea îi înconjurară din nou; cu toate acestea, nimeni nu se mișcă din loc, inimile amorțite abia mai băteau, gândurile se urneau alene și fără plăcere, revenind parcă dintr-o letargie de fericire și vrajă.

Ah, iarăși viața, iarăși realitatea prostească, iarăși aceeași zi banală, zi de zbucium nesfârșit și de dor, iarăși!...

Zgomotul îndepărtat, surd, al orașului pulsa monoton în ferestre, ploaia răpăia în geamuri, iar luminița întemnițată în sfera de cristal clipea din pupila-i verzuie, misterioasă, ca o dorință necercetată, ca amintirea lucrurilor trecute pentru totdeauna...

Abia după un răstimp mai lung, Joe cuteză să aprindă lumina.

Ușa de la camera rotundă era închisă, iar Zenon ședea adormit în locul dinainte, lângă armoniu.

– Trebuie să-l trezim, căci se va epuiza.

Dar înainte de a o face cineva, acesta se trezi și se ridică de pe scaun.

– Mi se pare că am dormit, nu-i așa? murmură, ștergându-și ochii.

– Ai adormit numaidecât.

– Nu, am cântat ceva înainte, cred că din Bach...

– Ai cântat și mai târziu...

– În vis ?...

– Ai fost în transă.

– Și am cântat! Adevărat, îmi vine în minte o melodie... îndată... nu, îmi scapă... îmi aduc aminte sunete izolate, dar e ciudat, n-am mai avut niciodată asemenea vis...

– Nu-ți mai aduci aminte nimic în afară de melodie?...

– Nu... dar Daisy unde este?

– Doarme încă.

Zenon deschise ușa de la camera rotundă și rămase uimit.

– Bine, dar e ea... n-am dormit deloc, ce tot insinuați voi, am vorbit cu ea mai înainte... ne-am plimbat împreună, printr-un parc... da... îmi amintesc... copacii albăstrui... spunea... stai... unde era asta...

Se uită împrejur cu teamă.

Stăteau cu toții în jurul lui, ațintindu-l cu privirea, curioși și tăcuți.

– S-a întâmplat ceva cu mine, dar nu pot să-mi aduc aminte... mă doare capul îngrozitor... începu să se clatine, dar Joe îl luă de mijloc și-l așeză pe scaun.

Stătu multă vreme nemișcat, cu privirea ațintită în propriul lăuntru, ca într-o depărtare cețoasă, plină de vedenii și vise uitate, străduindu-se în zadar să reconstituie fie și un crâmpei de imagine, să deslușească măcar un gând din rămășițele ce i se învălmășeau în creier; se cufunda într-o uitare tot mai adâncă; toate nălucirile palide, firave, se depărtau când voia să le prindă, ultimele luciri ale amintirilor se stinseră, lăsând locul dorinței dureroase după tot ce se prăbușise în hăurile necunoscute, așa că deschise ochii larg, ca și când abia se trezise, se uită la cei din jur și se ridică.

– Mă simt atât de slăbit, de istovit, încât abia mă mai țin pe picioare... se plânse jalnic.

– Du-te și culcă-te numaidecât, îl îndemnă Joe în șoaptă.

– Într-adevăr, e cel mai bun lucru...

– Te conduc până acasă.

– Asta ce mai înseamnă, doar n-o să adorm pe scări?

Începu să râdă bine dispus şi ieşi în anticameră, dar când trebuia să ajungă pe coridor, se întoarse şi întrebă încet:

– Daisy mai doarme?

– Doarme, dar mă duc îndată s-o trezesc.

– Şedinţa a fost izbutită?

– Da, a fost pur şi simplu extraordinară, mâine îţi voi povesti amănuntele.

– Eu cum de-am adormit? Nu pot să mi-o iert...

Coborî scările încet, automat, aproape fără să-şi dea seama ce face; se opri abia la primul etaj, privi în jur cu luare-aminte şi parcă se trezi a treia oară...

Îşi aduse aminte că fusese la şedinţă şi cîntase...

Se cutremură pătruns de frig, se simţi nespus de obosit şi, ciudat, dureros de neliniştit; în minte i se înfiripă o melodie pe care începu s-o fredoneze încet...

Coridorul era larg, aşternut cu un covor roşu, tăcut şi cu totul pustiu, dar luminat ca ziua, deoarece un şir de flori opaline, agăţate de tavan, răspândeau o lumină albăstruie; pereţii albi, întretăiaţi din loc în loc de uşi, se alungeau ca o linie uniformă, nesfârşită.

O pendulă sună alene.

– S-a şi făcut şapte! Două ore încheiate de şedinţă, şopti mirat, ridicându-şi ochii să verifice după ceas, dar văzînd o doamnă ce venea din celălalt capăt al coridorului, grăbi pasul şi deodată, înainte de a ajunge la ea, se opri încremenit.

– Daisy?! exclamă, lipindu-se de perete.

Miss Daisy trecu salutându-l cu o înclinare din cap, puţin semeaţă, ca de obicei; micul *groom*[1] mergea în urma ei cu o cutie mare în mână.

Zenon stătu o vreme cu ochii închişi, sigur că are de-a face cu o nălucă sau cu o halucinaţie, fiindcă doar cu o clipă înainte o lăsase adormită în sala de şedinţe, o văzuse cu ochii lui, îşi amintea bine... iar acum, ea se afla aici, îmbrăcată de oraş, venind din direcţie contrară...

– Nu, am halucinaţii.

Deschise repede ochii. Miss Daisy ajunsese la capătul coridorului şi tocmai cotea pe scara de la intrare...

---

[1] Rândaş (engl.).

Dintr-o săritură uriaşă, fu acolo şi, rezemat de balustradă, privi cum cobora pe treptele lungi...

Cobora fără grabă, trena rochiei îi aluneca pe scara largă de marmură, mantia de culoarea rezedei, tivită cu blană, îi învăluia silueta înaltă, părul blond îi ieşea în valuri neregulate de sub pălăria mare, neagră... vedea aceste amănunte cu precizie, îi auzea fiecare pas... îi simţea fiecare mişcare.

Înainte de a coti spre antreu, întoarse capul, ochii li se încrucişară ca nişte fulgere, se ciocniră şi se despărţiră, aşa că Zenon se retrase involuntar în umbră... dar îi auzi glasul... scrâşnetul uşii... paşii pe podeaua din antreu... copitele cailor tropăind pe asfaltul străzii... zgomotul alunecos al trăsurii ce se depărta...

– Cine a plecat? îl întrebă peste o clipă pe portar.

– Miss Daisy!...

Nu răspunse nimic, fiindcă avea impresia că-l cuprindea o somnolenţă greoaie, de neînvins. Reveni la primul etaj, îşi găsi maşinal locuinţa şi se preumblă multă vreme prin încăpere, lovindu-se de mobilă; păşea gânditor pe întuneric, neştiind ce să facă, ce se petrece cu el şi unde se află.

Căzu pe un scaun şi rămase nemişcat, încremenit de spaimă, căci iată, le văzu iarăşi pe amândouă...pe cea care dormea pe sofa şi pe cea care cobora scările...

Cu o ultimă mişcare conştientă, aprinse lumina şi sună.

Intră camerista.

– Miss Daisy s-a întors? o întrebă după o tăcere lungă, venindu-şi în fire.

– Miss abia a plecat adineauri.

– Dar înainte de a pleca, venise de mult?

– Păi nu plecase nicăieri. S-a culcat în amurg şi a dormit, am trezit-o chiar eu mai înainte.

– A dormit şi n-a ieşit nicăieri... nicăieri?...

– Întocmai, cu siguranţă...

– A fost la Mr. Joe, la etajul doi.

– Nu, vă asigur, domnule, că n-a ieşit.

– Nu-i adevărat! strigă cuprins de furie.

– Aşa e... nu încape nici o îndoială... şopti camerista uimită, când îi văzu privirea rătăcită şi faţa schimbată.

– Cred că sunt bolnav şi am temperatură, rosti cu voce tare,

uitându-se prin încăpere. Nu mai era nimeni, slujitoarea plecase și toate ușile erau deschise.

În toate camerele ardea lumina, mobilele încremeniseră în pozițiile obișnuite, greoaie, oglinzile străluceau ca niște ochi de raze, florile din vaze își expuneau culorile, draperiile grele acopereau ferestrele, iar de pe pereții întunecați priveau câteva portrete mohorâte.

Cunoștea toate acestea, și le amintea, simțea că este la el, în locuința lui, și totuși... totuși... de dincolo de lucruri și pereți, de oglinzi și flori se iteau contururile unor amintiri; contururile cețoase ale unor alte obiecte, lucruri de-a dreptul uitate, dar existente undeva... ce reînviau în umbre diafane și vedenii aeriene...

– Nu mai înțeleg nimic!...exclamă, luându-și capul în mâini.

CAPITOLUL II

— Ce zi îngrozitoare! strigă Zenon, cutremurându-se de frig.

— O zi groaznică, respingătoare, de nesuportat! repetă cu o veselie prefăcută tânăra blondă, ieşind cu el dintre coloanele porticului Sf.Pavel la scările lungi, ude şi alunecoase.

— Da, nesuferită zi, e frig, umezeală şi ceaţă. Aproape că am uitat cum străluceşte şi priveşte soarele.

— Exagerare şi exaltare! cum zice mătuşa Ellen.

— Aşadar, dumneata ai văzut soarele la Londra în acest an?

— Bine, dar e abia februarie.

— Ai văzut dumneata soarele vreodată în Anglia?

— Mr. Zen, ai grijă să n-o auzi pe mătuşa Dolly spunându-mi: „Fereşte-te de el, Betsy, fiindcă acest om adoră soarele ca un *pars*[1], trebuie să fie păgân", îl ameninţă zâmbitoare, imitând vocea comică a mătuşii.

— Din noiembrie, n-a mai fost soare deloc la Londra, nimic, doar nori, ploaie, noroi şi ceaţă, iar eu n-am pielea de *water proof*[2], aşa că simt câteodată că mă prefac în aspic, în păclă şi pâraie de apă.

— Nici în ţara dumitale nu e soare mereu, şopti tânăra mai încet.

— Ba este, miss Betsy, este aproape în fiecare zi, iar acum, astăzi, a ieşit cu siguranţă şi străluceşte prin zăpezi, uriaş, orbitor, minunat... o contrazise coborând glasul, cu ochii aţintiţi în depărtarea amintirilor.

— E dorul de ţară, remarcă ea încet şi parcă ciudat de tristă...

— Aşa-i... Dorul care se abate ca vulturul şi se înfige în suflet cu

---

[1] Adept al lui Zaratustra, în India. Zoroastrismul monoteist contemporan promovează realizarea fericirii în timpul vieţii pe pământ.

[2] Impermeabil (engl.).

ghearele ascuţite ale durerii, care se smulge ca un ţipăt din inimă, din străfundul zilelor putrezite demult şi te duce ca... uraganul... O, demult, de ani întregi nu m-a mai năpădit aşa, credeam că port în mine doar umbre fără viaţă, ca orice zi trecută. Dar liturghia de astăzi, biserica şi cântecele au scormonit pulberea întărită a timpurilor trecute, au reînviat...

– Mr. Zen... îngână tânăra, apucându-l mângâietor de mână.

– Da, Betsy, ce-i?

– Cândva, o să mă duci şi pe mine acolo, o să mergem la zăpezile acelea strălucind în soare, o să regăsim zilele însorite... zilele acelea...

– Fericite, Betsy, zilele acelea dorite de fericire, exclamă cu patimă, privind cu înflăcărare la capul ei blond, aşa că îşi întoarse faţa năpădită de o teamă bucuroasă, de strălucirile umede ale acelui mâine, buzele începură să-i tremure şi chipul palid ca petalele de trandafiri se strălumină; era ca o dimineaţă trandafirie şi înmiresmată, ispititoare ca un sărut abia visat.

Tăcură, observând deodată după această răbufnire de bucurie că treptele de granit erau ciudat de alunecoase şi abrupte, că mai auzeau şi acum imnurile neînţelese din catedrală şi că împrejur coborau scările o mulţime de oameni cu privirile aspre, dojenitoare.

Grăbiră pasul şi ajunseră jos, în piaţă, pe străzile triste şi noroioase ca nişte tunele, sub bolţile grele, apăsătoare, în ceaţa zdrenţuită, cenuşiu-gălbuie, mişcătoare şi lipicioasă, rece şi respingătoare, din care cădeau picături murdare de ploaie.

Deoarece era duminică, străzile erau aproape pustii şi tăcute, înnegrind ca nişte tunele scunde, acoperite de ceaţa care, ca vata smulsă din bandaje, părea plină de puroi şi muiată în zoaie, se rostogolea în trâmbe scămoase tot mai jos pe străzi şi inunda casele, topind tot oraşul în valul imos.

Prăvăliile erau închise, cu lacăte la toate uşile, trotuarele aproape pustii, iar casele se înălţau mohorâte, mormane de nefericiri împietrite, tremurând de durere şi tăcute, pur şi simplu oarbe, fiindcă toate ferestrele aveau storurile trase, doar unde şi unde, la etajele superioare, cufundate în ceaţă, licărea câte o luminiţă pierdută. Privirile rătăceau disperate prin mohoreala goală, deoarece până şi vopseaua firmelor nenumărate lucea în culori moarte.

Aerul era înăbuşitor, greoi, saturat de umezeală, miros de no-

roi şi asfalt înmuiat, iar de pe toate acoperişurile nevăzute în ceaţă, din toate balcoanele, de pe toate firmele se scurgeau pâraie de apă, pica de pretutindeni, streşinile duduiau surd, fără încetare, aidoma torentelor nenumărate.

– Pe unde mergem? întrebă Zenon, deschizând umbrela.

– Pe la ştrand, că-i mai aproape.

– Te grăbeşti atât de mult să ajungi acasă?

– Mi-e frig, ăsta-i motivul.

– Deci astăzi nu le mai aşteptăm pe cele două mătuşi?

– Măcar o dată să le facem şi noi o surpriză, or să ne caute şi n-or să ne găsească.

– Asta va da naştere la comentarii, şi încă muşcătoare...

– Voi spune că e vina dumitale, aşa!...

– Bine, o să mă descurc eu, dar e destul de plictisitor să te duci în fiecare duminică la biserică...

– Ah, câtă dreptate ai, dar să nu spui asta acasă, pentru că ţi-ai pune împotrivă toate mătuşile! exclamă cu veselie, lipindu-se de braţul lui.

– Dumneata m-ai apăra, nu-i aşa?

– Nu, nu, fiindcă şi eu sunt vinovată, şi eu mă plictisesc...

– Atunci de ce te supui unui obicei atât de neplăcut?

– Pentru că mi-e foarte frică de mătuşi. De câte ori vreau să mă răzvrătesc împotriva lor, este de ajuns ca mătuşa Dolly să se uite pe sub ochelari la mine, iar mătuşa Ellen să spună: „Betsy!" şi gata, mă pierd cu firea, nu mai sunt în stare să rostesc nici un cuvânt, nu mai pot decât să plâng şi mă simt atât de prost...

– Miss Betsy, eşti încă un copil mare.

– Dar odată şi odată am să cresc, nu-i aşa? îl întrebă cu dulceaţă, peste un an voi fi destul de mare, fără îndoială, adăugă cu un zâmbet, ascunzându-şi faţa îmbujorată în manşon, fiindcă peste un an avea să aibă loc cununia lor.

– A, sigur! consimţi bucuros, privind-o în ochi. Da, peste un an, Betsy va creşte mare, peste zece, va fi o doamnă, peste douăzeci, o matroană serioasă, iar peste patruzeci, miss Betsy va fi bătrînă ca miss Dolly, căruntă, încovoiată, va citi *Biblia* şi nu va suporta tinerii, râsul, distracţiile, într-un cuvânt, va fi o Mrs. Betsy plictisitoare şi mirosind a camfor!

– Nu, niciodată nu voi fi aşa, niciodată! protestă jalnic,

aproape speriată de această posibilitate la care nu se gândise niciodată.

Se întristă şi el, deoarece, înfăţişând în glumă această perspectivă atât de îndepărtată, se retrase parcă în propriu-i sine dinaintea vedeniei ciudate care-i trecu prin faţa ochilor:

Se făcea că Betsy venea spre el... Betsy bătrână, cocoşată, împuţinată şi văduvită de frumuseţe, adevărată otreapă omenească, mergea clătinându-se, rezemându-se într-un băţ şi privind la el cu ochii adânciţi în găvane, ochi jalnici de durere neţărmurită.

Zenon se retrase înfricoşat în el, dar înainte de a-şi aduna gândurile, vedenia se risipi în ceaţă, pe trotuar nu mai era nimeni, iar lângă el, agăţată de braţul lui, păşea Betsy, radioasă ca o floare, Betsy, răsuflare primăvăratică, însăşi tinereţea, aşa că îi zâmbi cu duioşie, trezit parcă dintr-un vis urât.

– Ce cauţi, domnule? îl întrebă, deoarece se uita bănuitor împrejur, vrând să se convingă dacă totul nu fusese doar o nălucire.

– Mi s-a părut că văd pe cineva cunoscut mergînd înaintea noastră.

– N-am văzut pe nimeni, dar poate că dumneata ai o vedere dublă? ciripi veselă, uitându-se în ochii lui.

– Se prea poate, îngăimă cu greutate, pălind ca ceara, înspăimântat dintr-o dată de vedenia dispărută. Se înfioră, dar se stăpâni numaidecât şi îşi coborî privirile pe faţa şi părul ei; pătrunse până în adâncul ochilor ca safirul, adumbriţi de genele negre, îi văzu trupul tânăr, suplu, şi-i pândi mişcările, confirmând parcă fără să vrea existenţa şi identitatea lor.

Se cutremură de scârbă, pentru că năluca cealaltă era de-a dreptul înspăimântătoare, dar cu toate acestea, nu fu în stare să renunţe la comparaţii şi nici să înăbuşe în el o nelinişte ciudată, chinuitoare, aşa că nici măcar nu-i auzi întrebarea; din fericire, la un colţ, unde Fleet Street se întretăia cu o străduţă oarecare, dădură peste o mulţime de oameni sub un acoperiş mobil de umbrele, adunaţi în jurul unui bărbat care vorbea destul de tare.

Se apropiară de tribuna înaltă, portabilă, la care se afla sub umbrelă un bărbat corpolent, roşu la faţă, şi mutându-şi umbrela dintr-o mână în alta, predica de sus cu glasul răguşit, dar cu multă energie, un fel de cazanie împănată din belşug cu comparaţii biblice şi citate... Din când în când, se repezea înainte cu strigăte de a ameninţare şi rămânea aşa, atârnat parcă în gol, cu braţele desfăcute...

Atunci, păşea în faţă o femeie în rochie neagră, cu o pană mare, verde la pălărie, palidă şi slabă, izbea într-un talger uriaş de alamă cu atâta putere, încât mulţimea dădea înapoi, iar cei patru copii în veşminte albe, ude şi murdare, cu aripi la umeri, începeau să cânte cu glasuri piţigăiate şi să danseze în jurul tribunei, ca în jurul corăbiei lui Noe...

Predicatorul era fondatorul unei secte noi, secta „Groazei".

Prorocea sfârşitul apropiat al lumii, cerea căinţa tuturor, împărţirea oricăror bunuri pământeşti, dărâmarea oraşelor, încetarea muncii şi ieşirea la câmp şi prin păduri în ziua purificării de pe urmă.

Predica mânios şi caraghios, dar cu o forţă înălţătoare, neluând în seamă pe ascultătorii care îşi băteau joc de el.

Cineva îi aruncă în faţă un trabuc aprins, altcineva îl împroşcă de sus până jos cu apă, în vreme ce ceilalţi îi însoţeau citatele cu glume brutale şi râsete prosteşti, animalice. În cele din urmă, însă, îi cuceri pe toţi cu forţa entuziasmului său şi le luă sufletele în stăpânire. Tăcură şi începură să se trezească; un beţiv căzu în genunchi înaintea tribunei, vrând să se spovedească în gura mare de toate păcatele, iar o femeie impresionată acoperi cu propria broboadă copiii învineţiţi. Mulţi ascultau acum cu atenţie, iar când femeia în negru cu pana verde începu să facă cheta cu farfuria în mână, adună destule monede de un *penny*[1], împărţind în schimb sentinţe din *Apocalipsă*, tipărite pe hârtie roşie, şi adresele bisericilor unde credincioşii se strâng să se reculeagă....

Betsy aruncă un şiling întreg, ceea ce, cu toată starea de extaz, vorbitorul observă numaidecât, fiindcă începu să strige din toate puterile:

— Iată că una dintre sodomite[2] s-a pocăit!

— Hai să plecăm, îl rugă jenată de privirile asistenţei.

— Să mergem, fiindcă dacă-i mai dai un şiling, e gata să declare că eşti o sfântă.

Se stecurară din mulţime şi plecară grăbiţi pe trotuarul pustiu.

— La colţul celălalt, se v-a întâmpla la fel, remarcă Zenon cu ironie.

Într-adevăr, şi acolo, într-o străduţă îngustă şi întunecată,

---

[1] Monedă englezească; 12 peni = 1 şiling.
[2] Păcătoasă din cetatea biblică Sodoma.

aproape cufundată în ceață, răsuna glasul țipător, din ce în ce mai grav, al unui predicator ambulant, și acolo se strânseseră câțiva trecători, și acolo se bătea în talgere, se cântau imnuri, se condamnau păcatele, se îndemna la pocăință, se adunau monede și se împărțeau extrase din *Sfânta Scriptură*, tipărite pe file verzui care se împrăștiau ca frunzele tinere pe trotuarul murdar.

– Prea sunt mulți izbăvitorii ăștia ai lumii!

– Dumneata crezi că toți nu sunt decât niște mincinoși?

– Nu știu, știu numai că puterea lor durează până când se deschid cârciumile, fiindcă mai târziu nu mai au parte nici de ascultători, nici de parale.

– L-ai văzut de mult pe fratele meu? întrebă Betsy pe neașteptate.

– Acum trei zile, am fost la el, la o ședință de spiritism.

– Deci el continuă să se ocupe de spiritism! exclamă contrariată.

– Iartă-mă, nu știam că se ascunde de dumneata...

– Ei, nu, dar credeam că s-a lăsat mai demult, pentru că n-a mai spus nimic... Te preocupă și pe dumneata? se interesă cu teamă.

– Da' de unde, am fost la ședință, dar n-am participat în nici un fel, fiindcă am cântat, mai bine-zis am început să cânt și am adormit lângă armoniu. M-am trezit când totul se sfârșise.

– Dumneata crezi în lucrurile astea, nu-i așa? aproape că îl rugă.

– Habar n-am, n-am văzut nimic, nu susțin și nu neg nimic, pentru că nu mă ocup de asta; în aceeași clipă își aduse aminte de Daisy și dedublarea ei ciudată, dar nu-i pomeni nici o vorbă, ca să n-o sperie...

– Joe n-a mai trecut pe acasă de peste două săptămâni, iar concediul i se sfârșește curând și trebuie să se întoarcă la regiment, se plânse încet.

– Dacă-i adevărat ce spunea, a renunțat la slujbă.

Betsy se opri uimită.

– Cum așa? O, Doamne, știu că tata va avea de ce să fie îngrijorat! suspină.

Mr. Zenon începu să-și apere prietenul cu însuflețire, descriind viața militară în culori cât se poate de negre, nedemne de un om

de excepţie cum era Mr. Joe, dar Betsy se mulţumi să clatine din cap cu tristeţe.

– Ce va spune tata? Viaţa din casa noastră va deveni acum insuportabilă. Presimt că tata se va supăra rău de tot pe el... nu-l va ierta... mătuşile îl vor dezmoşteni... ce poate face... şi ce-am să mă fac eu?...

Nu-şi mai putea stăpâni lacrimile.

– Miss Betsy, dar eu nu contez deloc?

– Mr. Zenon, uneori mi-e tare frică să nu renunţi şi dumneata la casa noastră; să te plictiseşti de mătuşile mele, să te certi cu tata şi să mă urăşti sau mai ştiu eu cé se poate întâmpla, destul ca să pleci într-o seară şi să nu te mai văd niciodată!

Spaima îi gâtui glasul.

– N-are rost să-ţi fie frică. Şi pe urmă, chiar dacă m-aş plictisi de mătuşile tale şi mă voi supăra pe tatăl tău, voi pleca din casa voastră, dar împreună cu tine, Betsy, împreună şi pentru totdeauna, o linişti apăsat.

– Împreună şi pentru totdeauna! exclamă tânăra cu faţa învălvorată de bucurie. O, Mr. Zen...

– Ce-i, copila mea? o întrebă cu duioşie, văzându-i ezitarea.

– Ah, cât de mult te... nu, nu pot să spun acum... mai târziu, diseară... Îşi întoarse faţa ruşinată.

Tânărul zâmbi recunoscător şi nu mai insistă, întrucât ştia ce cuvânt se oprise pe buzele-i fierbinţi şi lumina în ochii strălucitori.

Mergeau în tăcere, împletiţi în ritmul dulce al cuvintelor nerostite, pătrunşi de melodia iubirii şi a încrederii în sine.

Uitaseră de discuţia dinainte, nu mai simţeau frigul, ploaia, ceaţa şi mohoreala acestei zile îngrozitoare, păşeau ca prin nişte lunci înflorite, pline de arome primăvăratice de aprilie.

Mergeau prin crângurile înmiresmate, verzi şi pline de cântece ale dragostei, prin clipele de vrajă şi încântări ireversibile ale fericirii depline.

Tăceau, fiindcă erau însetaţi de această linişte interioară, scumpă; se ascundeau în ea ca într-un tufiş învălvorat, ca în aburreala luminoasă a temerilor ruşinate, ca să-şi vorbească pătimaş cu ajutorul privirilor, al atingerii mâinilor şi al suspinelor mai bogate în simţiri decât declaraţiile, cu zâmbetele pline de sărutări, de făgăduieli şi dorinţe, de clocotul sângelui şi de acel ceva pur şi simplu, indicibil, sfânt şi îmbătător ce semăna cu aroma sufletelor adâncite în rugăciune.

Betsy îi învăluia deseori capul într-o privire ce-l săruta cu pasiune şi, deşi neobservată, îşi întorcea ochii speriaţi, îngreuiaţi de lacrimi şi dulceaţă, în vreme ce el, strângându-i braţul cu putere, se apleca şi îşi cobora pupilele hrăpăreţe peste buzele fierbinţi.

La răstimpuri, câte un sunet, care nu însemna nimic, nici vorbă, nici gând, se strecura între ei ca un fior atât de plăcut, că se strângeau şi mai tare unul în altul, îşi apropiau capetele, respirau greu, oprindu-se pentru o clipă fără să vrea de bucuria moleşitoare de a se simţi alături.

— Mi-am dorit de mult clipa asta, am aşteptat-o... rosti Zenon.

— Iar eu am visat-o în fiecare zi, şopti Betsy atât de încet, încât mai degrabă văzu aceste cuvinte pe buzele ei, decât le auzi.

Tocmai intrau în scuarul Trafalgar, când trâmbele de ceaţă, nemişcate până atunci ca nişte nori încremeniţi, se învolburară deodată şi, asemenea mării izbite de uragan, începură să se legene, să se învârtejească şi să se desfacă în scame; se revărsau în cascade, pluteu în valuri ferfeniţite şi cădeau într-o pulbere nepătrunsă, atât de deasă, încât cât ai bate din palme acoperiră toată piaţa.

Statuia lui Nelson de pe coloana uriaşă şi leii spăimoşi de granit abia se mai zăreau în mohoreala verzuie, tremurătoare.

Casele şi străzile dispărură numaidecât, copacii pieriră, întreaga piaţă se cufundă în văzduhul murdar, umezeala lâncedă, lipicioasă se revărsa peste tot ca un nor înăbuşitor.

Coloanele porticului de la National Gallery, zvelte şi negre, pe lângă care treceau, se desluşeau cu greutate părând nişte trunchiuri putrede, cufundate într-o apă învolburată şi tulbure.

Nu se vedea la doi paşi, uneori, paşii răsunau foarte aproape, dar omul rămânea nevăzut ori trecea ca o umbră abia vizibilă, alteori, vreo trăsură aluneca asemenea unui crab monstruos, înaintând prin mijlocul valurilor de ceaţă şi dispărând nu se ştie unde.

Ecouri slabe de paşi, frânturi de cuvinte, discuţii întretăiate şi sunete produse de nu se ştie cine şi venind nu se ştie dincotro rătăceau prin ceaţă, răsunau neliniştitor.

Mergeau mai încet, ca să nu se rătăcească în această pustietate de nepătruns sau să nu-i calce vreo trăsură la întretăierea străzilor; o tristeţe neînţeleasă pusese stăpânire pe sufletele lor.

Umezeala ceţii îi pătrundea şi arunca umbre posomorâte în inimile lor, crângurile fermecătoare ale simţămintelor fericite se

destrămau brusc în bezne cenuşii şi dureroase, ochii li se stingeau cu încetul şi o jale adâncă se cuibărea în amândoi.

Erau departe unul de celălalt, sufletele se despărţeau ca nişte păsări speriate şi pluteau singuratice în depărtările străine, îngândurate, purtate pe aripile temerilor neaşteptate, inexplicabile, lăsându-se în seama dorului.

– Dacă am putea găsi o trăsură, îmi este atât de frig, şopti Betsy cu timiditate.

– O să găsim pe Waterloo, acolo e staţia!

– Dar vii diseară la cină, nu-i aşa? îl rugă cu dulceaţă.

Nu mai apucă să-i răspundă, dându-se brusc înapoi, pentru că în faţa lor apăruse ca din pământ miss Daisy însoţită de un bărbat înalt; trecură, însă, înainte de a-i putea saluta.

Privi înapoi cu teamă, dar nu mai zări decât două siluete neclare şi auzi ecoul surd al paşilor.

– O cunoşti? îl întrebă cu glasul coborât.

Nu răspunse imediat, îşi pironi privirea pe felinarul aprins, în cercul tremurător al luminii roşietice, înconjurate de aura verzuie şi de ceaţa mişcătoare, în care flacăra nu mai era decât un punct de sprijin pentru ochi.

– O cunosc puţin, rosti cu greutate, aducându-şi aminte de întrebarea ei, am vorbit de câteva ori cu ea şi n-am uitat cum arată, asta-i tot ce ştiu despre Miss Daisy.

– Ce nume căutat!

– Nu ştiu cum o mai cheamă, aşa-i spun toţi cunoscuţii.

– Dar bărbatul care o însoţea?

– E Mahatma Guru, un indian.

– Un indian?

– Autentic, un înţelept nespus de interesant, a venit în Europa să cerceteze oamenii şi cultura noastră.

– Cred că am văzut undeva faţa ei... .

– Puţin probabil, fiindcă e aici abia de zece-cincisprezece zile.

– Da, mi-o amintesc bine, am văzut-o la muzeu, se uita mereu la tine, asta mi-a atras atenţia.

– Se uita la mine? întrebă uimit.

– Şi încă destul de curioasă, te întâlneşti adesea cu ea?

– Locuim în aceeaşi *boarding-house*[1].

---

[1] Pensiune (engl.).

– O cunoaşte şi Joe?

– La drept vorbind, am văzut-o mai de aproape la şedinţa de spiritism...

– A folosit-o ca *medium*, fără îndoială, fiindcă are o faţă de vampir.

Nu-i răspunse, contrariat de tonul aspru al glasului ei.

– Are o faţă ciudată, înspăimântătoare, deşi e atât de frumoasă.

– De ce? N-am observat nimic respingător la ea.

– N-aş vrea s-o mai întâlnesc! tresări de teamă.

– Betsy! şopti Zenon cu blândeţe.

Fata îşi ridică spre el ochii stinşi şi speriaţi, dar rămase tăcută şi oftă, iar el nu mai ştia ce să spună, neputând să-şi ascundă neliniştea dureroasă. Îi părea rău de ea, o iubea doar din toată inima; mai înainte, se simţea atât de fericit şi de liniştit, îi plăcea atât de mult să se plimbe cu ea, să discute şi să se legene în visare, să se uite la feţişoara ei minunată şi să se bucure că-l iubeşte, iar acum!

Acum se grăbea să se despartă de ea, era supărat de tăcerea ei, voia să-şi ia rămas-bun şi să rămână singur, dar nu îndrăznea. Ar fi preferat s-o readucă la sentimentele dinainte, dar nu era în stare.

Îl părăsiră dintr-o dată toate dorinţele, se răci, aproape că uită de Betsy. Gândurile îi alergau după cealaltă, după Daisy, o regăsea în scamele de ceaţă şi se târa tiptil, ca o umbră nedespărţită, în urma ei cu inima strânsă de durere, atras de o forţă de neînvins, de teamă şi vrajă, aproape de spaimă.

Se stăpâni, în sfârşit, şi începu să vorbească repede şi mult, ca să-şi alunge propria nelinişte; râdea parcă nenatural, o privea în ochi prea insistent, reînnoda cu forţa firele rupte, aţâţa vâlvătaia stinsă, alerga drept spre ea cu toată puterea sufletului înfricoşat, a simţămintelor dezlănţuite, până când Betsy îşi descreţi fruntea şi se simţi încrezătoare ca mai înainte şi aproape tot atât de fericită, aproape la fel...

Opri totuşi cu bucurie prima trăsură şi Betsy urcă.

– Diseară te aşteptăm la cină.

– Am să vin, ce m-aş face fără aceste ore?...

– Eu am şi mai mare nevoie de ele, în lipsa lor, n-aş avea cu ce să-mi umplu întreaga săptămână...

– Le aştept şi eu cu nerăbdare, te asigur! îi mărturisi Zenon cu sinceritate.

– Zen!

– Betsy!

Se încrucişară cuvinte, priviri şi strângeri pătimaşe, fierbinţi, de mână.

După o clipă, trăsura dispăru în ceaţă, se mai auzeau doar tropotul surd al calului şi îndemnul cadenţat: Di! Di! Di! calule...

Mr. Zenon porni grăbit spre Green Park şi curând parcă se înecă în întinderile pustii şi înceţoşate; numai din loc în loc, se iţea din ceaţă ca o nălucă rătăcitoare silueta câte unui copac singuratic, vreun crâng sau grup de arbori uriaşi se înălţa ca un smoc de pene sau ca nişte stâlpi de fum, iar din când în când, apărea brusc câte un om care pierea îndată în tulbureală ca un peşte în apă.

Tăcerea adâncă şi pustietatea nepătrunsă, cenuşie, îl înconjurau din toate părţile, picăturile de apă se scurgeau din ceaţă, susurând prin frunzele nevăzute şi tufişuri cu o monotonie apăsătoare, iar uneori, vreun glas înăbuşit, îndepărtat, trecea pe deasupra lui în sunete împrăştiate, după care urmau iarăşi clipe de linişte deplină şi solitudine. Se grăbea, deoarece îi era frig, umezeala şi răceala ceţii îl pătrundeau, dar era foarte curios dacă se va întâlni cu Daisy la masa de prânz. Din ziua şedinţei de spiritism, n-o mai văzuse, nu mai coborâse la masă, se spunea că e bolnavă.

Cele câteva zile de meditaţie calmă şi preocupări obişnuite îl făcuseră să se gândească la vedenia dedublată ca la o halucinaţie, nu mai putea nici măcar să adune amănuntele împrăştiate, aşa că îndepărta amintirea acestei scene în străfundul conştiinţei, printre lucrurile ce trebuia uitate.

Încetase să mai cerceteze, uitase chiar treptat de toate, foarte bucuros că scăpa de teama acestei şarade nedezlegate; în schimb, creştea în el curiozitatea încăpăţânată şi neliniştitoare de a o cunoaşte mai de aproape pe Daisy.

Se gândise deseori la ea, dar şi mai frecvent, fiindcă o făcea involuntar, căutase momentul potrivit s-o vadă, însă toate străduaniile lui se dovediseră zadarnice.

Încercase să vorbească despre ea, dar nici aceasta nu-i izbutise, căci n-avea cu cine; după şedinţă, Joe nu mai coborâse la masă, acasă nu-l putuse găsi niciodată, iar ceilalţi tăceau ori, ceea ce era şi mai ciudat, îi răspundeau numai cu jumătăţi de cuvinte... Citea pe feţele lor că se temeau de ceva şi, în timp ce vorbeau, se uitau pe furiş la Mahatma şi tăceau speriaţi.

Rămăsese uimit de această constatare, dar nu era în stare să şi-o explice.

Astfel se scurseră trei zile întregi de întrebări fără răspuns pentru el şi de meditaţii învălmăşite, până când, în cele din urmă, se plictisise de toate, renunţase la întrebări, neputând totuşi să înceteze să se mai gândească la ea. Dar în umbra acestor gânduri, creştea încet neliniştea, un fel de presimţire a întâmplărilor viitoare, nedesluşite încă şi îndepărtate, necunoscute, dar zămislindu-se deja în adâncurile zilelor care veneau...

De aceea, această întâlnire neaşteptată şi atât de ciudată scormonise în el dorul chinuitor.

Nu, de astă dată, dorul lui nu mai semăna cu ceea ce simţea pentru Betsy, când n-o vedea câteva zile, dorul îndrăgostitului după fiinţa iubită; era ceva de o sută de ori mai puternic şi de-a dreptul irezistibil pentru voinţa omenească, ceva asemănător atracţiei invincibile a asteroizilor rătăcind în infinit după stelele mamă, sau curentului apelor scurgându-se spre ocean.

Nu ştia încă, dar se afla deja în puterea acestor legi nemuritoare.

Străbătu repede parcul, merse pe străzile invizibile, prin câteva pieţe pierdute în ceaţă, prin fundături necunoscute, pline de larmă înăbuşită, găsind instinctiv drumul cel bun prin mohoreala tot mai densă, fiindcă acum vălătucii scămoşi se târau parcă gălbui-întunecaţi, bătând pământul cu picăturile ploii, astfel că se strecura prin mormane pufoase, nenumărate, ca printr-o apă ce îngheţa la malul înspumat...

Locuia şi acum dincolo de Regents Park, pe lunga şi liniştita Avenue Road, dar atât de năpădită de ceaţă, de cufundată în valurile spumoase, încât nimeri cu greutate la *boarding-house*.

Îşi schimbă hainele în grabă şi se duse în sufragerie.

Se aşeză fără zgomot pe locul lui şi privi cu teamă împrejur.

Miss Daisy nu era la masă, scaunul ei era neocupat.

Încăperea era spaţioasă, alungită, căptuşită cu lambriuri din lemn întunecat, înnegrite parcă de bătrâneţe, apăsătoare prin greutatea lor posomorâtă, astfel că, deşi lumina electrică ardea în buchetul de orhidee aurii, răsucite dureros, ce coborau din tavan, era destul de întuneric şi nespus de mohorât; pe masa lungă de la mijloc străluceau tacâmurile, iar peste albul mat al feţei de masă stăteau aplecate capetele abia vizibile pe fondul închis al pereţilor.

Într-un colţ al sufrageriei, spre uşă, căminul uriaş ajungea până la grinzi, din grămăjoara de reteveie arse răbufneau când şi când flăcări sângerii, împrăştiind străluciri vioaie, tremurătoare, pe covorul tocit; focul mocnea, stingându-se încet.

Iar peretele din faţa uşii era acoperit tot de un vitraliu uriaş; în tulbureala adâncă a purpurii înnegrite, din violetul stins şi din culorile amestecate, calme, se iţeau marginile tari ale veşmintelor, contururile palide ale siluetelor, mişcări şterse, cufundate parcă în umbrele ochilor, în timp ce prin uşiţa îngustă, laterală, privea de afară o zi bolnăvicioasă şi se vedea galeria largă cu geamuri, plină de palmieri zvelţi şi tufe verzi, estompate în ceaţă, din mijlocul cărora ţâşnea susurând o fântână arteziană.

Mâncau într-o tăcere adâncă, slujitorii alunecau fără zgomot, încet, nimeni nu lovea cuţitul de farfurie, nu se mişca prea liber, iar dacă cineva rostea mai tare vreun cuvânt, atunci toţi ochii se ridicau deodată şi se îndreptau cu teamă lângă vitraliu, unde şedea Mahatma Guru.

Apoi tăcerea se aşternea şi mai adâncă, doar fântâna arteziană clipocea monoton şi uneori se auzea din oranjerie câte un mormăit scurt, mânios.

Zenon mânca fără să vadă ce i se pusese în farfurie şi aproape fără să ştie ce-i spunea la răstimpuri stăpâna casei, aşezată lângă el. Încuviinţa din cap, urmărind fără să vrea mişcările lenevoase ale pisicilor ce se jucau pe genunchii ei şi asculta tremurând de nerăbdare cel mai mic zgomot dinspre coridor.

Scaunul gol al domnişoarei Daisy se afla în faţa lui, de cealaltă parte a mesei. Pe spătar atârna şalul roşietic indian, vrâstat de liniile negre, fantastice, ale unor desene complicate; se uita adesea la el, dar şi mai des privea prin încăpere, smulgând parcă fiecare chip din mohoreală şi tăcere, fără a vedea totuşi pe nimeni.

– Bună ziua, am trecut pe la tine acum o clipă! îi spuse Mr. Joe peste masă.

– Am întîrziat puţin din cauza ceţii...

– Ai văzut-o pe Betsy, ce fac mătuşile?

– Pe Betsy am văzut-o, dar astăzi am izbutit să scap fără să mă întâlnesc cu mătuşile.

– Ai fost acasă la noi?

– Nu, mă duc abia diseară; pe tine te aşteaptă cu mare nerăbdare, Betsy este foarte îngrijorată.

– Merg și eu diseară cu tine, deși n-am nici un chef de ceartă.

– Cum vrei.

Tăcură, deoarece din oranjerie răsună un schelălăit jalnic, urmat de zăngănitul ascuțit al lanțului; pisicile se înfoiară amenințătoare, încovoindu-și spinările, așa că Mrs. Tracy le acoperi grijulie cu brațele.

– Bagh! se auzi glasul poruncitor al lui Mahatma.

Îi răspunse un urlet prelung, gemut și înăbușit, iar în ușa oranjeriei se arătă fără zgomot trupul ondulat al panterei negre; pupilele verzui și colții albi se iteau prin grila botniței, își înălță capul cu semeție, dar izbită de privirea lui Guru, căzu pe burtă și se târî până la el, neîndrăznind să-și ridice ochii învăpăiați, bătându-și șoldurile cu coada lungă, pufoasă; îi spuse ceva, fiindcă se sculă alene, întinzându-se cu plăcere sub palma lui mângâietoare, căscă prelung și începu să alunece, încet, fără cel mai mic zgomot, în jurul mesei, ca o umbră neagră, tupilată.

Porni după o urmă regăsită cu greutate, adulmecând în mai multe locuri, iar când ajunse lângă șalul domnișoarei Daisy, scheună de bucurie, sărind pe scaun și rezemându-și labele pe marginea mesei, se uită la fețele celor așezați, cam palide și înfricoșate, deși știau că nu face rău; totul nu dură decât o clipă, fiindcă Bagh, coborându-și încet capul, își înfipse privirile teribile în ochii lui Zenon. Tânărul nu se clinti din loc, nu putea, se simțea ca paralizat, capul îi tremura puțin, dar nu-și întoarse pupilele de la rubinele arzătoare, străjuite de o aură ca smaragdul,care, îngustându-se, strălucea tot mai puternic și se implântau în el ca niște colți ascuțiți, sfâșietori.

– Bagh!

Pantera tresări la auzul glasului, încordându-și grumazul negru, se sprijini atât de puternic de masă cu labele dinainte, încât îi jucară toți mușchii pe sub piele, ca niște arcuri stăpânite cu greutate; masa se mișcă și ea sub forța apăsării și se auziră tacâmurile clinchenind.

– Bagh! strigă aspru Mahatma, și pantera se ghemui și dintr-o săritură ajunse la picioarele lui...

Răsuflară cu toții ușurați, pentru că se așteptau ca în tăcerea amorțită să se întâmple ceva îngrozitor, așa că acum priveau cu o plăcere uriașă la pantera care înfuleca liniștită bucăți mari de pâine din mâna lui Guru.

– S-ar putea să devină primejdioasă, remarcă cineva.

– Bagh nu va face rău nimănui, e mai blândă chiar decât pisicile doamnei Tracy şi mai deşteaptă decât mulţi oameni, explică Mahatma îngăduitor.

– Aveam impresia că se va arunca asupra mea, spuse Zenon.

– Nu e atât de periculoasă cum pare, are botniţă şi ghearele pilite.

– Da, dar ar putea ucide numai prin forţa săriturii, de altfel, m-am săturat de privirea ei, e înfiorătoare... se cutremură nervos.

– Bine, dar de ce te-a ales tocmai pe dumneata?

– Probabil pentru că stau în faţa scaunului ocupat de stăpâna ei şi eram cel mai aproape, ce-ar putea fi altceva?

– Totuşi, trebuie să fie alt motiv, se încăpăţână un domn cărunt cu faţa galbenă şi încreţită, care şedea dincolo de stăpâna casei.

Zenon izbucni în hohote de râs, atât de copilăroasă i se păru această presupunere, pur şi simplu era caraghios.

– Eu susţin totuşi că aici e ceva! exclamă bătrânul.

– Fireşte, o taină a existenţei, o şaradă transcedentală! răspunse răutăcios şi contrariat.

– Totul este o taină şi totul este o şaradă, declamă cu asprime.

– Miss Daisy a fost mai devreme la micul dejun? întrebă Joe.

– Nu, n-a coborât deloc, mănâncă în cameră, şopti Mrs. Tracy, strângând la pieptu-i impunător pisicile aproape moarte de spaimă.

– Poate că nu se simte bine? întrebă, văzând un licăr de interes în ochii lui Zenon.

– E sănătoasă, numai că are de citit o sumedenie de scrisori, pe care le-a primit astăzi de la Calcutta.

– A fost multă lume la Mr. Guru?

– O procesiune întreagă. Dar n-a primit pe nimeni, i-a poruncit slujitorului să spună că el a venit în Europa să vadă şi să întrebe, aşa că să aştepte întrebările, răspunse stăpâna casei, coborând glasul.

– Chiar aşa, n-au decât să aştepte până când voi întreba eu! întări Guru pe neaşteptate.

– Răspunsul este mândru şi infatuat chiar, aprecie Zenon iritat.

– Cei care ştiu nu aruncă vorbele în zadar şi oricui.

– Nimeni n-a îndrăznit să spună că ştie, nimeni! exclamă im-

pulsiv, jignit de zâmbetul îngăduitor, şi se ridică de la masă. Ceilalţi îi urmară exemplul şi trecură tăcuţi în *reading-room*[1] învecinată.

– Domnule, mă gândeam la panteră, am ajuns la concluzia că...

– Domnul meu, cu toate că îi respect întotdeauna opiniile profunde, şi le ascult cu plăcere, de astă dată nu mă interesează câtuşi de puţin ce spune! răspunse, stăpânindu-se cu greu, aşa că bătrânul gălbejit îl privi cu mirare şi se depărtă grăbit în celălalt colţ al încăperii. Zenon era atât de surescitat, încât ar fi preferat chiar să se certe cu cineva, astfel că privi sfidător la Mahatma, când acesta, ducându-şi pantera în cuşcă, intră în urma celorlalţi şi se aşeză la masa rotundă de la mijloc, pe care slujitorii aduseseră ceaiul.

Mahatma, însă, nu se uita la nimeni, ocupat să-şi bea ceaiul.

Câţiva se aşezară lângă el, iar ceilalţi se împrăştiară prin încăperea spaţioasă, aranjată cu grijă, plină de măsuţe de scris cu ecrane acoperite, fotolii adânci, scaune rotative, unghere liniştite, despărţite de mici paravane, şi alte lucruri mărunte, toate de bun-gust. Era lumină destulă şi linişte, covorul gros înăbuşea paşii, ferestrele acoperite cu draperii grele nu lăsau să pătrundă zgomotele oraşului şi doar din când în când zuruitul candelabrelor de pe cămin amintea că nu prea departe se află strada şi trec trăsurile, iar pereţii verzui, luminaţi de buchete de flori pictate în acuarelă, acţionau liniştitor.

Zenon se aşeză cu Joe înaintea căminului, îşi rezemă picioarele de gratie şi rămase cu ochii la foc, ascultînd, însă mereu cu luare-aminte.

– Aş prefera să beau ceaiul în camera ta.

– Să mai aşteptăm puţin, s-ar putea să vină, răspunse întorcând capul, fiindcă slujitorul îi spunea ceva încet lui Mahatma, care aprobă din cap.

Mrs. Tracy mergea de la unul la altul, turnând ceai în ceştile întinse; cele trei pisici albe o urmau cu credinţă.

Discuţiile se închegau cu greutate, întrerupându-se întruna, nimeni n-avea chef de vorbă, toţi erau copleşiţi de toropeală şi apatie.

---

[1] Sala de lectură (engl.).

O doamnă înaltă şi slabă se aşează la armoniul plasat într-un colţ, dar după câteva acorduri, se depărtă plictisită.

Deodată, Zenon se apleacă spre Joe şi-i şopti ironic:

— Ca să vezi, astăzi nici măcar Mahatma nu învaţă pe nimeni şi nu condamnă cultura noastră!

— Doamne, Dumnezeule! Mi-aş da viaţa întreagă, aş renunţa la cel mai cumplit chin al sufletului, ca omul acesta să greşească şi vorbele lui să nu exprime adevărul, adevăr otrăvitor şi amar ca viaţa, şopti Joe cu durere.

— Aşa îţi aperi moştenirea, europene?

— Aş sfârteca-o precum pantera, dacă aş putea să smulg din măruntaiele-i încremenite spiritul de cadavru şi să-i insuflu o viaţă nouă, sfântă şi adevărată, omenească.

— Şi asta o spune cineva care nu demult răspândea el moartea şi ura...

— Ori de câte ori am ucis, sufletul meu a murit în blestem, aşa că de o sută de ori să fie blestemată truda războaielor!

— A, cunosc prea bine acest ton; prin noroade şi veacuri va pluti ca o pasăre jalnică, rătăcind prin hăurile neînduplecării, neobservat de nimeni şi de prisos pentru muritori, de prisos! repetă brusc năpădit de amărăciune.

— Nu, nu-i adevărat, l-a auzit Zoroastru[1], l-au văzut prorocii, dar abia în sufletul indian şi-a durat cuibul nemuritor şi acolo, în junglă, trăieşte până în ziua de azi şi domneşte milostiv.

— Atunci, du-te şi anunţă-ţi pocăinţa pentru ieri şi învierea noului mâine, îl îndemnă Zenon pe jumătate ironic, pe jumătate dureros.

— Ştiu şi eu că cineva trebuie să se ridice şi să-i ducă lumii cuvântul izbăvitor, înainte de a fi copleşită de nelegiuiri...

— Văd că te-ai molipsit de la Mahatma de sfânta înflăcărare.

— Nu glumi, întrucât înţelepciunea lui mi-a fost oglinda în care m-am văzut pentru prima dată în toată goliciunea fiinţei mele, pe sine şi pe noi toţi, pe noi, stăpânii lumii, pe noi, cei aleşi şi unici, pe noi, animale despotice, proaste şi înnebunite de trufie, turmă nimicnică de suflete putrezite, urdie de crime, înecată în mlaştina ruşinii, sclavii Răului, adoratorii Forţei şi închinătorii Viţelului de

[1] Zaratustra – întemeietorul zaratustrianismului (zoroastrismului), religie veche iranică datând probabil din sec. VII-VI î.e.n.

aur! şopti limpede, precipitat; cuvintele arzătoare cădeau înfricoşătoare asemenea trăsnetelor, ucideau sfâşiind sufletul până în abisul disperării.

Zenon se trase puţin înapoi, izbit de privirea lui încărcată de lacrimi întărite de durere, de luciri fulgerătoare şi de asemenea forţă a părerii de rău, încât intui că toate suferinţele omeneşti loviseră în acest suflet simţitor şi toate rănile durerilor trecute, toate gemetele cerşeau acum îndurarea. Simţi că întreaga lume încape în pieptul lui îngust, unde se frământă, clocoteşte, urlă şi se zbate ca uraganul iubirii universale, însetat de cunoaşterea binelui.

Se întoarse totuşi şi se ridică.

Tocmai atunci, intră Miss Daisy, îi salută cu o mişcare din cap pe toţi şi se aşează lângă Mahatma, uitându-se prin încăpere.

Zenon aproape că se prăbuşi înapoi pe scaun, nedezlipindu-şi privirile de la ea. Cuvintele lui Joe îi răsunau în urechi ca nişte sunete îndepărtate şi neînţelese; parcă se cufundă brusc într-un fulger şi ochii orbiţi de lumină nu mai văzură nimic, afară de strălucirea chipului ei palid, minunat, înconjurat de coroana zburlită a părului ca arama aurită, afară de ochii ei, asemănători cu sferele uriaşe ale celui mai adânc şi mai viu safir, prinşi în arcul sprâncenelor ce întretăiau fruntea albă şi semeaţă ca o linie ascuţită, întunecată.

– Zen! îi şopti Joe la ureche, readus la realitate de încremenirea lui.

Nu-i răspunse, se duse ca un automat la masă, îşi trase un scaun, îşi turnă ceaiul şi îşi aţinti iarăşi ochii la ea.

Miss Daisy îşi plimbă strălucirea privirii, rece ca ascuţişul safirului, peste faţa lui, în timp ce discuta cu Mrs. Tracy care stătea în picioare lîngă ea.

Tânărul asculta cu atenţie, neputând totuşi să lege sunetele şi să înţeleagă; se afla parcă adâncit într-un somn autohipnotic, neştiind ce se petrece cu el, prezent, dar pierdut în ceţurile uitării totale; avea impresia că se mişcă într-un vid surd şi întunecat, agăţat numai de ochii ei, restul se scurgea din el ca apa dintr-un hîrb spart. Nu mai simţea decât nevoia inconştientă de a rămîne în orbita domnişoarei Daisy, de a-i urma apariţia întrupată.

Nu observase nimeni starea în care se afla, deoarece se purta

normal, discuta şi răspundea fără să-şi dea seama ce face, călăuzit de instinctul obişnuinţei, al reacţiilor automatizate.

Se mută mai aproape de Daisy şi îl învălui parfumul de violete, pe care-l folosea; fiecare gest al ei îl înfiora ciudat.

Discuţiile începură să se învioreze, moleşeala dispărea cu încetul; domnul slab şi gălbejit se înfrunta foarte aprins cu Joe, câteva doamne îşi părăsiră locurile de lângă pereţi şi se adunară în jurul căminului, iar un grup de bărbaţi se apropiară de Joe să asculte discuţia. Până şi Mahatma îşi descreţi fruntea cioplită parcă în fildeş vechi, îşi mângâie barba albă, intervenind tot mai des între preopinenţi. Numai Mrs. Tracy se preumbla în continuare prin încăpere, urmată de pisici, iar Daisy răsfoia în tăcere nu ştiu ce revistă.

— Domnişoară, te-am văzut în scuarul Trafalgar, rosti Zenon pe neaşteptate, dar parcă nu vorbea el, glasul îi părea străin, îşi mişca doar buzele, iar faţa nu exprima nimic, ca şi privirea goală, tot atât de nepotrivită ca şi cuvintele.

— Am trecut pe acolo, dar în asemenea ceaţă e greu să deosebeşti faţa cuiva, răspunse tânăra fără să ridice capul.

— Bine că nu te-ai rătăcit, pe timp de ceaţă, Londra e ca o prăpastie, chiar cei care o cunosc bine se pot pierde foarte uşor, spuse liniştit, aproape în şoaptă, dar iarăşi nu era el, ci doar gândurile lui după ce o întâlnise, care ieşeau acum ca dintr-o hrubă uitată, asemenea unor existenţe de sine stătătoare, plutind în lume ca nişte sunete străine şi cuvinte fără noimă.

— Mă însoţea o călăuză bună! îi răspunse după o clipă, înălţîndu-şi capul încet şi uitându-se în ochii lui cu o privire atât de ascuţită, de puternică şi pătrunzătoare, încât se feri parcă din faţa unei lovituri. Strălucirea aceasta împrăştia întunericul din el, luminând fulgerul ce se trezea în sufletul amorţit. Încât se ridică în propria fiinţă, plin ochi de simţăminte vii şi de gânduri, împletind involuntar clipa de faţă cu cea trăită lângă cămin; dar tot ce urmase după aceea se prăbuşi în cotloane necunoscute, prefăcându-se în pulberea încremenită a uitării, pur şi simplu nu mai ştia dacă existase cu adevărat.

Se simţi ciudat de liniştit şi de proaspăt, de stăpân pe sine, ascultă o vreme discuţia, se uită la Mahatma, care tocmai se ridica, îndreptându-se spre Joe, şi coborând glasul, spuse către Miss Daisy:

– Domnişoară, ştii că pantera era gata să se repeadă la mine?

– Mai că nu-mi vine să cred, e inofensivă ca un copil, poate că mă căuta pe mine şi dumneata ai avut impresia că vrea să te atace.

– S-a aşezat pe şalul dumitale şi mă privea atât de ameninţător, încordându-se să sară, încât, dacă nu-i poruncea Guru, s-ar fi aruncat asupra mea.

– Domnule, te rog foarte mult să mă ierţi pentru spaima prin care ai trecut.

– Nu trebuie să-ţi ceri iertare, fiindcă nu m-am temut câtuşi de puţin.

– Nici măcar o clipă de spaimă nu-i plăcută deloc.

– Din nefericire, n-a fost nici măcar atât. Sunt pur şi simplu nedreptăţit, pentru că nu realizez frica nimănui, iar eu însumi n-am încercat-o niciodată.

– Niciodată? îl întrebă, însufleţindu-se.

– Evident, am în vedere frica de niscaiva primejdii materiale.

– Dar de altele? Buzele îi tremurară descoperindu-i dinţii de o albeaţă orbitoare; pieptul îşi înteţi respiraţia, deşi căuta să se stăpânească.

– Altele nu cunosc, aşa că habar nu am de existenţa lor.

– Trebuie să existe... Există neîndoielnic... unele pe care nu ni le putem imagina nici măcar în vis, în cele mai chinuitoare vise.

– Presupun că în vânzoleala sufletelor, în creierele bolnave pot să se nască vedenii înfricoşătoare.

– Nu numai acolo se află sursa lor, deoarece pot să se ascundă şi în jurul nostru, în lumina vie care există dincolo de raza de percepţie a vederii noastre materiale, în câmpul celui de-al doilea văz.

Glasul îi coborî, transformându-se într-o şoaptă temătoare, îşi înclină capul deasupra revistei, dar privirile stinse îi rătăceau prin încăpere.

Nu mai putură reveni la tonul unei discuţii libere, deşi Zenon îşi dădu toată silinţa, vorbi despre tot felul de lucruri şi probleme, se străduí s-o scoată din această amorţeală tăcută chiar cu ajutorul ironiei, dar îi răspunse fără plăcere, aproape fără să-l vadă, aşa că, simţindu-se jignit, se ridică fără un cuvânt, străbătu încăperea cu atâta stângăcie, încât fu cât pe ce să strivească pisicile, îşi ceru scuze destul de rece de la Mrs. Tracy şi se aşeză iritat la armoniu,

lăsându-şi degetele să rătăcească pe clape şi gândindu-se la purtarea ciudată a domnişoarei Daisy.

Mahatma şi Joe se aflau în mijlocul unui grup de bărbaţi lângă cămin; vorbeau destul de tare şi cu însufleţire, dar Zenon auzi doar ultimele cuvinte ale indianului.

– Există numai legile care guvernează lumea, legile spiritului nemuritor, celelalte nu sunt decât aparenţe, iluzii sau prostii savante şi trufaşe!

Nu mai ascultă, fiindcă sub degete îi răsună fără să vrea melodia aceea pe care nu şi-o putea aminti când plecase de la şedinţa de spiritism şi încercase zadarnic să şi-o smulgă din memorie în cele trei zile. Acum venise nechemată şi se înfăţişa în întregime, era uluitoare în simplitatea şi ritmul ei nemaiauzit, cu totul străină în forma şi conţinutul ei muzical.

O cânta cu luare-aminte, o învăţa pe dinafară, o repeta delectându-se cu frumuseţea ei ameninţătoare.

Artistul se trezi în fiinţa lui cu atâta putere, încât nu mai auzea zgomotele din jur, vrăjit de forţa acestui cântec sălbatic, înflăcărat şi pătruns de dor; dar cu cât se abandona mai mult în seama melodiei, cu atât mai puternic creşteau din ea amintirile palide şi îndepărtate ale cuvintelor auzite undeva, ale glasului care le cântase, ale unei privelişti, în acelaşi timp...

Avea totul în minte, aproape pe buze, dar nu şi le putea aduce aminte.

– Parcă este imnul puternic al îngerilor răzvrătiţi. De unde-l ştii, domnule? auzi în spate glasul liniştit al domnişoarei Daisy.

– Nici eu nu-mi dau prea bine seama, dar dumneata l-ai mai auzit?

– Da, mi-l amintesc de undeva...

– Atunci, te rog să mă ajuţi, îmi umblă prin minte cuvintele, melodia, pe care am auzit-o undeva, dar nu pot să-mi aduc aminte... undeva nu prea demult... uneori mi se pare că a fost la şedinţa de spiritism de la Mr. Joe, ţii minte? o întrebă pe ocolite ceea ce nu cutezase s-o întrebe de-a dreptul.

– Eu nu particip la şedinţele de la Mr. Joe; glasul îi răsună apăsat.

– Cum aşa, domnişoară, doar te-am văzut acolo, toţi te-am văzut...

– E cu putinţă, dar n-am fost; în ochi i se răsfrânse supărarea.

– Nici eu nu mint, şopti Zenon impulsiv şi cu mândrie.

– Cred... dar... se uită la Mahatma şi tăcu, depărtându-se.

Nu mai cântă, cutremurat de vorbele ei. Nu pricepea de ce nega, doar o văzuse acolo, o văzuseră cu toţii, iar ea nega...

Îi spuse lui Joe că îl va aştepta în camera lui şi plecă înclinându-se destul de ţeapăn înaintea domnişoarei Daisy; ea nu-i răspunse la salut, de parcă nici nu-l observase, şedea încruntată, învelită strâns în şalul indian, nouroasă întrucâtva, posomorâtă şi misterioasă; întoarse capul de la uşă şi-i întâlni în treacăt ochii ridicaţi în urma lui, ochi plini de luciri umede, de melancolie şi de rugăciune mută şi umilă, sfâşietoare.

CAPITOLUL III

— În sfârşit. Credeam că nu mai veniţi, masa e gata de o jumătate de oră, iar eu de când mă tot uit după voi! exclamă Betsy bucuroasă, deschizându-le uşa grea de la antreu.

— Supa s-a răcit, friptura de miel s-a ars, legumele au scăzut, mătuşile sunt supărate, iar Miss Betsy e disperată, glumi Zenon, întâmpinând-o vesel.

— Betsy era într-adevăr disperată, credeam...

— Că nu mai venim, te rog să întinzi mâinile, asta-i pedeapsa noastră pentru că am întârziat...

Desfăcu hârtia şi lăsă să-i cadă în braţe o legătură întreagă de anemone minunate, la fel de îmbujorate ca şi ea, şi buchetele de trandafiri purpurii ca buzele ei în clipa aceea, buze înfiorate de plăcere şi lipite de florile înmiresmate şi răcoroase, dincolo de care se iţeau ochişorii încântaţi, în timp ce şoptea recunoscătoare:

— Ce bun eşti, Zen, ce bun eşti!

— Toate trenurile au întârziat foarte mult din cauza ceţii! spuse Joe.

— De-asta n-ai mai trecut pe acasă de două săptămâni încheiate?

— Altul e motivul, draga mea Betsy, cu totul altul, răspunse cu seriozitate, sărutând-o pe frunte.

Dar fata îşi coborî glasul şi, rugătoare, aproape implorându-l, şopti:

— Astăzi să te porţi frumos cu el, e bolnav şi nervos, te-a aşteptat atât de mult, va fi supărat din prea multă dragoste.

— Bine, draga mea, îţi promit că nu voi începe eu, dar... se întrerupse încurcat...

— Nici mătuşa Dolly nu e prea veselă, după amiază a plâns, se pare că astăzi serbează vreo amintire dureroasă, îl avertiză Betsy cu timiditate.

— Mai mult ca sigur, a cincizecea aniversare a despărţirii de

cel de-al cincisprezecelea logodnic! remarcă Joe răutăcios, punându-şi pardesiul în cuier, dar când se întoarse, Betsy nu mai era lângă el; îl trăsese pe Zenon mai la o parte, spre scările ce urcau la etaj, şi-l ruga în şoaptă să aibă grijă şi să nu-l lase pe Joe să se certe cu tatăl său.

Îi făgădui solemn că aşa va face, dar era contrariat întrucâtva că s-ar putea să asiste la încă o discuţie neplăcută, iar pentru astăzi îi era de ajuns.

În definitiv, era şi el destul de nervos, aşa că venise sperând că va găsi aici linişte şi odihnă.

– Suflet milostiv, nu cumva şi mătuşa Ellen suferă astăzi din cauza bătăturilor?

– Taci, Joe, nu-i bine să râzi de suferinţa nimănui, hai să mergem pentru că ne aşteaptă.

Sufrageria era aproape, la parter, dincolo de o încăpere mare, acum întunecoasă. Prin uşa deschisă, se vedea masa albă, luminată de lumânările aprise în candelabrele înalte, iar dincolo de ea, drept în faţă, întors cu spatele la cei ce intrau, şedea într-un fotoliu adânc Mr. Bartelet; mătuşile se preumblau pe amândouă laturile mesei, în lungul încăperii, fiecare pe câte o parte.

– Iată şi băieţii, a întârziat trenul! strigă Betsy, punând florile pe colţul mesei.

– Nefericito, o să se ude faţa de masă! se văietă cea mai scundă dintre mătuşi, Miss Ellen.

– Nu mai ţipa! o certă bătrânul cu răceală, întinzându-i mâna fiului, şi uitându-se cu răutate la faţa speriată, ca buretele, a domnişoarei Ellen, îl luă de braţ pe Zenon, apoi, ridicându-şi cu greutate făptura corpolentă, se aşeză la masă.

– Aduceţi mâncarea! mormăi, bătând cu bastonul în podea, deoarece bucătăria era la subsol.

Îşi ocupară locurile în tăcere, numai Betsy, punând florile în vaze, le aranja pe masă şi se străduia să creeze o ambianţă de veselie, dar degeaba, fiindcă glasul ei dulce, pe jumătate de copil, se stingea ca o floare în atmosfera îngheţată de supărări şi iritare. Miss Dolly îi ucidea fiecare cuvânt şi fiecare zâmbet mai bucuros cu privirea-i dojenitoare, iar Miss Ellen o chinuia în felul ei, sculându-se întruna să-i aranjeze părul zburlit sau să-i lege mai bine cravata.

În cele din urmă, bătrânul slujitor, ce semăna cu o figură de

ceară, începu să aducă mâncarea; alunca încet şi tupilându-se ca o pisică în spatele scaunelor şi faţa lui gălbuie de spân apărea mereu lângă umărul cuiva.

Mâncau într-o tăcere adâncă, aşa că după supă, Joe nu se mai putu stăpâni şi spuse:

– De ce sunteţi astăzi atât de posomorâţi?

– În aceste două săptămâni, ai uitat ca de obicei, nu? remarcă acru Miss Dolly, oftând jalnic.

– Vezi că ţi se rup nasturii de la bluză de atâta oftat, o dojeni bătrânul. Betsy izbucni într-un râs nestăvilit.

– Încetează, Betsy, te rog! o certă mătuşa cu asprime.

– Dimpotrivă, râzi, Betsy, râzi cât vrei!

– Nu pot să mănânc când râde atât de prosteşte.

– Iar mie tocmai atunci îmi creşte apetitul, râzi, micuţa mea, o îndemnă tatăl.

– Ah, bărbaţii ăştia! gemu Miss Dolly după o clipă cu un glas ca din mormânt.

– Ah, mătuşile astea! i-o întoarse bătrânul atât de comic, că Betsy începu să râdă din nou; nici măcar Joe nu se mai putu abţine, iar Dick mai să scape farfuria pe spinarea domnişoarei Dolly, ascunzându-şi după umărul acesteia faţa atât de schimonosită de râs, încât semăna cu o lămâie stoarsă.

– Nătângule! sâsâi, aruncându-i slujitorului o privire ucigătoare.

– Cum? ce-i asta?... abia îngăimă Mr. Bartelet cuprins de furie.

Miss Dolly nu catadicsi să-i răspundă şi nici să se uite la el.

– Betsy, spune-i mătuşii că dacă mi s-a adresat mie...

– Betsy, spune-i tatălui tău că la asemenea ton şi bănuieli nu răspund...

– Betsy, spune-i că nu primesc şi nu suport nici o observaţie...

– Betsy, spune-i că este un tiran şi chinuieşte o femeie nefericită...

Cuvintele mânioase, usturătoare, se încrucişau peste masă, amândoi încetaseră să mănânce şi privirile li se duelau ca nişte săbii, cu înverşunare. Deodată, ochii domnişoarei Dolly se înceţoşară şi lacrimile îi şiroiră pe faţa bucălată, pudrată, săpând brazde gălbui.

– Dick, adu-i domnişoarei altă batistă curată, oglinda, pudra şi friptura de miel, pentru că cealaltă îi cade o dată cu farfuria chiar acum!... porunci, frecându-şi mâinile, deoarece Miss Dolly

se ridică de la masă atât de repede, încât tacâmul i se rostogoli pe jos; bătrânul se liniști, însă, începu iarăși să mănânce, urmărind-o cu priviri răutăcioase pe mătușa care ieșea.

Totuși această scurtă furtună împrospătă aerul, răsuflară cu toții mai ușurați, chiar Miss Ellen, de obicei înțepenită și mută în prezența surorii ei, își recăpătă glasul, iar Zenon, prefăcându-se indiferent, porni să sporovăiască vesel cu Betsy. Cu toate acestea, Joe tăcea cu încăpățânare, aproape fără să-și ridice capul din farfurie, știind prea bine că asta îl supăra foarte mult pe tatăl său...

Mr. Bartelet nu se mai putu stăpâni, privi cu asprime la Joe, își încruntă sprâncenele, trânti cuțitul în farfurie, dar văzând că totul este în zadar, i se adresă el cel dintâi și, ca întodeauna, ironic.

– Ce somitate locuiește la pensiunea voastră?

Joe își îndreptă ochii îngânduraţi, posomorâți, spre el.

– De două săptămâni, aproape toate ziarele scriu despre el.

– Eu nu citesc ziarele, răspunse scurt.

– Bine, dar cred că știi la cine mă refer! începu să fiarbă din nou.

– Da, stă acolo un brahman[1] în vîrstă, Mahatma Guru...

– Din ce-am citit, văd că vrea să pună bazele unui nou „business" mistic în Anglia.

– Te asigur că este foarte departe de ceea ce se numește cu răutate un „business" mistic; a venit să vadă Europa.

– Și cu această ocazie, să se căpătuiască și el cu câțiva funți[2].

– Îi ajung rupiile[3] lui, în plus, banii au pentru el valoarea lor reală, adică nici una, adăugă apăsat.

– Păi, își arată pe gratis minunile spiritiste?

– Nu arată nici o minune și nu-i deloc spiritist.

– Atunci, de ce toată lumea face pelerinaj la el, că așa scriu ziarele?

– Pentru că niciodată și nicăieri nu vom duce lipsă de tot felul de gură-cască, în special de semidocți lacomi de senzație și de experimente, neisprăviți agresivi care cred că lumea e făcută doar pentru ca ei să-și poată scrie despre ea aiurelile inventate și cât mai complicate cu putință. E adevărat, îi privește câteodată pe câte

---

[1] Membru al castei superioare a preoților în India
[2] Unitate monetară în Anglia
[3] Unitate monetară în India

unii, ba uneori îi face chiar plăcere să stea de vorbă cu ei, dar cel mai adesea se mulţumeşte să-i cerceteze şi să-i asculte...

– Trebuie să fie vreun învăţat renumit, nu-i aşa?

– Mai mult decât atât, fiindcă e un înţelept.

– Care ne critică adesea, pe noi şi cultura noastră, se amestecă Zenon.

– Cum? Îndrăzneşte să condamne cultura noastră? se minună bătrânul, nevenindu-i să-şi creadă urechilor.

– Din nenorocire, o condamnă fără drept de apel, dar cel mai rău e că trebuie să-i dăm dreptate...

– Păi, are dreptate?... nu mă supăra, băiete! Interesant, ia te uită... Musai să-mi povesteşti şi mie despre el, că văd că ziarele publică informaţii false.

– Natural, dintr-o sută de reporteri, dacă l-a văzut unul şi a vorbit cu el. De scris, însă, au scris toţi, fiindcă toată Londra se ocupă de el.

– Voi îl cunoaşteţi personal?

– Joe este prieten la cataramă cu el.

– Dacă poţi numi aşa relaţia unui om cu absolutul...

– Îl apreciezi atât de mult? întrebă bătrânul mai încet.

– Îl divinizez şi mă prostern înaintea înţelepciunii lui.

– Dick, serveşte ceaiul sus, să mergem acolo, copii! porunci, străduindu-se să se scoale de pe scaun. Joe îi oferi braţul, bătrânul se rezemă de el şi porni încet şi greoi, puţin încovoiat, dar încă verde, uriaş, ca un stejar încărcat de ani, şi încărunţit; avea obrajii rumeni, bărbieriţi cu grijă, cu maxilarele puternice, aproape pătrate, nasul lung şi uscăţiv, fruntea înaltă, străjuită de un păr des ca peria, ochii albaştri, cam spălăciţi, dar strălucind cu agerime de sub sprâncenele stufoase, negre. Acum părea mai calm şi mai tăcut; se uită cu oarecare asprime la capul plecat al feciorului.

Betsy alergă înainte, se auzeau scările duduind sub paşii ei.

Zenon porni şi el după ea, grăbindu-se să-şi ajungă logodnica, aşa că rămaseră singuri; urcau anevoie, deoarece picioarele bolnave ale bătrânului nu-i îngăduiau să se grăbească.

– Te-am aşteptat mereu, îl dojeni cu blândeţe.

– N-am putut să vin mai repede, am fost plecat, se scuză într-o doară.

Bătrânul clătină din cap cu îndoială, dar nu mai zise nimic. Se opriră iarăşi o clipă în antreu sub felinarul din fier forjat de formă

străveche, care atârna în tavan, în cercul de raze ce făceau ape-ape în culorile curcubeului.

– Ce se mai aude pe la regiment?

Era subiectul lui preferat.

– Va fi mutat în Africa, ziua plecării e hotărâtă...

– În Africa, pe cîmpul de luptă, în Africa! repetă mirat. Îl cuprinse spaima şi-i strânse inima cu gheare de oţel, încât abia mai respira. De asta mi-a fost frică, şopti. Hm, ce să faci, copilul meu, trebuie să pleci, datoria-i datorie... adăugă şi mai încet, cu glasul răguşit, aproape înecat.

– Ei, mai avem o lună întreagă de concediu, s-ar putea să se mai schimbe ceva, îl linişti.

– Nu, nu se mai poate schimba nimic, războiul e departe de a se sfârşi.

– Iar tunurile flămânde îşi aşteaptă carnea, rosti cu ură şi dispreţ.

– Aşa-i, îşi aşteaptă prada, repetă ca un ecou posomorât, trist.

Se înstăpâni tăcerea. Joe se hotărî să nu-i spună nimic de demisia înaintată, nu voia să se certe şi să-l supere. Astăzi era atât de bun şi de blând, încât nu cuteza să-i strice această rară clipă de seninătate. De altminteri, conta şi pe faptul că vestea plecării regimentului pe câmpul de luptă îl va face mai îngăduitor. Doar nu demisionase de frica războiului, fiindcă participase la nenumărate lupte.

– În bătaia gloanţelor! murmură părintele îngrijorat, când intrară în încăperea spaţioasă şi luminoasă de la etaj; era un fel de salon şi bibliotecă în acelaşi timp.

Când îşi făcură apariţia, Betsy trebăluia lângă măsuţa scundă dinaintea căminului. Mr. Bartelet se scufundă în fotoliul adânc, luă ceaşca şi, sorbind încet, căzu pe gânduri.

Mătuşile veniră şi ele curând, precedate de Dick, care aducea scăunelele pentru picioare. Miss Dolly revenise la înfăţişarea dinainte, era mândră şi impunător de frumoasă, numai că în timp ce-şi bea ceaiul, ofta şi mai abitir ca de obicei, păzind-o cu grijă îndoită pe Betsy. Miss Ellen, mărunţică şi firavă ca un lujer de lumânărică, îşi urmase sora cu timiditate, se uitase cu teamă la fotoliul fratelui şi se aşezase într-un colţ, între dulapurile cu cărţi, întorcând fără zgomot filele îngălbenite ale *Bibliei* şi cufundându-se cu încetul în contemplarea textelor vechi.

Joe se preumbla cu ceaşca în mână, aruncându-şi uneori privirea în treacăt la cotoarele cărţilor rânduite pe poliţe.

În încăpere domnea liniştea aceea neînţeleasă din zilele de duminică, linişte plină de tihnă alinătoare şi parcă de ecourile din bolţile catedralelor pustii şi întunecoase, dar răsunând încă de cântecele îngânate mai demult, linişte ticsită de miresme în agonie, de oftări rătăcitoare, difuze, de extazul rugăciunilor, de plictiseală şi somnolenţă totodată.

Cu toţii se adânceau într-o îngândurare lenevoasă, numai Dick veghea, împărţind ceaiul fără zgomot.

Iar Zenon şi Betsy, aşezaţi alături pe sofaua mare, care ocupa jumătate din perete, şi aproape izolaţi, stăteau umăr lângă umăr, departe de cei din jur, preocupaţi numai de dragostea lor, vorbindu-şi în şoaptă şi din privirile înflăcărate, fierbinţi.

În această ambianţă calmă şi plăcută de iubire, văzîndu-i pupilele sträluminte de raze, Zenon începea să se simtă tot atât de bine ca şi altădată.

În serile acestea de duminică, deşi îi venea în minte chipul misterios, chinuitor al domnişoarei Daisy, deşi frânturi de gânduri, sunete şi scene neliniştitoare îi năpădeau creierul, le îndepărta cu puterea voinţei, îşi dorea într-adevăr din tot sufletul să uite de tot ce nu avea legătură cu clipa asta de fericire, cu Betsy, de tot ce nu era ea.

Câteodată izbutea şi atunci, copleşit de preaplinul fericirii tăcute, timide, o sorbea cu priviri de îndrăgostit, fiindcă Betsy, în rochia ei neagră de duminică, croită din mătase mată, înveselită doar de gulerul alb şi manşetele de dantelă, mlădie, înaltă şi îndemânatică, era pur şi simplu minunată; feţişoara proaspătă, înconjurată de buclele bogate, înflorea din această negreală posomorâtă ca un boboc de măr, respira a primăvară şi fericire, iar gura puţin prea mare şi copilărească era atât de vişinie şi de înfiorată de zâmbet, atât de plină de dulceaţă şi de făgăduieli pătimaşe!...

Se simţea nespus de fericită; masa se desfăşurase aproape în linişte, mătuşile tăceau, Joe era acasă, tatăl şedea calm, iar el, Zen, se afla lângă ea, atât de aproape, că uneori avea o poftă nebună să-i acopere mustăţile cu palma şi să-l sărute pe buze, pe buzele acestea, roşii şi atât de flămânde de sărutări... Dar se mulţumea doar să ofteze cu părere de rău, îmbujorându-se la acest gând neîmplinit, şi-i învăluia cu priviri ce sărutau faţa frumoasă, cam

apatică, şi ochii luminoşi şi dulci, buzele răpitoare, ah, şi zâmbetul acesta tupilat în colţul gurii, zâmbetul acesta bun, dezarmant.

— Miss Betsy mi-a promis că îmi va spune un... cuvânt, şopti Zenon.

— Ce cuvânt, nu-mi amintesc deloc să-ţi fi promis ceva.

— Azi-dimineaţă, când mergeam pe strada Ştrandului, insistă.

— Nu, nu se poate acum, ascultă toţi... nu, Zen, mai târziu, îl rugă speriată.

— Aştept şi doresc cu nerăbdare să-ţi îndeplineşti promisiunea.

— Atunci te rog să nu te uiţi la mine... Închide ochii, te rog!

— Gata, nu mai văd nimic, aud numai.

Îşi dădu capul mai aproape şi Betsy, îmbujorată şi tremurând toată, îi şopti cu frică, dar pătimaş nemuritorul „te iubesc". Şopti îndelung, atingându-i la răstimpuri urechea cu buzele înfierbântate, aşa că tânărul se cutremură violent, lipindu-şi şi mai mult capul de faţa ei şi repetând cuvintele învălvorate, întretăiate, care-i inundară inima de pasiune, încât cu un ultim gest conştient se depărtă de el şi, răsuflând greu, rămase cu ochii închişi, plină de bucuria adâncă şi în acelaşi timp de o spaimă ciudată şi dulce.

Nu mai puteau să vorbească, nici măcar nu se mai uitau unul la altul, doar tăcerea îi contopea într-o îmbătare atât de fericită, încât se înclinau irezistibil unul spre celălalt, cum se înclină florile ameţite de arome în nopţile călduroase, cum se apleacă greoi copacii către pâraiele ce şipotesc în nopţile de primăvară, pline de fulgere mute, de visări neîmplinite şi de dor după zilele îndepărtate şi după soare.

O linişte adormitoare şi amorţită se aşternu în încăpere, toţi stăteau nemişcaţi, până şi Dick se făcuse nevăzut, doar când şi când, de undeva de sub pământ, chiar de sub casă parcă, răzbătea un bubuit scurt, care se strecura ca umbra trenurilor ce treceau la câteva minute distanţă, iar uneori se auzeau oftările melancolice ale mătuşii Dolly, semn că gândurile-i zburau cu tristeţe în depărtarea anilor şi a întâmplărilor scumpe; sau bătrânul se mişca nervos, îmbrăţişa cu priviri îngrijorate capul fiului şi încremenea iarăşi, ascunzându-şi repede sub pleoape sclipirile pupilelor înlăcrimate.

Seara se scurgea alene în ritmul apatic şi somnolent al clipelor ce alunecau aidoma călătorilor anonimi, neştiuţi, nefolositori şi neamintiţi niciodată de nimeni.

— „Pentru că molia se naşte din veşminte, iar răutatea şarpelui din femeie", răsună deodată cu bucurie glasul mătuşii Ellen.

Tresăriră cu toţii, treziţi parcă din somn, Betsy zvâcni în picioare, iar bătrânul izbucni în râs şi rosti batjocoritor:

— Pe tine numai prorocii te mai trezesc, nu-i aşa?... Ţi s-a năzărit în vis acest verset grozav; cum era?

Dar pentru că ceasul de pe cămin începu să bată ora zece, Miss Ellen nu-i mai răspunse, ascunzându-şi faţa înfricoşată după *Biblie*.

Joe, în schimb, care stătea în faţa tatălui său, se ridică şi-i spuse lui Zenon:

— E timpul să plecăm!

— Cum aşa, dar e numai zece! Aşa ceva nu s-a mai întâmplat! exclamă Betsy.

— Tata pare obosit şi toţi ceilalţi sunt cam apatici, încercă să-i explice.

— Da' de unde, astăzi mă simt grozav şi aş mai sta cu plăcere cu voi. Joe, n-am mai jucat de mult pichet amândoi.

— Sigur, hai să jucăm, se înveseli Joe.

Dick pregăti îndată totul şi curând se adânciră în combinaţiile jocului; bătrânul coborî brusc glasul şi întrebă pe neaşteptate:

— Aşadar, e sigur că regimentul va pleca pe câmpul de luptă?

— Cât se poate de sigur, s-au stabilit şi vapoarele cu care va fi transportat.

— Şi, după debarcare, va intra imediat în foc?

— Probabil...

Mr. Bartelet răbufni cu mânie, înjură suculent şi bătu cu bastonul în podea până când Betsy veni înspăimântată în fugă.

— Dragă tată, n-ai voie să te înfurii, ştii că medicul ţi-a interzis? îl imploră înconjurându-i capul cu braţele.

— Bine, bine, acum m-am descărcat; cum să nu mă înfurii când... când Joe împarte cărţile ca şi când le-ar ţine prima dată în mână?

Aflând pricina mâniei, Betsy plecă liniştită; se simţea foarte bine dispusă şi-i punea lui Zenon o sumedenie de întrebări.

Acesta îi răspundea vesel, câteodată chiar în glumă, pentru că izbucnea în râs din te-miri-ce. Râdea fără să se prefacă, dar se abţinea cu greu să nu se intereseze de Daisy; numele acesta îi devenise nesuferit, îi ardea gura şi o umplea de temeri nelămurite, stârnindu-i totuşi o curiozitate aproape dureroasă, chinuitoare.

Zenon începea să-şi dea seama de starea ei după cuvintele întrerupte şi învălmăşite, după pauzele care interveneau în întrebările referitoare aproape la fiecare zi petrecută departe de ea, la cunoştinţe şi la munca lui, iar uneori nu se mai îndoia deloc, văzându-i tremurul buzelor, că acolo, dincolo de ele, stăruia acest nume primejdios, că ea îl rumega ca pe un ascuţiş arzător, dar încă nu îndrăznea să-l rostească. Nici el nu ştia bine de ce, dar nu voia să se ajungă la asta, se temea de această întrebare, aşa că se silea să pară vesel, făcea glume, povestea anecdote distractive, numai să amâne această clipă pentru mai târziu sau s-o îndepărteze cu totul... Dar discuţia se întrerupea, subiectele se epuizau repede şi urmau tăceri tot mai dese şi mai lungi, pauze neliniştitoare, în care ochii, apăsaţi de această grijă ascunsă, se fereau speriaţi să nu se întâlnească.

Din fericire, Miss Dolly se aşeză lîngă ei şi cu glasul îndurerat începu să vorbească revoltată despre o piesă de Dumas, pe care o văzuse cu cîteva zile în urmă, cu Sarah Bernhardt[1] în rolul principal.

Miss Dolly era o adversară neîmpăcată a bărbaţilor, preşedintă a clubului „Femeilor independente", prevestitoare a viitorului matriarhat şi luptătoare entuziastă pentru drepturile femeilor, aşa că se lansă de la început împotriva cunoscutei teze a lui Dumas: „Tue la".

— Asemenea teorie nu-i decît o prostie criminală şi ruşinoasă! Ucide-o, mă rog, dar pentru ce? Cine are dreptul să hotărască asupra vieţii femeii dacă nu ea însăşi? Care-i vina ei? Aceea că nu vrea să fie proprietatea nimănui, că fuge de tiranie şi doreşte şi ea drepturi şi libertate, că visează să-şi trăiască viaţa? Dacă-i aşa, ucide-o, pune-o în lanţuri, îmbrânceşte-o în prăpastia nenorocirii şi a ruşinii, striveşte-i sufletul şi inima, răpeşte-i umanitatea, fă-o să tremure mereu la vederea stăpânului, să-i ghicească în genunchi poftele, să fie ecoul şi umbra lui, să-i nască plozii şi să se prefacă în slugă preasupusă... fiindcă aşa binevoieşte dumnealui, doar el stabileşte legile, el deţine puterea şi banii, aşa că trebuie să i se împlinească voinţa. Iar dacă îndrăzneşte să se împotrivească, ucide-o! Aşa se întîmplă în viaţă, până când iată că vine un francez respingător şi cutează să ne prezinte pe scenă

[1] Sarah Bernhardt, pe numele adevărat Henriette Rosine Bernard (1844–1923) – actriţă franceză de renume.

o teorie monstruoasă, iar noi îl ascultăm, discutăm cu seriozitate despre această frază prostească, despre sora noastră femeia, victima abuzurilor bărbatului!

– Spiritele sfinte, încătușate în animale... cunoaștem ce urmează din discursurile și apelurile tale! declamă în bătaie de joc Mr. Bartelet.

Miss Dolly tresări și tăcu numaidecât.

– Continuă, Dolly, s-ar cuveni să ajungi cea dintâi predicatoare în această biserică feministă a viitorului, ai toate condițiile: voce sonoră, credință nestrămutată, dispreţul pentru adevăr, ura pentru convingerile celorlalți și o rezervă apreciabilă de fraze patetice și destul de prosteşti. E de ajuns pentru un mare tribun.

– Grobian și tiran! șuieră printre dinții încleștați, aruncându-i trufașă o privire dispreţuitoare.

– Vicleană teorie; să pretinzi toate drepturile și banii pe deasupra, iar nouă să binevoiești să ne lași toate obligațiile și greutățile! o luă în râs bătrânul, împărțind cărțile.

Ofensată, mătușa Dolly nu mai zise nimic, abia când îl văzu adâncit în joc, coborî glasul și, privind cu teamă la el, spuse:

– Viața femeii este casa robiei veșnice, lăcașul spiritelor încătușate în animale, un calvar neîntrerupt!

Miss Ellen, care tocmai se apropia cu teamă de ei, completă cu glasul molatic:

– „Recunoștința soției păzește și bucură pe bărbat, îngrășându-i mădularele."

– Trăncăneală de doi bani a unor îngrijitori de cămile, te repeți ca o placă stricată.

O certă cu răutate, fiindcă Ellen avea obiceiul să ridice mâna fără nici un motiv și să rostească primul verset care-i cădea sub ochi.

– Cu toate că exprimă foarte bine relația dintre bărbat și femeie: „îl bucură și-i îngrașă mădularele". Așa este, asta căutați voi în căsătorie, numai asta! adăugă cu tărie.

Zenon, însă, nu se lăsă atras în capcană, nu se lansă în apărarea bărbaților, întrucît îi cunoștea de mult toate teoriile, așa că spuse cu răceală numai din politețe:

– Poate că nu toți caută numai asta.

– A, nu m-am referit la dumneata, îți cunosc doar foarte bine modul superior de gândire și-l prețuiesc atât de mult, încât nu mă

tem câtuşi de puţin pentru viitorul scumpei mele Betsy, sunt liniştită în privinţa fericirii ei.

Betsy zâmbi îngăduitoare, auzind-o vorbind de această grijă surprinzătoare, pe care o cunoştea prea de ajuns, iar Miss Ellen ridicase mâna şi tocmai deschidea gura pentru a rosti vreo sentinţă sfântă, potrivită situaţiei, când Dolly, oprind-o cu un gest energic, vru s-o abordeze din altă direcţie şi să-l atragă în discuţie.

– Domnule, ţi-a plăcut Odette?

– N-am văzut piesa, fiindcă eu nu mă duc la teatru.

– Cum aşa, dumneata nu frecventezi teatrul?

– Nu, în ultimii cinci ani, nu am fost niciodată.

– Deci dumneata te duci numai la concerte şi la operă?

– Având în vedere că eu însumi mă ocup puţin cu muzica, nu mă duc nici la operă. Din principiu, nu mă duc la spectacole, la nici unul!

– Şi asta o faci din principiu! probabil că ai motive întemeiate, nu?

– Foarte simple şi foarte banale, răspunse, zâmbind.

– „Păcatul va pieri o dată cu păcătosul", remarcă Miss Ellen solemn.

Zenon se înflăcără şi, pentru că i se întâmpla destul de rar, răbufni cu atât mai violent:

– Pur şi simplu, sunt scârbit de minciuna nimicnică, numită teatru, şi de aceea urăsc din răsputeri prostia, lăudăroşenia obraznică şi bâlciul care imită arta. M-am săturat până peste cap de prefăcătorii şi gesturi fără noimă şi fără rost, de bufoneriile şi maimuţărelile ce simulează, de toată această menajerie de autori şi de actori, nebună de infatuare, de gloata care aplaudă îmbătată de ignoranţă.

– Şi ce vrei, în schimb? întrebă Joe, părăsind jocul de cărţi.

– Un cult adevărat al frumosului.

– Bine, dar Shakespeare, grecii şi atâţia alţii nu reprezintă arta adevărată?...

– Toate aceste nume faimoase, pomenite cu respect, nu sunt decât nişte vorbe goale, conţinutul lor adevărat a murit demult, atât de demult, încât nu mai spun nimic, ne sunt tot atât de străine, îndepărtate şi necunoscute ca şi unele astre ale galaxiilor. Jetoane învechite, circulând pe orbite predestinate, adevăruri rostite într-o limbă neînţeleasă, iar pe deasupra, cadavre purtate de bunăvoie,

care ne apasă sufletele ca plumbul, astfel încât vom pieri curând sub jugul lor vrăjmaş, neîndrăznind nici măcar să gândim că le-am putea zvârli în gropile muzeelor.

– Aşa este, te înţeleg, am priceput cum stau lucrurile şi văd că tot ce ne stăpâneşte şi ne guvernează astăzi este mincinos şi putred, deci nici teatrul nu poate fi altceva mai bun, observă Joe posomorât.

– E chiar mai rău, pentru că imită templul artei, nefiind în realitate decât semănătorul moral al analfabetismului, fabrică a falselor valori şi şcoală a răului şi a prostiei. De la capelani, a încăput pe mâna argaţilor şi a ţiitoarelor, a devenit o nevoie a simţurilor, nu a sufletului, aşadar se adresează ochilor şi epidermei marilor lachei spirituali, le înlocuieşte gândirea, îi amuză, îi flatează, constituind un purgativ zilnic împotriva plictisului şi impotenţei intelectuale.

– Ogoarele pârlogite ale vieţii trebuie arate adânc!

– Dezordinea şi linia micii rezistenţe nu pot fi clintite nici cu dinamita. Am încetat să mai cred în reformele exterioare.

– Atunci, ce mai rămâne de făcut? întrebă curios Mr. Bartelet.

– Să nu modificăm ce nu mai poate fi modificat, răul trebuie lăsat să piară singur, să putrezească şi să dispară. Am în vedere numai teatrul, n-are decât să rămână aşa cum este şi pentru cei care au nevoie de el. Pentru ceilalţi, însă, trebuie să creăm un teatru nou, teatru-templu, consacrat frumosului. Odinioară, în vremurile de demult, colectivităţile primitive aveau sărbători ale primăverii şi ale toamnelor mănoase, când se adunau cu toţii să le petreacă în veselie; ar trebui să se revină la aceste sărbători... Îmi imaginez un cadru străvechi sau ţărmul pustiu, sălbatic, al mării, departe de orice banalitate, departe de îmbulzeala şi farsa vieţii, iar acolo, sub cerul liber şi în aerul primăvăratic, în adâncurile pădurilor verzi răsunând de cântece, pe fondul naturii renăscânde sau în zilele de toamnă, ţesute cu pânze de păianjen, îngândurate, palide şi sfinte ca împărtăşania, pline de dor, în zilele căderii frunzelor ruginii, pe malul mării ca safirul, încinsă cu curcubeul răsăritului auriu şi al amurgului sângeriu, acolo, pe vatra bătută a pământului roditor, templul tuturor artelor, altarul apolinic al exaltărilor, imn până la cer de culori şi visare, sunete şi forme, rugă şi viziuni, imn al îmbătării de frumosul nemuritor, ce purifică sufletul de păcatele răului şi ale urâţeniei.

O altă Eleusis[1] pentru cei însetați de emoții și contemplație, o umanitate renăscută, un nou Ierusalim! Iată visul meu!

— Minunat, extraordinar, dar imposibil de realizat! exclamă Miss Dolly cu entuziasm.

— Pentru cei care vor cu adevărat, totul e posibil! șopti Joe.

— Doamne, ce frumos și ce ciudat! îngână Betsy în gând, neîndrăznind să tulbure această viziune fermecătoare, impresionată de cuvintele lui și de înflăcărarea cu care vorbise; privea deci numai cu dragoste și admirație la fața lui frumoasă și palidă, strălucitoare parcă de inspirație, visătoare și totodată plină de dor.

— Parcă văd aceste procesiuni, aceste mulțimi nenumărate, aceste sărbători pline de taine și de solemnitate înălțătoare! se înflăcără Miss Dolly.

— Casa Cook's et C. ar putea să se ocupe de ele, s-ar putea înființa chiar o asociație pe acțiuni pentru organizarea acestor serbări, afacerea e grozavă, iar dacă s-ar pune bazele unei reviste speciale cu filiale în toată lumea și taxe micșorate, ar fi neîndoielnic rentabilă, spuse bătrânul în bătaie de joc, dar amândouă mătușile, Betsy și chiar și Joe se repeziră asupra lui în apărarea proiectului, astfel că se iscă o discuție animată și cam haotică, deoarece observațiile răutăcioase continuară. Zenon tăcea, abia când se mai potoliră, declară pe neașteptate:

— O vreme, visul meu trebuie să rămână ca atare, dar deocamdată vom deschide un teatru de marionete!

— Teatru de marionete, păi există câteva!

— Teatrul nostru nu va fi pentru copii.

— Atunci, pentru cine, Doamne, poate fi un teatru de marionete?

— Acesta va fi pentru adulți, pentru artiști și de artiști.

— Copilării, decadență, născociri franțuzești! strigă Mr. Bartelet.

— Se poate, dar aceste copilării sunt mai aproape de arta adevărată, comunică emoții mai sincere și mai profunde decât teatrul actual.

Nu, nu mai voia să vorbească, se simțea foarte obosit și tocmai expunea aproape fără plăcere câteva amănunte despre noul teatru.

---

[1] Oraș în Grecia, cunoscut încă din antichitate prin cultul Demetrei și al Persefonei – misterele eleusine.

adresându-i-se numai lui Betsy, pentru că bătrânul începea să-l enerveze cu observațiile lui brutale, când deodată, se opri la mijlocul frazei și zvâcni în picioare strigând:

– A intrat cineva aici!

Văzuse foarte bine mișcându-se draperia care acoperea ușa și acum auzea zgomotul pașilor și fâșâitul rochiei pe podea.

Tăcură cu toții, speriați de glasul și atitudinea lui, fiindcă asculta aplecat, palid și cu ochi strălucitori, cum foșnetul abia perceptibil înainta prin încăpere spre fereastră... auzea limpede, îl deosebea... era cât se poate de convins că trecea cineva... urcase scara și acum se strecura pe lângă ei... așa că se repezi spre mijlocul camerei, vrând parcă să prindă ființa nevăzută...

Totuși, nu era nimeni, foșnetul se stinse dintr-o dată; îl urmăreau cu toții într-o tăcere adîncă. Zenon controlă peste tot, deschise dulapurile și se uită chiar sub storurile trase.

– Eram sigur că a intrat cineva și trece încet prin încăpere.

– Dick, să cauți mâine printre cărți, cred că s-au aciuat niscaiva șobolani! râse Mr. Bartelet, aruncându-și privirea furișată împrejur.

– Sunt în stare să jur că nu era zgomot de șobolani, nici vorbă, am văzut draperia mișcându-se și am auzit clar foșnetul rochiei, îi asigură.

– Cred că ai avut o halucinație auditivă! Mi s-a întâmplat și mie de mai multe ori, în primul an al ședерii mele în India, din cauza căldurii, dar m-am vindecat repede și definitiv, lămuri calm Joe, vrând să șteargă impresia neplăcută.

– Într-adevăr, aici este extraordinar de cald, înăbușitor chiar, remarcă Zenon.

– Dick, închide gazul în cămin! porunci bătrânul, depărtându-se de foc.

– Dacă te doare capul, ți-aș pune o compresă, propuse Ellen.

– Mulțumesc foarte mult, dar mă simt foarte bine.

Discuția trena, vorbeau monosilabic, numai ca să-și înăbușe teama înfrigurată care li se strecura în inimă; tăcerea penibilă se înstăpânea tot mai insistentă, în timp ce privirile bănuitoare alergau prin camera luminată.

Bătrânul îi lua pe toți în râs, că se lasă pradă sugestiei atât de ușor, dar în zadar, atmosfera rămânea încordată și mohoreala nu se împrăștia... Dar, pentru că era trecut de unsprezece, începură să-și ia rămas bun.

Mai întâi, plecară mătuşile, în camerele lor de la etajul doi, luând-o şi pe Betsy, apoi Mr. Bartelet îşi conduse fiul mai la o parte şi începu să-l roage ceva atât de încet şi atât de mult, încât Zenon ieşi şi el, nevrând să-i deranjeze.

– Mr. Zen! susură în urma lui pe scări glasul coborât al lui Betsy. Dragul meu, scumpul meu, să te duci neapărat la un medic! îl rugă din toată inima când se apropie de ea.

– Foarte bine, mă voi duce la medic, mă voi trata, voi înghiţi un munte întreg de medicamente, voi face tot ce vrea tirana Miss Betsy. La revedere! spuse cu voce tare.

– La revedere, peste o săptămână cumplit de lungă, şopti fata cu părere de rău, coborând câteva trepte pe întuneric.

– O, ai dreptate, o săptămână înseamnă uneori câteva mii de ani de dor...

– Şi o cohortă nesfârşită de temeri şi nelinişti, repetă ca un ecou.

– Şi... la revedere! Zenon auzi uşa scârţâind uşor.

– Te rog să-mi scrii mult şi frumos.

– Ca de obicei, un volumaş în 16º , răspunse în glumă.

– Ăsta-i calendarul meu, după care număr zilele rămase până duminică, cu ele îmi petrec timpul, adăugă şi mai încet, şi mai aproape, la câteva trepte de el.

– O, Betsy! Inima i se înfioră de dragoste, se repezi la ea, îi luă mâinile şi începu să i le sărute apăsat.

– Îmi este atât de dor de tine, te iubesc atât de mult şi te aştept! şopti emoţionată.

– O, Betsy, sufletul meu neprihănit! Dacă ai şti ce se... Nu mai apucă să sfârşească, fiindcă ea îşi smulse mâinile, îi atinse buzele cu degetele şi fugi... Din capul scărilor răsună glasul aspru al mătuşi Dolly.

Tot atunci îşi făcu apariţia şi Joe cu faţa impresionată şi misterioasă, iar Dick, care-i aştepta cu paltoanele în antreu, îi şopti ceva la ureche când ieşiră.

Afară era întuneric şi frig, ceaţa se împrăştiase, în schimb, ploaia deasă, măruntă, le şfichiuia obrajii pieziş, purtată de vântul ce se rostogolea prin beznă.

Îi învălui zăbranicul negru, nepătruns, iar când ajunseră la aşazisele „tăpşane ale măgarilor", destul de frecvente la marginea

Londrei, dispărură pur şi simplu în noapte; numai în depărtare, prin urzeala sticloasă a ploii, se zărea şiragul felinarelor aprinse.

Cu toate că drumul era acoperit cu pietriş, picioarele se afundau în noroi, deci grăbiră pasul, ca să ajungă mai repede la străzile asfaltate, vizibile pe fundalul de întuneric ca nişte geamuri uriaşe, slab luminate, întrucât locurile pustii, tăcute şi întinse, stârneau o teamă instinctivă.

Dar străzile erau şi ele la fel de mohorâte; pretutindeni se cuibărise liniştea adormită a serii de duminică şi tristeţea apăsătoare a zilei următoare; clădirile se înălţau amorţite, ude, oarbe şi pline de o plictiseală deznădăjduită, vântul vuia peste acoperişurile nevăzute, prăpăstuindu-se adesea pe stradă şi măturând băltoacele lucitoare, iar streşinile cântau fără încetare în ritmul precipitat al apei ce se scurgea; felinarele rare se înşirau ca nişte santinele încremenite în toropeală, aşternându-şi aura galbenă pe asfaltul negru, ud.

Nicăieri, nici ţipenie de om, nu se vedea nici o birjă şi nici cea mai mică mişcare în acest univers de piatră; în liniştea adormită a oraşului, nu se auzeau decât răpăitul necontenit şi adormitor al ploii şi răsuflarea vântului care le acoperea feţele cu o rouă lipicioasă şi alunecoasă.

Ajunseră, în sfârşit, la staţie şi urcară în primul tren care se îndrepta spre casele lor.

În compartiment, nu mai era nimeni şi aproape că domnea întunericul, deoarece Joe stinsese o parte din lumini. Şedeau unul în faţa celuilalt într-o tăcere netulburată, cu ochii aţintiţi la geam, dar departe de vedeniile ce se desluşeau în noapte.

Trenul gonea nebuneşte şi la lumina fulgerelor se perindară parcuri cu copaci desfrunziţi, întinderi negre, pustii, jalonate de table cu nume şi cifre, apoi o casă care apăru atât de brusc, încât, până s-o observe, dispăru în întuneric; străbătea tunelele fluierând şi se târa ca un şarpe pe terasamentul înalt, gâfâind înspumat, scăldat în rotocoale albe de aburi. Şi ca un balaur, scotea snopi de scântei sângerii pe nări. Se oprea pentru o clipă în staţiile oarbe, adormite, lăsa călătorii prin locurile pustii sau îi aduna din întuneric şi iarăşi gonea cu tunete şi fulgere, până când începea să încetinească urcând pe viaductele uriaşe, întinse pe deasupra caselor atât de sus, încât jos, printre clădirele îngrămădite, cufundate în beznă, doar liniile străzilor luceau alungite la nesfârşit, iar îm-

prejur, cât cuprindeai cu ochii, irumpeau înceţoşate, roşietice jarиştile de lumină ale oraşului-monstru.

– Spune-mi, cine este Miss Daisy? îl întrbă Zenon într-un târziu, fără să se uite la el.

– Nu ştiu, sau mai degrabă ştiu tot atâta cât şi ceilalţi, că a venit de la Calcutta, astea-s toate informaţiile mele despre ea.

– Ciudată femeie, nu-mi dau seama ce impresie face asupra mea şi asta mă neliniştеşte.

– O, da, împrăştie în jurul ei o mohoreală magică şi teamă, e o femeie ciudată, cine ştie ce avatar misterios al necunoscutului!... şopti înfiorat.

– Credeam că o cunoşti mai bine, doar a participat la şedinţa de spiritism, nu?...

– Da, dar fără voia ei, presupun chiar că habar nu are...

– A fost şi totuşi nu ştie, nu mai înţeleg nimic.

– Mahatma, când am vorbit despre şedinţele de spiritism ale lui Mr. Smith, mi-a împărtăşit bănuiala lui că Daisy are mari disponibilităţi de *medium*; m-a sfătuit chiar să-i transmit porunca de a veni la şedinţă, tocmai de aceea am fost de acord s-o organizez la mine.

– Şi a venit?

– N-am aflat nici până-n ziua de azi dacă a fost ea, Daisy cea întrupată, sau alta, o fiinţă astrală.

– Eu mi-o aduc aminte foarte bine, ţin minte că ai luat-o de mână şi i-ai atins ochii şi faţa, aşa că trebuie să fi fost materială.

– Ai dreptate, dar n-am uitat nici ce mi-ai povestit când mergeam la masă despre întâlnirea de pe scară, la câteva secunde după ce-ai plecat de la şedinţă... în momentul în care toţi cei adunaţi au văzut-o adormită...

– Bine, dar cred că ai trezit-o tu însuţi şi ai văzut-o plecând!

– A venit la noi imediat după ieşirea ta, am văzut-o foarte bine în lumina candelabrului, am vorbit cu ea...

– Şi după aceea? întrebă deodată cu o neliniştе dureroasă.

– După aceea, nu ne-a mai lăsat să ne mişcăm, luminile s-au stins singure şi a plecat.

– Nu, de o mie de ori nu, e imposibil! Să înnebuneşti, nu alta! Cum adică, eu am întâlnit-o pe coridor, venind din partea opusă, iar tu spui că atunci ea era cu voi, era deci aici şi acolo în acelaşi timp! Pot să jur că am văzut-o, am mers în urma ei, am coborât

chiar până la portar; aşadar voi n-aţi văzut nimic, a fost doar o halucinaţie, o iluzie! exclamă.

– A fost un fapt tot atât de adevărat ca şi întâlnirea ta cu ea, şi tu ai văzut-o în timp ce era şi cu noi.

– Deci s-a dedublat în două identităţi gemene? Nu-ţi bate joc de mine, nici măcar nu încerca să mă convingi, pentru că asta ar contrazice tot ce ştiu şi ar sfida orice raţiune, spuse contrariat.

– Ce contrazice? Ştiinţa şi raţiunea noastră? Dar ce ştim noi? Nimic. Ne înecăm în fapte prosteşti care nu explică nimic şi de care ne ţinem ca de o balustradă pe marginea prăpastiei, neîndrăznind să ne mişcăm din loc, ba, nici măcar să gândim că am putea să ne aruncăm în genune şi să nu pierim... regăsind acolo nu... hăul, çi singurul adevăr, sufletul propriu!

– Să nu mai vorbim, fiindcă astăzi nu pot să te combat, sunt atât de moleşit, de epuizat, încât m-aş prăbuşi ca un pietroi printre ceţurile exotice ale ipotezelor tale. Nu sunt decât un om care se încrede doar în realitatea accesibilă simţurilor sale.

– Există o singură realitate: Sufletul, restul nu-i decât umbra pe care el o prelungeşte în infinit, eresuri şi iluzii.

– Astea sunt ecourile învăţăturii lui Guru! şopti cu iritare.

– Sunt într-adevăr discipolul şi adoratorul lui...

– Dumnezeule mare, oare omul nu se va putea descurca niciodată fără călăuză?...

– Pentru că trebuie să aibă pe cineva, ca să-l mântuie, dacă nu-i decât Tschandala, putregai omenesc, în care cândva s-ar putea să încolţească florile sfinte ale sufletului. Pe mine m-a salvat Guru, m-am născut a doua oară din înţelepciunea lui; am fost orb şi am văzut; am fost doar întrupare omenească fără viaţă şi el m-a smuls dintre morţi, ducându-mă pe meleagurile împodobite de lotus ale adevărului veşnic, singurul, aşa că lui îi aparţin întru totul, recunosc cu umilinţă, fericire şi mândrie.

– Îl vei urma? se interesă, aşteptându-i răspunsul cu înfrigurare.

– Da, nu-l voi părăsi până în ziua când „mă voi întrupa şi voi exista".

– Ai putea deci să-ţi renegi patria şi pe ai tăi?

– Patria sufletului este „El", de aceea, dorinţa şi scopul lui sunt ca aceasta să sălăşluiască în „El".

Zenon nu mai spuse nimic, uitându-se la el cu admirație și teamă.

Coborâră din tren și străbătură câteva străzi pustii în tăcere; abia pe scara hotelului, Joe, întinzându-i mâna la despărțire, i-o reținu o vreme și-i șopti apăsat la ureche:

– Te sfătuiesc să te ferești de Miss Daisy! Și plecă în grabă.

– De ce? întrebă Zenon, cutremurat până în adâncul sufletului de glasul lui amenințător, dar Joe dispăru fără să-i răspundă pe coridoarele lungi și întunecoase.

CAPITOLUL IV

...Rămaseră singuri în *reading-room*.

Zenon aştepta această clipă cu însetare, nici el nu ştia prea bine de ce, iar acum când sosise, când uşa se închise după ultimul cititor, fu cuprins de teamă şi nelinişte; se ridică şi începu să se preumble înfrigurat. Se simţea surescitat, nu era capabil să rostească un cuvânt şi n-avea nimic de spus în această clipă chinuitoare, ştia numai şi avea certitudinea dureroasă că iată, se afla înaintea a ceva ce putea să se ţească din tăcere, deşi nu aştepta nimic anume.

Abia cu o jumătate de oră înainte, în timpul unei conversaţii banale, când se ridicase să plece, zări în pupilele ei îndemnul limpede de a rămâne, aşa că, deşi Joe insistase foarte mult, rămăsese şi aştepta cuprins de fiorul dureros al nesiguranţei ce încolăceşte inima ca un şarpe rece, o înăbuşă şi suge tot sângele şi toate gândurile.

Miss Daisy cânta o melodie cu o ritmică nu prea clară, fără să-i acorde nici o atenţie, iar el mergea întruna, ocolind mobilele împrăştiate şi uitându-se din când în când pe geam la ziua cenuşie şi tristă; privea, însă, fără să observe nimic, departe de toate, ascultând doar această cascadă înrourată de sunete tot mai slabe. Uneori se smulgea parcă de sub vraja lor ciudată şi-i admira părul roşcat, ca arama forjată, ori degetele lungi care rătăceau pe claviatură ca un vis dulce.

Cânta fără întrerupere, întorcându-şi câteodată chipul palid, îngândurat, şi atunci ochii li se întâlneau fulgerător, pentru o clipită sperioasă şi inflexibilă; săgeţile privirilor, bătute din safirul tare şi rece, îi străpungeau sufletul dintr-o parte în alta şi se oprea tremurând, fiindcă avea impresia că, iată, sosea clipa când aşteptarea avea să i se realizeze, când misterul avea să se lămurească... dar ea cânta mai departe.

Se simţea tot mai surescitat şi neliniştit, ocolea din nou încă-

perea, pândindu-i fiecare mişcare a capului şi fiecare privire, tot atât de rece, străpungătoare şi mută.

De câteva ori, revolta se învârtejise în el şi se apropiase cu paşi hotărâţi de uşă, dar nu putuse să plece.

Şi aşa se scurgeau clipele lungi ale aşteptărilor tăcute.

Cu încetul, pe neobservate, amurgul începu să-şi presare peste lumina zilei pulberea cenuşie, învăluind totul în ceaţa îngândurării somnolente, stingând culorile, strălucirile şi cufundând totul într-o abureală pufoasă, tremurătoare, greoaie.

Obosit şi epuizat, Zenon se prăbuşi într-un fotoliu şi rămase nemişcat, liniştea şi tăcerea, îmbibate de sunete abia auzite, îi băteau în urechi ca nişte ciocane, înfăşurându-l într-o tristeţe neînţeleasă.

Nu, nu putea pleca; şedea parcă legat cu lanţuri nevăzute, dar puternice de această siluetă abia deslușită în tulbureala tot mai densă, cufundându-se el însuşi în amorţeala lenevoasă a tăcerii, plină de mâhnire şi vedenii ciudate ce se dizolvau în mohoreala formelor.

Încăperea devenea parcă un fund de mare, unde prin noianul de apă verzuie abia se zăreau alunecând fantomele lucrurilor necunoscute, lucirile firave ale culorilor încremenite, jocul aerian al formelor, vârtejurile surde şi împietrite ale umbrelor şi beznele împrăştiate în tulbureala mişcătoare a valurilor serii, iar de undeva, parcă dinspre suprafaţa îndepărtată şi lărmuitoare, răzbătea o dâră de sunete stinse şi cădea în stropi grei pe sufletu-i vlăguit, cădea picătură cu picătură, izbind încet şi neînduplecat, şi fiecare era un vârf ascuţit, arzător, ce-l inunda de tristeţe şi suspina în el de dor neostoit, sfâşietor.

Îşi reveni după un răstimp şi se uită împrejur; mohoreala se transformase în noapte, camera era aproape întunecoasă, doar oglinzile se uitau la el ca nişte ochi goi, ce adormeau, iar palmierul înalt de pe masa de la mijloc îşi trimitea contururile şterse pe geamurile vineţii, adumbrite treptat de genele moarte ale umbrelor.

Miss Daisy nu se mai vedea în întuneric, continua totuşi să cânte, dar parcă somnolent şi apatic. Zenon se ridică hotărât să-i vorbească, dar înainte de a spune ceva, îi trecu prin minte un gând brutal, care-l trezi ca un plesnet de bici; poate că privirea ei poruncitoare îi comunicase numai ce-şi dorea el, iar asta putea să se

întâmple astăzi sau niciodată, aşa că aştepta ca un prost, tremurând de curiozitate şi de teamă...

Deoarece venea adesea să cânte la *reading-room* câteva ceasuri la rând, aşa că probabil făcuse şi astăzi la fel, fără să-l bage în seamă, poate chiar supărându-se că o deranjează cu prezenţa lui.

I se strânse inima de amărăciune şi, dezamăgit, profund nemulţumit de sine şi cam ruşinat, ieşi fără zgomot.

Locuia pe acelaşi coridor de la primul etaj şi abia apucase să deschidă uşa, când răsună urletul prelung şi înăbuşit al panterei Bagh, iar după o clipă, Miss Daisy trecu pe lângă el, dar parcă fără să-l observe, deşi stătea în lumină şi cu capul întors spre ea.

Privirea ei nevăzătoare îl jigni şi-l îndureră atât de adânc, încât intră în cameră trântind uşa furios, aprinse numaidecât lumina, fiindcă nu-i plăcea să stea pe întuneric, şi începu să deschidă cu mâini tremurătoare un plic care-l aştepta pe birou încă de la micul dejun.

Scrisoarea era de la Betsy, dar cu toate acestea nu înţelese nimic din ea, nu era în stare să lege cuvintele şi să priceapă sensul, astfel că o aruncă şi mai enervat şi se duse să se uite pe coridorul pustiu şi tăcut.

Acum era cum nu se poate mai sigur de eroarea lui şi această convingere îi adâncea şi mai mult supărarea; nu se putu linişti multă vreme.

La urma urmei, ce putea să-i spună Daisy? De ce-ar fi vrut să rămână numai ei doi? Totul nu era decât o iluzie! „În această casă de nebuni, încep şi eu să am halucinaţii!" îşi spuse în gând, văzând iarăşi scrisoarea de la Betsy, dar ciripitul duios al logodnicii nu-l impresionă câtuşi de puţin, cu toate că-şi aruncă ochii peste toate foile, deoarece tot sufletul îi era plin de amintirea celeilalte; sfârşi de citit şi primul reflex sincer fu să-i răspundă, scrise titlul, dar pur şi simplu îi lipsea conţinutul, acum n-avea să-i spună nimic şi simţi deodată nevoia să iasă în oraş şi să rătăcească pe străzile pline de lume lărmuitoare, să se piardă prin mulţime, dar înainte de a-şi împlini gândul, slujitorul îl anunţă pe Mr. Smith.

Intră un domn gălbejit şi slab, cu ochii de peşte fiert, puţin încovoiat, prudent, nespus de politicos şi exagerat de modest.

Zenon îi arătă cu destulă răceală un scaun.

— Vin la dumneata să te rog două lucruri, dar dacă deranjez,

plec îndată, deşi, sincer vorbind, nu m-aş bucura deloc să fi venit degeaba, aşadar...

– A, te rog, domnule Smith, ascult cu plăcere; se miră totuşi de această introducere, deoarece îl cunoştea numai din sufragerie.

– Iartă-mă, se ridică deodată fără zgomot şi, adus de spate, se apropie de Psyche[1], statueta de bronz de lângă birou, îşi puse ochelarii şi începu să-i mângâie mijlocul zvelt.

– E minunată, expresia superioară a spiritualităţii! şopti, alunecându-şi palma peste formele-i feciorelnice, neîntinate.

– Primul lucru, domnule Zenon, te rog să iei parte la şedinţa noastră de mâine, citi în carneţelul de note, aşezându-se la loc.

– Sunt foarte curios să-l aflu şi pe al doilea! se strădui să fie politicos.

– Iartă-mă. Se strecură iarăşi cu mişcări tupilate de felină până la statueta lui Antinous[2], aşezată într-un colţ pe fondul unei draperii de culoare violetă.

Îi mângâie şi lui şoldurile, îi dădu un bobârnac peste genunchi, de se auzi bronzul vibrând, şi, reluându-şi locul, citi: Domnule Zenon, te rog să-l convingi şi pe Mr. Joe să participe la şedinţa noastră de spiritism; îşi înclină capul, pironindu-şi ochii încercănaţi de peşte pe figurinele de porţelan de pe cămin.

– Îmi pare foarte rău, dar sunt nevoit să te dezamăgesc, te rog să mă ierţi, dar eu nu mă ocup de spiritism şi nu mă duc la şedinţe; atunci, am fost numai pentru că m-a rugat Joe.

– Va veni şi Miss Daisy, aminti chipurile fără să vrea, ferindu-şi privirea.

– Da? stătu o clipă pe gânduri, iar în ceea ce-l priveşte pe Joe, nu promit să-l influenţez în vreun fel, şi aşa cred că el este absorbit prea mult de spiritism.

– Din nenorocire, dar asta era mai demult, fiindcă de la venirea lui Mahatma, şi-a părăsit vechile principii sfinte şi fraţii... O, Mr. Joe se află acum într-o situaţie foartă dificilă... Ştii şi dumneata că...

– Habar nu am de nimic!

---

[1] Eroină din mitologie, persecutată de Venus pentru frumuseţea ei; iubită de Amor, pe care-l pierde, călcând interdicţia de a-l vedea în timpul vizitelor nocturne ale acestuia.

[2] Erou din *Odiseea* lui Homer; cel mai frumos pretendent la mâna Penelopei.

– Nu e nici un secret, pot să vorbesc, deşi mă doare, dar dacă dumneata nu vrei să mă asculţi, dacă... se bâlbâi de frică.

– Din contră, Joe mă interesează foarte mult. Se sperie de glasul lui înspăimântat.

– A început să facă experienţe ca fachirii şi se pregăteşte pentru Yoga sub îndrumarea lui Mahatma. Nu v-aţi văzut de mult?

– De acum trei zile. Credeam că a plecat, fiindcă nu-i acasă.

– Da' de unde, este! S-a închis înăuntru de două zile, stă nemişcat într-un loc, fără apă şi mâncare... Va sta aşa până când se va dedubla şi îşi va vedea propria identitate... E un experiment periculos.

– Sunt de-a dreptul îngrozit, nu mi-a spus nimic de asemenea practici.

– Noi am aflat abia ieri la şedinţă. Ne-a informat Miss Daisy.

– Musai să intru la el, de-ar fi să sparg uşa, trebuie să-i scot nebunia asta din cap. Îţi sunt recunoscător că mi-ai spus, domnule Smith.

– Ne temem şi noi pentru el, nu primeşte pe nici unul dintre fraţi, a întrerupt orice relaţii cu noi, dacă va cădea în puterea domnişoarei Daisy...

– Asta ce mai înseamnă? se sperie de-a binelea.

– S-ar putea să fie pierdut pentru totdeauna! murmură Mr. Smith încruntat, admirând iarăşi figurinele de porţelan de pe cămin.

– Dar pentru Dumnezeu, cine este Miss Daisy?

– E o taină... nu ştie nimeni... şi nu trebuie să întrebi... aproape că ţipă, astupându-şi urechile ca să nu audă întrebarea.

– De ce e o taină? Eu încep să cred că totul nu-i decât o înşelătorie!

– Fereşte-te s-o descifrezi! Există lucruri de care nu trebuie să te apropii ca de obicei, din simplă curiozitate, fiindcă se răzbună. Eşti „necredincios", aşa că te joci cu focul, ca un copil, dar s-ar putea să te arzi... De aceea, te previn, ţine-te departe de Miss Daisy! Asta-i o vâlvătaie primejdioasă. Până şi noi ne temem de ea... vine la şedinţe şi face minuni la care n-a visat nimeni, descoperă lucruri cutremurătoare şi formulează asemenea adevăruri, încât... avem temeiuri să ne temem... de puterea ei şi să bănuim că nu este solul Stăpânului, poate chiar întruparea... Lui...

– A cui? întrebă Zenon încet, înfiorându-se.

– A lui Bafomet!... şopti Mr. Smith înspăimântat şi, scoţând

din buzunarul de la vestă puțină sare între degete, o presără superstițios împrejur.

– A lui Bafomet? repetă Zenon, neînțelegând nimic.

– Tăcere, să nu mai pronunțăm acest nume! Dumnezeule! țipă deodată prăpăstuindu-se pe scaun, pentru că în apropiere răsună urletul fioros al panterei.

Zenon alergă pe coridor, fiindcă i se păru că Bagh urlase înaintea ușii de la camera lui, dar pe coridor nu era nimeni.

– Cred că urlă în cușcă, poate că este flămândă! explică, încercând să-și păstreze calmul.

– A, nu, trebuie să fie vreun consemn, în definitiv, nu știu dacă Bagh este numai un animal...

– Dar ce poate să fie? Doar nu este însuși Bafomet! exclamă sfidător.

– Taci din gură... nefericitule, habar nu ai că, pronunțat astfel, numele acesta poate însemna oricând moartea sau îmbolnăvirea cuiva.

– Cum adică, îl ia de coarne și-l duce pe Blankenberg? râse sarcastic.

– Totul este o enigmă înfricoșătoare. În jurul nostru domnește întunericul, în care pândesc teama și moartea veșnică. Există cuvinte ucigătoare, nume la pronunțarea cărora se dărâmă universuri, dorințe ce se împlinesc fără voia noastră, de care depinde mișcarea stelelor. Rătăcim orbecăind printr-o beznă veșnică, ca niște orbi din naștere, până în ziua morții eliberatoare, ca niște orbi ce se agață cu credință disperată de pulberea faptelor prostești și care strigă în gura mare: nu există nimic în afara prostiei noastre oarbe! Dar oamenii își vor da seama, vor înțelege! N-au decât să arunce cu pietre în proroci și să-și bată joc de propriul suflet, căci și așa va trebui să fie mântuiți de forța credinței noastre; de dorința noastră, deoarece noi îi vom scoate din haos, din robia păcatelor... adevărul nostru va izbăvi lumea! Dar deocamdată domnește pretutindeni și guvernează Celălalt, există în toate inimile, pândește și luptă pe viață și pe moarte cu Dumnezeu, șopti înfrigurat, ridicându-se de pe scaun.

Frânturi de legende străvechi, mumiile unor simboluri moarte demult, reînviate în cel mai lucid secol și în cel mai lucid dintre popoare, dorul veșnic al sufletelor după existență, spaima ancestrală de moarte...

– Dumneata ai citit *Isys descoperită*? întrebă Mr. Smith pe neașteptate.

– Am citit-o, mai degrabă mi-a explicat-o Joe și am ajuns la convingerea că Bławatska[1] este cea mai banală mincinoasă, iar cartea ei, un morman de aiureli și înșelăciuni conștiente, care speculează buna-credință și naivitatea oamenilor.

– E cea mai mare femeie pe care a dat-o neamul omenesc, cea dintâi sfântă a bisericii noastre, iar dumneata o socotești o mincinoasă, gemu.

– Te rog să mă ierți, asta-i impresia mea după toate câte le-am auzit despre ea.

– Îți garantez că și dumneata ai diviniza-o, ca și noi toți. A sosit acum câtea zile de la Londra. Mâine va veni la lojă însoțită de colonelul Olcott. Te-aș conduce și pe dumneata cu plăcere, va fi o ședință extraordinară, cu mesaje de la însuși dalai-lama[2], din Tibet... Bławatska este cel mai bun *medium* din lume!

– Mulțumesc, sunt sătul de minuni.

– Dumnezeule, ce blasfemie!

– Ai dreptate, fiindcă ce importanță are că văd o minune, de vreme ce nu știu nimic? Ce explică o minune?

– Așa-i, dumneata știi destul de puțin. Iartă-mă, să trecem peste asta. Trebuie să plec, să-i spui lui Joe că ea vrea să-l vadă cât mai repede.

– Nu știam că se cunosc personal.

– O, cultul lui Joe pentru ea datează încă din Bengal, murmură Mr. Smith; mângâie cu priviri libidinoase statuia lui Antinous și plecă.

Zenon urcă în grabă la etajul doi și încercă să intre în locuința lui Joe, îngrijorat pentru el de spusele lui Mr. Smith; bătu îndelung la ușă până când veni să-i deschidă un malaiez înalt, maroniu, frumos ca Antinous, cu părul împletit în cozi, ca femeile, și prins pe cap cu un pieptene înalt de aur, bătut cu smaralde.

– Mr. Joe nu este acasă, spuse hotărât, împiedicându-l să intre.

---

[1] Helena Bławatska (1831–1891) – spiritistă și teozoafă din Rusia, inițiată în Tibet. A înființat în 1875, împreună cu col. H. Olcott, la New York, Asociația teozofică. A publicat *Isys descoperită* în 1888.

[2] Marele-lama, șeful budiștilor din Tibet.

– Trebuie să fie, pentru că am stabilit să ne întâlnim astăzi aici, iar de două zile n-a mai ieşit din casă. Era doar un pretext, ca să ajungă la el.

– Nu ştiu, dar dumneata nu eşti pe listă, îi am aici pe toţi cei care trebuia să vină! îi arătă o foaie de hârtie însemnată cu hieroglife.

– Se vede că a uitat să mă înscrie, dar mă cunoşti doar şi ştii că vin întotdeauna fără să mă anunţ.

– Păi ritualul a şi început...

– Am întârziat... nu pricepea o iotă din spusele lui.

– Nu se poate... nu... se împotrivea tot mai slab, neştiind ce să facă, fiindcă ştia bine că este prietenul lui Joe, dar Mr. Zenon pătrunse aproape cu sila în aticameră.

Malaiezul se scărpină îngrijorat după ureche, închise uşa cu toate lacătele şi-l conduse într-o încăpere laterală, unde, pe o masă scundă, într-un sfeşnic de aramă cu şapte braţe, ardeau şapte lumânări înalte de ceară galbenă; împrejur, pe lângă pereţi, se aflau sofale largi, acoperite cu mătase galbenă, iar tapetul făcea ape-ape în tonuri aprinse, specifice ţesăturilor chinezeşti, brodate cu dragoni aurii.

Malaiezul îi dădu un voal lung, subţire ca pânza de păianjen, străveziu ca apa, de culoare violetă, şi-i deschise uşa de la camera alăturată.

Zenon frământa între degete materialul foşnitor, ciudat de moale, neîndrăznind să întrebe nimic, ca să nu se trădeze că nu face parte dintre iniţiaţi; se mişcă din loc abia după ieşirea slujitorului.

„Ce înseamnă toate astea? Ce fel de ritual a început?" se întreba, privind în jur cu uimire, deoarece nu mai fusese niciodată în această parte a locuinţei, nici măcar nu ştiuse de existenţa ei... Se uită prin uşa întredeschisă în încăperea vecină, dar se retrase, acolo nu se vedea nimic, şi tot spaţiul părea împărţit de mici paravane. Luă o lumânare şi porni mai departe, străbătând o cameră după alta; pretutindeni domneau întunericul, pustiul şi tăcerea, nicăieri nici picior de om, numai în camera în care avea loc şedinţa deslusi nişte zgomote înăbuşite, uşoare, suspine ce ieşeau parcă de sub pământ... la răstimpuri ceva ce semăna cu un ţipăt se stingea ca un ecou şi liniştea se înstăpânea din nou. Se opri înfiorat, neştiind de unde se auzeau aceste zgomote, deoarece înăuntru nu

era nimeni, ca şi în celelalte încăperi, doar prin geamuri se iţeau umbrele copacilor şi reflexele luminilor îndepărtate alunecau pe sticlă ca nişte pânze aurii de păianjen.

Curând, zgomotele inexplicabile răsunară iarăşi parcă mai aproape şi mai clare, lângă el, aşa că sări înapoi înfricoşat, lumânarea se stinse şi-l învălui întunericul, dar abia atunci îşi dădu seama că murmurul acela ciudat, stins, venea din camera rotundă; căută uşa şi o deschise cu grijă, dar dincolo de ea atârna o draperie groasă şi grea. Glasurile amestecate cu sunetele muzicii răsunară atât de aproape, încât îndepărtă puţin draperia, privi înăuntru şi, uluit, se retrase înspăimântat...

Reveni aproape fugind în camera de şedinţe, îşi aprinse o ţigară şi, lipindu-şi fruntea de geam, încercă să-şi recapete sângele rece şi să se uite la copacii din grădină.

„Văd bine, aici sunt eu... simt răceala geamului... ştiu unde mă aflu... trebuie să fiu lucid... îşi spuse fără grabă, pentru că ce văzuse acolo îl dăduse gata. Am văzut eu însumi, dar nu e cu putinţă... cred că mi s-a năzărit... mi-am pierdut judecata..." se gândi cu teamă, revenindu-şi cu greu parcă dintr-un coşmar. Abia după o vreme, liniştit de-a binelea şi convins că este conştient, se întoarse acolo şi se uită înăuntru.

Încăperea, rotundă şi spaţioasă, era cufundată într-o aură albăstruie, blândă, covorul albastru acoperea podeaua şi tot albaştri păreau şi pereţii surzi, fără ferestre, acoperiţi din loc în loc cu strofe sfinte scrise cu aur; din lampadarul grecesc de bronz, agăţat de tavan, se revărsau luciri aburoase, iar în această lumină puţin somnolentă, asemenea razelor palide ale lunii, parcă undeva în infinitul pătruns de tremurul stelelor, printre aromele orhideelor atârnând din coşurile aurii, aşezate pe lângă pereţi, printre sunetele dulci ale unor instrumente necunoscute, se mişcau siluete spectrale, desculţe şi aproape goale, abia învăluite în muselină colorată, transparentă ca apa; numai feţele şi capetele erau acoperite cu grijă, un alai de umbre condamnate la veşnică suferinţă, dansând într-o horă întreruptă, dezordonată, sălbatică şi biciuindu-se cu nuiele lungi de bambus verde.

Joe şedea la mijloc pe covor, gol puşcă, ghemuit şi cu privirea inexpresivă, parcă fără viaţă, semăna cu un cadavru care nu mai reacţiona la nimic; orb şi surd la zbânţuiala învălmăşită, care se învârtea tot mai repede în jurul lui în culori de curcubeie destră-

mate şi glasuri răguşite, chiuituri de durere şi trupuri albe, unduind sub veşmintele atât de străvezii, încât păreau din pânză de păianjen în lumina difuză, lăptoasă.

Şapte femei şi bărbaţi se roteau împrejur într-un dans deşănţat, mistic, biciuindu-se cu înverşunare, scoţând ţipete smintite şi hohotind spasmodic; se biciuiau cu voluptatea supliciului şi dorinţa pioasă a durerii şi a rănilor, cu nebunia jertfei şi a muceniciei, se biciuiau unii pe alţii pe unde nimereau, îmbulziţi într-o vânzoleală învălmăşită, într-o horă nebunească, ce se învârtea cu strigăte, oarbă, ameţită, zbătându-se convulsiv cu minţile rătăcite... Vergile şuierau din ce în ce mai repede, mişcările deveneau tot mai nedesluşite, urmele roşii se înfăşurau tot mai dese, ca nişte şerpi, pe trupurile albe, sângele ţâşnea... iar din când în când, câte unul se prăbuşea ţipând înfiorător şi se târa la picioarele lui Joe, îi săruta tălpile goale fără să-i pese că şuvoiul se rostogoleşte peste el, îl calcă în picioare şi goneşte mai departe; alteori, unii se desprindeau din cercul dezlănţuit, se izbeau cu capetele de perete, răcneau sălbatic, înfiorător şi cădeau pe jos leşinaţi.

Deodată, se prăpăstuiră toţi cu faţa la pământ şi răsună corul cutremurător al glasurilor chinuite de moarte, cor de implorare şi jalnice suspine înlăcrimate.

„Pentru păcatele lumii, primeşte chinul nostru!"

„Pentru păcatele lumii, primeşte sângele nostru!"

Apoi se apucară să se biciuiască şi mai tare, cuprinşi de nebunia sporită a extazului; groaza umplu încăperea, haos besmetic de ţipete, mirosuri, ecourile unei muzicii nevăzute şi lovituri dureroase, amestecat cu vâltoarea trupurilor şiroind de sânge, furie oarbă, Sabbat înfricoşător al sufletelor condamnate, cutremurate de fiorii nebuniei şi ai morţii.

Zenon stătea lângă perdea, încremenit parcă într-un vis chinuitor şi neverosimil, îşi rotea privirile, asculta şi parcă nu-i venea să creadă... închidea ochii, se ciupea de mână, voia să se convingă că e treaz, dar priveliştea nebunească, sângeroasă, nu pierea.

Abia după ce imnul fu psalmodiat de câteva ori, înţelese că ceea ce se petrecea în faţa lui era realitatea cea mai adevărată.

Se strădui să recunoască pe cineva, dar nici o faţă nu putea fi desluşită sub voaluri, doar după liniile zvelte, pieptul abrupt, gâtul lung de lebădă şi şuviţele roşcate pe grumazul orbitor de alb ghici că una dintre siluete era a domnişoarei Daisy.

Nu era sigur, dar presimţea că este ea, uneori i se părea că-i deosebeşte glasul, atunci avea impresia că i se opreşte inima, copleşită de o durere uriaşă, de-a dreptul neomenească, şi îl apuca nebunia, voia să se repeadă la ea, s-o smulgă din învălmăşeală, s-o ducă departe, să-i sărute rănile şi să-i soarbă cu buzele fierbinţi firişoarele de sânge ce i se scurgeau pe picioare.

Se stăpânea la timp, dar simţea că-l năpădesc fierbinţeala şi nebunia sângeroasă a biciuirii şi a rănilor, pofta de sânge, sălbatică şi voluptuoasă, se încorda în el, gata să sară ca o panteră înfometată, încă o clipă şi nu se va mai putea ţine în frâu... aşa că se smulse cu toată puterea voinţei şi fugi alungat de furie şi groază.

Nu-şi dădu seama cum şi când ajunse în mijlocul oraşului, pe o stradă largă, plină de larma mulţimii şi de forfota înfrigurată.

Lumina orbitoare a lămpilor electrice, transperantele de la balcoane, strigătele cutremurătoare ale gloatei, circulaţia trepidantă, îmbulzeala şi cântecele dezordonate transformau strada parcă într-un râu puternic şi înspumat, în care se cufundă fără să se împotrivească, până la fund, pur şi simplu neînţelegând ce se întâmpla în jur şi unde-l ducea valul acesta legănat de oameni...

Aglomeraţia creştea tot mai mult, mulţimea venea din toate părţile ca o lavină, tălăzuia înghesuită din străzile laterale, inundând toată Oxford Street; mii de ziare fluturau pe deasupra capetelor, sute de trăsuri şi omnibuze oprite se clătinau peste marea de capete şi aproape din fiecare striga câte cineva, încercând să acopere gălăgia neîntreruptă, mii de pălării se ridicau şi mii de gâtlejuri răcneau din toate puterile necontenit, iar hărmălaia sporea şi mai mult, pentru că din capătul străzii se apropiau trâmbiţele răsunând cu putere. Zenon nu înregistra însă nimic din toate acestea, fiindcă prin faţa ochilor îi dansau şi acum trupurile goale, pline de sânge, şi auzea şuieratul vergilor de bambus în spatele lui, se închircea deci fără să vrea, încercând parcă să evite loviturile; cu ochii pânditori, îi urmărea mereu gâtul lung şi şuviţele de păr roşu...

„Poate că nu-i ea, se gândi deodată, desprinzându-se cu greutate de ceea ce revedea în minte, doar n-am nici o certitudine, mi s-a părut, m-am luat numai după părul roşcat şi forma trupului... prostii, mii de femei din această mulţime pot să-i semene... aşa că şi acolo se putea întâmpla la fel... să fi fost oare ea?..."

În sufletul lui, se încinse o luptă surdă, luptă aprigă, rea şi ne-

dreaptă, pentru că se apăra cu toată puterea de orice presupunere, dar fie şi numai gândul că ea putea fi acolo, în grupul acela care se biciuia înnebunit, îi producea o suferinţă cumplită... şi glasul bănuielilor, rău şi zavistnic, creştea în el şi şuiera ca un şarpe.

„Cine ştie cine-i ea cu adevărat?" îşi spuse batjocoritor şi cu dispreţ. „E o aventurieră", adăugă, chinuindu-se cu cele mai grozave presupuneri. „La urma urmei, ce mă interesează pe mine, n-are decât să se biciuiască de câte ori vrea şi chiar să-şi spargă capul. Mi-ajunge..." şi uită îndată de toate, deoarece, la câţiva paşi, zări prin mulţime un cap care semăna atât de mult cu cel al domnişoarei Daisy, încât se repezi spre ea, dar dispăru repede în îmbulzeală; tocmai atunci mulţimea se dădu deodată la o parte, să facă loc orchestrei care sosea, trâmbiţele răsunau asurzitor şi „imnul reginei" irumpea ca uraganul.

Strivit de un perete, Zenon îşi reveni cu totul, aflând totodată că mulţimea era entuziasmată de victoria asupra lui Arab-paşa; toată Londra lărmuia de bucurie.

„Lua-v-ar dracu' cu victoriile voastre cu tot!" înjură cu turbare, abia ţinându-se pe picioare, înghesuit şi frământat grozav, întrucât mulţimea alerga ca ieşită din minţi după orchestră.

În cele din urmă, izbuti să cotească într-o străduţă laterală, unde putea să-şi tragă sufletul şi să-şi adune gândurile, dar neştiind ce să facă, se târî vlăguit de moarte pe nişte fundături pustii; mergea doar ca să nu stea pe loc şi să înainteze mai departe, ca să se cufunde mai adânc în oraş şi să fugă de amintirile îngrozitoare, de sine însuşi şi de oameni; dar multă vreme glasurile mulţimii dezlănţuite şi sunetele ascuţite se ţinură după el ca nişte ecouri ale furtunii...

Şi nu uită de nimic, îi trecu prin minte că nu demult i se vorbise la club despre existenţa sectei spiritiştilor biciuitori. Atunci râsese şi nu crezuse, iar acum verificase cu ochii lui.

Doar Joe era acolo în mijlocul lor şi ea la fel! Tresări şi-l văzu iarăşi înaintea ochilor, gol, ghemuit, văzu trupul însângerat al domnişoarei Daisy şi pieptul ei abrupt, vrăstat de dungi vinete... Ah, fiecare din aceste răni avea glasul ei, îi striga în inimă cu durere şi regrete, o simţea înăuntrul lui, toate îl ardeau şi-l umpleau de sânge cald, viu, înnebunindu-l.

Îmbrâncea cu furie trecătorii şi începu să fugă ca un smintit, până când atrase atenţia oamenilor şi un poliţist alergă după el;

fugea, însă, din ce în ce mai repede, atras de şuieratul nuielelor de bambus şi de imaginea trupului ei însângerat, atât de aproape, încât era de ajuns să întindă mâinile şi să pună mâna pe el.

Abia când Tamisa îi tăie calea, iar întunericul şi tăcerea de pe mal îl făcură să se simtă istovit, se aşeză ca un automat pe treapta unei scări ce cobora la râu; la picioarele lui clipocea apa, stropindu-i faţa înfierbântată, iar uneori, în întuneric se formau valuri mişcătoare şi lungi ca şerpii şi se apropiau să-i îmbrăţişeze încălţările; nu mai simţea nimic, încremenise cu ochii aţintiţi îm beznă.

Apa neagră se rostogolea în întunericul nepătruns, susurând mohorât, gâlgâia surd, temător şi se scurgea mereu, parcă într-o goană necontenită, plângându-se veşnic de truda fără capăt, nemuritoare.

Nu se vedeau nici cerul şi nici stelele, doar jariştile palide se înălţau ca o pulbere ruginie, umedă, peste oraş; pe apa tăcută, nu se zărea nimeni, pe malurile pierdute în noapte străluceau felinarele, lăţindu-se ca nişte flori roşietice şi aurii, iar podurile îndepărtate duruiau apatic, arcuindu-şi luminile colorate peste râul posomorât, înfiorat.

La răstimpuri, câte un vapor aluneca prin întuneric cu ferestrele-i lucitoare şi dispărea numaidecât ca şi când n-ar fi existat niciodată.

Când şi când, ajungeau până la el ecourile slabe ale oraşului, ca să se împrăştie şi să se înece în apa râului; sau vântul gălăgios, înţesat de miasme de putreziciune şi noroi, se strecura dinspre străzi, se clătina ca un beţiv şi se târa pe mal spre copacii goi, pitiţi în întuneric... şi după aceea, se auzea multă vreme tremurul lor dureros şi vaierul tăcut...

Zenon şedea vlăguit de moarte şi atât de pierdut în lumea dinăuntrul lui, de departe de lucrurile exterioare, încât, deşi adesea răsunau paşi pe malul pavat cu granit, nu auzea nimic, nu ştia nici că o siluetă apăruse de câteva ori în spatele lui şi ochii furtivi sticleau hoţeşte în întuneric...

Nu ştia şi nu-şi mai aducea aminte de nimic, sufletul îi agoniza şi se scufunda în beznă, aidoma luntrii ce se legăna pe valuri la picioarele lui, fără viaţă, pustiu... Auzea doar clipocitul temător şi liniştit al apei, asemenea şoaptelor somnoroase ale propriei inimi, simţea cum se aşterne în el noaptea nepătrunsă, noapte alinătoare

şi plină de plânsul tăcut al copacilor înghețați, de zbuciumul îndurerat al apei şi de un dor nespus, nelămurit.

I se părea că se află printre valuri şi plutește în infinitul pierzaniei şi al uitării, că se identifică doar cu vaierul jalnic, neogoit şi noaptea îi învăluie capul greu, înfierbântat, cu brațe răcoroase, materne, îl leagănă mângâietoare, îl leagănă adormitor cu mişcări blânde şi-i cântă parcă o melodie uitată, melodia copilăriei şi a unei taine moarte demult...

Poate că ar fi stat aşa toată noaptea, în această bucuroasă uitare de sine, dacă n-ar fi auzit asupra lui un glas aspru, tunător:

— Te sfătuiesc să te duci acasă, aici e frig şi primejdios.

— Da' de unde, e liniște şi bine! răspunse contrariat, ridicându-se, fiindcă polițistul îl luă de braț şi-l conduse departe de apă.

— Nu lăsați oamenii nici măcar să se înece? întrebă ironic.

Dar polițistul îl însoți până la străzile luminate, se uită la el şi se depărtă fără un cuvânt.

„Dacă mă aresta nu mai era nevoie să mă duc acasă", se gândi ezitând o clipă dacă nu-i mai bine să-l ajungă din urmă şi să-l roage să-i facă acest hatâr, dar polițistul dispăruse. Rămase singur, privind fără scop pe străduța pustie, nu avea chef să se ducă acasă, nu voia să meargă nicăieri; s-ar fi aşezat cu plăcere lângă un zid şi ar fi rămas acolo şi dacă n-ar fi auzit chițăitul şobolanilor prin rigole, care-l umplu de scârbă, ar fi făcut-o cu siguranță.

Continuă să înainteze, simțind deodată că-l cuprinde frigul şi vrea să bea ceva.

Pe lângă Strand era aproape pustiu, numai din vreme în vreme, din cârciumi sau de pe străduțele laterale se rostogoleau grupuri de beți şi începeau să cânte răguşit, cele mai multe prăvălii erau închise, era destul de târziu; erau deschise doar barurile, iar pe trotuare se plimbau o mulțime de femei vopsite din belşug, îl agățau mereu cu privirile, iar cele mai îndrăznețe îl luau pur şi simplu de braț trăgându-l spre fundăturile întunecoase; le respingea fără un cuvânt, dar cu blândețe, căutând un loc unde să intre să mănânce ceva.

Încercă în mai multe cârciumi, dar aburii de alcool şi larma de beți îl făcură să se retragă cu dezgust şi să caute în altă parte.

Pe stradă se perindau tot felul de siluete bizare şi suspecte, se auzeau frânturi de cuvinte din umbră sau prin fundăturile întune-

coăse se strângeau grupuri misterioase, în mijlocul cărora se agita câte un bătrân cărunt şi împărţea fiţuici roşii şi verzi cu sentinţe sfinte ce glăsuiau despre ruşinea întinării trupului prin destrăbălare, zâmbea cu tristeţe şi dispărea în grabă, ca să nu primească vreun pumn în spinare.

Zenon trecu pe cealaltă parte a străzii, fiindcă acolo, în adânciturile negre ale caselor, sub firmele teatrelor numeroase, în faţa ghişeelor de ziare încă luminate, unde se îngrămădeau oamenii, se zăreau siluetele fetelor de moravuri uşoare şi se auzeau chemări ademenitoare, unde se arăta o femeie înaltă, îmbrăcată în negru şi împărţind tuturor cu curaj sentinţe sfinte, iar uneori se ascundea în umbră şi tăia brusc drumul perechilor de o clipă, neluând în seamă insultele, ghionţii şi înjurăturile murdare cu care o răsplăteau fetele înfuriate; primea totul cu umilinţă, înclina capul şi mergea neobosită mai departe, împlinind sfânta operă de caritate şi milă.

Zenon se opri înaintea ei, întinzând mâna, femeia îşi ridică spre el faţa palidă, frumoasă, înmânându-i un pumn de fiţuici.

— Doamnă, semănaţi fără odihnă cuvântul întremător, spuse cu timiditate.

— Am fost şi eu păcătoasă. Domnul m-a luminat şi m-a ridicat din prăpastia ruşinii, aşa că viaţa mea nu mai înseamnă decât pocăinţă... răspunse femeia cu gravitate.

— Faceţi parte din Armata mîntuirii?

— Sunt de la biserica „Învingătorii păcatului".

— De la cei care vor să înfrângă păcatul prin sentinţe!... ironia răsună în glasul lui...

— Dacă ele nu vor hrăni sufletul, pâinea pe care o vor căpăta se va preface în piatră.

— Şi cine le va scăpa de mizerie?...

— Noi, domnule, biserica noastră, care smulge răul de la rădăcină, luptând cu ajutorul binelui... Iată amănunte şi extrase din activitatea noastră.

Îi dădu o broşură subţire.

— Nu vă temeţi de insulte şi de primejdii?

— Mă aflu sub ocrotirea lui Dumnezeu!...

— E posibil, dar sunteţi atât de tânără, frumoasă şi lipsită de apărare, şopti fără să vrea.

Îl măsură posomorâtă cu privirea ochilor negri, uriaşi.

– „Frumusețea ta e aparența cu care Satana te duce în păcat, masca ascunzând trupul fetid, așadar urăște-o și disprețuiește-o", rosti cu fanatism și plecă.

Ridică din umeri și, fără să stea în cumpănă, intră în prima cârciumă din drum.

La bufetul bătut în alamă strălucitoare, stăteau două fete în veșminte țipătoare; fără să ia seama la cuvintele lor îmbietoare, intră în sala spațioasă, joasă, împărțită cu parapete scunde, astfel că alcătuia două rânduri de separeuri întretăiate de un coridor îngust, și ceru să i se servească masa.

În curînd în separeul vecin intrară cele două fete, care se uitau la el pe deasupra îngrăditurii, dar nu le observă, mâncând repede și bând cu lăcomie.

Nu bea aproape niciodată, așa că acum simțea o voluptate aproape dureroasă și atât de toarе, golind pahar după pahar; tăria îl liniștea, slăbiciunea ceda, gândurile i se limpezeau cu încetul și o căldură alinătoare i se răspândea în tot corpul.

Se îmbătă repede, turnându-și mereu în pahar; îl năpădeau o duioșie liniștită și o moleșeală plăcută, zâmbea singur, prostește, amețit...

Iar cârciuma răbufnea din când în când într-o larmă de beții, prin despărțiturile subțiri se vedeau gâturile sticlelor, răsunau mormăituri necontrolate, țipetele răgușite ale fetelor și țipete grosolane; fumul pipelor și al trabucelor învăluia luminile în nori usturători, răspândindu-se în toată sala, dar Zenon nu mai simțea și nu mai auzea nimic, era atât de toropit de băutură, încât îi venea să-și plângă de milă, copleșit brusc de povara nemăsurată a singurătății, de sentimentul părăsirii și depărtarea de o viață pe care nu și-o mai putea aminti; nu se mai putea ridica din cauza băuturii, așa că își puse capul pe masă și, căznindu-se să-și aducă aminte de ceva, căzu într-o moțăială chinuită; se trezea din când în când, încerca să se scoale de pe scaun și adormea din nou.

– Domnule, hai cu mine! îi șopti o fată, intrând în separeul lui.

– Ce vrei? îngăimă în limba polonă, neînțelegând de unde răsărise.

– Dumneata ești polonez? Rózia, vino încoace, domnul e polonez! exclamă uimită.

– Da, ce vreți, hai, spuneți mai repede...

– Nu vrem nimic... de şase ani n-am auzit pe nimeni vorbind limba noastră... şi uite că aici... pe Dorham Street... am vrea să vorbim în polonă... hai, domnule...

Îl înconjurară, dar tăcură intimidate de tăcerea şi de faţa lui semeaţă, dar poate şi de emoţia care le inundase inimile la auzul limbii aproape uitate, al cuvintelor ce reînviau dintr-o dată amintirile moarte de demult...

Se trezi întrucâtva, cutremurat de această întâlnire neaşteptată, comandă să li se dea să mănânce şi să bea aproape forţându-le să nu se sfiască, deoarece se împotriveau, neîndrăznind să recunoască în ruptul capului că sunt flămânde şi impresionate de bunătatea lui, dar în cele din urmă, se lăsară convinse, înfulecând cu destulă lăcomie friptura de miel în sânge. Se opreau însă adesea, înălţându-şi cu teamă privirile cercetătoare şi recunoscătoare în acelaşi timp, deoarece le oferea grijuliu farfuriile şi le umplea paharele, cumpănind pe jumătate conştient despre ce să discute cu ele. Fetele vorbeau arareori cu glasuri ruşinate, umile, amestecând fără să vrea cuvintele englezeşti cu cele poloneze, cu accent neplăcut de jargon.

Amândouă erau încă destul de tinere şi de arătoase, dar atât de fardate şi de rujate, de încărcate de bijuterii false şi cu gesturi şi poze obraznice atât de automatizate, încremenite în trăsături, încât făceau impresia unor figurine de ceară dintr-o galerie de proastă calitate, banalizate de viaţa grea şi istovite de moarte sub stratul gros de fard, fiindcă în ochii subliniaţi şi provocatori se cuibărise expresia temerilor necontenite şi a anilor lungi de foame şi ruşine.

Îşi lepădară pelerinele, expunându-şi cu o mândrie inconştientă veşmintele caraghioase pline de podoabe; una dintre ele, cea mai înaltă, avea un decolteu destul de adânc.

Tresări deodată, observând pe spinarea ei o urmă roşie, parcă de bici.

– De unde sunteţi? întrebă, uitându-se pe furiş.

– Amândouă suntem de la Kutno, ai idee unde este, domnule?

– Cum să nu! răspunse, gândindu-se la dunga ciudată.

– Ai fost şi dumneata la Kutno? Rózia, domnul cunoaşte oraşul nostru! exclamă uluită.

– Taci din gură, Salcia, poate că domnul este chiar boierul, o potoli prudentă.

— Domnul este chiar boierul de la Kutno? Adevărat?

Încuviinţă din cap fără să înţeleagă întrebarea, neputând să-şi dezlipească privirile de la dunga roşie, strămutat brusc de irumperea amintirilor acolo în hora nebunească a biciuitorilor; în timp ce ele, bucuroase, emoţionate până la lacrimi, mai îndrăzneţe, începură să povestească despre oraşul natal cu rândul, smulgându-şi una alteia tot felul de amănunte, stârnindu-şi aducerile-aminte şi oprindu-se tulburate la zilele evocate şi anii trăiţi în sărăcie, care păreau acum întruchiparea bucuriei şi a fericirii. Nu mai mâncau, ţipau din ce în ce mai tare, râdeau ca nişte copii, îmbătându-se cu trecutul şi cu votca la care nu se zgârceau deloc. Se ridicau în picioare şi, obosite, învăpăiate, cu ochii plini de lacrimi, uitând de el, de ele şi de toată lumea, de-a dreptul înnebunite, tăceau brusc, izbucnind într-un plâns liniştit, dar nici atunci nu încetau să-şi depene amintirile.

— Salcia, îl mai ţii minte pe boier? Avea patru cai negri ca nişte balauri şi mergea cu o caretă ce stălucea ca o oglindă. Ţi-aduci aminte?

— Dar tu, Rózia, mai ştii casa primarului?...

— Cum să nu! Aia nu era casă, ci palat! Arată-mi unul la fel aici la Londra! N-are pereche în toată lumea!

— Dar tu îţi aduci aminte de colina din spatele oraşului şi satul de dincolo de ea?

Zenon nu pricepea şi nu auzea nimic, dar deodată, parcă revenind la realitate, atinse dunga roşie cu degetul şi întrebă încet:

— De unde ai semnul ăsta?

— A... m-am zgâriat, de la logodnicul meu, adăugă în grabă, învinsă de privirea lui poruncitoare.

— Nu-i adevărat... ai fost acolo, şuieră aplecându-se spre ea.

— Unde? Unde să fiu? ţipă speriată de ochii lui învălvoraţi.

— Ai fost... eşti toată plină de sânge... şi de răni... arată-mi... şopti întretăiat, întinzând cu lăcomie braţele tremurătoare; iar când fata vru să fugă, o înhăţă ca într-o menghină şi cu iuţeala fulgerului îi rupse bluza şi-i dezgoli spatele învineţit...

Mâinile îi căzură fără vlagă de-a lungul trupului şi se rezemă de perete.

Surprinse de repeziciunea celor întâmplate, fetele înlemniră, neîndrăznind să se mişte sau să ridice glasul, se uitau cu priviri inexpresive, aproape rătăcite de spaimă.

— Nu vă temeți, o, n-am vrut să vă fac nici un rău, iertați-mă, îngână înfricoșat de cele petrecute și, dându-le toți banii pe care-i avea la el, fugi din cârciumă...

La hotel dormeau cu toții, luminile erau stinse, clădirea era adâncită în liniște și noapte, iar coridoarele semănau cu niște tunele mohorâte în care lămpile electrice micșorate luceau pânditoare ca ochii de panteră.

Se culcă numaidecât, dar nu putea să adoarmă, zăcea cu ochii deschiși, departe de somn și de toate, cu gândurile învălmășite; la periferia conștiinței se tupilau vedeniile tulburi, amenințătoare ale zilei de mâine, pline de teamă, i se perindau prin creier, înfigându-și în el ghearele prădalnice ale delirului dureros.

„Se întâmplă ceva îngrozitor cu mine!" numai asta simțea și știa acum.

Ușa de la intrare se trânti cu atâta putere, că se trezi din amorțeală, parcă mergea cineva prin cameră, podeaua scârțâia și mobilele trosneau destul de tare.

— Cine-i acolo? întrebă apăsat.

Nu-i răspunse nimeni, zgomotul pașilor încetă, dar parcă degetele cuiva alergară pe claviatură, sunetele ușoare, trezite, umplură parcă o clipă încăperea; sări din pat și puse mâna pe revolver.

— Cine-i acolo? întrebă din nou, dar nici de astă dată nu căpătă nici un răspuns, auzi, în schimb, scârțâitul ascuțit al penei pe hârtie și fâșâitul filelor întoarse.

Aprinse lumina și alergă în prima cameră, de unde se auzeau zgomotele, dar acolo nu era nimeni, căută prin toate colțurile, se uită chiar pe sub dulapuri și sub pat, nici o urmă. Încercă ușa, era închisă, cheia se afla în broască... Reveni la birou, neștiind ce să mai creadă, când privirile îi căzură pe coala de hârtie de note, aruncată pe o carte deschisă, pe care înnegreau câteva cuvinte scrise cu cerneală uscată.

„Caută... du-te la întâlnire... nu întreba nimic... taci... nu te teme... SOF dezleagă taina..." Citi de câteva ori, scrisul era limpede, liniile energice și, parcă pentru a atrage atenția, erau oblice; pana încă umedă se afla alături.

— Ce dracu de șaradă rebusistă mai e și asta, cine-a zmângălit hârtia? răbufni, negândindu-se nici o clipă la altceva; aruncă hârtia pe birou și se întoarse în pat, era sigur că avusese o halucinație, stinse lumina, se înfășură în pătură și încercă să adoarmă...

Din camera alăturată, se auziră iarăşi sunetele de pian, alcătuind melodia bizară pe care o auzise atunci la şedinţa de spiritism.

— Cine?... dar tăcu, înecat de groază.

CAPITOLUL V

De trei zile, Mr. Zenon își petrecea aproape tot timpul pe străzi.

A doua zi după apariția inexplicabilă a scrisorii, se trezise de dimineață, recitise cuvintele ciudate, se îmbrăcase în grabă și plecase.

De atunci umbla întruna, umbla fără întrerupere, nu se mai ducea acasă nici măcar să doarmă, mânca pe unde apuca și când îl împingea foamea. Îi era frică să se întoarcă la hotel, revenea în fiecare zi, dar numai ca să ia de la portar scrisorile de la Betsy, pe care de altfel nici nu le mai citea.

Rătăcea mereu prin oraș, fugea căutând cu înfrigurare, evita trecătorii neputând să se smulgă din mulțime și cercetând cu cea mai mare atenție fiecare față întâlnită, uitându-se în ochii tuturor, aștepta înfiorat să audă vreun cuvânt, să deslușească vreun semn, să înțeleagă vreo privire și să se întâmple în sfârșit ce i se spusese.

Nu mai lua în seamă frigul, ceața, ploaia sau vremea; colinda în neștire dintr-un loc în altul, adesea zăbovind ceasuri întregi pe la colțurile străzilor și în fața vitrinelor, observând trecătorii, căutând să le ghicească fețele în întuneric, alergând orbește după fiecare siluetă și fiecare privire mai deosebită; când și când intra prin cafenele și prin cârciumi să se odihnească, dar după ce trecea în revistă chipurile clienților, pleca lăsând băutura în pahar, întrucât simțea că trebuie să meargă mai departe și să caute, să caute neobosit...

„Caută, du-te la întâlnire, nu întreba nimic, nu te teme, SOF dezleagă taina", îi răsunau mereu în minte cuvintele mesajului, pe care-l repeta poruncitor.

Înăuntrul lui, nu întâmpina nici cea mai mică rezistență, era ca o lovitură dată de mâna neînduplecată, care-și urma drumul neînțeles până la atingerea scopului necunoscut, ascultând orbește și insensibil la tot ce nu însemna această necesitate misterioasă.

Şi doar era întru totul lucid şi conştient de ce se întâmpla în jurul lui, numai că se întrerupsese în el orice legătură cu viaţa trecută; se gândea la ea ca la nişte istorisiri ciudate, auzite undeva demult, care încremeneau în depărtarea uitării.

– Ce se va întâmpla? se întreba în rarele momente de trezire lăuntrică şi atunci dorea cu toată puterea să smulgă din necunoscut această imagine viitoare. Dar ceaţa în care rătăcea nu se împrăştia, cercul vicios în goana după necunoscut nu se întrerupea, aşa că aşteptarea şi căutarea reîncepeau de la capăt...

Se plimbă prin City, unde înainta ceasuri întregi în pas cu mulţimea, purtat de valul mişcător, dar străin şi îndepărtat de el, pândind mereu încordat şi cu privirea lacomă; intră prin muzee, îşi pierdu urma prin scuarurile pustii, desfundate şi năpădite de ceaţă, umblă pe malul apei, urcă în toate omnibuzele întâlnite, schimbându-le întruna, vizită teatrele aglomerate şi băncile, ocoli Londra cu metroul, rătăcind peste tot, fără istov, alergând cu înfrigurare după o umbră, convins mereu, încrezător şi liniştit că va găsi ce căuta.

Pînă şi poliţiştii începeau să-i remarce paloarea feţei şi ochii pierduţi, iscodind prin mulţime, ochi pătrunzători şi goi totodată, şi mişcările dezordonate, pentru că de multe ori se repezea în urmărirea cuiva prin îmbulzeala de trăsuri şi omnibuze, drept în picioarele cailor, dar scăpa întotdeauna ca prin minune, nerealizând nici măcar că îşi primejduise viaţa.

Treptat, fără să-şi dea seama, în această goană nebunească în întâmpinarea necunoscutului, care poate că nici nu exista, începu să-şi piardă până şi simţul realităţii exterioare, fiindcă stând mereu cu atenţia încordată la maximum, încetă să mai observe şi să mai deosebească oamenii care alcătuiau acum o reptilă monstruoasă cu o mie de capete şi picioare, ce se înfăşura fără încetare cu un fâşâit surd şi înfricoşător...

În cele din urmă, şi Londra i se păru ca o junglă fantastică, moartă şi totuşi plină de vedenii, de apariţii tainice si spăimoase, pe care nu era în stare să le înţeleagă; intuia doar că totul se întâmpla în jurul lui, că exista... aşadar continua să meargă într-o admiraţie tăcută şi o îngrijorare nelămurită, inexplicabilă, deoarece începea parcă să distingă sufletul oricărui lucru, ascuns privirii obişnuite...

Umbla prin oraş, ca printr-un univers fermecat, împietrit, tixit

de copaci lucitori, nevăzuți, și în fiecare clipă vedea clădiri bolnave, suferinde, împovărate de chinul existenței seculare, pline de răni, de gemete și vlăguite... simțea tremurul dureros al arborilor cufundați în ceață și agonizând de dorul soarelui și al adierilor înviorătoare ale primăverii, auzea suspinele lor neîntrerupte... și lacrimile ce șiroiau pe crengile bolnave.

Se adânci în gânduri în fața Turnului, care se înălța mohorât, meditativ, imagine tragic întârziată dintr-un trecut mort demult, dar impunător în singurătatea lui și disprețuitor, semeț, față de agitația prezentului ce se târa umil la picioarele măreției lui nemuritoare.

Speriat, fugi de palatele plate, trufașe, dar prostești din West End, care-l întâmpinară râzând provocatoare cu formele greoaie și obraznice, ca și de magaziile uriașe și prăvăliile în care pământurile jefuite ale întregii lumi suspinau înlănțuite.

Se pierdu, uitând de sine, în murmurul lenevos al parcurilor mohorâte, printre șoaptele josnice ale gardurilor vii, încordate în veghe necurmată, ascultă păsările ce treceau jeluindu-se în zbor în tăriile întunecate, stătu de vorbă cu câinii fără stăpân, oploșiți prin gunoaie, care se țineau după el în haite, și pretutindeni, în toate, intui sufletul îndurerat, silnicia tragică a existenței, abuzul și brutalitatea destinului; până și pietrele monumentelor din Hyde Park i se plânseră împotriva celor care le scoseseră din sânul primordial al liniștii netulburate la lumina zilelor nefericite; iar apele Tamisei, veșnic grăbite, susurau jalnic, în timp ce mașinile de fier, părăsite la mal, trudite, ruginite și încătușate de gândul omului, se smuceau neputincioase, înălțându-și vaierul tăcut împotriva trudei veșnice a existenței.

În cele din urmă, începu să meargă ca într-un vis abia amintit, răspândit în toată ființa lui și îndreptându-se spre unghere necercetate, asemenea unei stele căzătoare în infinit.

Ajunse fără să vrea și fără să știe cum la abația Westminster și multă vreme întârzie ostenit lângă o statuie, uitând de sine și de toată lumea.

Întinderile din jurul catedralei erau pustii și încețoșate; la răstimpuri, trecea câte un om neobservat și dispărea, iar ecoul pașilor răsuna sub bolțile înalte, în lumina stinsă a vitraliilor și în lucirile mâhnite ale culorilor difuze, agonizând în tulbureală; adunate parcă la o întrunire, întrupate într-o mulțime necunoscută de statui

de marmură şi bronz, erau de faţă toate marile spirite ale Angliei, sarea acestui pământ străvechi, secole întregi de istorie, epoci moarte de mult şi uitate alături de prezent, cavaleri neînfricaţi, cuceritori, poeţi, episcopi, legiuitori, suflete superioare şi bicisnici, eroi şi canalii, proroci şi vorbitori vestiţi în parlament, tiranii lumii şi bufonii regilor, sfinţi şi ucigaşi, blestemaţi de veacuri, virtuţi, sacrificii şi trădări, cimitir al secolelor prefăcute în pulbere, dar veşnic vii şi fertile pentru mintea omenească, evocări în piatră ale vremurilor apuse, strânse în această catedrală străveche la o întâlnire mută, unde se vorbea în tăcere despre ieri şi se aşteptau înnoirile zilelor ce aveau să vină, sufletele urmaşilor, temelia trecutului şi a viitorului.

Zenon îşi reveni întrucâtva în liniştea sfântă a mormintelor; statuile păreau că privesc la el cu ochii larg deschişi, se apleacă şi şpun ceva în tăcerea adâncă, până când se înfioră de teamă şi începu să se furişeze încet prin această mulţime pietrificată, prin mohoreala tot mai densă, spre ieşire.

Dar în naosul perpendicular de la intrare, se retrase repede printre statuile albe, abia vizibile în întuneric, fiindcă o siluetă cunoscută, zveltă şi neagră, intră pe uşa principală şi, cotind spre stânga, înaintă în naosul înalt şi îngust din jurul prezbiteriului; în continuare, una după alta, se aflau capelele regilor.

Porni în urma ei prin tulbureală; numai sus, în ungherul întunecat, în mijlocul întunecat al arcaturilor gotice, stăruiau timide rămăşiţele zilei, dar jos se aşternuse bezna deplină; din capelele gotice, despărţite de gratii, se iţeau lucirile violete, aurii şi purpurii ale vitraliilor, pe fondul cărora abia se zăreau în liniştea netulburată sarcofagele regilor; perechile regale îşi visau somnul nedormit în tihna de piatră, dâre de lumină trandafirie înconjurau într-o pulbere palidă, moartă, profilurile încremenite, braţele încrucişate, ţepene, pleoapele greoaie şi capetele mândre, dure; sceptrele şi coroanele sclipeau în aura posomorâtă, peste toate stăruia măreţia apăsătoare a morţii şi liniştea împietrită a indiferenţei.

Daisy se opri înaintea uneia dintre capele şi, rezemată de gratii, se uită la sarcofag.

— Domnişoară, ştiam că trebuie să te întâlnesc, şopti venind lângă ea.

Privi la el cu asprime, poruncindu-i parcă să tacă.

Nu mai simţea oboseala, starea de toropeală dispăruse; era din nou un om obişnuit, normal.

— Totuşi, este mult mai bine în împărăţia tăcerii veşnice, îngână iarăşi.

— Cine ştie? Dacă sufletele sunt înlănţuite în imaginile lor trupeşti, trebuie să rătăcească în cătuşele materiei, trebuie să fie aici, să umple naosul cu suspinele lor imperceptibile pentru muritori şi cu nostalgia aşteptărilor, atâta vreme cât există aceste statui de bronz şi de marmură, până când timpul va preschimba totul în moloz şi le va elibera, înapoindu-le predestinării.

— Ar fi cumplit! se cutremură fără voie de spaimă.

— Cine ştie de ce depinde moartea şi viaţa sufletului, ce-l încătuşează şi îl izbăveşte.

— SOF, rosti Zenon rar, aproape involuntar, ca şi când ar fi eliberat un cuvânt care-i stăruia de mult în minte şi acum venise singur pe buze.

Simţi că Daisy se clatină şi se sprijini o clipă de braţul lui, dar nu înţelese de ce.

Porniră mai departe în tăcere, oprindu-se pe rând înaintea capelelor pe care întunericul le lua tot mai mult în stăpânire, încât se mai vedeau în lucirile vitraliilor cum se zăreşte jaristea apusului prin frunzişul des al pădurii.

— Domnule, nu te-am văzut de mult, spuse Daisy moale, cu reproş parcă.

— De mult? se miră Zenon, aducându-şi aminte de scena biciuirii şi de toate bănuielile pe care le respingea acum cu toată puterea.

— N-ai mai trecut pe acasă de trei zile. Mrs. Tracy era îngrijorată.

— Trei zile!... nu... ieri, ba chiar astăzi am ieşit în oraş... nu... adevărat, e prima dată când se întâmplă să nu-mi mai aduc aminte...

— Ţi-ai pierdut memoria acestor zile? În întrebarea ei răsună un interes direct.

— Nu... da' de unde... ştiu că astăzi după micul dejun, dumneata ai cântat la armoniu în *reading-room*, spuse repede, închegându-şi gândurile cu greutate.

— Greşeşti, domnule; de trei zile, nici nu m-am atins de armoniu.

– Atunci... s-a întâmplat ceva cu mine? Trei zile... îngăimă neliniştit.

Îi licăriră prin minte frânturi de amintiri împrăştiate, pe care nu putea să le adune şi să le scoată la lumina înţelegerii, a conştiinţei.

– Cu toate acestea... eu te-am aşteptat, domnişoară...

Nu căpătă nici un răspuns, chelarul începu să sune din clopoţel, iar în catedrală luminile rătăceau prin colţuri înainte de ora închiderii; ieşiră în scuar.

– Câteodată uităm de propria existenţă sau o considerăm ca pe ceva străin, în afara noastră... Alteori, sufletul, prins într-un vârtej misterios, se pierde de trup, fără să-şi dea seama de asta, spuse îngândurată.

– Probabil că şi eu m-am pierdut în timp, a trebuit...

Când ajunseră la colţul Victoriei Street, Miss Daisy îi întinse mâna.

– Nu mergi acasă, domnişoară? o întrebă, smulgându-se cu forţa din moleşeala gândurilor.

– Înainte de prânz, trebuie să mă duc în vizită la nişte prieteni din Calcutta, îi spuse veselă, iar în lumina felinarelor şi a vitrinelor văzu întipărită pe chipul ei minunat o expresie ciudat de dulce, de prietenoasă, ca niciodată până atunci.

Se uita drept în ochii lui cu o privire calmă, aproape duioasă, chiar scoase capul din birjă după el, lucru care-l înfioră de bucurie, aşa că o urmări îndelung...

Plecă numaidecât acasă, îndemnându-l pe vizitiu să se grăbească.

Portarul îl întâmpină cu bucurie şi, înmânându-i un teanc de ziare şi scrisori, îi povesti cu discreţie că două doamne întrebaseră astăzi de el de două ori; câteva amănunte îl făcură să ghicească repede că fusese Betsy însoţită de una dintre mătuşi. Descoperirea îi produse o amărăciune nespusă.

– Şi ce le-ai spus celor două doamne?

– Că aţi plecat pentru câteva zile din Londra.

– Bine, dar... Mr. Joe este acasă? sfârşi repede.

– Abia a urcat.

Zenon alergă în locuinţa lui, aprinse luminile şi se opri uluit în faţa oglinzii, aproape înspăimântat de propria înfăţişare, deoarece era murdar, nebărbierit, jerpelit şi îmbrăcat de parcă dormise prin parcuri sau pe sub poduri.

– Cum de-am ajuns în halul ăsta?

Iar când, după ce se schimbă, se apucă să citească scrisorile, primul lucru pe care-l observă fu hârtia cu îndemnul misterios; şi-l aduse aminte îndată, uitând însă cât fusese de ascultător.

„Trebuie să aflu cine l-a scris", se gândi, ascunzându-l în buzunar.

Scrisorile de la Betsy îl îngrijorară cu adevărat, pur şi simplu nu pricepea de ce erau atât de multe.

Verifică datele şi renunţă să mai dezlege enigma, fiindcă ori de câte ori vreuna din amintirile acestor zile îi licărea în minte, simţea că-l cuprinde ameţeala, de parcă se afla pe buza prăpastiei, aşa că se refugie în dulcile chemări ale logodnicei, care se plângea de absenţa veştilor şi de uitare.

Îi răspunse pe larg, străduindu-se din toată inima s-o liniştească şi promiţându-i că va veni s-o vadă înainte de duminică.

Slujitorul îl anunţă că masa era gata şi-i aduse o telegramă.

Nemaiavând răbdare să-i aştepte scrisoarea, Betsy îi telegrafia o sumedenie de învinuiri, implorându-l să-i scrie câteva cuvinte despre ce se petrece cu el şi cu Joe.

Iar în post-scriptum îl înştiinţa laconic despre boala tatălui.

Îi scrise câteva fraze liniştitoare, expedie telegrama şi se duse la masă.

Mrs. Tracy, strângând cu duioşie pisicile la pieptu-i bogat, începu să-i pună întrebări în legătură cu sănătatea şi cu cele întâmplate...

– Am fost plecat din oraş, răspunse scurt, observând că Miss Daisy şedea la locul ei cu capul panterei Bagh pe genunchi; pupilele verzi ale felinei îl fixau cu atâta putere, că se aşeză descumpănit.

– Ce s-a întâmplat cu tine? îl întrebă Joe, luând loc lângă el.

Înainte de a-i răspunde, îi dădu telegrama de la Betsy.

– Mă voi duce acolo imediat după masă... se îngrijorează fără rost. Mergi şi tu cu mine?

– Nu ştiu... cine sunt cei care-l însoţesc pe Mahatma?

– Profesori de la Eton şi tot felul de discipoli, îl lămuri Joe în şoaptă, arătând discret câţiva domni în vârstă, care şedeau în jurul lui Guru la capătul mesei. Va avea loc un adevărat dialog platonian! adăugă apăsat.

– Aşa-i, măgăriţa lui Balaam va cuvânta cu vorbele oracolului, aruncă în bătaie de joc.

– Nu mi-ai răspuns la prima întrebare.

– Nici eu nu te întreb de nimic...

Privirea încordată a panterei îl ațâța, așa că nu-și mai putu stăpâni enervarea.

– N-ai decât să mă întrebi, n-am nimic de ascuns, răspunse blajin, uimit de tonul lui impulsiv.

– A fost și Miss Daisy cu voi?

– Unde? Nu mai înțeleg nimic, vorbește deschis...

– Ei, atunci, la ritualul sângeros al biciuirii... cred că n-ai să negi... și nici n-ai să-mi spui că am uitat, îi șopti hotărât, dar observând în ochii lui larg deschiși o uimire neprefăcută, profundă, se întrerupse.

– Îți dau cuvântul meu că vorbești de lucruri de care nu am habar.

– O să-ți povestesc în amănunt, când ai să te întorci de la Bartelet Court... acum, însă, spune-mi dacă nu cumva cunoști scrisul ăsta!

Îi înmână hârtia cu îndemnul enigmatic. Joe citi și cugetă îndelung, învăluind-o într-o privire cercetătoare, furișată, pe Miss Daisy, astăzi mai bine dispusă ca oricând, aproape veselă.

– Nu cunosc scrisul... dar o să mă mai gândesc, răspunse în sfârșit, fără să-și ridice privirile la el, și imediat după masă plecă neobservat deoarece atenția tuturor era absorbită de discuția dintre învățați și Mahatma.

– Să mergem în *reading-room*; țipă precum carnacii[1] la elefanții neascultători, îi propuse Daisy lui Zenon.

Pantera alergă înainte cu capul în jos, adulmecând prudentă, sări pe fotoliu și, făcându-se covrig, păru să ațipească.

– La Londra, e o vreme îngrozitoare! constată Mrs. Tracy, privind pe fereastra udă de ploaie.

– În februarie, e peste tot la fel, frig, ploaie și ceață.

– Nu chiar peste tot, Mrs. Barney. Anul trecut am fost în sud și îmi aduc aminte că acolo era soare și cald, protestă Zenon.

– În Italia? se interesă Daisy, așezându-se lângă el.

– Da, la Amalfi, dincolo de Neapole.

Porni să descrie cu înflăcărare minunăția zilelor însorite, marea

[1] Călăuză indiană călare pe grumazul elefantului

azurie, presărată de razele astrului, crângurile de lămâi ce se coceau în amfiteatrele munţilor acoperiţi de tăriile albastre şi aţintiţi în infinit; depărtările pline de dulceaţă, unde, între bolta cerului senin şi mare, se strecoară pânzele roşii ale corăbiilor asemenea aripilor unor păsări necunoscute; insuliţele ca nişte smaragde transparente; golfurile dintre stâncile verzi, acoperite de iederă, bătute parcă de făurari în nişte turcoaze uriaşe; turnurile străvechi, părăsite, pline de şopârle gălbui şi pescăruşi albi ca zăpada; viaţa tihnită şi dulce de pe aceste ţărmuri uitate, unde nici măcar moartea nu înfricoşează pe nimeni, fiindcă vine aidoma amurgului şi închide în somn ochii orbiţi de străluciri; unde nu există fabrici, oraşe aglomerate şi învălmăşeala haitei omeneşti încăierate pentru cine ştie ce ciolan, unde se resimte numai voluptatea existenţei!... unde sălăşluiesc încă în inimile bune zeităţile Greciei împreună cu Madonna ce veghează întotdeauna soarta omului.

Vorbi îndelung, cu înflăcărare, lăsându-se deodată pradă dorului indicibil, glasul îi răsuna de înduioşare şi lacrimile îi luceau în ochi.

Nu-l întrerupseră, cufundându-se cu toţii în priveliştile ademenitoare, iar Daisy, mângâind capul negru al panterei, privea la el şi parcă prin el la orizonturile acelea fermecate de departe. Un zâmbet misterios de dor îi înflori pe buzele fierbinţi, în vreme ce safirele ochilor ca marea se împăienjeneau de melancolie, iar pe chipul ei frumos, palid, alunecau umbrele dorurilor stârnite, dorinţe visătoare şi chemări mute, pătimaşe – era ca apa străvezie, liniştită şi calmă în adâncuri, încât pe suprafaţa netedă se iţeau contururile fundului misterios.

– Povesteşti atât de frumos, că aş vrea să cunosc şi eu aceste minuni.

– Dumneata, care cunoşti lumea de basm a Indiei?...

– Necunoscutul este întotdeauna foarte atrăgător.

– Poate tot atât de bine să şi dezamăgească.

– O, nu, pentru că aş vedea toate acestea cu ochii dumitale, ochii unui poet, şi din această perspectivă totul pare o minune, basm fermecat.

Rostite într-un fel anume, adormitor, aceste cuvinte îi produseră o încântare nespusă, ridică spre ea ochii recunoscători, strălucinaţi, privirile li se întâlniră şi se cufundară una în alta ca în adâncu-

rile învăpăiate ale unei genuni; pantera căscă deodată, sări din fotoliu şi, arătându-şi colţii înfricoşători, se târî la picioarele lor.

– Să nu-ţi fie frică, garantez pentru ea.

Bagh îşi aşeză capul greu pe genunchii lui şi Zenon o atinse totuşi cu teamă, fiindcă era fără botniţă şi sticlirile sângerii-verzui din ochii ei îl înfiorau.

Daisy, şoptindu-i cuvinte liniştitoare, începu s-o mângâie pe grumaz, se aplecă atât de mult, încât Zenon aproape că-i atinse părul arămiu cu buzele; şuviţele roşcate îi alunecaseră aţâţător pe obraz, gâtul alb îi ieşea din guleraş chiar sub ochii lui, astfel că îl îmbrăţişă cu privirea şi vru să regăsească urmele biciuirii, dar pantera mârâi ameninţător, iar Daisy, retrăgându-se repede, îi surprinse direcţia ochilor...

– Stai cuminte, Bagh! Ea ştie... simte totul şi e gata să răzbune orice jignire care mi s-ar aduce... spuse cu un zâmbet de gheaţă, implântându-şi în ochii lui privirile străpungătoare ca un cuţit.

Nu înţelese cuvintele, dar intui că i se adresează lui, avertizându-l.

Se ridică maşinal, ofensat adânc.

– Miss Daisy, eu nu te-am jignit cu nimic! îngână cu umilinţă.

– Sunt unele priviri care jignesc mai adânc decât cele mai brutale cuvinte...

– Poate doar atunci când dezvăluie o taină ascunsă cu grijă, adăugă şi mai încet.

– Sau când sub acest pretext se înfăşoară ca atingerea înjositoare a şarpelui.

– Asta nu mi se potriveşte, spuse cu asprime şi sinceritate.

– Ai flăcări în priviri! i se adresă Daisy cu zâmbetul dinainte.

– Nedreptatea răneşte mai adânc şi înfurie!

– Fără intenţie, aşadar, se transformă în rugămintea de a fi iertată, spuse încet, imploratoare.

Furtuna se potolise, dar atmosfera lejeră şi veselă dinainte nu mai reveni.

Amuţiseră cu toţii, nici măcar Mrs. Tracy nu ştia ce să mai zică.

Zenon, însă, când profesorii şi Mahatma se mutară în *reading-room*, certându-se de-a binelea, se folosi de prilej şi plecă.

Dar Joe nu se întorsese încă de la Bartelet Court; era destul de devreme, abia se apropia ora zece, dar ciudat, n-avea nici un chef să se ducă acolo, se simţea nespus de obosit, iar ultima scenă cu Daisy îl indispusese de tot.

Gândindu-se la atitudinea ei inegală, la indiferența glacială și la privirile aproape ademenitoare, poate chiar ceva mai mult, se pierdea în presupuneri cețoase, neliniștitoare, pline de întrebări abia conturate, chinuitoare.

Acasă, nu mai aprinse luminile, nu mai avea putere să facă nici o mișcare conștientă, căzu într-un fotoliu și, cu ochii ațintiți în noaptea tulbure, neagră, în care se prelingeau lucirile gălbui ale felinarelor de pe stradă, medita legănându-și privirile o dată cu umbrele copacilor, ce se clătinau somnoroase, întunecate, pe geamuri.

„Și totuși, ea a fost acolo!" se gândi, văzând-o iarăși aievea, cu trupul plin de răni, ca un ghem de șerpi însângerați.

— A fost acolo, a fost! repetă, săturându-și ochii cu frumusețea ei și rușinea acestei dezgoliri, cu voluptatea dureroasă a confirmării, răzbunându-se parcă asupra lui însuși și simțindu-se totodată mai aproape de ea prin aflarea acestei taine.

— Mediu pentru biciuiri! îngână cu amărăciune disprețuitoare și zvâcni deodată; ușa de la intrare se trânti și clipiră toate luminile din candelabre.

Privi uimit împrejur, deoarece ușa era închisă și nu era nimeni înăuntru, doar pe birouaș se afla desfăcută mapa de la căile ferate, cu câteva puncte subliniate cu creion roșu, iar alături un ghid al Italiei, deschis la Amalfi, subliniat de asemenea în mai multe locuri...

Își concentră atenția, neputând să înțeleagă cine și când putuse să umble cu ghidul... Fiindcă cineva fusese aici acum o clipă... poate chiar mai era... deoarece draperia grea de la ușă se mai legăna ușor, de parcă abia ieșise cineva, dușumeaua scârțâi în cealaltă cameră, un scaun își schimbă locul... cu siguranță că era cineva acolo... cineva trecea dintr-o încăpere în alta... lucrurile parcă se înfiorau... zgomotul pașilor se auzea limpede...

— Ana! strigă, crezând că era camerista.

Nu-i răspunse nimeni, foșnetele încetară, în schimb, parcă în ultima cameră răsună un cântec depărtat, încet...

Se repezi înfrigurat acolo.

Nu era nimeni nici acolo, dar cântecul se auzea mai puternic în liniștea locuinței, încât recunoscu glasul domnișoarei Daisy și melodia aceea misterioasă...

Stătea încremenit, cuprins de teamă, uitându-se cu luare-aminte împrejur...

Nu, cu siguranță că nu era nimeni, dar sunetele se auzeau mereu, numai că nu știa de unde, se nășteau parcă lângă el, urcau, se răsuceau într-un val leneș care se stingea, apoi răsuna din ce în ce mai plin și mai puternic, parcă din prima încăpere... alergă în neștire în urma lor... dar parcă se împrăștiaseră în depărtare, afară, printre copacii pierduți în întuneric... sau poate chiar în el însuși...

Era cu totul lucid și își dădea seama foarte bine ce se petrecea cu el, așa că nu se mai gândi la nimic, vrând să afle neapărat de unde venea acest cântec, întrucât presupunea că Daisy trebuia să fie la ea, în locuința alăturată.

Ciocăni stăruitor în ușă, dar îi răspunse mârâitul scurt, dușmănos, al panterei și abia după aceea, fără să deschidă ușa, camerista îl încredință că Miss Daisy plecase în oraș.

Nu crezu o iotă și se duse în *reading-room*.

— A ieșit în oraș, am condus-o eu însămi până la scară! îi explică Mrs. Tracy, mirată de întrebările lui insistente, trăgându-l mai la o parte, deoarece profesorii discutau cu aprindere; Mahatma ședea la mijloc și ochii lui negri, pătrunzători, se opriră o clipă asupra lui, răutăcioși parcă.

Se întoarse și rosti cu un ton disprețuitor:

— Cultura voastră materialistă, invențiile și descoperirile voastre conduc la un singur lucru, la divinizarea forței brutale și a aurului, slujesc Răului, seamănă Răul... sunteți ca niște vulturi pleșuvi, ce se rotesc în înălțimi, orbi la strălucirea minunilor și căutând cu lăcomie stârvurile pe jos... veți cădea în uitarea timpului mai repede și mai fără urme decât...

Zenon nu-l mai ascultă, enervat de tonul lui ascuțit, ieși repede, dar pe coridor auzi iarăși melodia aceea bizară, asemenea unui ecou slab, depărtat...

— Mă cheamă! Da, e limpede, mă cheamă! își spuse numaidecât, aducându-și aminte după ce alergase atâtea zile în zadar.

— Du-te la întâlnire... du-te la întâlnire, repetă cu buzele livide și, fără să se mai gândească sau să ezite, fără a opune nici cea mai mică rezistență, calm, aproape rece și pe deplin conștient, decise ascultător să îndeplinească porunca neînduplecată care pusese din nou stăpânire pe el.

Porni într-o direcţie necunoscută, după melodia care se auzea uneori ca un suspin uşor din umbră şi-l călăuzea spre Necunoscut.

— Vin... vin îndată... şoptea grăbind pasul.

Abia pe Piccadilly, sunetele se destrămară cu totul, topindu-se în mulţimea învălmăşită. Atunci, se opri încurcat şi se uită pe stradă.

Pe cealaltă parte, în lumina unei vitrine, o văzu limpede pe Miss Daisy şi porni grăbit după ea. Totuşi, nu se putea apropia din cauza îmbulzelii oamenilor, îi vedea numai capul pe deasupra lor.

„Întâmple-se ce trebuie să se întâmple!" îşi spuse fără să se mire câtuşi de puţin de această întâlnire, sigur acum că venise aici tocmai pentru că aşa trebuia să fie...

Merse la câţiva paşi în urma ei, fără să se apropie, chiar atunci când mulţimea se rări şi apucară pe nişte străzi aproape pustii, pe unde paşii lor răsunau înfundat, ţinându-se de ea ca o umbră niciodată pierdută, ca necesitatea...

Străbătură câteva străduţe, pieţe goale, parcuri adormite, pline de şoapte, şi urcând scările largi, intrară într-o gară.

Cumpără bilet până la staţia al cărei nume îl rostise şi ea mai înainte.

Nu se mai ascundea de ea, intrară în sala de aşteptare aproape în acelaşi timp, dar Daisy se uită la el ca şi când nu l-ar fi observat, privirile îi alunecară pe faţa lui ca pe un lucru străin, ca pe o piatră de lângă drum sau orice alt lucru cât se poate de banal; nu se simţi jignit, înţelegea că aşa trebuie să fie, ba mai mult, câteodată avea impresia că ea este el însuşi, atât de deplină era identitatea sufletului ei cu al lui... Mergeau unul lângă celălalt ca două umbre ce se întrepătrundeau reciproc, priveau ca două lumini la aceleaşi lucruri şi firește cu acelaşi sentiment că nu observă nimic, erau ca doi copaci amorţiţi în vreme de iarnă, care apăreau din ceaţă în prima zi de primăvară; care dintre ei ştia cine şi unde este?...

Fără să-şi de seama ce face, vru să urce în acelaşi compartiment cu ea, dar înainte de a ajunge, Daisy închise uşa, aşa că intră în cel de alături şi stătu tot drumul la fereastră, plimbându-şi privirile goale peste priveliştile abia vizibile ce apăreau din noaptea întunecată, peste norii înghesuiţi, somnoroşi, printre care luna plutea încet, dispărând mereu în hăurile zdrenţuite, vinete; nu vedea decât umbra ei, forma neagră a capului, la marginea luminii de la fe-

reastră, care alerga pe jos, pe lângă tren; ceea ce arăta că şi ea stătea la geam.

Coborâră într-o gară adormită, singuratică, străbătură sala goală şi tăcută, apoi peronul la fel de întunecat şi pustiu, după care se pierdură într-o alee neagră mărginită de copaci uriaşi.

Vântul vuia cu putere, arborii se clătinau greoi; se auzeau fâlfâiri somnoroase şi freamătul crengilor, suspine mohorâte şi şoapte uşoare zburau peste pământ, gardurile vii de pe marginea drumului se cutremurau, frunzele tari de laur hohoteau trist, iar spaima bătea din aripi ca un huhurez şi se tupila în beznă.

Intrară într-un parc adormit, cu tufişuri negre, nepătrunse; doar dâlme de cer mai împrăştiau întrucâtva întunericul deasupra capetelor, târându-se ca nişte şleauri cotite şi lungi, năpădite de nori zdrenţuiţi şi retezate de contururile rămuroase ale copacilor; luna se ivea din când în când şi atunci umbrele arborilor se răsturnau pe drumul încremenit, întretăindu-l ca nişte praguri negre.

Zenon înainta fără frică, urmărind silueta firavă a domnişoarei Daisy, care dispărea întruna în întuneric, şi ascultând voroava mohorâtă a copacilor legănaţi.

Acum nu se mai gândea la nimic; umbre vrăstate de străluminări tainice îi inundau sufletul cu nălucirile diafane, legănate, ale întâmplărilor viitoare, aceste clipe ce aveau să vină, se năşteau din adâncuri necercetate, producându-i temeri nelămurite, enigmatice...

Ajunseră la o întindere pustie; în fund se desprindea o clădire uriaşă, neagră, luna ieşi iarăşi pentru o clipă şi la lumina ei văzu limpede contururile aspre ale turnurilor dărâmate şi ale zidurilor cu ferestre asupate, acoperite de voiuri de iederă.

Nu apucă să vadă mai mult, deoarece de undeva, parcă dintr-o pivniţă, izbucni o dâră de lumină orbitoare şi răsună bubuitul unei uşi trântite.

Daisy dispăru pe o scară uriaşă, ruinată.

Zenon rămase singur, privind descumpănit împrejur. În apropiere, se înălţa peretele întunecat, cu coama zdrenţuită, al copacilor rămuroşi, vântul izbea necontenit cu pale puternice în el, încât se încovoia suspinând, ca o mulţime şfichiuită de bice, în vreme ce deasupra, în tăriile cerului, luceau jariştile Londrei, aidoma unui incendiu îndepărtat care se stingea.

Nicăieri, nici ţipenie de om, nici o rază de lumină, nici un glas, doar tăcerea posomorâtă a zidurilor ruinate, printre care se rostogoleau şuierele vântului, şi suspinele profunde ale copacilor; pretutindeni înnegreau tufişuri pitite în întuneric, gata să înhaţe pe nepoftiţi, aţinându-le calea cu mormane de pietroaie şi dărâmături, iar unde şi unde, prin gropile adânci, licăreau ochii orbi ai bâltoacelor încremenite.

Vântul se înteţea cu încetul, vuind tot mai lugubru printre ruine, iar uneori câte o rămăşiţă de zid se prăbuşea cu zgomot, arborii se îmbulzeau ţipând unul în altul, fremătând şi şuierând în beznele tulburi, oarbe, întrucât luna pierise în norii stratificaţi în valuri vinete; glasuri înăbuşite, îndepărtate, parcă glasurile mormintelor, se înălţau înfricoşătoare din ruine sau de sub pământ, zămislite în văzduh sau în străfundurile nopţii, nici el nu ştia unde...

„Nu te teme... taci... SOF dezleagă taina", repetă deodată, amintindu-şi formula misterioasă, şi nu mai ezită, luă cu îndrăzneală ciocănelul care atârna de un lănţişor şi bătu în uşă.

Tăcere... doar bronzul icni, slobozind un ecou prelung, înfundat...

Ciocăni încă o dată şi rosti, accentuând fiecare literă:

– SOF.

Uşa se deschise uşor şi, după ce intră, se trânti cu zgomot.

Se afla într-o hală uriaşă, aproape întunecoasă, la mijloc, un trepied scund susţinea o cădelniţă de proporţii nemaiîntâlnite, plină cu cărbuni aprinşi, din care se înălţau arome îmbătătoare, grele, iar dincolo de ea, se ghicea o statuie uriaşă, acoperită cu o draperie violetă. Nimic altceva, pereţii goi, din pietre netede, lucitoare, pe care din loc în loc atrăgeau privirea picturi estompate de întuneric, litere aurii, simboluri tainice ale focului, apei şi aerului, contururi halucinante de monştri şi animale, vedenii răcnind de groază, forme abia perceptibile prin dârele sângerii de fum şi mohoreala purpurie.

Se uita în jurul lui, neputând să vadă pe nimeni, speriat de această linişte înţepenită, care-i apăsa sufletul ca o lespede de mormânt, când placa de piatră, pe care stătea, se mişcă şi începu să coboare uşor. Nu se clinti, închise doar ochii, fiindcă spaima îl strângea de gât, şi se cutremură scuturat de un fior de gheaţă, dar îşi reveni, lovindu-se de un perete; îl învălui un întuneric nepătruns, nu mai ştia unde este şi ce se petrece cu el, în răstimpul de spaimă

își pierduse simțul orientării, înțelegea doar că se afla într-un coridor scund și îngust. Se sprijini de perete și, aplecat, începu să înainteze fără frică.

Un cor de glasuri îndepărtate, înăbușite și profunde, ca susurul valurilor agonizând pe țărmurile sâlhui, răsuna undeva înaintea lui... parcă suspina în golul tăcut... tremura tot mai încet și mai aproape... Alerga spre aceste sunete somnoroase și inexplicabile, plin de teamă și curiozitate totodată.

Coridorul se sfârși brusc lângă un perete rece și alunecos, sunetele se pierdură în tăcere; începu să caute ușa cu nerăbdare, când podeaua se îndoi iarăși sub el... simți că se scufundă... că se prăbușește într-o prăpastie cu iuțeala fulgerului... groaza și sentimentul căderii în gol, fără putință de scăpare, îl blocară.

Când își reveni, ședea pe o bancă de piatră; atinse prudent pereții cu mâinile, erau reci și netezi, ca de porfir, încăperea era mică, pătrată și foarte înaltă, fiindcă, urcat pe bancă, nu putea să ajungă la tavan. Unul dintre pereți i se păru mai rece, parcă de sticlă, și plin de ieșituri ciudate și tari, de linii răsucite, dar nicăieri nici urmă de uși sau ferestre.

Căzu fără putere, ucis parcă de tăcerea aceasta adâncă; noaptea de piatră și liniștea absolută, groaza nespusă a tăcerii fără viață se prăbușiră peste el.

Ședea amorțit, fără să se miște și fără să se gândească, parcă în străfundul mort de milioane de ani al lumii, în prăpăstiile veșnice ale tăcerii, i se părea că trăiește un vis de piatră, că visează încremenirea fără sfârșit din care nimeni și nimic nu se mai trezește niciodată, că este ca un firicel plăpând, viu, purtat deodată în adâncul liniștii netulburate și al nopții fără capăt.

Clipele se scurgeau în afara simțirii și gândiri lui, cum trebuie să se scurgă timpul pentru fundul de bazalt al oceanelor, pentru sufletele rătăcind în infinit, sau pentru stelele moarte, care se prăbușesc veșnic...

Parcă se contopise cu tăcerea groazei împietrite, trăindu-și visul despre sine, și ca prin vis, se făcea că ochii încep să zărească ceva, ceva ce se plămădea în el... peretele din față apărea încet din întuneric, devenea transparent ca apa verzuie, prin care se clatină formele palide de pe fund... grote ciudate... o vegetație fantastică și urmele unei vieți monstruoase... strălucirile difuze ale unor vedenii necunoscute.

Acum, nu se mai îndoia că visează; nu se mişca din loc, ca să nu gonească vedeniile, privea cu ochii grei într-un singur punct, în adâncul întinderilor ce ieşeau încet la iveală... la stânca înălţată la mijloc, învăluită în flăcări sângerii şi asemănătoare cu un jet de foc sau cu o torţă aprinsă, bătută de vijelie; aşa de violent se zbânţuiau flăcările, ca o încâlceală de şerpi roşii, iar împrejur, în tulbureala verzuie a fundului de mare, zăceau în cerc dezordonat pietroaie uriaşe... se clătinau copaci, cu ramurile ca nişte gheare... tremurau mişcările lucrurilor neştiute...

Da, numai un vis putea să fie această peşteră uriaşă, ticsită de stalactite, care atârnau ca nişte ţurţuri monstruoşi pe locurile de scurgere, inundată de mohoreala verde, în care începeau să se mişte pulberi aurii, ca nişte roiuri de fluturi luminoşi, iar dincolo de ele, se desprindeau siluete greoaie, de nerecunoscut, ieşeau parcă de sub stânci, din aceste găuri verzui, din încâlceala umbrelor, şi porneau să se mişte într-o procesiune tăcută, abia zărită, în apa vălurită de smaragd... şi parcă pluteau ocolind flăcările roşietice... răsunau sunete nelămurite, de parcă mii de harpe suspinau şi mureau... aşternându-se pe pietre ca nişte broaşte ruginii... pentru ca îndată după aceea să se arate din nou cortegiul lung al vedeniilor îmbrăcate în alb, desculţe şi cu sâni goi de femeie... capete de şerpi... capete de păsări... capete de animale... alaiul drăcesc al lui Set[1] prevestitorul de rău, se deplasau încet, ritmic, purtând pe umeri nălucile negre, acoperite, înconjurau flăcările şi, lăsând nălucile în faţa lor, se despărţeau în două, ca nişte aripi albe...

Deodată un bubuit îngrozitor, un fulger auriu străbătu grota pieziş, căzură toţi cu faţa în jos, flăcările sângerii ţâşniră ca un vulcan în sus şi căzură fără zgomot, în schimb începură să se înalţe din cădelniţe fuioare de fum gălbui, din care cu încetul, în liniştea mormântală a zămislirii... se deslușea silueta lui Bafomet... apărea din aceste flăcări temătoare, palide, împrăştiate... creştea ca un nor ameninţător din genunea ce se stingea... până când se ivi în întregime; posomorât ca noaptea şi tot atât de înfricoşător... se ghemui pe picioarele-i de ţap...

Coarnele aurite ale semilunii îi luceau pe tidva îngustă, rasă... era în întregime gol, zvelt, tânăr... stătea cu genunchii desfăcuţi,

[1] Zeul furtunii şi al pustiului în mitologia egipteană. Frate şi ucigaş al lui Osiris, înfăţişat în forma unui animal necunoscut.

între care se răsucea ca un şarpe otrăvit un fulger sângeriu... mâinile lungi, lăsate pe lângă trup, atingeau cu ghearele strâmbe giulgiul vedeniilor ce se aflau la picioarele sfârşite cu copite aurii... ochii roşii, ca nişte cărbuni aprinşi, împrăştiau lumini şi păreau să rătăcească peste capetele celor aşezaţi înaintea lui în pulberea umilinţei înfricoşate... era respingător în frumuseţea-i rece ca ascuţişul şi ferecată în vraja nopţii... posomorât ca neînduplecarea... o dulceaţă sălbatică îi împodobea buzele strânse cu durere... sprâncenele, încruntate şi ameninţătoare, erau încovoiate ca nişte arcuri de ură şi mânie, iar pe faţa slabă şi pe fruntea semeaţă se aşternuse chinul tăinuit al răzvrătirii neîntrerupte, al nopţii nesfârşite, al nedreptăţilor nerăzbunate şi al rătăcirilor veşnice; avea trupul închircit şi încordat, gata să sară, încât părea că se oprise o clipă şi-avea să se arunce îndată în prăpastie, să străbată pustietăţile îngheţate ale tăcerii şi să alerge mereu, necontenit, întotdeauna...

Zenon îşi reveni în faţa acestei vedenii, simţi că nu doarme, dar nu-i venea să creadă... se apăra împotriva nebuniei... voia să fugă... Siluetele reci, îndărătnice, înverşunate îl înconjurară, vru să strige, cuprins brusc de spaimă nemărginită, dar glasul îi muri în gât, ca un pui sufocat în cuib, începu să lovească în peretele străveziu, ca de sticlă, dar nu auzi nimic, îşi răni doar mâinile şi genunchii şi căzu istovit.

Abia după o vreme, îşi înălţă capul, peretele lucea încă, o melodie tărăgănată se tânguia monoton, cuvintele ciudate, grele ca florile, coborau uşor, împletindu-se într-o cunună solemnă, rugătoare, cu şoapte înflăcărate:

– „Stăpânc al nopţii şi al tăcerii!"

– „Rămâi cu noi!" răspundea ecoul.

– „Stăpânc al celor asupriţi şi înspăimântaţi!"

Glasurile suspinau tot mai pătimaşe; Zenon se ridică şi îşi lipi faţa de peretele înnegrit; peştera devenise aproape invizibilă, năpădită de întuneric, doar la mijloc, statuia lui Bafomet lucea ca împietrită în goana fulgerului, iar siluetele negre continuau să stea sub el... în cercurile de lumină din adâncul umbrelor se scurgea alene melodia gravă, pătrunzătoare...

– „Tu, care vei mântui pe cel blestemat!"

– „Singurul!" răspundeau ecourile muribunde.

– „Care alini pe cei în suferinţă!"

– „Răzbunare nemuritoare!"

– „Care eşti totuna cu puterea!"
– „Umbră dureroasă!"
– „Strălucire împlântată răzbunător în genune!"
– „Putere încătuşată!"
– „Putere milostivă!"
– „Putere sfântă!"

Înţelese numaidecât această litanie ciudată, şi-o aduse aminte, era aceeaşi melodie pe care o auzise atunci la şedinţa de spiritism, aceleaşi cuvinte, pe care nu fusese în stare să şi le aducă aminte până acum... unde le mai auzise oare şi când?

Cântecul încetă, în întunericul tulbure, compact, începea să se întâmple ceva... nu putea să deosebească formele mişcătoare... umbre ceţoase, alburii, înaintau în alai... învăluiau statuia... luminile tremurau prin aer... o umbră se aplecă deasupra siluetelor... distingea clar paşii nevăzuţi prin pietriş... şoaptele... sâsâitul flăcărilor... mişcări nedesluşite!...

Deodată răsună un urlet jalnic, prelung.

– E Bagh! Bagh! şopti, văzând pantera aruncându-se asupra siluetelor... acoperământul de umbre căzu şi o făptură înaltă se ridică încet... Se cutremură până în adâncul fiinţei, şi-ar fi dat viaţa întreagă să-i poată zări faţa... văzu numai ca printr-o ceaţă deasă trupul gol, mlădios, înfăşurat ca de o mantie de părul ce părea ruginiu în depărtare, stând între genunchii lui Bafomet!

Un glas puternic, ca un dangăt de clopot, răsună tunător:

– „Ce vrei?"
– „Să mor pentru el!" răspunse cu îndrăzneală al doilea.
– „Vrei să te cununi cu moartea?"
– „M-am cununat cu răzbunarea şi taina!"
– „Îl blestemi pe A?"
– „Îl blestem!"
– „Îl blestemi pe O?"
– „Îl blestem!"
– „Îl blestemi pe M?"
– „Îl blestem!" răsunau drept răspuns cuvintele neînfricate.

Mai departe, nu mai înţelese litania jurămintelor înspăimântătoare şi a blestemelor care îngheţau sângele în vine, pentru că se adânci cu tot sufletul în ecourile glasului care jura; după tremurul pe care-l stârni în el, intui că îl mai auzise undeva... îl urmărea deci înăuntrul lui ca pe un fluture, nemaiţinând seama de ritualul

spăimos, ce continua fără întrerupere, până când, în cele din urmă, se convinse că era Daisy, că pe ea o sacrificau lui Bafomet în timpul acestui ceremonial misterios, dar nu mai rămase descumpănit, lipsit parcă de capacitatea de a se mai mira de ceva.

Întunericul păli și peștera începu să se mai lumineze.

Daisy ședea între genunchii lui Bafomet, în aceeași poziție ca și el, mâinile atârnându-i pe lângă trup atingeau pantera încolăcită la picioarele ei, iar deasupra capului, învăluită în fumul auriu al cădelnițelor, se apleca verzui-roșietică, tristă, fața Diavolului, în vreme ce brațele-i lungi păreau s-o cuprindă de mijloc și s-o strângă la piept; vedea foarte bine priveliștea, fiindcă toate celelalte i se perindau pe dinaintea ochilor orbiți asemenea cortegiului de siluete somnoroase, pe care abia și le mai amintea.

Nu știa de unde vin și nici dacă există în afara sufletului său.

– Iată că alaiul animalic, amenințător, al lui Set aduce un miel alb, pe care un om cu cap de câine îl ucide cu un cuțit de cremene și îl aruncă în cântecele și blestemele tuturor pradă panterei...

– Iată că se aprind șapte ierburi fermecate, stropite cu sângele nevinovat, și se presară cenușa în cele șapte părți ale lumii.

– Iată procesiunea reptilelor și a broaștelor uriașe, trăgând în urma lor, legat cu frânghii de paie, lemnul crucii; printre insulte și scuipături, chicoteli și râsete diabolice, îl rup în bucăți, îl calcă în picioare și-l aruncă sub copitele statuii.

– Iată și un grup de monștri indescriptibili, zămislit parcă într-un creier de nebun, turmă dezlănțuită de stafii, vampiri și dihănii, care apare purtând pe capacele sicrielor putrezite sfânta împărtășanie și, urlând sălbatic, o răstoarnă țipând profanator înaintea lui Bafomet.

– Iată că încep să se ivească în lumină parcă toate lighioanele catedralelor medievale, toate întrupările diforme ale ispitelor și spaimelor cuibărite în sufletele sfinților, înaintează tăcute, mohorâte, purtînd cărțile sacre, simbolurile, însemnele, icoanele, veșmintele de cult, zvârlind totul într-o grămadă uriașă; șapte fulgere sângerii țâșnesc din ochii lui Bafomet, șapte trăsnete izbesc în grămadă, flăcările izbucnesc și toate vedeniile iadului se prind în jur într-o horă de scălâmbăieli...

Fumul negru, usturător, acoperă silueta lui Daisy și se înalță ca niște stâlpi despletiți, umplând iarăși peștera de tulbureală nepătrunsă.

Zenon se închirci în el, ca pe marginea lumii necunoscute, se uită în adâncul de taină şi privirile sufletului irumpseră pentru prima dată în afara lui, dincolo de gândul leneş şi prostesc, de faptele şi lucrurile văzute; pentru prima dată zburau pe întinderi neîngrădite şi în depărtări fermecate, peste vârfuri şi prăpăstii nesfârşite, încît se retrase speriat, năpădit de liniştea sfântă a presimţirilor şi a revelaţiei; o forţă nemuritoare îi adia în suflet.

— Nu te teme, sunt lângă tine! răsună aproape de tot glasul lui Daisy.

Se smeri brusc în sinea lui, căzu cu faţa în jos parcă la picioarele fiinţei nevăzute şi cu glasul umilinţei supreme şi al abandonului şopti:

— Nu ştiu nimic, nu înţeleg nimic, dar simt că eşti alături de mine.

— Gîndeşte-te, şi mă vei găsi întotdeauna şi pretutindeni!

Sufletul i se închise faţă de tot ce era în afară şi căzu într-o amorţeală îndelungată.

Când se ridică, peştera era scăldată într-o lumină palidă, albăstruie. Bafomet se înălţa ca un buchet de vâlvătăi purpurii, iar la picioarele lui, peste trupul alb crucificat al lui Daisy, aluneca o umbră târâtoare, parcă a panterei, care o îmbrăţişa.

Peştera era pustie; spaima supraomenească pentru ea îi încordă dintr-o dată puterile istovite, încât strigă cu toată puterea groazei şi a nebuniei, repezindu-se la peretele străveziu, de parcă voia să-i alerge în ajutor.

Totul pieri dintr-o dată, uşa de bronz se trânti cu zgomot şi Zenon se trezi din nou în faţa ruinei mohorâte, nesigur, ezitând şi tot atât de încurcat ca înainte, ca şi când nu fusese nicicând înăuntru.

— Unde putea să dispară? se întrebă iarăşi, uitând de toate şi, plimbându-şi privirile peste dărâmături, ocoli încă o dată clădirea. Toate intrările erau astupate, astfel că se opri descurajat, neştiind ce să facă.

Se revărsau zorile. Rarefiată de lucirile dimineţii, aura Londrei abia se mai zărea pe cerul răscolit şi palid, acoperit încă de abureala cenuşie. Stelele se stingeau ca ochii acoperiţi de pleoape, norii uriaşi, destrămaţi, vineţii, pluteau peste pământ cu strigăte parcă mute, vijelia zgâlţâia copacii care îşi ridicau crengile ude, negre şi îndurerate din somnul greu, iar ziua înainta şi ea alene,

tot atât de umedă şi înţepenită de frig; pretutindeni sclipeau băltoacele vinete de apă, contururile aspre ale ruinelor se întăreau treptat în zare, câmpurile oarbe încă şi tăcute se iveau din tulbureală, întreaga lume se trezea în haosul întunericului care pălea.

La fel se întâmpla şi cu Zenon; silit de frig şi de vânt, îşi revenea cu încetul din bezna uitării de sine. Fără să mai stea prea mult pe gânduri, părăsi ruinele şi se îndreptă repede spre gară.

Pe sub copaci, noaptea se mai târa încă înfricoşată. Mergea pe alcea mărginită de arbori uriaşi, bătuţi de viforniţă şi psalmodiind cântecul sălbatic al dimineţii de iarnă... un păun rătăcit ţipă printre gardurile vii... un stol de ciori zbură de pe crengi, pierind în zarea alburie a răsăritului. Lovit de ramurile frânte, se aşeză aproape în neştire într-un desiş, aşteptând să treacă vijelia care-şi făcea tot mai mult de cap.

Şi rămase acolo, ferecat parcă de vânt şi impresionat de dezlănţuirea elementelor; se contopea cu ele, înfrăţindu-se cu urletele nebune ale furtunii, cântând împreună melodia sălbatică, dezordonată şi atotputernică, imnul fără cuvinte al voluptăţii, al forţelor naturii, oarbe şi nemuritoare.

Uitând de întoarcere, se duse în parc, rătăci printre copaci şi se cufundă prin ungherele întunecate încă. Era conştient, dar nu ştia ce se petrece cu el, văzu o floare uscată în iarba ofilită şi îşi apăsă buzele înfierbântate pe ea; o dragoste neţărmurită îi stârni în suflet dorinţa arzătoare de a se confunda cu toate, încât se ridică, înfrăţit cu noaptea şi vijelia, simţind, asemenea copacilor şi cerului, întărit de forţa duioşiei nemăsurate; se lipi de trunchiuri, îngenunche lângă tufişuri, îmbrăţişă ramurile, sărută iarba uscată, udând cu lacrimi neprefăcute de fericire aceste fiinţe cum nu se poate mai scumpe şi mai sfinte, pierdute demult şi regăsite pe neaşteptate.

CAPITOLUL VI

Încăperea era cenușie și tristă din cauza zilei ploioase și a ceții, care se răsucea ca niște fuioare de fum și pătrundea în casă, acoperind pereții și mobilele cu o transparență lăptoasă, lipicioasă și rece. Ploaia lovea în geamurile aburite, răpăind necontenit în liniștea amorțită. Joe ședea lângă patul lui Zenon, împreună cu medicul, care cerceta mereu pulsul bolnavului și se uita nerăbdător la ceas.

Tăcerea devenise nespus de apăsătoare, somnoroasă.

– Sunt curios cât o să mai dureze somnul ăsta, șopti medicul.

– Cel mult o jumătate de oră.

– Doarme de trei zile și trei nopți, e de neînțeles!

– Pentru medicină!

– Pentru toată lumea! răspunse slujitorul lui Esculap, înălțând capul cu mândrie.

Joe zâmbi cu o blândețe dulce, dar ucigătoare.

Și iarăși se așternură tăcerea și iritarea abia reținută; medicul se uită pe fereastră, la picăturile piezișe de ploaie, care cădeau peste copacii negri, încovoiați. Joe ședea nemișcat, cu pleoapele coborâte, iar Mr. Smith, care se preumbla prin camera de alături, dădea mereu draperia la o parte și se uita înăuntru, până când intră fără zgomot și spuse cu teamă:

– Ar trebui să uite, asta l-ar vindeca mai repede...

– Ce trebuie să uit? întrebă brusc Zenon, deschizând ochii.

– Propria boală! se grăbi să răspundă Joe, luându-i mâna.

– Cum așa, eu sunt bolnav? Rămase uimit.

– Ce era mai rău a trecut, nu te forța să-ți aduci aminte, nimic important.

– Bine, dar nu-mi aduc aminte de nimic.

– Domnule, se vede că ți-ai pierdut cunoștința din cauza epuizării! șopti Mr. Smith.

– A, nu, Mr. Smith glumește, se împotrivi Joe energic.

– Când mi-am pierdut cunoştinţa? încercă Zenon să reia firul amintirii, dar se găsi deodată într-un întuneric dens, lucirile firave scăpau de sub controlul conştiinţei, cum scapă frânghia de salvare din mâna celui ce se îneacă. Se uită la Joe şi începu să tremure... se străduí să se ridice în capul oaselor în aşternut... vru să strige... să spună ceva, dar rămase nemişcat, cu mâna întinsă... buzele albite... ochii întorşi pe dos... izbit în toată fiinţa de privirea lui de oţel, hipnotizantă, se încordă şi se prăbuşi brusc într-un somn adânc.

– Vei dormi liniştit până mâine dimineaţă, te vei trezi sănătos, nu-ţi vei mai aminti nimic! îi sugeră prietenul cu sila, făcând deasupra lui mişcări încete, adormitoare.

Medicul vru să se împotrivească, dar era prea târziu. Zenon căzu într-un somn de piatră, surd la toate încercările de a-l trezi.

– Numai pe mine mă auzi şi mă înţelegi; numai mie îmi răspunzi! îi şopti Joe, apăsându-i tâmplele şi globii ochilor cu degetele.

– Voiam să se odihnească puţin şi să mănânce; este pur şi simplu istovit, se explică medicul.

– Am aşteptat să se trezească înadins, ca să-l adorm imediat, înainte de a-şi aminti ceva, fiindcă după aceea ar fi fost prea târziu, nimeni nu i-ar mai fi putut subjuga gândurile stârnite.

– Şi poate fi adormit în aşa fel, încât să nu-şi mai aducă aminte nimic după ce se va trezi?

– Da, pot să-i scot tot din minte şi să-l fac să uite...

– Un experiment interesant, dar cu rezultate îndoielnice!

– În schimb, neapărat necesar pentru salvarea lui şi cât se poate de sigur! îl contrazise apăsat.

Trecură în camera alăturată. Medicul îi mai pipăi încă o dată pulsul şi-i măsură temperatura, privi în ochii întorşi ai bolnavului şi ieşi, iar Mr. Smith, închizând cu grijă uşa în urma lui, murmură cu teamă:

– Ce i s-a întâmplat? Nu cumva este influenţa domnişoarei Daisy?

– Nu ştiu... mă tem că ai dreptate... problema e foarte încurcată... eu însumi nu ştiu şi nu pricep nimic... dar voi veghea asupra lui... stau cu el până mâine dimineaţă.

Mr. Smith îşi făcu de lucru prin încăpere, se uită cu priviri lacome, cum avea obiceiul, la toate tablourile, mângâie cu degete lasci-

ve statuile de bronz şi, apropiindu-se cu mişcări cotite, întrebă cu umilinţă:

– Vrei într-adevăr să părăseşti biserica noastră?

– V-am scris în această privinţă, cred că am fost destul de clar, nu?

– Şi renunţi la noi pentru totdeauna?

– Nu renunţ, numai că de acum încolo voi merge pe drumul propriu.

– În numele tuturor fraţilor, te rog să mergi alături de noi.

– La ce bun, unde, încotro? răspunse nerăbdător, aproape cu mânie.

– Tu, care ai înălţat templul împreună cu noi, trebuie să ştii...

– Aşa este, dar am văzut şi acum ies la lumină.

– Dacă nu-l vei mai susţine, se va prăbuşi.

– N-are decât să se prăbuşească tot ce nu stă pe picioarele sale, ce nu se reazemă pe forţa propriului conţinut. Voi aţi fost numai o etapă în marşul dificil spre adevăr şi vă sunt recunoscător, dar trebuie să merg mai departe pe drumul predestinării mele.

– Simt dispreţul în vorbele tale, şopti Mr. Smith cu mâhnire.

– Nu, dar m-am plictisit de mesele rotitoare, ciocăniturile, bâlbâielile de dincolo de mormânt şi de toată zăbava asta prin pulberea faptelor prosteşti! Spiritismul vostru nu este decât fetişismul vulgar şi sălbatic al unor forţe întâmplătoare şi al halucinaţiei, credinţa celor slabi şi orbi. Aţi creat o biserică în care domneşte mediul mai mult sau mai puţin înşelător; care nu duce la nimic, nu lămureşte nimic şi nu mântuieşte pe nimeni!

– N-ai fost oare şi tu apostolul ei? gemu Mr. Smith.

– Ieri nu este decât umbră în lumina lui azi, care visează la ziua de mâine.

– Nu trudim toţi pentru acest mâine?

– Nu, lumea putrezeşte în crimă şi ruşine, iar voi cerşiţi mila unor năluci şi doriţi minunea doar ca hrană pentru închipuirea înfierbântată. Acel mâine, visat de milioane de oameni, nu se va naşte din asta, din frica înjositoare în faţa necunoscutului. Suspinele şi lacrimile nu vor izbăvi pe nimeni...

Trebuie să distrugem lumea rău alcătuită şi să-i dărâmăm temeliile, pentru ca pe ruinele ei să poată apărea alta, cea nouă, pe care trebuie s-o creăm prin faptă, prin acţiunea voinţei întărite de *graţie*. Cine nu va realiza această stare de *graţie*, nu va fi decât

gunoi pentru generaţiile viitoare... Cine vrea să existe, trebuie să-şi ucidă propriul cadavru; ca să se înfăptuiască, trebuie să lupte cu viaţa şi cu sine însuşi. Nemurirea trece prin toate ca un râu fără sfârşit, dar nemuritoare este doar voinţa, strălucminată de *graţie* şi de dorul de a reveni la El. Vorbesc prea mult şi totodată prea puţin, iartă-mă, mă rezum: Cărările noastre s-au despărţit la această răspântie, cei fricoşi şi slabi să rămână lângă copacul răjghinat şi să aştepte mila, noi vom sări în prăpastie!

— Credinţa ta este trufie! rosti înfiorat şi plecă.

— Nu... nu... şopti Joe, căzând pe gânduri.

Se lăsă încet înserarea, uruitul străzii conteni, îndepărtându-se, luminile se aprinseră în ceaţă printre copacii nemişcaţi, adânciţi în mohoreală.

Zenon dormea liniştit şi profund, lumina micşorată de lângă pat răspândea raze aurii în întuneric, în rest, locuinţa era cufundată în beznă!

Joe închise uşa, trase storurile la ferestre şi se concentră îndelung într-o rugăciune mută, cum proceda întotdeauna înainte de şedinţele de spiritism. Într-un târziu, se duse în camera vecină şi se aşeză pe duşumea lângă cămin, sprijinindu-se cu spatele de perete; în fund, prin uşa deschisă şi draperia dată la o parte, se vedeau trăsăturile estompate ale bolnavului.

Se ghemui pe picioarele îndoite sub el, ca să intre în propriul sine şi să se dedubleze, ieşind apoi în exterior ca un *alter ego*; ca să se vadă în afara lui şi fără a-şi distruge unitatea eului, să se împartă în două identităţi, să se dubleze, rămânând el însuşi; erau practici introductive, pe care Joe le urma cu o consecvenţă de fier sub influenţa şi îndrumarea lui Mahatma.

Încremeni deodată şi parcă îngheţă; cu toate că stătea într-o poziţie chinuitoare, nu se mişcă niciodată, nu se înfioră de durere, îşi învinse trupul treptat, ucise simţirea şi, întărindu-se prin suferinţa suportată fără crâcnire, îşi concentră gândurile împrăştiate într-un singur punct, ferecându-le într-o singură dorinţă, aceea de a se vedea pe sine însuşi.

Zadarnic ieşiră la iveală din cotloanele memoriei frânturi de amintiri înfiorate de viaţă; zadarnic o droaie de privelişti, întâmplări, chipuri şi sunete se bulucirâ în câmpul conştiinţei, umplându-i sufletul cu apariţii aproape vizibile; le ucise, zvârlindu-le în

străfundul uitării, stăpânindu-se tot mai mult, şi se întări, alunecând cu încetul într-o stare de catalepsie provocată cu bună ştiinţă.

Ochii larg deschişi priveau imobili, sticloşi, într-o veghe încordată, în aşteptarea miracolului.

Se desprindea treptat din sine, se smulgea din cătuşele trupului, se biciuia cu neînduplecarea propriului corp, îşi extrăgea sufletul cu ghearele voinţei, creând din el o existenţă identică, văzută şi simţită numai de el.

Orele se scurgeau alene, tăcute, pe neobservate, se depănau ca un vis al nopţii într-o oglindă oarbă, începeau să nu mai fie, veneau din adâncuri necunoscute şi mureau neîntipărite în amintire; ceasul le bătea când nu mai existau şi când încă nu sosiseră, plămădeau totul singure, nedevenind nimic, îşi însemnau urma rătăcitoare prin dor şi visare, adesea prin lacrimi şi mai rar prin moarte...

Oraşul dormea somnul greu al pietrelor trudite, învăluite în închipuiri neliniştitoare, iar noaptea surdă privea cu faţa-i inexpresivă în universul fără viaţă.

Zenon dormea şi el fără întrerupere, în încăpere se aşternuse o linişte somnolentă, amorţită, doar din când în când întunericul şi tăcerea îşi vorbeau cu umbra firavă a celor nespuse, şopocăiau sunete şi culori moarte demult... o viaţă tăinuită până atunci ieşea la iveală... ce era mort părea să trăiască... pereţii şopteau... bronzurile cîntau jalnic, suspinând asemenea sufletelor rătăcind în jurul propriilor avataruri... mobilele tari de mahon îşi înălţau glasul plin de dor... iar din scoicile de pe cămin iradia zgomotul mărilor îndepărtate, al întinderilor scăldate în soare, emanaţiile adâncurilor legănate, altă viaţă, viaţa tuturor lucrurilor, respira în întuneric.

...În beznă se ascund întotdeauna fantasme înfricoşătoare, noaptea îşi are taina ei veşnică.

Singurătatea şi tăcerea îşi descoperă uneori lăuntrul necunoscut, oglinzile vechi încep să vorbească, arătând tot ce s-a răsfrânt în ele.

Tot ce există îşi are sufletul său, sortit tăcerii şi tainei...

Joe continua să stea cu voinţa încordată la maximum, aproape pietrificată, acum era ca un vis care se zămislea pe sine în afara lui...

Îl învăluia liniştea orelor care mureau încet, nu mai ştia de nimic, concentrându-se spre adâncul dorinţei, trupul ghemuit începea să se zărească în întuneric ca o imagine fosforescentă, lucea

ca presărat cu o aură albăstruie, ochii-i ardeau ca văpaia vineție... iar dintre degetele încleștate, din păr și de la toate încheieturile emana o pulbere aurie; răspândea lumină în jur.

Deodată tresări și parcă își încordă și mai mult voința... înaintea lui apăru o umbră... în hăul negru se alcătui un contur cețos, difuz... pâlpâi ca o flăcăruie, căpătând treptat consistență... apoi prinse forme omenești și încremeni... Joe începu să vadă pe cineva care stătea în fața lui și privea la el...

Înțelese că minunea mult dorită se înfăptuise, întrucât se vedea șezând cu picioarele îndoite sub el, concentrat și nemișcat, la fel și același, privind în propriii ochi și la propria față, ca și când o imagine răsfrântă într-o oglindă s-ar fi desprins și s-ar fi așezat înaintea lui.

Se clătină dintr-o dată, judecata i se întunecă pentru o clipă, iar când își reveni în fire... nu putea înțelege unde se află și care dintre cele două identități este el...

Copleșit de bucuria sfântă a minunii, se ridică în picioare, dar cel dinaintea lui se ridică și el; stăteau față în față cu același zâmbet fericit pe buze, simțindu-se la fel unul pe celălalt.

Fiecare mișcare a sufletului, fiecare gând și fiecare simțire erau duble și identice, despărțite și totuși una.

„Eu sunt acolo, eu!" se gândi, mai degrabă intui, aplecându-se înainte; iar *alter ego* făcu același lucru și cu același sentiment de uimire.

Înaintă un pas către al doilea sine și se opri, celălalt procedă la fel, se priviră îndelung în ochi, pătrunzând până în adâncurile ființei, cu admirația plină de teamă cu care omul își controlează uneori propriul lăuntru, fiindcă nu e nimic mai înspăimântător decât coborârea în genunea propriului eu.

„Și acum, unde sunt eu?" Observă deodată cu ajutorul minții veșnic de veghe că vede întreaga încăpere din două puncte opuse în același timp, că se cercetează din două direcții separate... în fiecare caz simțind cu aceeași intensitate și plenitudine.

Închise ochii, ca să trăiască pe îndelete cu și mai multă bucurie acest vis despre sine și se adânci într-o visare inefabilă, visare a visărilor.

Uneori, revenea de pe meleagurile nemuritoare ale dorului, aidoma păsării ostenite de zborul singuratic prin infinit, se rotea pe deasupra vieții și zbura speriat în alte spații ale visului despre vise.

Alteori, deschidea ochii, se uita la el cu un zâmbet de duioşie nespusă, de fericire supraomenească, şi iarăşi visa nemurirea.

Câteodată, însă, se întorcea pe pământ, îşi trecea în revistă toată viaţa, iar atunci, al doilea eu se înălţa în faţa lui, se rotea încet, necontenit, prin locuinţă, preocupat de câte ceva nu prea lesne de înţeles pentru el, ceva fără însemnătate din trecut, fiindcă el, văzându-şi acel avatar de viaţă, şoptea aproape poruncitor:

— Hai, gândule... prefă-te în viaţă... împlineşte necesitatea şi predestinarea... vino... eu mă întorc la El...

Şi se apleca plin de dor în braţele infinitului, cufundându-se în *Tăcerea* misterioasă care domnea solitară...

Noaptea se apropia de sfârşit, zorii cenuşii umpleau cu încetul odaia, presărând parcă pulberea alburie a ceasurilor tăcute... în întuneric, se iveau alene formele mobilelor...

Mişcarea se trezea somnoroasă în casa amorţită... viaţa zilnică îşi reintra în drepturi după somnul greu al odihnei... începeau să se audă primele zgomote ale zilei... vântul de dimineaţă scutura bruma rece de pe copacii zgribuliţi... străzile începeau să murmure surd... ziua se repezea asupra celor ce se trezeau ca un lup înfometat, înşfăcându-i în ghearele trudei însângerate.

Numai Zenon dormea înainte, iar Joe stătea lângă perete cu picioarele îndoite sub el, înţepenit, cu ochii larg deschişi, într-o stare de catalepsie.

Abia sunetul ascuţit şi violent al clopoţelului de la uşă îl smulse brusc din toropeală; zvâcni în picioare.

Malaiezul stătea în prag, nespus de îngrijorat.

— Ce vrei? Ţi-am spus să mă aştepţi acasă!

— Miss Daisy mi-a poruncit să vă trezesc şi să vă spun că Mr. Zenon a dormit destul, trebuie să-l lăsaţi singur.

— Te-ai întâlnit cu ea pe scări? întrebă mirat de această poruncă ciudată...

— A urcat la etaj... şi mi-a poruncit să vin aici, explică speriat.

— Bine, pregăteşte baia, vin îndată.

Rămase de-a dreptul uluit, văzându-l pe Zenon aşezat pe pat şi strângând violetele împrăştiate pe pătură.

— Te-ai trezit de mult?

— Nu prea de mult. Mi le-a adus cineva şi le-a lăsat pe pat.

— Tocmai voiam să te întreb de unde sunt.

– Am visat că Daisy a aruncat în mine cu un buchet de flori şi când m-am trezit, am crezut că visez încă.

– Nu, sunt flori adevărate, un *aport* misterios! şopti, ajutându-l să adune violetele; erau risipite peste tot patul, proaspete, aromate încă, strălucind de rouă, şi umpleau încăperea de miresme.

– Cum te simţi?

– Foarte bine, dar la drept vorbind, ce mi s-a întâmplat? Fiindcă nu mai ţin minte nimic.

– Mai nimic, ai leşinat pe stradă... asta-i tot...

– Am leşinat?... Ciudat, nu pot să-mi amintesc nimic... parcă-mi umblă ceva prin minte, dar totul e atât de ceţos, încât nu pot să desluşesc nimic, simt doar învălmăşeala gândurilor şi neliniştе... mă învăluie întunericul... şi acum, violetele astea...

– Sunt de la ea!

– A fost aici, la mine?

– Un *aport* obişnuit. N-a fost nevoie să vină până aici, ca să ţi le arunce pe pătură.

– E posibil, dar eu nu prea cred în *aport*-ul ăsta miraculos.

– În jurul tău se petrec tot felul de minuni, tu însuţi ai trăit o minune, dar nu vrei să observi nimic, eşti orb faţă de lumină, îl dojeni cu anume amărăciune.

– Este adevărat că mi s-a întâmplat un lucru extraordinar, inexplicabil...

Îşi aduse aminte numaidecât frânturi de întâmplări şi simţăminte împrăştiate.

– Azi-noapte, ai stat cu mine? pentru că îmi amintesc de ceva...

– Da, am fost lângă tine... se înfioră şi se trase înapoi, deoarece se văzu din nou dedublat înaintea lui.

– Ce ai?

– Nimic... nimic... Spune-mi, unde mă aflu? şopti speriat, urmărindu-şi eul identic, aplecat şi el deasupra lui Zenon şi şoptindu-i la ureche.

– Ei, aici, lângă mine... Nu mai pricep nimic... se nelinişti.

– Ia-mă de mână... strânge puternic!...

Gemu îndurerat, căzând pe scaun; cu ochii închişi, pe jumătate conştient, stătu îndelung nemişcat, îngrozit că dacă va deschide ochii se va vedea iarăşi dedublat.

– Suntem numai noi doi? întrebă abia auzit.

– Evident, n-a mai intrat nimeni...

– Uită-te peste tot, te rog... Spaima îi tremura în glas.

– Te asigur că nu mai e nimeni afară de noi.

Atunci deschise ochii şi se uită cu frică împrejur.

– Mă simt grozav de obosit şi mi-e somn, adăugă.

– Ce ţi s-a întâmplat?

– O clipă, am avut impresia că a intrat cineva aici, se cutremură nervos, uitându-se prin încăpere, dar, dacă ai să poţi, du-te astăzi la Bartelet Court, te aşteaptă...

– Mă duc, cu siguranţă; ieri n-am putut să te însoţesc, era târziu şi...

– Ieri, cu trei zile în urmă, am fost... adu-ţi aminte... adu-ţi aminte!... repetă apăsat, ţintuindu-l cu privirea de oţel.

– Trei zile... deci eu am fost lipsit de cunoştinţă în tot acest timp... Atunci, n-am putut să merg la Betsy, pentru că... da, acum ştiu... îmi aduc aminte...

Se întrerupse orbit de năvala amintirilor, întunericul din mintea lui se împrăştie şi revăzu deodată tot ce trăise.

– Acum îţi aduci aminte? îl întrebă încet, vrând să-i smulgă taina.

– Da, tot...

– Ia-o pe rând, o să oboseşti mai puţin... îi sugeră cu viclenie, nedezlipindu-şi privirea de la el.

– Nu, nu pot, nu... se apără Zenon cu încrâncenare, fiindcă auzi îndată la ureche îndemnul: „Nu te teme, taci!"

– Dacă este un secret, nu mi-l dezvălui... dar te previn încă o dată, păzeşte-te de Daisy, ea va însemna nenorocirea ta, şopti ameninţător.

– Va fi, ce va veni... Întâmple-se ce trebuie să se întâmple!... Nu stă în puterea mea să întorc destinul, răspunse cu o hotărâre neaşteptată.

– Iartă-mă, dar a trebuit să-mi îndeplinesc datoria de prieten...

– Să nu-ţi pară rău, dar îţi sunt recunoscător numai pentru avertismentele tale...

– Şi nu te temi de nimic? îl mai întrebă Joe.

– Nu ştiu nici eu; am impresia că a murit în mine până şi posibilitatea de a mă teme.

Joe îi strânse mâna şi plecă tăcut.

– Întâmple-se ce trebuie să se întâmple, îngăimă de unul singur cu resemnare.

Nu se mai apăra şi nu mai fugea de predestinare, în adâncul fiinţei, simţi deodată că trebuie să fie ascultător, aşa că se înclină umil în faţa *necunoscutului* şi aşteptă sentinţa fără să tremure.

Acum îşi aducea aminte totul, în cele mai mici amănunte, dar nu se mai mira şi nu se mai înspăimânta de nimic, nu mai voia să înţeleagă tainele care-l înconjurau...

Nici măcar nu-i trecea prin minte să întrebe: de ce? cine?

Părea că există ca un om ucis în luptă, înghesuit între rânduri, dus de vijelia celor vii, care înaintează împreună cu ceilalţi, priveşte, vede, face ceva fără să ştie, gândeşte chiar în virtutea inerţiei, dar când se rup rândurile, cade fără viaţă.

Se simţea atât de slab fizic şi de înduioşat, încât, citind scrisorile de la Betsy, grija ei îl făcu să izbucnească în plâns.

– Biata copilă, o compătimi cu sinceritate, neştiind nici el de ce.

Toate acestea nu durară prea multă vreme, lăsând locul unor temeri şi iritări inexplicabile; nu era în stare să se gândească la nimic şi nici să se preocupe de ceva anume; tresărea mereu, fiindcă avea impresia că-l cheamă cineva, că trebuie să alerge undeva... să facă ceva... să întâlnească pe cineva... Îşi aduse aminte de nişte treburi grabnice şi uită de toate, deoarece glasul care-l striga răsuna tot mai limpede în el. Dar cine striga şi unde, nu putea pricepe.

Se ridică descumpănit şi ascultă încordat, cu răsuflarea tăiată.

Aşa-i, acum era sigur că îl chema un glas înăbuşit, depărtat, că cineva îl aştepta şi se gândea la el.

De o mie de ori îşi repezi gândul înfrigurat în vălmăşagul presupunerilor şi de o mie de ori renunţă descurajat de zădărnicia efortului.

– Cine mă strigă? întrebă cu voce tare, cuprins de nerăbdare...

Nu căpătă nici un răspuns, dar nici chemarea surdă nu încetă nici o clipă, îi tremura în inimă ca strigătul dorului îndepărtat.

Iar la răstimpuri, auzea totul atât de clar, de parcă cineva îl chema de dincolo de fereastră, prin perete sau de pe coridor, afară, însă, fremătau copacii legănaţi de vânt şi ciripeau doar păsările îngheţate, iar coridoarele erau pustii.

Revenea deci cu gândurile acasă, tot mai surescitat şi atât de

vlăguit de căutările zadarnice, încât, în cele din urmă, se întinse pe sofa şi adormi.

Trecuse de amiază şi începuse să cadă înserarea, când se trezi.

– Vino! îi răsună un glas la ureche.

Se ridică în grabă şi îşi aruncă privirea înceţoşată prin cameră. Nu era nimeni, cobora amurgul şi mohoreala cenuşie, tristă, acoperea totul, mobilele abia se mai zăreau, iar oglinzile se încenuşau ca gheaţa sticloasă.

Mai asculta încă sunetele care mureau în tăcere, când deodată un fulger străluminâ oglinda; în apele ei adânci, începu să apară ceva, crânguri de copaci şi flori se iveau parcă din ceaţa pătrunsă de razele soarelui.

Privi înfiorat, încăperea se întuneca treptat, cufundându-se în noapte, dar acolo, dincolo de suprafaţa oglinzii, în abureala lucitoare, apărea parcă imaginea unei păduri subtropicale, o mulţime de palmieri semeţi se aplecau peste drumul nesfârşit care semăna cu un tunel. Veni mai aproape, neputând să-şi desprindă privirile, deoarece din adâncurile acelea se îndrepta spre el Daisy.

– Vino!

Îi vedea mişcarea buzelor şi ochii aprinşi, fascinanţi.

Se cutremură pînă în străfundul fiinţei şi porni drept înainte, spre ea, parcă dincolo de oglindă, nemaiînţelegând ce se petrece cu el, dar înfiorat de bucurie că în sfârşit o regăsise.

Străbătu sufrageria întunecoasă, sumedenii de lucruri cu neputinţă de recunoscut, cu ochii aţintiţi mereu la Daisy, care se apropia de el.

Îşi reveni brusc când ajunse în oranjerie.

Da, Daisy îl aştepta acolo, lângă fântâna arteziană, cu o floare de magnolie în mână; Bagh se lipise, drăgăstoasă, de genunchii ei şi i se uita în ochi.

– Iată-mă! îngăimă, oprindu-se lângă ea.

– Domnule, ai un suflet îndărătnic.

O privi fără să înţeleagă.

– Voiam de mult să te văd, de când te chem...

– Am auzit, dar nu ştiam cine mă strigă!

Fântâna arteziană susura încet, împrăştiind o pulbere de rouă peste florile de migdal, care se înălţau ca un nor trandafiriu din tufele verzi; miresmele puternice ale florilor umpleau oranjeria.

– Îţi aduci aminte? îl întrebă, atingându-i mâna.

– Totul...

– Cine a fost acolo cu mine este al Lui!

– Eu sunt al tău, domnişoară, sunt al tău! repetă, înclinându-şi capul înaintea ei.

Un zâmbet, ca un fulger de bucurie, îi însenină faţa palidă, ochii i se învăpăiară, iar buzele purpurii îngânară:

– Aşadar, să se întâmple, nu-i aşa?

– Ce trebuie să se întâmple! Da, da, asta-mi doresc.

– Şi eşti gata?

– Fie şi pentru a muri! răbufni cu pasiune, uitând de lumea întreagă. Îşi cufundă tot sufletul în ea.

Se uita la chipul ei cu umilinţă, cu priviri de sclav şi de dependenţă totală, simţind că este legat pentru totdeauna de sufletul ei, că dacă ea îi va spune: Mori! va îndeplini porunca bucuros.

Daisy îl luă de mână, conducându-l într-un colţ întunecat, lângă tufele de bambus. Aici se aşezară; pantera îi privea cu ochii ei verzui de veghe.

– Vreau să-ţi spun câteva cuvinte, câteva cuvinte foarte importante.

– Le-am aşteptat cu nerăbdare...

– Dacă vrei, putem pleca pe ţărmul acela însorit, despre care ai povestit cândva... Câteva săptămâni... ne vom pierde urma... şi vom visa fericirea supraomenească...

– Deci drumul de pe hartă acolo ducea?

– Da, la fericirea furată vieţii! şopti.

– Nu pot să-mi revin! mărturisi Zenon, strângându-şi capul în mâini.

– Vom dispărea pentru câteva săptămâni, dar după aceea, amintirea acestui răstimp va trebui să moară pentru noi... Vom rămâne tot atât de străini unul faţă de celălalt ca şi până acum.

– Cum ar putea să moară amintirea fericirii în noi?

– Vrei?... îl întrebă din nou, privindu-l de aproape.

Îi luă mâna şi o duse la buze.

– Vorbeşte-mi, trezeşte-mă, fă-mă să cred că nu este un vis, te implor... şopti cu înflăcărare, pierzându-şi cumpătul.

Se uita la el cu ochii învălvoraţi ca nişte prăpăstii de foc, ca o floare minunată, îmbobocită deodată cu toate culorile şi răspândind miresme ameţitoare buzele i se înfiorară şi apropiindu-se de gura lui murmură:

– Numai în vis putem trăi împreună, în viaţă nu ne este îngăduit.

– Şi când se va întâmpla asta? o întrebă speriat că totul va pieri deodată.

– Poate astăzi încă... poate mâine... Nu ştiu, dar când va sosi momentul, voi apărea în faţa ta, iar tu...

– Eu te voi urma ! O, Daisy! O, Daisy! visez lucruri nemaipomenite...

– Vom visa despre noi... vom retrăi în vis vechile noastre existenţe şi avataruri.

– Cuvintele tale mă trezesc, reînvii în tine...

– Pentru că eu sunt tu, aşa cum floarea este aroma ei!

– Cred că te-am iubit mai demult, dintotdeauna...

– Fiindcă întotdeauna am fost lângă tine şi totdeauna am fost sufletul tău...

– Ştiu... cândva... înainte de a exista... cred că am fost un astru şi m-am stins, pierind în infinitul pupilei tale sfinte.

– Vei merge cu mine? îşi împlântă privirile în ochii lui imobili.

– Fie şi la moarte! Mă iubeşti? se înfioră neliniştit.

Dar Daisy zvâcni în picioare, deoarece pantera se ridică brusc şi, sprijinindu-şi labele dinainte de bazinul fântânii arteziene, începu să urle sinistru... iar el avu impresia că peste jetul de apă se apleacă asupra lui faţa tristă şi ameninţătoare a lui Bafomet, străluminată de ochii sângerii...

– Mă adâncesc în visul veşnic despre tine! murmură, căzând pe bancă.

CAPITOLUL VII

„Iar după aceea, poate să vină şi moartea!" se gândi după o tăcere îndelungată, înălţându-şi ochii învăpăiaţi. Daisy nu mai era, numai Bagh, târându-se pe marginea bazinului, scheuna de dor, iar jetul desfăcut la vârf al fântânii arteziene şipotea parcă suspinând; frunzele palmierilor se legănau şi din tufele verzi luceau nişte flori asemănătoare cu ochii pânditori, muţi şi prădalnici, încât se înfioră şi ieşi în grabă din oranjerie.

Dar glasul lui Daisy continua să cânte în el; îi auzea mereu cuvintele răcorindu-i sufletul ca o rouă fierbinte şi înmiresmată; îi vedea întruna ochii, care-i străpungeau inima ca două tăişuri chinuitoare, voluptuoase... Flacăra extazului îl mistuia, se simţea zgâlţâit de un vifor de nebunie fericită, purtat spre cer şi zvârlit în vâltoarea groazei neînţelese, pe fundul surd, fără viaţă, al istovirii. Printre gândurile învălmăşite, întrerupte, se răsucea în el doar sentimentul puternic şi conştient că trebuie să-i asculte voinţa, şi această necesitate a jertfirii de sine, a pierzaniei liber consimţite avea dulceaţa nespusă a agoniei.

– S-ar putea oare să visez? Poate că totul nu-i decât o nălucire? Se clătină cuprins de îndoială. De afară, pătrundeau zgomotele zilei ploioase, triste, haosul oraşului năpădit de pâraiele de apă şiroind necontenit şi de ceaţă.

Se uită în oglinda mată, vineţie, care răsfrângea întreaga încăpere şi chipul lui ciudat de palid şi schimbat.

– Eu sunt oare?

I se părea cu totul altul, atât de străin şi de necunoscut, încât se dădu înapoi cu teamă.

– Sigur că eu sunt! Văd, simt, gândesc! îşi spuse, pipăind câteva lucruri; simţea răceala bronzului, moliciunea tapetului de mătase, deosebea culorile şi formele, observa diferenţele, aşa că, liniştit întrucâtva, se aşeză la pian, dar nu era în stare să se concentreze, sub degete i se buluceau parcă strigăte amestecate. Apăsă cu putere

pe clape, posesiv, încât pianul gemu şi se înfiripă o melodie sălbatică, nestăpânită, ce semăna cu suspinele şi chicotelile unor nebuni care se luptau.

– Sunt bucuros şi fericit, dar plânge ceva în mine, se teme. Ce să fie oare? se întrebă cu încăpăţânare şi, negăsind răspunsul, se trânti pe canapea şi, ascunzându-şi faţa în perne, se strădui să uite de toate.

Totuşi, înainte de a izbuti, auzi glasul lui Daisy, undeva foarte aproape, parcă deasupra lui. Se sculă repede, glasul răsuna puţin mai departe, se stingea.

– Unde eşti? Unde? strigă, căutând-o prin toate camerele. Trebuia să fie undeva, fiindcă îi simţea parfumul, îi auzea paşii, foşnetul rochiei...

– Daisy! O, Daisy! izbucni deodată, întinzându-şi braţele spre oglinda în care îi zări făptura alcătuită parcă din ceaţă perlată, ochii violeţi, strălucitori şi zâmbetul înflorit pe buze, dar înainte de a ajunge la ea, imaginea se pulverizâ şi dispăru.

Aşteptă multă vreme, privind în oglindă, ca într-o apă adâncă, îngheţată, care îşi ascundea, geloasă, minunile neînţelese de ochii muritorilor. Apoi căzu într-o îngândurare tăcută, dezordonată, gol de orice zbucium, de bucurie şi durere, uitat şi uitând, îndepărtat şi ştiind despre sine doar atâta cât pot să ştie stelele care zboară prin infinit.

Îl treziră abia zgomotele vieţii care asalta lărmuitoare, brutală, ferestrele. I se strânse inima de teamă şi ochii i se umplură de lacrimi de tristeţe inexplicabilă.

Se uită imediat prin încăperi, părându-i-se că din toate părţile se întind spre el ghearele vieţii şi propriul glas strigă aspru şi poruncitor.

– Nu, n-am să mă mai întorc la tine! răspunse cu ochii pironiţi undeva, pe un ţărm îndepărtat.

– Voi merge pe drumul meu! În visul despre viaţa nouă – meditâ.

Intră slujitorul şi-l anunţă că vrea să-l vadă un domn necunoscut.

– Nu sunt acasă! strigă supărat şi plecă pe cealaltă intrare sus la Joe.

Malaiezul îl opri cu hotărâre.

– Nu se poate!

– E cineva acolo?

– Nu se poate.

– Sau poate că a început şedinţa? întrebă şiret.

– Nu se poate, repetă slujitorul încăpăţânat, stând în dreptul uşii.

„Cine ştie la ce practici spiritiste se mai dedau! îşi spuse Zenon dispreţuitor şi plecă în oraş. Sau poate că se biciuie iarăşi? Te pomeneşti că e şi ea aici!"

Fulgerul amintirilor îi perindă prin minte filmul imaginilor deşănţate.

„Asemenea bănuială e o nebunie."

Rătăci îndelung prin vălmăşagul ţipător al oraşului, cercetând zidurile şi chipurile parcă de la o depărtare uriaşă şi parcă pentru ultima dată, cu priviri de rămas bun. Se simţea desprins de toate problemele, pentru care trăiau şi mureau mulţimi nenumărate de oameni, atât de departe, că întreaga lor viaţă i se părea de-a dreptul fără noimă şi cu totul străină.

„Care dintre noi are halucinaţii? Eu sau ei?" se întreba uneori, căznindu-se să-şi înţeleagă propria atitudine faţă de ei, dar atunci reapăreau amintirile despre Daisy şi aceste gânduri lucide se prefăceau în zdrenţe, lăsându-l iarăşi să se scufunde în tulbureala visărilor nedefinite şi a dorului. Şi iarăşi înainta prin îmbulzeală şi ţipete ca un hipnotizat, mişcându-se ca un automat în virtutea obişnuinţei, rătăcea ca un cadavru viu într-o pustietate enigmatică şi în tăcere.

Abia când ajunse într-o străduţă mohorâtă, privirile ce-i alunecau indiferente peste toate se opriră maşinal pe o firmă albă, care strălucea puternic: „Aici se vând ţigări ruseşti". O citi de câteva ori şi, împins parcă de instinct, intră în prăvălie.

O evreică bătrână cu perucă moţăia dincolo de tejghea, o grămadă de copii în zdrenţe se zbenguiau ţipând pe duşumea, în cămăruţa alăturată, joasă şi foarte murdară, clămpăneau maşinile şi zece-cincisprezece oameni, aplecaţi deasupra lucrului, îngânau un cântec trist.

Încă de la intrare, îl întâmpină un aer atât de stătut şi înţesat de miasme, încât abia fu în stare să îngaime câteva cuvinte, la auzul cărora evreica zvâcni repede de la locul ei, maşinile se opriră şi toţi ochii se îndreptară spre el.

– Sunteţi chiar din Varşovia? se interesă sfioasă şi faţa ei slăbită se lumină de bucurie.

– Da, da! răspunse, descumpănit de mulţimea care-l înconjură numaidecât şi de privirile lor insistente. Începură să vorbească toţi deodată şi să-l întrebe, aşa că se iscă o hărmălaie grozavă; cineva

îi oferi un scăunel, unul îi ţinea pălăria, altul îi dădea apă şi din toate părţile îl atingeau degete delicate, în timp ce ochii tuturor îl cercetau cu lăcomie.

Răspunse maşinal, deoarece valul amintirilor îi inundă sufletul; îl năpădiră nălucile trecutului, vedeniile dureroase ale unor clipe moarte de mult şi ecourie patriei îndepărtate...

„Unde mă aflu? Ce fac aici oamenii ăştia? Şi de ce?" se gândi fără rost, uitându-se încurcat împrejur, deoarece sărăcia care emana din toate colţurile, de pe fiecare faţă şi din ochii tuturor, îi răspundea limpede la toate întrebările. Îl cuprinse o milă atât de profundă, încât învingându-şi repulsia şi dezgustul faţă de murdăria şi zdrenţele lor, discută multă vreme cu ei. Nu se plânseră de nimic, nu acuzară pe nimeni şi nu huliră, fiecare mulţumindu-se să-şi înfăţişeze în fraze nemeşteşugite litania durerii, a înjosirii şi a nedreptăţilor, gheena celor dezmoşteniţi. Avea impresia că ascultă povestiri fantastice din o mie şi una de nopţi, care-i ridicau părul măciucă în vârful capului şi sufletul i se închircea de ruşine fierbinte şi amărăciune. De câteva ori vru să dea bir cu fugiţii, dar nu se putu clinti din loc, ţintuit de uimire şi groază. Pentru prima oară în viaţă privirea îi pătrundea până în străfundul realităţii, al nimicniciei omeneşti.

— E înfiorător! Incredibil! îngână şi, întorcându-şi faţa, văzu o fetiţă ghemuită sub masă, care bătea mereu păpuşa din petice cu pumnişorii şi-i şoptea ceva ameninţător.

— Ce face acolo?

— Ştiţi, domnule, nu e prea sănătoasă la minte.

— E fiica dumitale?

— Nu, nu! Se uită bănuitoare împrejur şi începu să povestească parcă în mare taină. Ştiţi, când a fost pogrom la Chişinău, tatăl şi mama ei au fost ucişi, toată familia, i-au crestat faţa, au jefuit marfa şi au dat foc la casă! Ce-a fost nici nu se poate descrie. Am găsit-o sub cadavre, abia mai răsufla. A rămas orfană şi am luat-o cu noi! Dar de-atunci, se teme întruna şi cum vede un soldat, începe să plângă, ţipă şi fuge. Îi e tare frică! Rózia, vino la mine, hai, Rózia! Nu-ţi fie frică, domnul nu-ţi face nimic!

Şi cu toate că se împotrivi, o trase de sub masă. Fetiţa înspăimântată tremura şi plângea, lacrimi mari i se prelingeau pe obrăjorii palizi, străbătuţi de o cicatrice roşietică, în ochii albaştri cu gene gălbui se citeau nebunia şi groaza. Vru s-o mângâie pe

părul roşcat, împletit în cozi, dar ţipă înfricoşată şi se ascunse într-un ungher.

La rândul lui, Zenon nu mai stărui, îi era de ajuns.

– Cu toate acestea, vor şi ei să trăiască, constată întorcându-se acasă. Se strădui multă vreme să scape de această impresie penibilă; în minte îi stăruiau feţişoara de copil, sluţită de cicatrice, ochii rătăciţi, sălbatici şi capetele de mucenici ale bărbaţilor.

– Ce se petrece acolo? Îi năvăli iarăşi în creier amintirea Poloniei. O îmbrâncise în adâncul uitării, dar nu se lăsase înfrântă şi se întorcea acum ca un cântec de dor în tonalităţi chinuitoare. Se opri înaintea bibliotecii, citind maşinal titlurile poloneze, întinse chiar mâna după un volum, dar şi-o retrase numaidecât.

– Nu, ce rost are să reînvii trecutul înmormântat? Pentru ei am murit, nimeni nu mai ţine minte că am trăit cândva printre ei! Nimeni! repetă cu mâhnire şi amărăciune.

– Şi nici eu nu-mi mai aduc aminte de nimeni! încercă să se convingă, poate tocmai pentru că în clipa aceea îi ţinea minte pe toţi.

– O ţară grozavă cu oameni grozavi! se apără de dorul care-i sfâşia inima ca un spasm de durere.

– Numai evreii sunt vinovaţi! se înfurie. Ce dracu' am căutat la ei? Sentimentalism prostesc! îşi reproşă nerăbdător, dar abia seara, la masă, fascinat de privirile focoase ale lui Daisy, uită complet de toate. Daisy era tăcută şi copleşită parcă de melancolie, doar Bagh se târa mereu până la el, îi punea capul pe genunchi şi-l privea drăgăstoasă cu pupilele ei verzi.

– Astăzi mă bucur de o atenţie deosebită din partea lui Bagh!

– Ea ştie cui să i-o acorde! răspunse Daisy, învăluindu-l într-o privire lungă, dar nevăzătoare.

– Poate pentru că slujim amândoi aceeaşi stăpână, rosti încet.

– Nu, ci pentru că toţi trei îl slujim pe El...

Nu mai avu când s-o roage să-i explice, fiindcă se ridicară de la masă şi Daisy plecă îndată.

Viaţa îşi reluă cursul obişnuit de fiecare zi.

Zilele se scurgeau ca întotdeauna alene şi plictisitor; dimineţile se trezeau somnoroase şi ceţoase, amiezile soseau palide, istovite şi triste, serile erau înfiorate de fierbinţeală şi surescitare, iar nopţile se înşirau fără sfârşit, ascultând plescăitul ploilor neîntrerupte şi ţipetele copacilor zgâlţâiţi, alaiul nesfârşit al clipelor uitate, miile de chipuri şi lucruri neobservate; droaia de gânduri împrăştiate se

pernda aidoma adâncului oglinzii prin mintea lui, incapabilă să se concentreze, şi prin ochii orbi la toate cele dinafară, dar încordaţi mereu... spre depărtarea fermecată, enigmatică a aşteptării.

Aştepta un semn de la Daisy.

Pentru *mâinele* promis, acolo pe ţărmul mării azurii. Aştepta calm, încrezător că se va ivi şi va spune: Vino!

Se scula în fiecare zi cu speranţa fierbinte că astăzi avea să i se împlinească dorinţa, deschizându-se porţile raiului visat, dar după câteva zile de aşteptare extatică, Daisy plecă pentru un timp cu Mahatma la Dublin. Se îngrijoră întrucâtva, dar îi conduse la gară, împreună cu Joe şi mai mulţi discipoli. Înainte de plecare, Daisy îşi înfipse privirile pline de foc în ochii lui şi şopti:

– În curând... ţii minte?...

- Aştept! Aştept! răspunse cu buzele mute.

Şi se uită atât de mult şi cu îndărătnicie în urma trenului care pierea în depărtare, încât Joe, înţelegându-i starea sufletească, îi strânse mâna la încheietură şi-i suflă uşor în ochi.

– Să mergem, s-a făcut frig! îl chemă poruncitor.

Zenon se cutremură, trezit parcă din somn, şi privi întrebător împrejur.

– St. Pancrace-Station! Nu recunoşti locul?

Izbucni într-un râs nervos.

– Ciudat, o clipă n-am mai ştiut unde sunt, am avut impresia că merg cu trenul şi stau de vorbă. Nu înţeleg ce s-a petrecut! îşi frecă fruntea, străduindu-se să-şi adune rămăşiţele amintirilor.

– Nu, sunt urmele bolii sau o recidivă...

– Probabil, într-adevăr, de câteva zile mă simt foarte surescitat! Eram sigur că mi se va întâmpla ceva extraordinar. Adevărat, doar aştept să... Nu-şi mai sfârşi vorba.

– Ar trebui să pleci şi tu undeva! Medicul mi-a spus să te sfătuiesc să schimbi clima şi ambianţa, în primul rând ambianţa.

– E drept, pensiunea noastră seamănă puţin cu o casă de nebuni.

– Iar unele persoane au o influenţă nefastă asupra ta.

– Te înşeli... numele ei i se opri pe buze.

– Aşa mi se pare. Tu nu cunoşti toată puterea voinţei lui Daisy, nu ştii cine este, nici măcar nu bănuieşti.

– Să vorbim pe şleau! Crezi că Daisy îşi exercită vraja asupra mea? râse batjocoritor.

– Sunt sigur! încuviinţă Joe cu toată hotărârea.

– Dacă ştii, ai putea să-mi explici şi mie cu aceeaşi siguranţă de ce o face?

– Betsy este de părere că te iubeşte! evită să-i răspundă de-a dreptul.

– Betsy? De unde poate să ştie Betsy?

– A ajutat-o intuiţia.

– Asta mai lipsea, ca şi ea să se preocupe de treaba asta.

– Eu, însă, cred că dragostea este doar o nadă, aparenţă înşelătoare, fiindcă Daisy vrea altceva...

Zenon se opri, întrebându-l din ochi.

– Sufletul tău! sfârşi Joe grav.

– De ce să evocăm vremea când oamenii îşi vindeau sufletele diavolului?

– Nu se evocă ceva ce n-a murit niciodată. Răul este tot atât de nemuritor ca şi El.

– Iartă-mă pentru ce-am să spun, dar văd că s-ar cuveni într-adevăr să schimb mediul. M-am convins de mult că trăiesc printre nebuni. Scuză-mi sinceritatea, dar ascultându-te pe tine şi pe ceilalţi şi cunoscându-vă practicile vrăjitoreşti, e posibil ca în curând să-mi pierd şi eu minţile. De bună seamă, sunt destul de lucid şi de rezistent, dar simt că patima asta mistică poate fi contagioasă.

– Te vei molipsi şi tu, fără îndoială... Rezistenţa ta nu-ţi va fi de nici un ajutor, o va sfărâma voinţa lui Daisy... Până la urmă, vei ceda... Tocmai de aceea te sfătuiesc să pleci. Câteodată, fuga înseamnă cea mai mare victorie! Tata şi Betsy plănuiesc o călătorie pe continent, du-te şi tu cu ei! Fugi din această casă cât mai e vreme! Salvează-te! îi şopti fierbinte, privindu-l rugător în ochi.

– Aşadar, mă ameninţă o primejdie chiar atât de mare?

– Ţie îţi arde de glumă, nu mă crezi, dar eu te asigur că te clatini pe buza unei prăpastii şi poţi să cazi oricând în ea.

– Îmi plac aforismele şi metaforele, dar ascult numai de mine însumi, de propria raţiune, răspunse destul de acru.

– Aşa ţi se pare, dar vei asculta de o voinţă mai puternică decât a ta...

– Din fericire, nu mă las sugestionat chiar atât de uşor, iar însuşiri de *medium* pur şi simplu nu posed.

– Eşti cea mai mare forţă mediumistică pe care o cunosc!

Probabil că Zenon nu mai auzi ultimele cuvinte, fiindcă după

ce intraseră în *boarding-house*, era ocupat cu depeşa primită de la portar.

– Nu mi-ai răspuns în legătură cu călătoria proiectată de tata!

– O să mă duc mâine la ei.

Se despărţiră destul de rece.

Zenon deschise telegrama cu înfrigurare.

„Te aşteptăm de două zile. Vino sau răspunde,

Henryk"

Depeşa era scrisă în limba polonă şi, cu toate stâlcelile, îi înţelese conţinutul, nu ghicea totuşi de la cine venea.

– Se vede că e de la vreun compatriot! Totul se va sfârşi cu rugămintea de a-i împrumuta câţiva funţi[1]! presupuse răutăcios, intrând în apartament.

– „Te aşteptăm de două zile"! Au venit niscaiva scrisori?

– Toate sunt pe birou! răspunse slujitorul.

– Sunt de azi?

– Le strâng de patru zile...

– Da... de patru zile... adevărat, am uitat să verific...

Deasupra se vedea un plic albastru, cu adresa scrisă cu litere străine. Îl cântări în mână, îl privi pe toate părţile, în sfârşit, îl desfăcu, citi scrisoarea dintr-o răsuflare şi înlemni.

Îi scria un văr care sosise de patru zile la Londra şi voia neapărat să-l vadă.

La sfârşitul scrisorii, înnegrea un scurt adaos:

„P.S. Te rog foarte mult şi te aştept.

Ada"

– Ada! Ada!

Privi la şirul literelor mărunte, elegante, care emanau aroma unor amintiri ofilite.

– Mă aşteaptă! Ada! Trebuie să mă duc neapărat...

Stătu o clipă în cumpănă, neştiind ce să facă, dar atracţia către ei era atât de mare, încât nici nu ştiu când se urcă într-o birjă şi porunci să fie dus la Cecil Hotel.

– Zece ani! Strigoii aleargă după mine! Morţii se scoală din morminte! se gândi, aducându-şi aminte de o faţă uitată de mult.

– Şi totuşi, trecutul murise în mine! Murise! repetă, apărându-se parcă de amintiri. Degeaba, întunericul se sfâşie brusc şi

[1] Veche unitate monetară în Germania.

de sub colbul anilor de uitare, de sub depunerile uriaşe ale vieţii furtunoase din ultima vreme, ieşiră la iveală timpurile de odinioară, năvălind tot mai tumultuoase, învălmăşite.

– Abia îmi mai aduc aminte de dragostea asta! îşi sfidă propria inimă, aşteptându-i neliniştit răspunsul, dar inima nici măcar nu tresări, nu-şi înteţi bătaia şi nu se umplu de dor. În memorie îi reveni doar amintirea unor momente îngrozitoare. Ultima zi dinaintea fugii din ţară i se târî în minte, tulburându-i liniştea.

Birja înainta încet, strânsă în lanţul nesfârşit de trăsuri, omnibuze şi automobile. Străzile erau pline de larmă şi mişcare. Oraşul delira în ceaţa cenuşie şi rece. În prăvălii, străluceau luminile aprinse. Furnicarul omenesc se scurgea ca nişte râuri negre, fără capăt şi fără număr.

– Cum o fi arătând oare? Cum mă va întâmpina? se întrebă, reînviind în minte zilele de odinioară. Toate cuvintele moarte îi răsunară iarăşi în urechi, toate privirile ei se ridicară în el ca un snop de fulgere, stârnindu-i amintirea suferinţei. Ceasurile de lupte crâncene, de îndoieli şi disperare, de chinuri supraomeneşti, tot calvarul vieţii de atunci se revărsă peste el ca un talaz otrăvitor. Şi cu toate că se scurgeau ca un alai de fantome, semănând doar cu tortura viziunilor, învesmântate în spaima îndepărtată şi răspândindu-se în pulbere, îi umpleau sufletul cu melancolia regretelor zadarnice.

– Fiecare astăzi este un mormânt pentru mâine! E o necesitate înţeleaptă! oftă totuşi mâhnit şi, intrând în hotel, îşi spuse cu o hotărâre nestrămutată că nu trebuie să-şi piardă cumpătul şi să se lase fermecat de trecut.

– Pentru ei nu sunt decât un străin şi aşa vreau să rămân. Ne despart zece ani! Ce mai vrea de la mine această femeie de marmură? Am plătit oare prea puţin? se întrebă, clocotind de o mânie surdă şi de revoltă, dar când intră în anticameră şi slujitorul se duse să-l anunţe, simţi o dorinţă nebună să plece.

Era totuşi prea târziu, cineva venea în fugă, uşa se deschise şi Ada se opri înaintea lui.

Întinse mâinile cu un gest avântat de bucurie.

Nici el nu fu în stare să pronunţe vreun cuvânt, doar mâinile li se încleştară, ochii li se întâlniră şi rămaseră amândoi încremeniţi de emoţie.

– Veniţi încoace! se auzi un glas din cealaltă parte a apartamentului.

Îl trase înăuntru şi fu întâmpinat de un domn sprijinit în baston, pe care nu-l cunoscu la început şi care i se aruncă în braţe.

– Henryk! exclamă uimit şi stânjenit totodată.

Celălalt îl îmbrăţişă şi el încă o dată şi şopti din toată inima:

– În sfârşit! Te-am aşteptat atâta!

– De două zile, numărăm fiecare oră, spuse doamna cu un glas înăbuşit, încet.

Zenon începu să se scuze, dar Henryk îl potti pe un fotoliu şi strigă cu bucurie:

– Nu te mai scuza atâta, la ce bun? Acum eşti cu noi, restul nu mai are nici o importanţă. De câţi ani nu ne-am văzut?

– Sunt aproape zece ani! murmură Ada, închizând ochii.

– Hm, o groază de timp. Nu bănuiam totuşi că ne vom întâlni la Londra.

– Eu am fost sigură că dumneata te vei întoarce în ţară...

– Ce să-i faci, dacă nu mi s-a făcut încă dor de patria scumpă! răspunse sarcastic; era liniştit şi stăpân pe sine.

– Cum aşa, nu ţi-a fost niciodată dor de ţară? Niciodată?

– Niciodată, fiindcă aici am găsit tot ce mi-am dorit în ţară.

– Şi liniştea? se interesă Ada, ridicându-şi ochii la el.

– Întocmai, şi liniştea! rosti apăsat.

– Şi n-ai regretat niciodată nimic?

Ezită o clipă şi răspunse acru:

– Nu. Am renunţat definitiv la trecut, iar chinul din suflet l-am aruncat peste bord. La urma urmei, ce puteam regreta? Soarta Poloniei? Nici măcar Satana nu ne invidiază pentru ea, deşi e ideea lui! Mă rog de iertare, n-are nici un rost să vorbesc despre astfel de lucruri.

– Şi îţi nedreptăţeşti foarte mult prietenii.

– N-am nici un prieten în ţară şi nici n-am avut niciodată.

– Deci nici noi nu mai contăm?

– N-am avut în vedere familia.

– Să spună Ada cât am suferit din cauza plecării tale.

– Natural, aţi pierdut un partener de la vint[1].

Henryk tresări jignit adânc.

---

[1] Joc de cărţi între mai multe persoane.

– N-ați fost în stare să-mi scrieți nici măcar un cuvânt!

– Dar dumneata ai dat măcar un semn de viață? îi reproșă Ada.

– Așadar, este vina mea? o privi sfidător.

Ada își înclină capul și se duse în camera de alături.

– Să lăsăm reproșurile! să nu ne mai otrăvim și să ne iertăm reciproc vinovăția.

– Ca să știi cum stau lucrurile, îți spun că abia acum câțiva ani am aflat că mai trăiești. Ada nu s-a îndoit niciodată, dar am făcut rost de adresa ta numai de vreun an de zile.

– Cred că m-a trădat arendașul meu!

– Nu, l-am bătut la cap de mai multe ori, dar n-a scos o vorbă. În schimb, avocatul tău s-a străduit întotdeauna să ne convingă că ai murit, aducând drept dovadă faptul că ai dăruit toată averea, grevată doar de nu știu ce rentă viageră, în scopuri publice. În cele din urmă, am fost nevoiți să credem, deși Ada nu s-a lăsat convinsă niciodată. Numai ea a ghicit adevărul. Cu câțiva ani în urmă, l-am cunoscut la Cairo pe domnul W. P. Grey.

– Poetul! Prietenul meu. El v-a spus?

– A făcut-o fără să vrea, iar după aceea i-a părut foarte rău și ne-a implorat să uităm.

– Deci în țară se știe despre mine?

– Aș, nu știe nimeni cine se ascunde sub pseudonimul englez al lui Walter Brown. Ada m-a convins că n-avem dreptul să-ți trădăm taina.

– Vă sunt foarte recunoscător!

– A făcut chiar mai mult, pentru că a tradus câteva din cărțile tale, așa că ești foarte cunoscut în Polonia, domnule Walter Brown.

– Am și eu aceste traduceri, sunt splendide, dar nici nu mi-a trecut prin cap s-o bănuiesc pe Ada!... E o surpriză!

– A învățat înadins engleza și de când am aflat cine este Walter Brown, știm tot despre tine. Habar nu ai cât ne-am bucurat de succesul tău, cât de mândri am fost.

Zenon tăcea, copleșit de sentimente contradictorii.

– Am așteptat mereu să te întorci, dar anii au trecut și boala mea a făcut asemenea progrese, încât am pierdut orice speranță de a te mai vedea.

– Nu m-am gândit niciodată să mă întorc, îngăimă posomorât.

– Am bănuit eu! Ții minte că întotdeauna am fost bolnăvicios, dar de câțiva ani, rinichii și inima m-au lăsat de tot. Am căutat

zadarnic să-mi refac sănătatea prin lume, așa că în cele din urmă, am lăsat-o baltă. De aceea, voiam să te văd neapărat. Am venit la Londra înadins.

– Pentru mine?

– Exact, știi doar că unui muribund nu i se refuză nimic.

– Nu pricep ce legătură are asta cu tine!

– Are, pentru că vreau să-ți adresez o mare rugăminte, ultima.

– Cred că râzi de mine. Exagerezi, starea ta nu-i...

– Din nenorocire, o cunosc mai bine decât medicii și știu că pot să mor în fiecare clipă. Tocmai de aceea sunt aici și te rog, ca un om pe patul de moarte, să ai grijă de soția și de fiica mea!

– Eu?... Soția și fiica ta! tresări uimit.

– Da, să ai grijă de ele după moartea mea! repetă apăsat, fixându-l cu privirea sinceră, înlăcrimată. Imaginează-ți că după ce voi muri eu, nu vor mai avea pe nimeni afară de tine.

– Cred că nu știi ce vorbești! se minună, nevenindu-i să-și creadă urechilor.

– M-am gândit mult la asta! Ce ți se pare chiar atât de extraordinar?

– Ai dreptate, dar m-ai luat prin surprindere... Nu mă așteptam...

– Hai lângă mine, să vorbim mai pe îndelete. Să nu te temi că vei avea necazuri cu întreținerea lor, am rezolvat toate problemele. Dă-mi mâna în semn că ești de acord, așa, am știut că nu mă vei refuza, îți mulțumesc din toată inima. Nu pot să tărăgănez lucrurile și să amân totul pentru mai târziu. Îl sărută cu dragoste neprefăcută și începu să-i povestească obosit despre grija pentru viitorul Adei și al copilei.

Zenon îl asculta, uitându-se la el cu anume spaimă.

Cum adică? I-o lasă pe Ada în grijă? Pe Ada? Cine, propriul ei soț? Ce coincidență! Acum, după atâția ani, când totul murise în el? E vorba de o răzbunare oribilă sau de un joc al destinului! Gândurile și simțămintele se întretăiau ca niște fulgere orbitoare, încâlcite și atât de tulburi încât uneori era convins că are halucinații. Nici vorbă, însă, de așa ceva, Henryk se afla înaintea lui, îl auzea vorbind, îi vedea chipul, îi simțea mâna rece și transpirată. Se cutremură. Era de acord cu toate, accepta totul, neîndrăznind să refuze nimic. Încrederea nețărmurită din cuvintele lui îi umplea

sufletul de o ruşine arzătoare şi umilinţa îi străpungea dureros inima.

– Nu ştiam că aveţi o fiică! îl întrerupse în speranţa că va îndrepta discuţia pe alte făgaşe.

– O chem numaidecât! Wandzia!

– Câţi ani are? continuă în acelaşi scop.

– A intrat în al zecelea! S-a născut la câteva luni de la plecarea ta! îl învălui într-o privire enigmatică.

Zenon se încruntă, orbit parcă dintr-o dată de un fulger, şi se grăbi să-şi aprindă ţigara, când intră Ada cu o fetiţă zveltă, frumoasă, cu părul cârlionţat.

– Wandzia, uite-l pe unchiul tău!

Fetiţa îşi îndreptă spre el ochii albaştri, uriaşi.

– Ei, cum îl întâmpini? o îndemnă Henryk.

Învingându-şi sfiala, fetiţa i se aruncă în braţe. O sărută cu o duioşie forţată şi cam prea ostentativă ca să-şi ascundă încurcătura.

– E foarte frumoasă; are o figură de copil tipic polonez!

– Îţi seamănă grozav.

– E cu totul alt tip! Nu se simţi prea bine.

– Dimpotrivă, e tipul familiei noastre! Mai demult, înainte de a se îmbolnăvi, Henryk semăna foarte mult cu dumneata, interveni Ada, mângâind capul fetiţei, dar în ochi îi luci o luminiţă neînţeleasă şi pe buze i se aşternu un zâmbet misterios. Pe faţa lui Henryk se întipărise de asemenea o expresie de resemnare, numai Wandzia, tupilată la pieptul mamei, se uita la Zenon cu o privire veselă.

Discuţia se poticnea, se urnea greoi, sărind mereu de la una la alta. Îi despărţea o distanţă de atâţia ani şi îi uneau doar vechile amintiri, şterse întrucâtva, despre care aduceau vorba deseori, dar cu anume teamă. Amândoi se arătau foarte deschişi, dar el se încăpăţâna să păstreze distanţa, mulţumindu-se cu răspunsuri scurte, reci.

Se simţea atât de departe şi de străin de tot ce discutau şi chiar de ei, încât se uită la ceas, dar în ochii ei licări o rugăminte mută atât de disperată, încât mai rămase o vreme, încercând să se arate interesat de problemele lor şi să-şi ascundă plictiseala care punea stăpânire pe el.

Deodată, Henryk îl întrebă de-a dreptul:

– Spune sincer, de ce ai plecat din ţară?

Se aştepta la această întrebare, aşa că răspunse zâmbind:

– Eram sătul de Polonia, voiam să mă simt european!

– Pe la noi se spunea altceva, cu totul altceva...

Zâmbetul lui bănuitor îl irita.

– Ce se spunea? Ar putea fi ceva interesant.

– La început, s-a vorbit de o iubire neîmpărtăşită. Apoi, unii au crezut că ai plecat din cauza unui duel american. Au fost, însă, şi alţii care au bănuit alte motive, mult mai scandaloase...

– O crimă sau un jaf! Recunosc în asta superioritatea iubiţilor mei colegi întru literatură.

– Cam aşa ceva, dar cel mai adesea s-a vorbit că te-ai sinucis din pricina unei dezamăgiri în dragoste.

– Cel mai prostesc dintre motive, dar cel puţin romantic. La noi, lumea este înclinată să explice astfel de lucruri punându-le pe seama dragostei sau a ticăloşiei.

– Pentru că aşa se întâmplă de cele mai multe ori.

– Aşa este, nu neg, dar mai există şi multe alte cauze, de o mie de ori mai profunde şi mai importante.

Ada întoarse capul, rumeneala îi îmbujoră obrajii.

– De obicei, lumea apelează la ceea ce înţelege mai lesne.

– Ai dreptate. Dacă aş fi spus: Plec, pentru că m-am plictisit să trăiesc printre voi, nu m-ar fi crezut nimeni. Ar fi fost prea simplu.

– Şi cu drept cuvânt!

– Dar dacă te-aş asigura că acesta a fost într-adevăr motivul plecării mele?

– Te-aş crede, fără îndoială, fiindcă n-aş avea încotro, dar...

– Ce mai înseamnă motivul pe lângă fapta în sine? remarcă Ada.

– Fapta a fost importantă, nu zic nu, dar numai pentru mine! recunoscu fără plăcere, dar văzându-i faţa întunecându-se brusc, încercă s-o întoarcă în glumă. Odată şi odată trebuie să-mi povesteşti toate bârfele care au circulat după dispariţia mea! Mă rog, şi cât de mult m-au regretat. Cred că a fost o jale adâncă, un doliu general!

– Tu glumeşti, dar admiratorii tăi plătesc în fiecare an câte o slujbă pentru sufletul tău.

– Chiar aşa, nu mai încape îndoială, ăştia sunt editorii mei, de frică să nu învii şi să nu-mi cer drepturile, vor să-mi asigure un loc în cer.

– Odinioară nu știai să râzi de orice...

– Omul învață mereu câte ceva nou, mereu...

Ada se ridică și începu să se preumble prin încăpere, uitându-se din când în când pe fereastră. Zenon nu putea să-și desprindă ochii de la ea. Era tot atât de frumoasă și mândră ca odinioară. Uneori, privirile li se întâlneau și se despărțeau ca niște păsări speriate. Câteodată, se oprea la fereastră, sprâncenele-i minunate se încordau ca niște șerpi stârniți, iar buzele îndoite la colțuri, purpurii, se strângeau cu părere de rău. Părea că nu aude discuția lor, doar la răstimpuri își înălța ochii inteligenți, cercetători, la Zenon și atunci un oftat adânc îi ridica pieptul.

Zăbovi la ei până la amiază, deoarece, după ce depășiră reticențele de la început, atmosfera deveni tot mai degajată și mai plăcută. Se înviorară cu toții și masa fu destul de veselă.

Ada ședea în fața lui, părul negru, bogat, îi adumbrea chipul ca un nor, sub care străluceau ochii mari, prăpăstioși, iar glasul minunat, coborât, îi trezea amintirile, înviind trecutul cu o forță necunoscută.

– Sunt momente când mi se pare că stau la voi, la țară... ca altădată. Până și garsonul ăsta seamănă cu Walenty...

– O să te întorci și totul va fi ca înainte! La noi, acasă, nu s-a schimbat nimic. Nu-ți vei da seama că ai lipsit atât de mult.

– Nu m-aș mai întoarce la ce a fost!

– Nu-ți mai place trecutul... zâmbi Ada cu melancolie.

– Fiindcă n-am trăit nici o clipă la care aș dori să mă întorc.

– Nici una? îl întrebă repede.

– Chiar dacă a existat vreuna, a înecat-o marea de amărăciune.

Se enervă brusc, tristețea i se așternu pe buze și-i aspri privirile, iar vechea durere îi sfâșie inima, astfel că, după ce se ridicară de la masă, vru să plece numaidecât.

– Avem o lojă la operă și am dori să petrecem seara împreună cu dumneata! Ne-ai putea refuza?

Iarăși glasul acela dulce, învăluitor, iarăși ochii aceia poruncitori în rugămințile lor și zâmbetul deconcertant; consimți și se duse cu ei la teatru.

Spectacolul începuse.

Ședea mai în spate, în umbra lojii, uitându-se la ea cu privirea rece, iscoditoare, la capul ei minunat cu profilul vulturesc. Avea fața uneia dintre muze și totodată a păcatului. În semiîntuneric și

atât de aproape, buzele ei roşii străluceau atât de ispititoare, parcă neliniştitoare şi veşnic însetate. O privea ca pe o operă de artă, îşi sătura ochii cu frumuseţea ei, se bucura cu bucuria pură a artistului şi de aceea, cu oarecare teamă observă că se îngrăşase puţin şi bustul ei minunat realiza plinătatea ciorchinelui copt. Părea că nu vede spectacolul şi nici ochii lui, deoarece privirile i se înălţau rătăcind undeva departe, pe urmele amintirilor.

„A uitat oare? Se lasă admirată şi acum cu aceeaşi nepăsare? Le-a aruncat oare şi altora câte o fărâmitură din graţiile ei de regină? A rămas tot atât de rece şi indiferentă?" se întreba. Pe scenă se cânta *Romeo şi Julieta*.

Teatrul era arhiplin. În loji, albeau umerii goi, luceau ochii învăpăiaţi, străluceau briliantele şi foşneau întruna evantaiele. Mirosul parfumurilor şi al florilor satura aerul.

În sală domnea întunericul, numai pe scena luminată îndrăgostiţii prefăcuţi îşi cântau iubirea disimulată. Cantilenele dulci picurau otrava aţâţării, stârnind dorinţa sărutărilor nebune şi fiorul patimilor. Pofta cânta melodia neruşinată şi niciodată sătulă a voluptăţii.

La un moment dat, când îndrăgostiţii de pe scenă se aruncară unul în braţele celuilalt, Ada îşi lăsă evantaiul să cadă şi, când i-l dădu, îi şopti abia auzit:

— Îţi aduci aminte?

Tocmai se gândea la clipa aceea unică şi niciodată înţeleasă, aşa că se înfioră şi o privi uimit. Şedea calmă, rece, cioplită parcă din marmură.

Ah, cât de bine îşi amintea acum seara aceea de groază şi nebunie!

Era la ei, la moşie.

Furtuna de primăvară bântuia prin lume, ploaia se revărsa uneori în şuvoaie, vijelia izbea în pereţi, parcul gemea, cădeau trăsnetele şi fulgerele brăzdau cerul.

Toţi ceilalţi jucau cărţi în camera alăturată, în timp ce el cânta Bach la armoniu în salonul cel mare, în întuneric; cânta pentru ea, ca de obicei, despre dragostea lui fără speranţă.

Atrasă de muzică, venise şi se plimba prin salon ca un fulger alb, tăcut.

Noaptea devenea înspăimântătoare şi tunetele duruiau ameninţătoare, ca şi când se prăbuşea întreaga lume. Privea la furtună şi

la răbufnirile orbitoare fără teamă, la fel de liniştită, gravă şi atât de indiferentă, încât vorbele lui, mărturisirea iubirii, i-au murit pe buze, iar lacrimile disperării fără speranţă i-au inundat sufletul.

În seara aceea, n-au schimbat nici un cuvânt.

A rămas noaptea la ei, fiindcă n-a putut să se ducă acasă din cauza furtunii.

Şi când a ajuns în camera lui şi, stingând lumânarea, tocmai începuse să-şi spună că s-ar cuveni să plece din această casă, o dată pentru totdeauna... S-a deschis uşa... Cineva a intrat în picioarele goale... şi înainte de a izbuti să se ridice şi să întrebe, i-a căzut la piept... l-a îmbrăţişat... l-a sărutat cu buzele fierbinţi, lacome... şi un glas înăbuşit... glasul revelaţiei... glas de îmbătare şi nebunie...

Acum, nu se putea gândi în liniştе la asta, se sculă de pe scaun, nu mai avea aer şi o dorinţă nebună îi încorda braţele...

Din fericire, actul se sfârşi, cortina coborî şi ropotul de aplauze îl readuse îndată la realitate.

Ieşiră amândoi în foaier, deoarece Henryk prefera să rămână în lojă.

— Ştiu la ce te-ai gândit! începu fără să-l privească.

— Mă puteam gândi la altceva?

Un zîmbet pătrunzător, enigmatic, se aşternu pe buzele Adei.

— Dacă nu era întâlnirea asta, aş fi uitat, şopti parcă reproşându-i. Aş fi uitat pentru totdeauna.

Valul mulţimii îi despărţi o clipă.

— Trebuie să ne vedem mâine. La unsprezece, mă voi duce la British Museum. Să mă aştepţi acolo!

— De vreme ce doamna porunceşte, voi aştepta.

— Da' de unde, te rog, te rog mult, repetă cu duioşie.

— O să staţi mult la Londra? o întrebă mai liniştit.

— Depinde de ce-mi vei spune dumneata mâine. Îl privi în ochi cu teamă, aşteptând.

— Eu sunt cel care trebuie să hotărăsc! Dumneata n-ai vrut niciodată nici măcar să mă asculţi, iar acum... Îmi pregăteşti iarăşi vreo şicană? zâmbi cu o ironie dureroasă.

Ada păli, clipi din ochi şi aproape suspină.

— Dumneata mă urăşti, domnule!

— Mă mulţumesc să mă apăr, fiindcă n-am uitat nimic...

— Aşadar, pe mâine. Îţi voi destăinui totul...

– Am aşteptat zece ani clipa asta, îngână revenind în lojă.

Începea actul al doilea; pe scenă se petreceau tot felul de lucruri, dar Zenon nu mai vedea nimic, nici măcar privirile înflăcărate cu care îl învăluia... Şedea ghemuit, rumegându-şi vechile nedreptăţi; se chinuia cu amintirile trecutului, ale nopţii aceleia de pomină...

Venise şi i se dăruise singură.

Ce povară supărătoare fuseseră clipele acelea de nebunie!

„Şi de ce? De ce? De ce?"

Ah, adevărat, mâine va afla totul...

Dar cine şi cu ce-l va răsplăti pentru anii întregi de suferinţă, cine? Nu cumva această doamnă marmoreană, pe care n-o mai iubea şi n-o mai dorea? Pe cealaltă o visase mereu, pe cea de atunci, pe cea moartă şi îngropată în inimă pentru totdeauna! Iar ceea ce s-a prefăcut în pulbere nu va mai învia niciodată!

Ah, cât de bine îşi amintea clipa aceea din zori când l-a părăsit şi la toate rugăminţile şi întrebările lui nu i-a răspuns nici un cuvânt. A plecat ca un vis şi cu toate că în curând s-a luminat de ziuă, a răsărit soarele şi păsările au început să cânte, el avea impresia că visează încă. Bucuria pe care o încerca era amestecată cu atâta nelinişte şi teamă, cu atâta neîncredere în propria fericire, încât aştepta ameţit micul dejun. Dar n-a coborât la masă.

Numai el înţelegea de ce n-a venit şi-i venea să cuprindă întregul univers în braţele fericirii neţărmurite. Divorţul şi căsătoria cu fiinţa iubită! Totul părea să se rezolve atât de bine şi de simplu. Nu mai era în stare să păcălească pe nimeni, iar pentru corupători simţea un dispreţ profund. Se îmbăta cu visurile viitorului şi o aştepta cu dragoste nespusă.

Dar nu s-a mai arătat două zile întregi.

Henryk a spus că e bolnavă şi stă în pat.

N-a mai putut aştepta şi i-a scris o scrisoare, în care i-a mărturisit toată iubirea, credinţa şi speranţa lui în viitorul pe care aveau să-l trăiască împreună.

I-a trimis-o înapoi nedesfăcută!

Iar a treia zi, când a reapărut, era ca de obicei rece, indiferentă şi aproape dispreţuitoare.

Şi-a pierdut minţile de durere şi, neputând înţelege ce se întâmplase cu ea, împins de disperare, i-a cerut explicaţii dar a plecat fără un cuvât.

A început să presupună că avusese loc o greşeală cumplită. Dar într-un moment de sinceritate şi milă, i-a declarat ritos:

– Te rog să nu mă întrebi nimic. Totul trebuie să fie ca înainte. cândva îţi voi explica totul.

Şi pentru că n-a fost în stare să-i respecte dorinţa, amăgindu-se cu speranţe-ceţoase, pentru că s-au scurs săptămâni întregi, iar ea a rămas la fel de rece, de inaccesibilă şi îndepărtată, într-un efort deznădăjduit, a rupt toate legăturile care-l uneau cu ţara şi a fugit în lume, şi-a înjghebat o altă viaţă şi aproape că a uitat.

Iar acum, după atâţia ani, această fantomă a trecutului se afla înaintea lui.

„Ce vrea de la mine? medita posomorât, cufundându-şi privirea neliniştită în ochii ei mândri de regină. Nu mă voi mai lăsa înjugat!" se revolta din ce în ce mai iritat.

După ce ieşiră de la teatru, Henryk îi aduse aminte grijuliu că trebuie să petreacă tot timpul cu ei.

– Eu l-am şi invitat mâine pe domnul Zenon la British Museum.

– Dacă logodnica nu mă va chema la ea, voi veni...

Ada clipi din ochi, dar spuse nepăsătoare:

– Firește, logodnica are întâietate, chiar înaintea noastră...

Curios, Henryk îi ceru amănunte.

– O să vă povestesc mâine totul. Trebuie s-o cunoaşteţi şi voi. S-a nimerit chiar foarte bine, va avea ocazia să cunoască pe cineva din familia mea. La revedere!

Cu aceasta, îşi luară rămas bun. Zenon se întoarse acasă nervos şi furios pe sine, pe ei şi pe toată lumea, hotărând cât se poate de solemn să nu se ducă a doua zi la British Museum.

„Ce rost mai are să scormonim vechile răni? Ce pot să aflu? Că totul s-a întâmplat din cauza furtunii şi a unei slăbiciuni întâmplătoare? De ce totuşi s-a purtat aşa cu mine?" îi răbufni în minte întrebarea chinuitoare de demult, clătinându-i hotărârea luată.

Acasă găsi o scrisoare de la Betsy care-l ruga să vină la ei cât se poate de repede pentru a discuta despre călătoria pe continent. Scrisoarea era alcătuită cu atâta duioşie, încât îl făcu să uite de toate necazurile şi-i răspunse cu toată dragostea. Tocmai se ridica să-i ducă scrisoarea portarului, când cineva bătu la uşă.

– Poftim! se miră, deoarece tot hotelul dormea de mult.

Malaiezul se opri în prag, îndrugând ceva fără legătură.

– Ce s-a întâmplat? Vorbeşte clar, nu pricep nimic.

– Domnule, veniţi repede... de aseară stă aşa... eu nu...

Nu-l mai ascultă şi urcă scările în fugă.

În camera rotundă, acolo unde avusese loc şedinţa de biciuire, Joe şedea la mijloc, pe duşumea, cu picioarele îndoite sub el, ghemuit şi cu ochii sticloşi aţintiţi undeva înaintea lui. Sfera de cristal din tavan răspândea o lumină palidă, verzuie.

– Joe! Joe! încercă Zenon să-i atragă atenţia.

Dar acesta nici nu clinti, doar un zâmbet pierdut îi alunecă pe buzele vinete, încercă parcă să spună ceva, dar nu se auzi nici un sunet, şi se aplecă puţin înainte.

Zenon îi urmări privirea şi rămase împietrit. În faţa lui, lângă perete, şedea cineva întru totul asemănător cu Joe, ca o imagine răsfrântă în oglindă, ghemuit la fel şi privind înainte cu ochii sticloşi şi acelaşi zâmbet inconştient pe buzele vinete.

Zenon se uită cu teamă împrejur, malaiezul plecase, dar cei doi continuau să stea încremeniţi, uitându-se încordaţi unul la altul.

Sudoarea îi îmbrobonă fruntea şi inima încetă să-i mai bată.

„Visez sau ce se petrece cu mine? Ce înseamnă asta?" se întrebă frecându-se la ochi.

Nu visa totuşi, iar ceea ce vedea era pur şi simplu o realitate neînţeleasă care continua să existe neschimbată. Îi cercetă cât se poate de amănunţit şi cu cea mai mare atenţie, dar nu putu să-şi dea seama care dintre ei era imaginea celuilalt, pentru că fiecare era Joe, acelaşi, identic, în dublu exemplar.

– Aşadar, este posibil, adevărat! îngână cu buzele albe, retrăgându-se în adâncul amintirii tuturor lucrurilor de acest fel, pe care le văzuse şi le auzise, dar de care îşi bătuse joc, socotindu-le năluciri şi fanfaronadă. Acum, judecata i se învălmăşea, izbindu-se ca de o stâncă de granit de această realitate bizară, luptând cu sine şi cu ea, cu propriul suflet, numai să nu se lase învins. Era totuşi credibil ca o imposibilitate fizică să se transforme într-un fapt palpabil? Ca un om să se poată dedubla în două identităţi? Sub ochii lui, se înfăptuia o minune, la care privea şi pe care o verifica acum cu ajutorul conştiinţei. Vedea totul, dar nu putea înţelege, aşa că în cele din urmă îl cuprinse spaima şi-l aruncă în pulberea umilinţei la picioarele unei puteri necunoscute. Mintea parcă i se limpezi dintr-o dată şi, pironindu-şi privirile în depărtarea nemăsurată, se clătină pe marginea tainei şi poate că s-ar fi prăvălit

în hăul apărut, dacă nu l-ar fi reţinut sentimentul amar al nimicniciei sale omeneşti.

– Doamne, Dumnezeule! oftă jalnic şi duioşia rugăciunii îi inundă inima înfiorată. Pentru prima dată în viaţă, se simţea apăsat de Necunoscut; pentru întâia oară, privea în ochii orbi ai misterului nepătruns, se prăbuşea paralizat de groaza sfântă, iar din inimă i se smulgeau cuvintele unei rugi uitate şi se împreunau în şuvoiul adoraţiei. Nu ştia înaintea cui îşi deschide sufletul plin de teamă, cui îi trimite suspinele înflăcărate, pe cine adoră şi în faţa cui se umileşte, ştia, însă, că numai aşa trebuie să procedeze întreaga lui fiinţă, adâncul simţămintelor fierbinţi.

După aceea, aprinse toate luminile din apartament şi începu să se plimbe încoace şi încolo într-o stare greu de închipuit.

Malaiezul îngenunchease în cabinetul chinezesc, înaintea statuii de aur a lui Buddha, prefirînd cucernic boabele mătăniilor.

Ceasurile se scurgeau tăcute şi totodată atât de pline de nelinişte şi teamă, încât fiecare bătaie a pendulei răsuna în inima lui Zenon ca un bubuit asurzitor. Când şi când, ploaia răpăia în geamuri, iar copacii se încovoiau uneori şi crengile desfrunzite îşi iţeau afară liniile fantomatice.

Se duse de mai multe ori în încăperea rotundă, dar nu constată nici o schimbare; cele două identităţi şedeau, aţintindu-se cu privirea, în aceeaşi poziţie. În lumina verzuie a adâncurilor, semănau cu două statui cu ochii vii, dar parcă orbi. Câteodată, se apropia de ele, le vorbea, le pipăia mâinile ca gheaţa, încerca să le ridice, dar parcă erau înlănţuite de duşumea, încât nu era în stare nici să le mişte din loc.

– Care dintre ei să fie Joe? se căznea să ghicească şi, neputând să răspundă, pornea iarăşi să se plimbe prin încăperi. Aştepta tot mai nerăbdător dezlegarea acestei enigme înnebunitoare. Bătuse şase de dimineaţă, când un geamăt prelung răsună în camera rotundă. Se repezi numaidecât acolo... Joe zăcea leşinat la mijloc, singur.

Îl întinseră pe pat şi încercară să-l readucă în simţiri cu atâta râvnă, încât deschise curând ochii, se uită în jur conştient şi îngână cu teamă:

– Celălalt mai este aici?

– Nu mai e nimeni. Cum te simţi?

– Sunt grozav de obosit, grozav... repetă mai încet şi mai som-

noros. Zenon stătu lângă el până când adormi de-a binelea, apoi, întorcându-se în apartamentul lui, se culcă imediat.

La unsprezece, însă, era la British Museum şi aştepta printre coloane. Astăzi se simţea ciudat de trist şi greoi şi deşi încercă de mai multe ori, nu se putu concentra asupra nici unui lucru. Toate gândurile treceau prin el ca apa prin sită; nici chiar întâmplările din timpul nopţii nu-i stârniră reacţii cât de cât vioaie, îi erau la fel de indiferente ca toate celelalte. Sufletul lui semăna cu ziua de azi, era apatic, ceţos şi plictisitor.

Într-un târziu îşi făcu apariţa Ada, frumoasă, îmbrăcată cu grijă şi atât de fermecătoare, încât lumea se uita la ea cu admiraţie.

Se salutară în tăcere; el pentru că n-avea nimic să-i spună, iar ea avea atât de multe, că numai ochii îi cântau imnul bucuriei, iar pe buze zâmbetele alunecau unul după altul ca răsfrângerile pojarului lăuntric.

— Doamnă, arăţi extraordinar, îi şopti îndatoritor.

— Pentru că acum sunt fericită! Îşi împinse umărul spre el şi simţi că tremura. Vorbeşte-mi! vreau să-ţi aud glasul, am aşteptat atâţia ani, îl rugă cu tandreţe.

— Îngăduie-mi să cinstesc această clipă în tăcere, răspunse Zenon căutat, cu un zâmbet anemic pe buze.

Intrară în sala egipteană. Sarcofagele puternice, zeii şi statuile animalelor sfinte, frânturile de coloane şi rămăşiţele străvechi ale vieţii moarte cu secole în urmă se îmbulzeau nenumărate în galeria uriaşă, puţin întunecată. Lucirile porfirului, culorile palide ale picturilor, inscripţiile misterioase şi zâmbetele enigmatice ale zeităţilor privind cu ochi goi în depărtarea necuprinsă iradiau în jur o tăcere mohorâtă şi temătoare. Ameninţarea tainei vorbea prin tăcere. Veşnicia se ascundea în durabilitatea surdă şi indiferentă. Din pupilele zeităţilor emanau neînduplecarea şi necesitatea, iar liniştea lor de piatră atâţa şi umplea sufletul omenesc de o spaimă tragică...

— De ce ai plecat din ţară? îl întrebă deodată.

— M-a alungat nepăsarea ta! Nu-ţi mai aduci aminte?

— Nepăsarea mea! repetă ca un ecou.

Se trezi în el vechea supărare şi se depărtă de ea.

— Am venit să te rog să-mi explici.

— Numai de aceea? Un strigăt de spaimă tremură în glasul şi ochii ei.

– Aşa mi-ai promis ieri, lămuri cu răceală, fiindcă i se păru duşmănoasă şi era hotărât să se apere.

Se aşezară lângă un rest de zid acoperit cu hieroglife.

– Aşa-i, ai dreptul să mi-o ceri... am să-ţi spun totul... întreabă-mă...

Glasul îi răsuna înlăcrimat şi faţa i se acoperise de tristeţe. Fără să mai ia seama la starea ei, îşi înfipse privirile ascuţite în ochii ei.

– De ce, atunci... în noaptea aceea?... nu mai fu în stare să sfârşească întrebarea.

– E fiica ta! mărturisi Ada cu sinceritate şi curaj.

Se depărtă brusc, cuprins de mânie, aproape speriat, amuţit pentru mai multă vreme.

– Wandzia... fiica mea... Wandzia...

– A ta. Iată explicaţia!...

– Asta lămureşte un lucru, dar nu totul! Rătăcesc în beznă şi nu pot să înţeleg nimic. Wandzia este fiica mea! Atunci de ce după aceea ai fost atât de nepăsătoare? De ce m-ai chinuit? De ce m-ai obligat să fug? De ce? Arunca întrebările ca pe nişte pietre care o zdrobeau, cu atâta înverşunare şi atât de pornit, încât se uita la el cu priviri înfiorătoare.

– Am să-ţi spun totul... cu sinceritate, n-am să-ţi mai ascund nimic... Întâmple-se ce trebuie să se întâmple... Mi-am tot adunat curajul pentru clipa asta, iar acum, Doamne, cât îmi este de greu! Tu n-ai idee cât de mult poate să-şi dorească un copil o femeie singuratică, o domnişoară căsătorită, cum am fost eu... Iar tu erai idealul meu, ştiam că mă iubeşti şi intuiam că la un gest al meu... Puteam, însă, să-ţi spun ce doresc de la tine?... Îţi mărturisesc cu toată sinceritatea că atunci nu de tine, nu de înflăcărarea ta şi nici măcar de propria fericire aveam nevoie... Îmi doream, cu toată puterea neînvinsă a instinctului, maternitatea şi nu mă puteam hotărî... A trebuit să-mi înfrâng toate rezervele de femeie, înrădăcinate de veacuri, propria natură... Chinul a durat luni întregi... nici măcar n-ai bănuit ce se petrecea cu mine... Aşteptam o minune, şi pentru că minunea nu s-a întâmplat... în noaptea aceea mi-am luat inima în dinţi... ăsta-i adevărul. Nu mi-e ruşine, fiindcă acum sunt mama... copilului tău...

Tăcu îmbujorată de o emoţie adâncă, sfântă; era atât de frumoasă şi de răpitoare în sinceritatea mărturisirii ei! Se dezvăluise până în adâncul fiinţei înaintea lui şi acum i se înfăţişa ca însăşi viaţa, veşnic dornică să zămislească şi veşnic zămislind, neîntinată

ca soarele, preacurată ca floarea şi mândră ca Eva de sacralitatea predestinată...

Zenon, însă, nu era în stare să înţeleagă; smulgându-i această umilinţă îngrozitoare, şuieră cu turbare înăbuşită:

– Iar după aceea, n-ai mai avut nevoie de mine! Pânză de păianjen!

– Nu vorbi aşa cu mine, e monstruos!

– Nu e oare şi mai cumplit ce mi-ai spus? Aşadar, nu dragostea te-a aruncat în braţele mele, nu nebunia unei clipe de înflăcărare, ci doar instinctul sălbatic de înmulţire! Eu nu te-am dorit ca pe o femelă, ţi-am iubit sufletul, mândria, demnitatea ta de om! Pe când tu ai căutat în mine numai masculul! De ce m-ai ales tocmai pe mine? Te-ai folosit de mine doar ca de o unealtă... e pur şi simplu înfiorător!

Căzu pradă mâniei neputincioase, umilinţei şi părerilor de rău...

Ada îl asculta cu curaj, deşi uneori pălea ca un cadavru, înclinându-şi capul tot mai mult.

– Şi de ce mi-ai spus toate acestea? gemu Zenon.

– Fiindcă te iubesc!

– Nu cumva, iarăşi ai?... huli sarcastic.

Îndură cu greu această insultă nemeritată, îi luă mâna şi îi şopti înlăcrimată, cu o cucernicie de-a dreptul mistică:

– Ai milă de mine! Te-am iubit întotdeauna. Abia după plecarea ta am înţeles ce am pierdut... Abia în anii aceştia lungi de singurătate, am văzut cât este de adîncă genunea suferinţei! Începu să înfăţişeze un tablou atât de dureros al chinului, dorului şi aşteptării zadarnice, încât îi îmblânzi sufletul, făcându-l s-o asculte cu compătimire umezită de lacrimi.

Dar, când după aceea începu să vorbească despre viitor, se înnoră deodată şi o întrerupse înadins:

– Şi Henryk?

– La ce bun să vorbim de el acum!

Se uită mirat în jur, de parcă auzise un glas străin.

– Acum, discutăm numai despre problemele noastre! adăugă apăsat.

Zenon zâmbi, neputându-şi reprima răutatea.

– Adevărat, soţul trebuie să fie întotdeauna cel minţit...

– Nu l-am minţit niciodată! înălţă capul cu mândrie.

– Niciodată?... Dar Wandzia?... înfipse pumnalul.

– I-am fost întotdeauna ca o soră şi el ştie că este fiica ta! Chiar el a dorit-o... mi-a spus-o deschis...

– Henryk ştie şi a dorit-o chiar el...

– De ce te miri?

– Pentru că e de-a dreptul de necrezut!

– Fiindcă şi-a învins egoismul pentru fericirea mea? Fiindcă nici măcar nu-i vorba de un sacrificiu? În schimb, are în mine un prieten credincios până la moarte.

– Nu pot să înţeleg, nu sunt în stare. Este pentru prima dată când mă întâlnesc cu asemenea situaţii. E într-adevăr un sfânt!

– E numai un om bun şi înţelept.

– Şi asta-i ajunge?

– Musai! Imaginează-te în situaţia lui! Ce s-ar face acum fără mine, singur, bolnav şi lăsat în seama slujitorilor...

– Nici viaţa ta nu este de invidiat...

– Tocmai de aceea am venit, să-mi iau partea mea de fericire...

Zenon zâmbi mâhnit şi spuse cu o umbră de reproş:

– Dacă ai fi citit scrisoarea mea...

– Am ghicit că-mi propuneai să divorţez de el şi să mă căsătoresc cu tine.

– Şi totuşi mi-ai trimis plicul înapoi nedesfăcut...

– Pentru că nu puteam să fiu soţia ta.

– Cu toate cele întâmplate!

– Chiar dacă era vorba de Wandzia!

– Adevărat, doar tu aveai nevoie numai de...

– Te-am iubit şi tocmai de aceea nu m-aş fi căsătorit niciodată cu tine, niciodată!

Aproape că se ridică în picioare, mirat de hotărârea din glasul ei.

– Niciodată, deoarece am dorit întotdeauna şi doresc şi acum să mergi pe drumul tău... Vulturii trebuie să zboare în tării, departe de treburile zilnice. Pentru un artist, soţia este un demon distrugător, un vampir.

– Deci m-ai condamnat înadins la suferinţă?

– Da, dar mi-am sacrificat şi propria viaţă, iar din chinul meu ţi-au crescut aripile de vultur, te-ai plămădit din dorinţele şi lacrimile mele...

– Cine eşti tu, cine? o întrebă deodată, cuprins de o spaimă superstiţioasă.

– Te iubesc! răspunse, învăluindu-l cu privirea.

Tăcură multă vreme, trecând prin săli nenumărate, ticsite cu

minunile tuturor timpurilor şi popoarelor. Pe buzele Adei stăruia un zâmbet de resemnare, iar el se uita la ea cu o înflăcărare tot mai mare; într-un târziu, îi spuse cu tristeţe:

— Ce mai pot să-ţi dau eu acum în schimbul dragostei tale?

— Vreau să te întorci în ţară, altceva nu-mi doresc. Voi fi fericită să te înapoiez patriei şi literaturii, iar asta înseamnă mult.

— Voi putea oare trăi acolo, ca mai demult?

— Tot ce a fost rău, pentru tine a murit, iar viaţa nouă, creatoare, te aşteaptă cu braţele deschise. Locul tău a rămas neocupat. Te vei aşeza iarăşi în fruntea oamenilor şi-i vei conduce pe drumul tău pilduitor! Vei veni doar din când în când să-ţi vezi fiica şi iubita-soră! Nu pretind nimic pentru mine, nimic! adăugă mai încet şi cu mâhnire.

— Ispitirea sfântului Anton! Năluciri spre care am întins braţele de atâtea ori. Dar voi putea oare să mă smulg de aici? M-am înfrăţit cu pământul ăsta şi mă leagă atâtea lucruri de el...

— În primul rând, logodnica! Gândul acesta o apăsa de atâta vreme, încât nu se mai putu stăpâni.

— Nu numai ea! Am motive mai importante! Se uită în jur, temându-se parcă de fantoma lui Daisy. Câteodată, obstacolele există în afara voinţei noastre individuale...

— Te voi răpi şi te voi duce cu mine! Voi lupta chiar şi cu tine însuţi pentru a te câştiga. Voi înlătura toate piedicile, o să te convingi, voi învinge până şi imposibilul, nu te voi mai da nimănui! izbucni cu putere. Doar dacă nu cumva te leagă inima sau onoarea! completă descumpănită întrucâtva.

— Nu, nu! se apără cu mai puţină convingere, deoarece îi veni în minte încrezătoarea şi îmbietoarea Betsy ca o tufă de trandafiri.

— N-ai decât să te întorci în ţară cu soţia, o s-o polonizăm numaidecât! îl linişti, ghicindu-i reţinerea. Aşa ar fi cel mai bine pentru toată lumea!

I se umeziră ochii şi un suspin amar îi sfâşie inima, dar Zenon nu-i observă zbuciumul şi spuse:

— M-am gândit şi eu la asta!

Ieşiră de la muzeu şi se îndreptară spre casă.

Ceaţa rece, verzuie, respingătoare, inundase întregul oraş, ca o apă învolburată, murdară, prin care abia se zăreau contururile înnegrite ale clădirilor şi ale oamenilor. Pe străzile mai înguste, cu toate că era miezul zilei, ardeau felinarele, iar lărmuiala necontenită răzbea prin ceaţa surdă, tremurătoare.

Ada îi cerceta cu coada ochiului chipul îngândurat. Intuia că

este undeva departe de ea şi asta o umplea de o tristeţe nemărginită. La cuvintele ei învălvorate de dragoste, el nu răspunsese aproape nimic. Îşi înăbuşi totuşi durerea şi disperarea care-i sfâşiau sufletul şi-l întrebă cu blândeţe, atingându-i mâna:

– La ce te gândeşti?

– Mi-e şi greu să-ţi spun, la toate şi la nimic.

Ada se adânci iarăşi într-o tăcere îngândurată.

Abia la despărţire, Zenon se învioră brusc şi-i mărturisi cu însufleţire.

– Mi-ai reînviat sufletul! Diseară, vin la voi, nu m-aş mai putea descurca fără tine... Sărut-o pe Wandzia din partea mea! Mi-ai deschis orizonturi noi, ademenitoare. Aproape că mi-e frică să vorbesc despre asta. Uneori, am impresia că tot ce-am trăit astăzi reprezintă visurile mele despre viitor. Sau poate nu sunt decât halucinaţii! Nu ştiu încă! Nu ştiu, mi se pare că rătăcesc...

– Te iubesc, ăsta-i purul adevăr.

CAPITOLUL VIII

Nu mai avu când să-i răspundă, deoarece rămase singur în antreu. Ada începu să urce scara de marmură albă, aşa că Zenon îi întâlni doar ultima privire, care-l învălui ca o aromă îmbătătoare înainte de a fi înghiţit de zgomotele şi ceaţa străzii. Era surescitat, cuvintele din urmă îi mistuiau inima ca o vâlvătaie, cuprinzându-l într-o bucurie fericită.

– Toate acestea sunt neverosimile! ca un capitol dintr-un roman nescris. Trăit, dar pur şi simplu incredibil! şopti revenindu-şi puţin la încrucişarea unor străzi, atât de aglomerate de mulţimea de trăsuri, încât păreau cu neputinţă de trecut. Traversă totuşi ocrotit de bastonul poliţistului, la mişcarea căruia râul de birje încremeni şi-i făcu loc.

– Seamănă cu viaţa! şopti mai departe, zăbovind ici şi colo înaintea vitrinelor, dar nevăzând nimic, atât era de copleşit de emoţiile încercate. Înainta maşinal o dată cu mulţimea, ca un lemn purtat de curent, fără să se gândească încotro se îndreaptă şi cu ce scop.

– Ce ciudat! se miră, realizând abia acum cât de neobişnuit era tot ce i se întâmplase.

Ajunse în Hyde Park şi rătăci multă vreme pe aleile pustii, pierdute în aerul înceţoşat, palid. Era o zi cenuşie şi posomorâtă, împrejur domneau liniştea şi o acalmie melancolică, arborii amorţiţi tremurau neputincioşi, apele luceau mate, ca nişte ochi orbi, iar undeva sus, deasupra parcului, se roteau stoluri de păsări şi la răstimpuri se auzea croncănitul corbilor.

Tristeţea zilei mohorâte i se strecura încet în suflet, iar sora ei, melancolia, începea să-i acopere ochii înflăcăraţi cu mâinile moarte, putrede. Se adâncea într-o stare depresivă, inexplicabilă, iar însufleţirea se domolea înăbuşită de neputinţă şi apatie. Îl năpădea o mâhnire daznădăjduită, aşa că până şi priveliştile vrăjite cu care îşi hrănea închipuirea cu o clipă înainte şi în faţa cărora

ingenuncheasc în extaz începeau să se prefacă într-o realitate cenușie, întâmplătoare, de zi cu zi. Chiar ultimele cuvinte ale Adei i se păreau acum ecouri moarte demult. Cu anume teamă, își dădu seama că sentimentele trăite, fericirea aceea neînțeleasă care apăruse o dată cu venirea Adei se transformă în otrepe și i se scurg din suflet, cum se scurge apa dintr-un vas crăpat, lăsând în urmă doar părerea de rău dureroasă față de propria neputință.

„Minunea a durat doar o clipită și, înviată, se pierde în moartea veșnică!" cugetă, fiindcă simți adevărul amar că n-o mai iubește pe Ada, iar Wandzia îi este străină și tot atât de indiferentă. Dar îi era greu să recunoască și se apăra punând totul pe seama apatiei. De aceea, cuprins de rușine pentru propria stare și străduindu-se să nu se mai gândească la asta, porni în grabă spre casă.

În sufragerie nu mai găsi pe nimeni, astfel că după micul dejun, se duse îndată să-și bea cafeaua în *reading-room*.

Mrs. Tracy, ca de obicei, se plimba prin încăpere cu o pisică în brațe, iar celelalte două, albe ca zăpada, se țineau după ea. Mr. Smith își încălzea fața uscată, galbenă, la focul din cămin, în timp ce câteva doamne, învelite în șaluri, ocupau canapeaua din colț și șopocăiau cu jumătate de glas.

– Iar plouă! suspină Mrs. Tracy, privind pe fereastră.

– Ca în fiecare zi! Ce climă îngrozitoare, aproape că am uitat cum arată soarele! Încă două-trei săptămâni și... tăcu, deoarece undeva în apartament se auzi scâncetul jalnic al panterei Bagh.

– Animalul ăsta mă aduce la disperare!

– Bagh, pe dumneata? se miră nespus una dintre doamnele de pe canapea.

– N-am dormit toată noaptea din cauza ei!

– Hm, ciudat, camera mea e lângă oranjerie și n-am auzit nimic, șopti Mrs. Tracy, uitându-se la doamne, pe buzele cărora alunecară zâmbete bănuitoare.

– Vă invidiez, doamnă, pentru somnul dumneavoastră profund, eu mă trezesc la cel mai mic zgomot.

– Îi e dor de stăpâna ei.

– Sau poate că discută cu *el*, rosti misterios Mr. Smith.

Urletul scurt al panterei răsună din nou undeva atât de aproape, încât pisicile își înfoiară părul și, încovoindu-și grumazul, săriră în brațele doamnei Tracy, care înlemni, uitându-se cu frică împrejur.

– Domnule, dumneata știi când se întoarce Daisy? întrerupse

în sfîrşit tăcerea; doamnele răsuflară uşurate, iar Mr. Smith lovi mânios un retevei aprins din care se împrăştie un roi de scântei.

— Nu ştiu! se miră Zenon, cu toate acestea, privirile doamnelor se încrucişară conspirativ.

— Mrs. Bławatska întreabă de câteva ori pe zi de ea, iar eu nu ştiu ce să-i spun.

— Prietenii domnişoarei Daisy trebuie să ştie când vine.

— Credeam că mă vei lămuri dumneata... insistă.

— Eu? Ce presupunere! O cunosc pe Miss Daisy mai puţin decât oricare dintre chiriaşii dumneavoastră! spuse, dar văzând neîncrederea şi curiozitatea întipărite pe feţele lor, încercă să le convingă, cu mai multă însufleţire decât voia, că nu ştie într-adevăr nimic despre Miss Daisy.

— În acest caz, numai Bagh poate să ştie! murmură Mr. Smith cu gravitate.

— De la ea nu putem afla nimic! Păcat! rosti Zenon ironic, ridicându-se să plece.

— Noi nu putem, dar dumneata, dacă ai vrea...

Începu să râdă, amuzat de glasul solemn şi de expresia de pe chipul lui.

— O aduc aici, să spună singură...

Mr. Smith se repezi ca un tigru la uşă, doamnele se ridicară ţipând înspăimântate, iar Mrs. Tracy păli de moarte şi îngăimă abia auzit:

— Ai milă! O să murim de frică! şi îşi luară rămas bun în mare grabă.

— Deci dumneavoastră aţi crezut într-adevăr că o voi aduce pe Bagh aici? întrebă încurcat de spaima lor. Dar doamnele nu-i răspunseră, neputând încă să-şi vină în fire, aşa că Mr. Smith bâlbâi rugător:

— Vă rog să nu-i pronunţaţi nici măcar numele.

— Nu-cumva s-a încarnat Bafomet în ea?...

Mr. Smith mai să cadă din picioare, îşi duse fulgerător mâna la buzunar după sare şi presără în jur de câteva ori.

Zenon îşi înăbuşi râsul şi, cerându-şi iertare pentru gluma nepotrivită, se îndreptă spre ieşire.

— Am o mare rugăminte la dumneata! îl reţinu cu glasul piţigăiat.

Se opri la uşă, ascunzându-şi politicos plictiseala care-l cuprinse pe neaşteptate.

– Sâmbătă organizăm la loja noastră o adunare importantă, îl anunţă Mr. Smith cu seriozitate, luându-l de un nasture. Mrs. Bławatska ne va da relaţii despre călătoria ei în Tibet şi întâlnirile cu dalai-lama. Lucruri incredibile! A adus aici pe unul din fraţii tibetani, un *medium* grozav. După conferinţă, va urma o şedinţă de spiritism, ai să vezi minuni adevărate! Bławatska însăşi vrea să te cunoască şi te roagă să vii la adunare. Vor fi numai iniţiaţii! L-am refuzat până şi pe Steck, dar am dori foarte mult ca dumneata să vii, să vezi şi să te convingi de adevărul învăţăturii noastre...

– Mr. Joe va veni?

– Din nefericire, Mr. Joe ne-a părăsit, ne-a trădat pentru Miss Daisy şi *Celălalt*. Privi în jur cu teamă şi făcu gestul de a presăra sare...

– Ştiu că nu se arăta prea îngăduitor în ce o priveşte.

Mr. Smith îi şopti la ureche:

– Acum, însă, este sclavul ei. Am fost asiguraţi că va fi primit în loja în care ea va fi „maestra triunghiului perfect". Eu ştiu, însă, că e chiar „mielul liturghiei albe"! E cumplit, nu-i aşa?

– Se prea poate, dar numai pentru cei care înţeleg despre ce e vorba...

– Jertfa *Lui*... Mireasa *Celuilalt*...

– Odată şi odată, trebuie să-mi explici această nomenclatură misterioasă.

– Sunt gata s-o fac şi acum, ca dumneata să-ţi dai seama cât de oribilă este Miss Daisy şi ce primejdie îl ameninţă pe Mr. Joe.

– Acum n-am timp, dar o să te rog sâmbătă, după şedinţă! Îi strânse mâna şi urcă repede în apartamentul lui. Dar informaţiile lui Mr. Smith şi şoaptele lui înfricoşate, ca şi atmosfera care domnea în *reading-room*, stârniseră în el straturi uitate ale memoriei, numai că nu putea să-şi amintească nimic precis, deoarece liniile dezordonate ale unor scene, persoane, sunete şi culori îi alergau prin minte cu iuţeala fulgerelor. Loja! Mielul! Liturghia albă! Bafomet! Ce înseamnă toate astea, în definitiv? voia să scape de coşmar.

– Ţii minte? păru că-i şopteşte cineva la ureche, încât îşi aruncă privirea prin încăpere. Era iarăşi descumpănit, cu gândul la încâlceala amintirilor care i se învârtejeau prin cap asemenea uraganului unor năluciri aproape nebuneşti.

– Am visat oare? Sau poate că am citit undeva despre asta şi nu mai pot să-mi aduc aminte unde! se chinui în zadar, străduindu-se să adune laolaltă măcar pentru o clipă amintirile împrăştiate.

Deodată totul se prăbuşi în el, rostogolindu-se în hăurile uitării. Ieşi parcă pe neaşteptate la lumina cenuşie şi tristă a zilei, parcă de sub valurile învolburate, neînţelegând deocamdată de ce stă în mijlocul camerei, unde trebuie să se ducă şi ce să facă. Dar asta nu dură prea mult, fiindcă se trezi în el conştiinţa că începea o perioadă nouă de viaţă obişnuită şi normală.

Reveni la această realitate monotonă, apreciind-o ca şi înainte cu indiferenţă şi de sus. Deoarece trata viaţa cu o îngăduinţă superioară. Nici măcar cei care se strângeau la masa de la pensiune nu-l mai uimeau cu obsesiile lor spiritiste şi certurile necontenite.

Îi considera nişte maniaci amuzanţi, ascultându-le discuţiile nesfârşite cu o ironie discretă. Iar Daisy şi tot ce avea legătură cu ea îi părea acum ceva atât de îndepărtat şi de şters, ca un lucru citit de mult într-o carte fantastică. Şi totuşi plecase de puţină vreme! Chiar Joe îşi pierduse în ochii lui vechile contururi, nu-l mai interesa şi, întâlnindu-se cu el la Bartelet Court, îl tratâ ca pe o cunoştinţă proaspătă. Nu mai avea perspicacitatea dinainte, aşa că observa numai suprafaţa vieţii şi reliefurile mai mari, de parcă pierduse capacitatea de a înţelege mai profund lumea şi oamenii ei. Nu-l mai atrăgea nimic, afară de problemele cu totul personale, şi folosea orice prilej ca să râdă de orice înclinaţii ideale. Ca şi când i se tocise sensibilitatea, anihilându-i simţămintele subtile şi imaginaţia. Această transformare era atât de evidentă, încât îşi dădură seama şi cei de la Bartelet Court.

Încât, într-o bună zi, după dejun, Miss Dolly, punând problema decăderii eticii în masele populare, cu această ocazie îi făcu fărâme pe bărbaţi pentru destrăbălarea şi egoismul lor.

Mr. Bartelet o încuraja înadins, amuzându-se grozav pe socoteala ei.

Discuţia devenea tot mai însufleţită, fiindcă până şi Joe, de obicei tăcut, începu să demonstreze cu destulă prudenţă, avându-l în vedere pe tatăl său, că sursele decăderii morale se află în regimul capitalist, în putreziciunea claselor stăpânitoare şi în materializarea generală a omenirii. În cele din urmă, atacă şi creştinismul, care răspândea pasămite erorile şi minciunile sociale, opunându-i învăţătura lui Cristos, conţinută în *Evanghelie*. Miss Ellen îl seconda

cu înflăcărare şi, citând tot felul de texte sfinte, susţinea cu îndrăzneală că numai *Evanghelia* poate mântui lumea.

Zenon discută tot timpul cu Betsy despre familia lui, pe care promise s-o aducă sâmbăta următoare la ceai, dar contrariat de afirmaţiile lui Joe şi de glasul plângător al domnişoarei Ellen, rosti apodictic:

– Omenirea nu este condusă de *Evanghelie*, ci de băţ, forţă şi frică! Codul penal, care ameninţă cu închisoarea sau spânzurătoarea, are o influenţă morală mai mare asupra vulgului decât toate religiile la un loc. Umanitatea de acum n-are nevoie de un Mesia–Mântuitor, nu pe el îl aşteaptă, ci de un Stăpân în stare să se poarte cu ea ca un despot neînduplecat şi un călău totodată.

Rămaseră cu toţii uimiţi de ideile nemiloase şi de sarcasmul rece cu care vorbea, aşa că discuţia se întrerupse numaidecât. Erau nedumeriţi şi îngrijoraţi, neînţelegând ce i se întâmplase. Iar Betsy era pur şi simplu supărată pe el, deşi la plecare îi strânse mâna mai tare decât de obicei.

– Aşadar, sâmbătă vă aşteptăm.

– Venim neapărat. Trebuie să-i îndrăgeşti...

Betsy ezită o vreme, apoi îl întrebă cu timiditate:

– Doamna Ada este foarte frumoasă?

– Da, dar cunosc o mică miss de o sută de ori mai frumoasă, mai drăguţă şi mai iubită! De o sută de ori! şopti sărutându-i mâinile. Ea se smulse străluminată şi fericită, uitând de toate neplăcerile.

– Tu te duci la sărbătoarea aceea a înfrăţirii popoarelor? îl întrebă pe Joe, după ce ieşiră în stradă.

– Aş fi bucuros să-ţi cunosc familia! confirmă din toată inima.

Trenul îi ducea afară din oraşul ascuns în nori murdari de fum şi ceaţă, când Joe continuă:

– Astăzi ai vorbit ca şi când cineva ţi-a schimbat sufletul.

Zenon izbucni într-un râs uscat, batjocoritor.

– Mi-am revenit! Acum mă simt sănătos, dorm foarte bine, am poftă de mâncare, lucrez de minune şi nu-mi pasă de nimic, iată secretul dispoziţiei mele. Află că mă simt atât de bine, încât m-am hotărât să plec de la hotelul-pensiune!

– Am auzit. Probabil că Mrs. Tracy l-a însărcinat pe Mr. Smith să te roage să rămâi.

– Amuzant om! Habar nu ai ce mi-a spus despre tine!

– S-a plâns că am părăsit loja lor.

– Şi asta, dar mi-a destăinuit cu adâncă durere că ai devenit adeptul domnişoarei Daisy şi-l slujiţi amândoi pe Bafomet! Aha, şi că ai intrat în altă lojă...

– Nu-i adevărat, îţi dau cuvântul de onoare! protestă vehement. Eu să-i urmez în slujba lui Bafomet şi a Vampirului? Ce idee năstruşnică! se cutremură de repulsie sau de frică.

– Iartă-mă pentru această supărare neintenţionată! Mi-a vorbit fără rezerve, aşa că nu m-am ferit nici eu să ţi-o spun deschis.

– Un cretin libidinos nu poate face decât asemenea asocieri josnice.

– Ce-i cu loja asta nouă?

– E un templu consacrat cultului lui Satan! Acolo se adună credincioşii lui, probabil că acolo Miss Daisy este preoteasa lui!

– Este maestra triunghiului perfect! Aşa mi-a spus Mr. Smith.

– Dacă nu chiar „mielul", completă Joe cu jumătate de glas, privind bănuitor la mulţimea ce ieşea din gară o dată cu ei.

– Unde se află loja asta?

– Se pare că pe la periferia Londrei, într-o biserică veche.

– Păi eu am fost acolo! exclamă, amintindu-şi o clipă scenele fantastice de sub pământ.

– Ai fost acolo! Ai văzut? îl întrebă Joe uluit, trăgându-l lângă o vitrină şi uitându-i-se adânc în ochi.

– Da, dar ştii, nu mai ţin minte nimic... Cred că mi s-a părut, iar acum, în clipa asta... pe Dumnezeul meu! nu-mi amintesc...

– Încearcă şi adu-ţi aminte! O biserică sub pământ... morminte vechi... noapte... un ritual extraordinar... Bafomet... Daisy... îi sugeră apăsat.

– Din nefericire, nu pot... Parcă mi-a lăcărit ceva prin creier, dar a pierit numaidecât, ca piatra aruncată într-un ocean... Ia stai... Sub pământ? Aha, nu, mi-a venit în minte peştera clubului excentricilor! Prostii! Un coşmar de o clipă! Despre ce vorbeam?

– Despre noua lojă a Satanei, despre Bafomet şi despre Daisy...

– Într-un cuvânt, parcă despre nimic! şopti ironic şi se duse la Henryk. Ca de obicei, stătu de vorbă cu toţi, ascultă răbdător văicăreala bolnavului, se jucă şi cu Wandzia, care se ataşase grozav de el, apoi, ca în fiecare zi, plecă să-i arate Adei curiozităţile din oraş şi din împrejurimi. Ca şi când s-ar fi înţeles, nu vorbeau niciodată de trecut; respectau cu sfinţenie acest legământ mut.

Niciodată, Ada nu trăda nici măcar printr-un cuvânt ce se petrece în inima ei, ce furtuni îi tulbură sufletul şi ce disperare îi sfâşie inima, iar Zenon n-avea cum să ghicească, văzându-i chipul totdeauna senin şi privirea devotată. Îl cucerea totuşi cu răbdare, conştientă mereu de ţelul final, încât nu-şi dădea seama că devine tot mai dependent de ea. Îl învăluia într-o prietenie atât de tandră, ca încolăcirea unor braţe iubitoare, din care nici măcar nu mai încerca să scape. Cu toate acestea, n-o iubea, dar începea s-o admire ca pe un poem minunat al vieţii sau ca pe o operă de artă, înaintea căreia putea contempla în tăcere bucuroasă emoţiile estetice ale propriului suflet. Deoarece devenea treptat duhovnicul visurilor şi ideilor lui literare. Petreceau nu o dată ceasuri lungi prin muzee, adânciţi în reflecţii artistice.

Îi înfăţişa planurile nesfârşite ale lucrărilor viitoare, fiindcă îşi dădea seama că, povestindu-i-le, le vedea mai bine şi mai real, iar observaţiile ei inteligente şi discrete le împlineau atât de bine, că până şi proiectele ceţoase căpătau forme perfecte şi viaţă, aproape înfăptuindu-se...

În plus, Ada îi insinua cu încetul ideea întoarcerii în ţară, dar cu atâta perseverenţă, încât el însuşi începea s-o dorească. Elaborară chiar un proiect de editare a scrierilor lui în limba polonă în traducerea ei. În această luptă tăcută cu el şi pentru el, se arăta neobosită şi tot mai sigură de victorie. Primi totuşi cu oarecare neliniştе invitaţia de a face o vizită la Bartelet Court.

— Sunt curioasă să-i cunosc! răspunse rece.

— Şi Betsy pe tine. M-a întrebat dacă eşti frumoasă.

Ochii de regină ai Adei zăboviră neliniştiţi asupra lui.

— Am spus adevărul!

— La ce-mi foloseşte frumuseţea? îngână, întorcându-şi faţa palidă şi ochii înceţoşaţi de regrete. Zenon nu văzu nimic nici de astă dată, cum se întâmplase de atâtea ori, de când îşi pierduse parcă spiritul de observaţie.

— Sunt sigur că o vei îndrăgi pe Betsy, remarcă după un timp.

— Altceva nici nu vreau.

Glasul ei uscat nu făcu nici o impresie asupra lui.

— Trebuie să-mi spui cu sinceritate cum ţi se va părea!

Îi făgădui solemn, schimbând vorba.

Şi cu acestea, totul se sfârşi, deoarece nici în ziua aceea, nici în cele următoare nu mai abordară subiectul, preocupaţi numai de

planurile marelui *misterium* despre Cristos, pe care Zenon intenţiona să-l scrie. Era atât de prins de această idee, încât privea la tot ce se petrecea în jurul lui ca la nişte năluciri cinematografice fără nici o noimă.

– Ştii, mă simt de parcă aş fi gravid! îi spuse într-o bună zi Adei, când se întâlniră. Port în mine aproape două sute de personaje, care cer să iasă în lume. N-ai idee cât de greu îmi este în această îmbulzeală. Astăzi de dimineaţă, m-au înconjurat ţăranii... Vor să se ducă la Roma...

Înţelegând ce spune, Ada îl întrebă curioasă:

– Şi o să-i laşi să se ducă?

– N-am încotro! N-au decât să distrugă realitatea asta josnică! El îi va conduce să cucerească lumea şi să statornicească împărăţia-i cerească. Lupta hotărâtoare va avea loc în Castelul Îngerului de la Roma, îi vor înconjura acolo pe toţi regii şi stăpânitorii lumii! Va fi o luptă cumplită pentru dominarea lumii şi a vieţii, pentru viitor...

– Şi vor învinge? Trebuie doar să învingă! şopti entuziasmată.

– Din nefericire, trebuie să învingă instinctul primar al vieţii... Îmi pare tare rău de Cristos şi de ţăranii mei, dar în lume nu mai există loc pentru ei, trebuie să piară...

Vorbea cu atâta jale, încât ochii Adei se împăienjeniră de lacrimi de sinceră compasiune.

– Şi nu-i mai poate salva nimic, vor pieri, fiindcă în lume nu mai este loc decât pentru neguţători şi fabrici. Omul contemporan şi-a croit un ideal din a se bucura de viaţă! Afară de aceasta, nu mai înţelege şi nu mai are nevoie de nimic. Iată de ce, Cristos trebuie să piardă lupta. Îl vor părăsi toţi şi-l vor trăda chiar cei mai credincioşi. Sunt sigur că îl vor răstigni iarăşi la toate răspântiile şi în toate minţile, iar numele lui va fi aruncat pradă deşertăciunii şi ruşinii. Omenirea vrea numai să se înmulţească, să înfulece şi să moară! Iar Cristos îi împiedică să se cufunde în bestialitate. Le arată alte scopuri, nu-i lasă să se destrăbălează şi le stă ca un ghimpe în conştiinţa înjosită! Aşa că înlături cu el! Înlături cu orice problemă care deranjează! Nu sunt creştin, dar ţin la acest personaj minunat al Nazareteanului, îl iubesc ca pe un strigăt trist al sufletului, care răsună de-a lungul timpurilor printre popoare. Biet visător, viziune sfântă a inimilor tânjind spre nemurire! Le-a spus adevărul discipolilor săi: „Împărăţia mea nu-i pe acest pământ!"

De bună seamă, n-a domnit nici măcar o clipă pe pământ. L-au recunoscut buzele şi bisericile, dar inimile oamenilor s-au lepădat de el în fiecare clipă a vieţii. Bisericile îi slăveau numele, iar el zăcea mort, ucis prin trădare şi nemernicie. Nu e vina lui, ci a lui Pavel din Tars, un evreu lacom de putere, care i-a profanat visul, făcând din idealul fericirii oamenilor un sistem de stat raţionalist, rece. În mâinile lui murdare, floarea mistică a visului s-a prefăcut în sceptre şi cârje pastorale cu care a mânat turma omenească în peşteri fără ieşire. A înspăimântat-o şi a domnit cu forţa asupra ei. Creştinismul a triumfat, dar fără Cristos! Fără Cristos!

— Viaţa este îngrozitoare! şopti Ada impresionată până la lacrimi.

— Numai oamenii sunt îngrozitori! Viaţa este singurul lucru bun, iar noi am făcut din ea tortură şi monstruozitate. În asta constă veşnica tragedie.

Îşi luară rămas bun mâhniţi, dar legaţi şi mai puternic de gândurile şi simţămintele comune. Sâmbătă, însă, când se întorceau de la Bartelet Court, Zenon o întrebă:

— Doamnă, ţii minte ce mi-ai promis?

Ada îl privi întrebătoare, neputând să-şi aducă aminte.

— Mi-ai promis să-mi spui ce impresie ţi-a făcut Betsy.

— E o fată fermecătoare! exclamă fără ezitare, dar cu asemenea accent, că Henryk se mişcă neliniştit.

— Astăzi se afla într-o dispoziţie mai deosebită! explică, aducându-şi aminte sfiala şi curiozitatea temătoare cu care se uita mereu la Ada şi la el.

— O casă originală, luată parcă dintr-un roman englezesc.

— Mai ales mătuşile! Miss Ellen mi-a dat un teanc de broşuri...

— Despre rolul femeii! Ştiu pe dinafară aiurelile astea de domnişoare bătrâne. Ea face parte din secta etică a evanghelistelor.

— Iar mie, Mr. Joe mi-a povestit lucruri atât de extraordinare din escapadele lui din Birmania, că mi s-au părut puţin fantastice...

— Mai mult ca sigur că n-a fantazat! Toţi membrii acestei familii fac parte dintr-o clasă superioară din toate punctele de vedere.

— Ne-au primit, însă, ca nişte englezi. Puteai să capeţi guturai într-o atmosferă atât de rece.

— Preferi obiceiurile de la noi, unde la început oamenii se

sărută de câte două ori, la cină se iubesc şi spre dimineaţă beau *bruderschaft*[1], pentru ca a doua zi să nu se mai cunoască între ei.

– Fie şi aşa, fiindcă tot îmi plac mai mult decât ceremoniile astea plictisitoare! se îndărătnici iritat de tonul lui dispreţuitor.

Ada îi împăcă şi se duseră în Green Park, deoarece era o zi foarte frumoasă, caldă şi fără ploaie. Aleile erau înţesate de mulţimea care ocupase şi întinderile nesfârşite cu gazon. Ceaţa albăstruie vestea amurgul, strigătele oraşului răsunau în văzduh şi luminile începeau să se aprindă prin casele cenuşii. Se opriseră lângă un grup de fetiţe în pulovere albe şi berete, care jucau fotbal, când Wandzia şopti încurcată:

– Mămică, uite, doamna aia se uită iar la mine. Ada se aşeză în dreptul ei, căutând în acelaşi timp cu privirea pe doamna ameninţătoare; se afla la câţiva paşi, toată în negru, ca de obicei, avea părul arămiu, faţa foarte palidă, buzele roşii şi ochii albaştri ca safirul, cruzi.

– Domnule Zenon! vru să-i atragă atenţia.

Zenon n-o auzi, hipnotizat parcă de apariţia neaşteptată a domnişoarei Daisy, care îi zâmbi şi se pierdu în mulţime, aşa că se uită zadarnic în urma ei.

– Domnule, vezi doamna aceea roşcată... uite, acolo, lângă chioşc...

Tânărul privi fără plăcere în direcţia indicată.

– A şi dispărut! Am întâlnit-o astăzi de trei ori şi s-a uitat atât de insistent la Wandzia, încât mi-a atras atenţia. E neasemuit de frumoasă, dar are ceva înfiorător în ea.

– Demon şi Madona în aceeaşi persoană! şopti fără voie.

– Probabil că o cunoşti?

– Am văzut-o doar în treacăt şi comparaţia mi-a venit de la sine.

Ada voia să vorbească despre această necunoscută stranie, dar Zenon evită subiectul, spunând că are ceva de făcut, şi plecă acasă.

Nu se înşelase în presupunerile sale, fiindcă o ajunse pe Daisy încă în antreu.

– Eram sigur că eşti tu! începu cu bucurie, dar, temperat de strângerea de mână indiferentă, începu să urce scările în tăcere.

[1] Legământ de frăţie (germ.).

Nu cuteza nici să vorbească şi nici să se apropie de ea, atât de mult îi împuneau privirile ei semeţe şi străpungătoare. Se uită neliniştită la el până când lucirile fascinante îl descumpăniră.

– Ai venit de mult? o întrebă în sfârşit, luându-şi inima în dinţi.

Daisy îşi mişcă buzele încet şi o şoaptă nu prea clară îi învălui faţa. Nu înţelese cuvintele, dar îl pătrunse o vrajă nespusă la auzul sunetelor.

O conduse până la uşa locuinţei şi vru să plece.

– Vii astăzi la şedinţa doamnei Bławatska?

– Am promis, într-adevăr, dar...

– Dar... să vii, te rog! îi şopti poruncitor la despărţire.

Făgădui, firește, şi după ce intră în propriul apartament, aprinse cu totul maşinal luminile, se aşeză la birou şi rămase nemişcat în faţa scenei din *misterium*-ul la care lucra. Retrăi în minte întâlnirea neaşteptată cu Daisy, evocând şi întorcând pe toate feţele fiecare amănunt în parte, fiecare privire şi fiecare cuvânt al ei. Avea impresia că totul era atât de ciudat, încât tăcerea gălăgioasă a temerilor îi inundă sufletul, spulberându-i şi bruma de luciditate care-i mai rămăsese... Încercă să se smulgă din cercul vicios al amintirilor, dar vraja lor îl învăluia din ce în ce mai mult.

– Este cum nu se poate mai evident că m-a fermecat! Îşi aduse aminte expresia populară şi acum nu i se mai păru caraghios de copilărească, precum odinioară, deoarece îşi intui dependenţa pur şi simplu fizică de Daisy şi puterea ei inexplicabilă asupra lui.

– E ceva drăcesc în treaba asta! îşi spuse pe jumătate ironic, dar se dădu brusc înapoi şi îngheţă de spaimă parcă pe marginea hăului ce se despicase înaintea lui...

Scenele tumultuoase, văzute cândva sub pământ, i se îmbulziră în creier într-un alai cât se poate de viu. Acum, vedea limpede faţa tiranică a lui Bafomet, care şedea pe tron, iar la picioarele lui, prin fumul cădelniţelor, capul lui Daisy.

„Da, ea este, o văd foarte bine!“ se gândi, încordându-şi toată luarea-aminte, ca să nu piardă nici un amănunt. Se aplecă în faţă, privind cu atenţie, ca şi când toate acestea se întâmplau înaintea lui... Până şi cântecul pe care-l auzea cândva doar ca pe un freamăt îndepărtat îl percepea de astă dată cuvânt cu cuvânt, repetându-l cu accente patetice:

„Salute, o, Satana,
O, ribellione,
O, forza vindice
Della ragione!
Sacri a te salgano
Gl'incensi e i voti!
Hai vinto il Geova
De'sacerdoti."[1]

– „Salute, o, Satana!" îngână, cuprins de emoţia sfântă a groazei iradiate de măreţia acestei feţe triste a Stăpânitorului, aplecată cu milă deasupra adoratorilor înghesuiţi cu umilinţă la picioarele lui. Nici măcar nu clinti, când printre vedenii se ridică Daisy goală, învăluită în norul arămiu al părului, şi se împreună cu Bafomet într-o îmbrăţişare de dragoste.

O jarişte sângerie înfăşură *misterium*-ul nebuniei şi-l înalţă parcă în văzduh, iar în pivniţă răbufni un rug aidoma unui tufiş în flăcări, pe care se aruncau veşminte liturghice şi turte uriaşe, alburii, de împărtăşanie, ca nişte astre moarte.

Bagh începu să urle prelung şi lugubru.

„Salute, o, Satana! Salute! Salute!" răsună tot mai puternic imnul cântat parcă de lumea întreagă cu entuziasmul iubirii, al credinţei şi al speranţei...

Bătuse ora opt, când pieriră ultimele scene şi se împrăştiară în liniştea serii ultimele acorduri, iar Zenon îşi înălţă capul greoi de pe tablourile neterminate ale *misterium*-ului, puse alături pana strânsă instinctiv între degete şi, după un moment de meditaţie, şopti resemnat:

– Fie ce-o fi!

Şi, credincios promisiunii pe care i-o făcuse lui Daisy, plecă la şedinţa de spiritism.

Hala uriaşă a Asociaţei Teozofice era plină până la refuz, peste

[1] Două strofe din poemul *Către Satana* de Giosuè Carducci:

„Sănătate, Satana,
Spirit al răzvrătirii,
Forţă răzbunătoare
Şi stăpân al gândirii!

Spre tine se înalţă
Sfinte ofrande, cântări!
Pe-al popilor Iehova
L-ai prăvălit în hăuri."

masa neagră de capete, spre intrare, trona un altar mare, pe care era aşezat un Buddha uriaş, auriu şi cu ochi şterşi, rotunzi. Din căţuile susţinute de elefanţi albi de piatră se înălţau firişoare de fum înmiresmate, care învăluiau divinitatea şi întreaga sală în nori albăstrui. Pe treptele altarului, printre cununi şi ghirlande împletite din trandafiri albi, zambile şi narcise, licăreau ca nişte fluturi aurii beculeţe nenumărate, aprinse. Câţiva indieni, aşezaţi pe treptele mai de jos, cântau la nişte instrumente uriaşe atât de încet, încât sunetele se auzeau ca susurul valurilor în agonie pe deasupra mulţimii, uneori ca ciripitul păsărelelor sau ca zumzetul unui roi de albine. Şi mai jos, la picioarele lui Buddha, pe un podium scund, stătea o femeie în veşminte albe, greceşti.

Părea cufundată în extazul rugăciunii şi cu vârfurile degetelor de la mâna stângă atingea corpul siluetei goale îngenuncheate în faţa ei... Zenon se opri lângă uşă, întrucât toată suflarea de oameni încremenise în tăcere, privind şi ascultând. Abia când muzica încetă şi luminile clipiră mai viu în abajururile de cristal în formă de flori de lotus, se apropie Mr. Smith.

— Astăzi, vom asista la lucruri extraordinare, şopti luându-l de braţ. Miss Daisy m-a rugat să te conduc la ea. *Medium*-ul se află astăzi într-o dispoziţie excelentă. Bławatska însăşi îl va introduce în transă; l-a adus anume din Tibet. Ce multă lume, nu-i aşa? Şi sunt numai aleşii aleşilor. Altminteri, ar fi venit jumătate din Londra. Sunt prezente toate sferele, de la lorzi până la muncitori. I-am scris lui Mr. Joe, dar n-a venit! se plânse la urmă.

Zenon se aşeză lângă Daisy, după ce se descotorosi printr-un semn din cap de bătrânelul vorbăreţ, care nu-i pierdu din ochi tot timpul şedinţei.

— Nu te lăsa stăpânit de atmosferă! îl sfătui.

— Sunt prea lucid ca să acţioneze asupra mea! răspunse cu convingere.

Un zâmbet enigmatic îi flutură pe buze şi pleoapele i se zbătură, dar nu mai zise nimic, fiindcă Bławatska îşi luă mâna de pe capul *medium*-ului îngenuncheat care, hipnotizat, rămase în poziţie aplecată. Un glas gros, puternic şi foarte melodios răsună în tăcerea mormântală şi toate privirile se opriră asupra ei ca un roi neliniştit. Începu să povestească scurt şi expresiv despre ultima călătorie în Tibet şi relaţiile cu dalai-lama. Liniştea era înfiorată de răsuflările precipitate, ochii începeau să lumineze fosforescent, deoarece

întâmplările fantastice, primejdiile, groaza morții care o pândea în orice moment, aventurile nemaipomenite, nămeții de zăpadă, foamea, atacurile animalelor sălbatice hămesite, furtunile viscolite, luptele cu puterile răului, iar la sfârșit smulgerea tainelor nemuritoare ale existenței, din care acum putea să arate numai o parte, produseră asemenea extaz și înflăcărare, încât, după ce își termină expunerea, fu răsplătită cu un ropot de aplauze, care se abătu asupra ei ca o ploaie torențială.

Bławatska se așeză mai în spate, pe un fel de tron, și rămase nemișcată, plină de măreție și gravitate, iar pe estradă apăru un indian în vârstă, într-un veșmânt lung, galben-verzui, și cu un turban uriaș pe cap, care anunță trecerea la partea experimentală, ce se va desfășura cu ajutorul unui *medium* furat chipurile de la un templu de pe vârfurile inaccesibile ale muntelui Himalaia.

– Clipa minunilor se apropie! șopti Daisy cu ironie. Cum ți s-a părut preoteasa? se interesă mai încet.

– O față obișnuită, ochi inteligenți, voință puternică, iar în general – comună. Dar vorbește foarte bine!

– Ai dreptate, îi păcălește straşnic pe ascultători și, în cel mai bun caz, pe ea însăși. Nu cred, însă, e prea deșteaptă pentru asta. Știe că oamenii sunt dornici în primul rând de minuni!

– Fiecare cult se întemeiază și se folosește de ele.

Nu-i răspunse, fiindcă o parte din lumini se stinseră, astfel că prin fumul albăstrui al cădelnițelor se văzu strălucind tainic statuia aurie a lui Buddha, iar pe pereții acoperiți cu picturi simbolice, apărură ici și colo chipuri extatice, sentințe și semne sfinte.

Silueta albă a Bławatskăi se zărea în fundal ca o statuie de marmură. Sunetele muzicii se împrăștiau cu dulceață în sala în care domnea liniștea netulburată.

Începură practicile spiritiste. Mesele se ridicau în aer, scaunele pluteau pe deasupra capetelor, din tavan cădeau flori proaspete și ramuri verzi din nu știu ce copaci subtropicali. Când și când, un zgomot asurzitor de tam-tam-uri irumpea în tăcerea încremenită, făcând asistența să se ghemuiască de spaimă.

Apoi urmară vedenii alburii, mâini strălucinate rătăcind pe deasupra unor capete, se auzeau cântând instrumente nevăzute, în vreme ce sfere de ceață luminate, agățate undeva sus, se învârteau prin aer și snopii de raze acopereau pereții ca o rouă fosforescentă și se roteau amețitor.

Atmosfera devenea halucinantă şi surescitarea atinse apogeul când toate candelabrele se aprinseră deodată şi, în plină lumină, *medium*-ul începu să se ridice, apoi rămase parcă agăţat în aer, îngenuncheat, nemişcat, cu ochii închişi şi cu mâinile încrucişate pe piept.

O teamă sfântă cuprinse întreaga adunare, izbucniră suspine isterice, zece-cincisprezece femei căzură în genunchi, îngânând cu glasuri înlăcrimate un imn de recunoştinţă. Multe persoane şedeau ca paralizate, neputând să-şi desprindă ochii de la această minune care continua. Destui veniră până aproape de estradă, nevenindu-le să-şi creadă ochilor. Câteva aparate de fotografiat imortalizară pe peliculă acest fenomen nemaiîntâlnit. În sfârşit, uluirea înăbuşi toate glasurile şi paraliză toate mişcările, împietrindu-i pe toţi în extazul adoraţiei şi totodată al spaimei. La un moment dat, pe neaşteptate, în sală se aşternu întunericul şi începu o altă serie de apariţii; un nou vis chinuitor, ticsit de vedenii neliniştitoare şi năluciri fascinante, copleşi toate sufletele. Doar Daisy îşi păstra calmul, veghind asupra lui Zenon care, în această ambianţă hipnotizantă, îşi pierduse cu totul stăpânirea de sine.

Îl cuprindea o toropeală de neînvins, uneori avea chiar halucinaţii, voia să plece undeva, bolborosind înfrigurat cuvinte neînţelese, aşa că îl ţinea de mâini, oprindu-l cu priviri poruncitoare, dar când începu să se înţepenească şi căzu în transă, îi strânse cu putere degetele mari de la mâini şi ordonă:

– Urmează-mă!

Îşi veni în fire abia în locuinţa ei, înaintea căminului în care ardea un foc straşnic. Bagh se lungise pe covor cu ochii ţintă la flăcări, iar dincolo de ea şedea Miss Daisy cu o ţigară în mână.

– Acum, eşti la mine, îi răspunse când o întrebă uimit din ochi.

– Prin ce minune? Eram doar la Asociaţia Teozofică!

– Acolo era mare înghesuială şi foarte cald, ţi s-a făcut rău şi iată toată istoria.

– Mulţumesc! Se aplecă să-i sărute mâna, dar Bagh mârâi atât de ameninţătoare, încordându-şi grumazul, că se retrase fără să vrea.

– Voiam numai să-mi arăt recunoştinţa, dar Bagh nu-mi dă voie.

Daisy zâmbi, aşezându-şi piciorul pe spinarea panterei.

– Nu prea eşti obişnuit cu şedinţele de spiritism.

– Am fost la mai multe, dar la asta am avut mereu impresia

unui coşmar fantastic din care nu mă puteam elibera. *Medium*-ul a fost grozav! Iar dacă totul a fost pregătit dinainte, trebuie să recunosc că regizorul a fost pur şi simplu genial...

– A fost purul adevăr, îţi garantez! Dar toate sunt numai fapte şi nimic altceva! spuse parcă dispreţuitoare, oferindu-i ceaiul adus de o indiană bătrână şi încovoiată de ani. Realitatea mută. Adevăruri cu totul de prisos. Bâlbâiala penibilă a celor condamnaţi la veşnică nimicire. Pe de altă parte, nu mai suport aceste minuni de bâlci, care mă scârbesc. În straturile mai de jos ale atmosferei pământeşti, abundă asemenea fantasme, o adevărată criptă uriaşă a vedeniilor omeneşti care, înainte de a se transforma în pulbere sferică, visează la vechea existenţă pe pământ. Acestea sunt, însă, numai iradiaţii ale sufletelor, existenţe oglindite şi vampiri ce pândesc împrejur, ca să-şi prelungească pe contul nostru biata viaţă de umbre, embrioane ale crimei, răului şi ticăloşiei, zămislite în beznele pământului şi ridicându-se mereu deasupra lui, incapabile de avataruri veşnice, însorite. Asemenea câinilor în nopţile geroase, flămânzi şi fără căpătâi, care dau năvală în odăile încălzite, se rotesc în orbitele luminoase ale sufletelor creatoare, despotice şi nemuritoare!

– Ce tablou înfiorător, un adevărat iad! oftă Zenon compătimitor.

– Creat de Dumnezeul lor!

Tresări neliniştit, privind-o cu luare-aminte.

– Întocmai, adevăratul şi singurul iad! „Veşnic vaier şi scrâşnire din dinţi". Iar El există prin lacrimile lor, El se îngraşă din chinul lor, întemeindu-şi tronul pe care stă, veşnic nesătul de slavă şi putere, pe suferinţele şi mizeria lor. Pretutindeni, unde există suspine, boli, nenorociri, crime şi beznă nesfârşită, acolo curge izvorul puterii Lui, acolo trăieşte El, Stăpânul întunericului, al spaimelor şi al morţii! strigă cu fulgere în ochi, ameninţând cu pumnul ridicat.

Molipsit de înflăcărarea ei, Zenon începu să îngâne în neştire:

„Salute, o, Satana,
O, ribellione,
O, forza vindice
Della ragione!"

Daisy îşi încleştă palmele şi înclinându-şi capul se adânci într-o contemplare extatică.

Doar buzele i se mişcau uneori, înflorind în zâmbet, pieptul i se ridica oftând înăbuşit, iar pe faţa palidă, inspirată, alunecau parcă lucirile rugăciunilor fierbinţi...

Neîndrăznind s-o deranjeze, rămase nemişcat, uitându-se la coroana părului arămiu, ca la o aură luminoasă, în timp ce sufletu-i fermecat îngâna un cântec mut de adoraţie.

După un răstimp mai lung, îngrijorat de încremenirea ei cataleptică, o chemă pe bătrâna indiană şi plecă.

Bagh, târându-se umilă, îl însoţi până la uşă.

CAPITOLUL IX

Era o seară de-a dreptul oribilă; cădea o ploaie măruntă, deasă şi atât de sâcâitoare, că Zenon se înfiora de frig. Aerul lânced îi apăsa pieptul, acoperindu-i faţa cu o umezeală lipicioasă, respingătoare. Era destul de târziu, ferestrele înnegreau ca găvanele putrede, se închiseseră toate prăvăliile şi numai felinarele înceţoşate aruncau rotocoale de lumină galben-murdară pe clădirile pline de apă şi trotuarele pline de noroi. Vremea se înrăutăţea din ce în ce mai mult, astfel că arareori mai trecea câte un om zgribulit sub umbrelă pe străzile aproape pustii. Bolboroseala necontenită a streşinilor, răpăitul ploii şi smuciturile mute ale copacilor uzi îl iritau pe Zenon, producându-i o adevărată durere. Ada îl chemase într-o problemă urgentă şi însemnată, aşa că înainta, mai degrabă se târa, oprindu-se deseori la colţul străzilor şi cercetînd cu teamă pieţele goale şi străzile tăcute. Ochii nenumăraţi ai felinarelor luminau din toate părţile, ca nişte pupile adumbrite tainic, iar ici şi colo stăteau nemişcaţi poliţiştii în mantale lungi, asemenea unor mogâldeţe negre de pe care şiroia apa.

N-o văzuse pe Ada de câteva zile, deoarece după şedinţa de spiritism aproape că nu mai ieşise din casă. Nu se simţea bine deloc; îl chinuiau temeri nelămurite şi visuri tulburi, iar câteodată era atât de somnolent şi fără de vlagă, încât zăbovea ceasuri întregi în *reading-room*, cu ochii ţintă la foc şi orb la toate. Tot de atunci, nu se mai întâlnise nici cu Daisy, i se spusese că se simte slăbită şi nu iese din casă; se mulţumise cu atât. O apatie bolnăvicioasă îl imobiliza într-o indiferenţă neputincioasă, care-i făcea viaţa insuportabilă; până şi problemele lui îi stârneau doar plictiseală şi repulsie. De aceea, se răzvrătea împotriva necesităţii care-l scosese din casă în această seară îngrozitoare, silindu-l să umble prin oraşul pustiu şi ud de ploaie.

Tocmai când se gândea la toate acestea, o trăsură opri lângă el şi un glas îl strigă pe nume.

Daisy se uită prin geamul coborât.

– Unde vrei să te duc? îl întrebă, făcându-i loc lângă ea.

Îi spuse vizitiului numele hotelului şi urcă în grabă.

– M-au chemat rudele mele, pesemne că este vorba de vreo problemă care nu suferă amânare.

– Fetiţa aceea frumoasă şi doamna cu care te-am văzut în Green Park?

– Da, dar ce ţi s-a întâmplat sâmbătă?

– Am fost într-o stare în care nu mai ştii de tine. O slăbiciune de care sufăr şi împotriva căreia nu există medicamente, şopti cu mâhnire.

– Şi eu, în tot acest răstimp, am fost copleşit de plictiseală şi apatie. N-am ieşit nicăieri, nu m-am întâlnit cu nimeni şi n-am lucrat nimic. Am vegetat cu mintea învălmăşită şi înfiorat de grijă, aşteptând în fiecare clipă să se întâmple vreo nenorocire. Cred că aşa trebuie să se simtă copacii înainte de a fi loviţi de trăsnet. O stare oribilă!

– Acum îţi este mai bine? Îi strânse mâna şi-l privi atât de adânc în ochi, încât se retrase instinctiv.

– Aş, de unde! o contrazise cu vioiciune. Probabil că este de vină clima! Toată ziua plouă, mereu e frig şi ceaţă, de te apucă disperarea. Te pomeneşti că s-a stins soarele şi nu voi mai apuca niciodată căldura şi lumina...

– Nostalgia după soare.

– O să plec pe continent, musai, fiindcă aici nu mai rezist. Fug încotro văd cu ochii, se întrerupse deodată, jenat de propria izbucnire de enervare.

– În sud, e primăvară de-a binelea...

– Şi ce folos avem noi din asta! exclamă cu asprime, neresimţind accentul plin de o dulceaţă ciudată, melancolică.

– Şi aşa mi s-a făcut dor de crângurile de portocali şi de azurul mării...

Se aplecă brusc spre ea, ochii aveau parcă strălucirea intensă a mării mult dorite, iar pe buze îi rătăcea un zâmbet palid, visător. Înţelese brusc totul.

– Aştept! Aştept! Aştept! şopti tot mai încet, cu glasul înăbuşit al bucuriei fără margini, al speranţei şi fericirii.

– Îţi aduci aminte? i se mişcară buzele şi auzi un glas înăbuşit.

– Sunt gata! Fie şi în clipa asta!...

Trăsura opri în faţa hotelului.

– Mâine! îi aruncă la despărţire, o dată cu un zâmbet plin de făgăduinţă.

Zenon ascultă multă vreme uruitul trăsurii care se depărta.

– Mâine! repetă, simţind că sufletul i se eliberează de apatie, iar în inimă îi cresc înflăcărarea şi puterea. Nu vru să urce cu liftul, zburând pe scări ca un vifor de bucurie. Se oprea uneori la cotituri, sfidând parcă triumfător lumea întreagă.

– Mâine! Mâine!

Ada îl întâmpină palidă şi trasă la faţă.

– Wandzia este bolnavă!

– Wandzia? Vestea îl îngheţă.

– Sâmbătă, după ce ne-am întors din parc, a leşinat. Medicii spun că nu sunt în stare să depisteze boala. N-o doare nimic, se plânge doar că în somn apare lângă ea doamna aceea roşcată, pe care am văzut-o atunci, şi se uită atât de pătrunzător la ea, încât biata fetiţă zvâcneşte din pat şi vrea să fugă. Când aude de ea, tremură ca varga.

– Delirează din cauza fierbinţelii! îşi dădu repede cu părerea.

– Tocmai asta este ciudat, că are temperatura normală. Eu însă ştiu cauza bolii! şopti cu convingere adâncă.

Privi încurcat la faţa ei îngrijorată.

– Ea i-a făcut farmece!

– Cine? se uită în jur fără să vrea.

– Vampirul ăla cu părul arămiu. Femeia aia îngrozitoare...

– Daisy! îngână şi dădu înapoi, izbit de un gând cumplit. Imposibil, teama tulbură luciditatea. Nici nu mă pot gândi la una ca asta! spuse cu înfrigurare, ca să acopere sunetul numelui rostit din greşeală.

– Sunt cum nu se poate mai convinsă de asta! Nu ştiu însă motivul. Ah, blestemată să fie puterea asta rea şi ticăloasă! Să fie blestemată! repetă ameninţătoare şi din ochi îi ţâşniră fulgere de ură. Dar îmi voi apăra copila chiar cu preţul vieţii! Cui putea ea să-i facă vreun rău? Asta mă chinuieşte şi nu mă lasă să închid ochii. În plus, nu te-am văzut nici pe tine de atâtea zile, se plânse, ştergându-şi ochii înlăcrimaţi.

– Şi eu am fost bolnav! De sâmbătă, e prima dată când ies din casă.

– Adevărat, eşti palid şi nu arăţi prea bine. Cred că are

legătură cu boala Wandziei. Nu râde de bănuielile mele! Spaima are câteodată ochi clarvăzători. Poate că te-a fermecat şi pe tine!...

Îl furnică un fior de gheaţă şi-i veniră în minte tot felul de apropieri.

— Să mergem! Este şi Betsy aici. Vine în fiecare zi s-o vegheze pe Wandzia. Are o inimă de aur.

Zenon tăcea îngrijorat de bănuielile ei.

— Ai suferit mult? îl privi cu o duioşie nemărginită.

— Am căzut pradă unui paroxism de apatie şi câteva zile m-am chinuit neputincios... N-am putut nici măcar să mă reped până aici...

— De ce nu pot să fiu întotdeauna lângă tine!...

— M-am gândit şi eu la asta, fiindcă ştiu că m-ai apăra de toate necazurile. Doar tu poţi face asta, izbucni şi îşi înăbuşi cuvintele care i se îmbulzeau pe buze, deoarece văzu parcă aievea faţa ameninţătoare a lui Daisy.

— Ce te doare? Ştii că sunt în stare să fac orice pentru tine.

— O să-ţi spun odată, când voi fugi la tine şi tu mă vei apăra şi mă vei ierta. Trebuie să iau o hotărâre importantă...

— Mă înspăimânţi! se îngrijoră Ada, văzându-i privirea posomorâtă.

— Ada, vă aşteptăm! răsună glasul lui Henryk din camera alăturată.

Intrară în salon; Henryk şedea înaintea căminului, iar Betsy îi ieşi în întâmpinare.

— Wandzia vrea să te vadă pe tine! Îl salută cu răceală, reţinută.

Fetiţa zăcea pe pat ca o floare ofilită; se forţă să-şi întindă spre el mânuţele delicate, slăbite.

— Unchiule, mămica, tăticu, Miss Betsy şi eu te aşteptăm de multă vreme, iar dumneata întârzii atâta! murmură cu reproş.

Glăsciorul dulce, înlăcrimat şi feţişoara suptă îl înduioşară atât de mult, că abia îşi reţinu plânsul. Îi mângâie cârlionţii cânepii, zburliţi şi începu să-i înşire cu veselie motivele care-l făcuseră să întârzie.

Îl ascultă atentă şi răspunse hotărâtă:

— Bine, unchiule, dar acum trebuie să stai mereu cu noi. Mămica mi-a spus că dacă mă fac sănătoasă, ne întoarcem acasă şi vii şi dumneata cu noi.

– Voi veni, negreşit! consimţi mişcat de ciripitul ei.

– Da' nu mai ocolim pe nicăieri! Trebuie, însă, să-ţi spun ceva, dar să nu spui la nimeni nici un cuvinţel!

Promise solemn, iar fetiţa îl luă de gât şi-i şopti cu seriozitate:

– Mămica plânge când nu vii dumneata la noi. Am văzut-o eu de mai multe ori.

Căzu înapoi pe pernă şi, luându-l de mână, adăugă:

– Mămica e mereu singură. Tăticu e tot bolnav, iar eu nu pot s-o ajut cu nimic. Înţelegi şi dumneata, unchiule, că îi este foarte greu!

Cât de scumpi îi deveniră dintr-o dată căpşorul auriu şi ochişorii aştia albaştri, inteligenţi! În inimă, îi încolţi brusc dragostea paternă şi pe buze îi veniră cuvinte grijulii, pline de tandreţe, de dragoste neprefăcută. O înconjură cu braţul, sărutând-o cu cea mai mare duioşie, în timp ce fetiţa, impresionată de această mângâiere neaşteptată, îl alinta cu mânuţele pe faţă şi-i şoptea fericită:

– Unchiul e atât de bun, de drag şi de... al meu... ca tăticu!

– Ca tăticu!... repetă Zenon ca un ecou, aşezându-se pe scaun.

– Aşa e, unchiule! Aşa e! ciripi, continuând să-l ţină de mână.

Ascultă cu bucurie aceste destăinuiri, gândindu-se în acelaşi timp cu mâhnire că niciodată nu-i va fi îngăduit să-şi recunoască paternitatea.

Wandzia coborî glăsciorul şi începu să-i şoptească la ureche:

– Unchiule, ştii că Szwips vine noaptea la mine?

O privi nedumerit, deoarece nu avea habar cine-i Szwips.

– E şpiţul meu! Mămica zice că numai îl visez... dar el vine cu adevărat; sare în pat şi atâta mă linge pe mâini, că trebuie să-l mângâi şi atunci se face ghemuleţ şi adoarme. Câteodată îi arde de joacă; îmi ia pantofii, sare peste scaun, se ascunde şi face sluj în două labe. Mă miră însă că nu latră şi nu scânceşte niciodată. Şi nici măcar nu ştiu unde stă ziua. L-am căutat peste tot. Poate că mămica îl ascunde înadins? Azi-noapte... când a venit doamna roşcată, l-am asmuţit pe ea... Nu i-am spus mamei, fiindcă ştiu că nu trebuie să asmuţi câinii pe oameni... dar mi-e atât de frică de ea, încât nu m-am putut stăpâni... I-am arătat-o lui Szwips din ochi şi i-am spus încet: Muşc-o! S-a repezit la ea şi atât a gonit-o prin cameră, atâta a muşcat-o, că m-a ameninţat cu degetul şi a fugit!...

– E, poate că nu va mai veni! îngăimă înfricoşat de povestirea fetiţei, deoarece Wandzia părea cu totul lucidă.

– Dacă e atât de rea, o să-l asmut mereu pe Szwips pe ea! spuse supărată. Pentru că, dragă unchiule, când vine, se așază aici, unde stai dumneata acum, și mă privește atât de urât, că deși închid ochii și îmi ascund capul sub pernă, o văd mereu cum se uită la mine și mă apucă o frică grozavă să nu-mi facă ceva rău... Atunci, nu mai pot nici să mă mișc, nici s-o chem pe mama... Își desfăcu mânuțele neputincioase. Ce are cu mine, de ce mă sperie? suspină jalnic, strângându-se la pieptul lui parcă de teamă.

– Nu-ți fie frică, Wandzia, nu va mai veni... Nu trebuie să te mai gândești la ea!

Intră Ada și-l invită la ceai.

– Mămico, unchiul o să vină de acum încolo în fiecare zi!

Când o sărută la despărțire, îi șopti la ureche:

– Că altfel nu te mai iubesc!

Ieși cu grijă în suflet și își plimbă multă vreme în jur privirile goale.

– Miss Betsy a plecat acasă. N-a vrut să te deranjeze și era și foarte grăbită, fiindcă Mr. Bartelet a avut astăzi o nouă criză, iar Joe a plecat nu știu unde.

Nici măcar nu-i observase absența, preocupat de starea Wandziei. Atmosfera era apăsătoare, neliniștea încețoșa privirile tuturor. Ada se ducea mereu să vadă ce face bolnava, iar Henryk, foarte îngrijorat și slăbit, se mulțumea să ofteze, privindu-i cu ochii înfricoșați pe amândoi.

– Wandzia mi-a povestit tot, chiar despre șpiț! Nu pricep! Este conștientă de starea ei, deșteaptă și totuși povestește lucruri imposibile. Parcă ar avea halucinații... Sau poate că se autosugestionează! Nu mai înțeleg nimic!

– Pentru mine, e foarte limpede, ți-am spus.

– Da, dar femeia roșcată și ochii ei răi nu reprezintă o certitudine, ci doar presupunerea dumitale!

– E posibil! Totuși ceva tainic s-a abătut asupra noastră... o simt... Dar de unde vine nenorocirea? Pe cine deranjează viața noastră neînsemnată? Asta mă chinuiește cel mai rău.

– Dacă-i așa cum crezi dumneata, trebuie să rămână un mister...

– Înainte de toate, trebuie să învingem puterea asta rea și nemernică.

– Mâine, voi aduce un medic care se ocupă cu hipnotismul.

– Cel mai bine pentru Wandzia, ar fi să ne întoarcem acasă, sugeră Henryk cu timiditate. Şi pentru mine,.e mult mai rău aici. Londra nu ne face bine...

– Medicul ne-a sfătuit să plecăm în sud. Ieri, am primit o scrisoare de la o cunoscută din Sorrento, care mă anunţă că acolo primăvara şi-a intrat în drepturile ei şi e cald. Dumneata ce crezi?

Fără să aibă cea mai mică intenţie, Zenon repetă cuvintele lui Daisy, pe care le auzise nu prea demult.

– „Şi aşa mi s-a făcut dor de crângurile de portocali şi de azurul mării."

Ada rămase mirată de accentul străin şi nostalgic din glasul lui.

– Mi-am adus aminte un vers de demult! continuă repede, văzându-i privirea bănuitoare, şi încercă pe alt ton să-i convingă să plece în sud.

– Bine, dar trebuie să mergi şi dumneata cu noi! îl strânse cu uşa.

Făgădui fără ezitare, fiindcă în clipa asta şi-o dorea din toată inima.

– Betsy mi-a spus astăzi că ei renunţă definitiv la călătoria pe continent. A motivat schimbarea proiectului cu boala tatălui, dar acolo la ei s-a întâmplat ceva. Este cu fiecare zi tot mai tristă! Îmi pare tare rău de ea.

– Are o viaţă grea! Mătuşile sunt de-a dreptul nesuferite.

– Acum o îngrijorează starea fratelui ei. Din ce-am înţeles de la ea, se teme să nu înnebunească. E cu putinţă? Dumneata îl cunoşti bine...

– E greu de prevăzut, dar se ocupă cu probleme care conduc adesea la nebunie...

– Betsy zicea că şi dumneata frecventezi şedinţele de spiritism.

– Mă interesează această formă de nebunie. Am fost la câteva întruniri şi am văzut manifestări atât de extraordinare, şi cunoştinţele mele nu pot fi de acord, cu toate acestea ele reprezintă fapte adevărate. De altfel, nu aprofundez cercetările şi mă mulţumesc să adun aceste întâmplări fantastice ca pe un material de care s-ar putea să am nevoie cândva.

– Eu m-aş teme de aceste şedinţe şi de minunile care se petrec acolo. Sunt convinsă că dincolo de aceste lucruri întunecate se ascunde Satana şi ademeneşte sufletul omenesc cu tot felul de

ciudățenii, îl hipnotizează cu făgăduiala depășirii *Necunoscutului* și-l împinge în prăpastie...

– Dumneata ce înțelegi prin asta?

– Chiar dacă-i vorba de nebunie, mă tem de aceste forțe întunecate. Dar poate că iadul nu este numai un produs al superstițiilor și al spaimei. Mie mi se pare că dincolo de sfera conștiinței noastre, se adâncește o genune înfiorătoare, în care mișună monștri înspăimântători, existențe misterioase și fantasme inimaginabile. Iar cine se lasă ispitit de curiozitate și privește măcar o dată în acest abis este pierdut pentru totdeauna. Eu cred în Dumnezeu, iubesc soarele și ziua luminoasă, iubesc viața și-mi este frică de tot ce-i străin de lumea asta.

– Și ai dreptate, doamnă! întări Zenon, vrând să schimbe vorba.

– Dragii mei, s-a făcut foarte târziu! observă Henryk.

– E ora două! Îmi cer iertare, plec numaidecât.

– Deci nu te vom mai aștepta în zadar?

– Cu siguranță! Voi veni cu medicul după amiază! spuse din prag.

Se opri înaintea hotelului, privind în lungul străzii pustii și ude de ploaie, când o trăsură opri lângă el și geamul coborî cu zgomot.

– Urcă repede, e frig! Glasul i se păru foarte cunoscut.

– Tu aici, Daisy! exclamă uimit, punând piciorul pe scară.

– Te-am așteptat!

– Pe mine! Pe mine!

Nu-i venea să creadă și mirarea i se transformă brusc în teamă, așa că se retrase ca dinaintea unei năluciri, dar o mână albă îl trase înăuntru, ușa se trânti și trăsura porni fără cel mai mic zgomot, de parcă zbura prin văzduh.

– Miss Daisy?! întrebă revenindu-și întrucâtva.

– Mâine este deja azi! îi auzi glasul coborât.

– M-ai așteptat?

Era înfășurată în blană atât de strâns, încât numai când treceau pe lângă felinare îi vedea ochii uriași, arzători.

– Deci astăzi! Propriu-i glas i se păru ciudat de străin.

Se aplecă spre ea; iradia atâta căldură, încât tresări și-i căută mâinile cu îndrăzneală, apoi se apropie și mai mult și încercă s-o îmbrățișeze, dar nu izbuti, ca și când îi despărțea o depărtare nemăsurată. Sau poate că totul nu era decât un vis! Spuse ceva.

Într-adevăr? Şi ea, ea ce zice? Fulgerele luminează şi trăsnetele bubuie, de parcă vorbea însuşi Dumnezeu. Ce taină îi va uni pentru totdeauna? Nu, niciodată nu-şi va putea aduce aminte, niciodată!...

Oare cerul se deschide dintr-o dată şi pacea bucuriei îi învăluie inima? Se leapădă de toate zdrenţele existenţei şi iată-i apărând în spaţii ca o torţă aprinsă, iar vârtejul soarelui le poartă sufletele pe drumurile veşniciei.

Oare buzele ei îi îngăduie să soarbă nebunia?

Braţele ei goale îl încolăcesc ca nişte şerpi de flăcări?

Ca şi când moartea îl legăna în braţele pline de dor ale uitării.

Trăire dumnezeiască! Să exişti, fără să simţi cătuşele materiei! Să simţi fără să ştii de tine! Să te scufunzi mereu în adâncuri şi să ieşi la suprafaţă purtat de talazul fericirii!

Încă o sărutare! Încă o îmbrăţişare! Încă o privire!

Să sorbi plăcerea cu toată fiinţa şi să devii tu însuţi fericire! Să cânţi imnul mut al bucuriei victorioase! Cine este mai puternic, tu oare, rege al spaimei şi al morţii?

Ce este dragostea?

Irumperea veselă a astrelor contopindu-se în clipa tainică a împreunării. Apariţia stelelor în infinit.

Daisy! Daisy!

Nu mai există nimic afară de fericirea deplină.

Ea! Eu! Şi tu, Răzbunătorule! O, sfântă trinitate! O, unitate nemuritoare!

Privirile oarbe de jarul iubirii împrăştie flăcări din care se nasc căile lactee, pulberile cosmice, iar din acestea, lanţurile nesfârşite ale existenţelor.

Din pupilele lui Bafomet se naşte sufletul şi zboară ca fulgerul prin timp, pentru a se întrupa iarăşi în El cândva. A apărut din El şi se va întoarce în El!

Parcurge orbita misterioasă şi revine la izvorul veşnic.

O, Daisy! O, Daisy!

Ne-am căutat din primele zile ale creaţiei. Ne-am dorit încă de la început, pe când eram în El.

Să fie oare doar un vis? Dacă-i aşa, fă să dureze veşnic, să-l visăm întruna...

Viforele amintirilor încep să-i zburde prin creier, recunoaşte, înţelege şi sufletul i se umple de dispreţ.

„Ăsta am fost eu? Oare această respingătoare otreapă omenească am fost eu?"

În ceaţă, se iţesc nu ştiu ce avataruri, realităţi, roiuri de oameni mărunţi. Suspină cu jale şi se plâng. Roua lacrimilor îi picură în ochi şi se prelinge în inimă ca o suferinţă mistuitoare...

„Daisy! Daisy!"

Zenon închise repede ochii, orbit de lumina puternică a dimineţii.

Gândul urcă parcă dintr-un abis, trudeşte greoi, caută prin beznă, se zbate în chinuri, izbindu-se de stavilele ceţoase ale iluziilor, răzbate printre ispite şi se transformă într-o lumină tematoare, tristă... Inima începe iarăşi să tremure, iar conştiinţa îşi înalţă ochii trişti şi întreabă:

– Ce-a fost, la urma urmei?

Propriul glas îl aduse la realitate şi deschise ochii din nou. Dimineaţa cenuşie, ceţoasă, inundă încăperea, iar străzile îşi deapănă melodia obişnuită a mişcării cotidiene. Ziua seamănă cu cea de ieri! Ploaie, frig şi plictiseală!

– Ce s-a petrecut? Prin minte i se perindă frânturi de amintiri zdrenţuite, din ce în ce mai şterse, mai firave şi mai greu de prins.

Coborî din pat, silindu-se să-şi aducă aminte când şi cum s-a întors acasă.

– Am urcat în trăsura lui Daisy! îşi concentră imaginile împrăştiate. Dar după aceea? Ce s-a întâmplat cu mine după aceea? Un nor nepătruns, plin de vedenii tulburi, i se învălmăşi în creier. Îşi aminti discuţia cu Ada, povestirea Wandziei, într-un cuvânt, totul până când urcase în trăsură, dar pe urmă – întuneric deplin, noapte şi nelinişte întreţesută cu fulgere orbitoare de spaimă.

Slujitorul intră, aducând o dată cu ceaiul şi o notă a firmei I. Cooc, în care erau prevăzute ora la care trenul pleca spre Dover, numele vaporului şi numărul cabinei.

– Miss Daisy este acasă? întrebă, recăpătându-şi stăpânirea de sine.

– Cu o clipă înainte, i-am văzut intrând la ea pe Mrs. Bławatska şi pe Mr. Smith.

– Dar Mr. Joe n-a plecat încă în oraş, nu?

– O, Mr. Joe este foarte bolnav. Mrs. Tracy zicea că...

– Poţi să pleci! răbufni enervat văzându-i privirea bănuitoare,

îndreptată spre şalul uitat pe canapea. Era un şal indian, în multe culori, care răspândea un parfum de violete, iar lângă el se aflau, cam mototolite, nişte mănuşi albe.

– Daisy! Sigur, sunt ale ei! mirosi cu voluptate aroma minunată. E o greşeală! Înveli şalul şi mănuşile într-o hârtie şi-i trimise prin cameristă pachetul însoţit de câteva cuvinte lămuritoare. În legătură cu Wandzia, îi telefonă medicului hipnotizator, pe care-l cunoştea, şi tocmai voia să iasă, când îi căzu iarăşi sub ochi nota de la Cooc.

„Trenul pleacă la zece. Dover. Kaliban". Citi încet, vrând parcă să-şi întipărească toate datele în memorie, dar neînţelegând deocamdată unde trebuia să plece şi de ce, aruncă hârtia şi ieşi.

Pe coridor, îi aţinu calea camerista cu o scrisoare de la Daisy.

– A plecat în oraş?

– Domnişoara se simte slăbită şi n-a mai ieşit din casă de câteva zile.

Zâmbi îngăduitor când o auzi minţind astfel.

Daisy îl invita la ceai, iar în *post-scriptum* îi mulţumea pentru că-i trimisese şalul.

– La cinci, la Daisy; la şapte, la Wandzia cu medicul, iar la zece, pleacă trenul! îi trecu prin minte şi se duse la Joe.

– Kaliban! Ce nume ciudat pentru un vapor! se gândi deodată.

Malaiezul îi deschise uşa, se holbă şi dispăru îndată undeva.

În apartament era aproape întuneric, draperiile erau coborâte, iar în tulbureala cenuşie, posomorâtă, spectrală, se preumbla Joe. Mergea încovoiat şi cu greutate, adesea se oprea şi privea fix într-un punct, şoptind ceva neînţeles, apoi îşi relua plimbarea dintr-o cameră în alta.

– Joe! Joe!

Nu se opri deloc, ca şi când n-auzise nimic.

Zenon îl strânse de mână cu putere şi-i strigă la ureche:

– Joe! Trezeşte-te, pentru Dumnezeu!

Acesta se apropie de el şi-l întrebă ca un automat:

– Spune-mi, în definitiv, unde sunt eu? îl ţintui cu privirea. Unde sunt? repetă mai încet şi cu frică.

– Lângă mine! Stăm unul lângă celălalt! Nu simţi mâna mea?

– Ba da... dar... Stăm în mijlocul încăperii sau acolo, în faţă, lângă perete?...

– În mijlocul încăperii...

– Şi lângă perete, nu vezi pe nimeni?

– Ai cuvântul meu că afară de noi nu se mai află nimeni aici!

– Ca să vezi... Acum nu mai e nimeni... Şi adineaori... Tu ştii că vorbeşti cu mine, eşti sigur?

Zenon trase draperiile în grabă şi lumina zilei se revărsă înăuntru. La început, Joe întoarse capul orbit, dar după o clipă începu să se uite bănuitor în jur. Când şi când, parcă vedea ceva înfricoşător, fiindcă se apleca încremenit şi ochii i se retrăgeau în orbite, zvârlind priviri de nebunie.

– Joe! o compătimire adâncă răsuna în glasul lui Zenon.

– Tu eşti, Zen. Ştiu! răspunse, trezindu-se parcă din letargie.

– Ce ţi s-a întâmplat? Eşti bolnav?

– Şi numai noi doi suntem aici? îşi ridică privirile rătăcite spre el.

– Uite că trag toate draperiile şi deschid ferestrele, convinge-te singur!

Încăperile fură inundate dintr-o dată de lumină, frig şi aer umed; bolboroseala streşinilor şi răpăitul ploii se împleteau monoton.

Joe se înveli într-un pled, se uită pe fereastră, scoase chiar capul în ploaie şi, mai liniştit, se aşeză lângă Zenon, care spuse:

– Eşti foarte surescitat!

– Se prea poate! N-am ieşit câteva zile din casă şi căldura asta de calorifer îmi face întotdeauna rău.

– Lumea crede că te-ai îmbolnăvit.

– Am fost foarte ocupat.

– Cei de acasă îţi duc grija... îl anunţă prevenitor.

– Cine? întrebă scurt şi apăsat.

– Tatăl tău, Betsy, mătuşile, în sfârşit, prietenii...

Pe măsură ce Zenon continua să enumere, Joe se ridică, se întunecă la faţă, până când, la un moment dat, răbufni cu mânie:

– Nu-mi aduc aminte şi nu cunosc pe nimeni!

– Este vorba despre familia ta! adăugă, socotind că n-a înţeles bine.

– N-am familie! Am scăpat de acest vampir! Am rupt toate lanţurile. Nu mă mai leagă nimic de viaţă! Zilele astea, voi părăsi Europa pentru totdeauna. Sunt liber, nu-mi trebuie patrie, familie şi nici prieteni. Îmi voi spăla trupul în apa sfântă a Gangelui şi îmi voi cufunda sufletul în contemplaţie. Acolo, strigătele nemernice

ale turmei omenești nu vor mai ajunge până la mine. Am suferit atât de mult aici! Am înfrânt instinctul josnic al vieții și voi învinge însăși viața! Am suferit pentru păcatele voastre, m-am rugat, m-am biciuit! Acum, însă, știu că nimic nu vă mai poate mântui. Sunteți blestemați! Ucigători de Dumnezeu, adoratori ai răului! Blestemați! Blestemați! Blestemați! striga în extazul rătăcit al durerii, groazei și urii. Ai venit să mă sperii? se întoarse spre Zenon. Ai venit să mă ademenești? Pleacă, trimis al lui Lucifer! Pleacă! îl amenință, înaintând spre el cu fulgere în ochi, încât Zenon, disperat de starea lui, dădu instinctiv înapoi, neștiind ce să facă. Dar Joe se opri brusc, parcă împietrit, și păli de moarte.

Zenon se repezi la el, dar cu toate eforturile supraomenești, nu izbuti să-l clintească din loc; era ca stânca, parcă-i crescuseră rădăcini în podea. Stătea adus de spate, ca un copac ucis în zvârcolirea luptei, surd și orb la toate; ochii peste măsură de învălvorați începuseră să se stingă treptat, luminând cu luciri moarte, de putregai, iar pe față i se așternu o expresie de încântare nespusă, extatică.

— Nu trebuie să-l întrerupeți! spuse malaiezul, închizând ferestrele în grabă și trăgând perdelele.

Zenon era atât de înspăimântat, încât nici nu auzi ce spune.

— Se va trezi singur, după câteva ore, sau poate mâine. Acum, vorbește cu divinitățile. Dacă este întrerupt, ar putea ucide cu privirea... Uneori, se înalță în aer și atunci răsună muzică și cântece... șopti cucernic, așeză înaintea lui o candelă și o aprinse.

Stâlpul de fum alburiu se ridică spre tavan, umplând încet odaia cu un nor aromitor. Apoi, malaiezul îl conduse pe Zenon în camera galbenă și-i spuse, arătând spre mormanele de lucruri și cuferele deschise:

— Domnul mi-a poruncit să-i trimit tatălui său toate lucrurile și banii.

— Așadar, plecați? se interesă, în sfârșit, venindu-și în fire.

— Avem biletele cumpărate până la Bombay, iar de acolo, Buddha ne va călăuzi pe Marele Drum.

— Bine, dar unde plecați? Nu-i venea să creadă, nu înțelegea.

— Eu sunt doar umbra lui, mă duc unde se duce el! rosti cu atâta gravitate, încât fu nevoit să-l creadă și îngrijorarea îi crescu.

— Trebuie să-l salvăm! decise și chemă lacheul.

Expedie o telegramă lungă la Bartelet Court și porunci să-l

cheme pe Mr. Smith, care din fericire mai era acasă, așa că veni numaidecât. Ascultă cu o compătimire adâncă relatarea lui Zenon, neputând totuși să nu-și manifeste bucuria.

– Ne-a părăsit și iată rezultatele! „Le veți recunoaște după roadele lor." Uite unde-și duce admiratorii diavolița asta!...

– La cine te gândești, domnule?

– La Miss Daisy! Am fost cu Bławatska la ea și a recunoscut pe față că se află în slujba Lui! Presără superstițios sare împrejur.

– Pentru mine este mai importantă starea bolnavului! spuse chinuit.

– Aș vrea să-l văd, poate că s-a trezit...

Se duseră la el, dar Joe stătea nemișcat pe vechiul loc, abia vizibil prin fumul candelelor și acoperit tot de o rouă lucitoare.

Mr. Smith se înfioră de teamă.

– „Și ne izbăvește de Cel rău!" murmură, revenind repede în camera galbenă.

– E în stare de catalepsie! Trebuie să așteptăm până când se trezește. Cred că după aceea n-ar mai trebui să-l lăsăm singur.

– Aștept să vină familia lui. Sau ar fi mai bine să-l ducem la spital?

– Asta-i ceva mai rău decât o boală obișnuită.

Zenon căzu pe scaun, chinuit de presimțiri dureroase, iar Mr. Smith se îngândură adânc și, plimbându-se, evalua involuntar din priviri lucrurile din jur. Degetele-i osoase mângâiau cu plăcere tapetul de mătase și statuile de bronz.

– Nebunia pândește pe toate drumurile vieții! remarcă Zenon cu jumătate de glas, răspunzându-și parcă propriilor gânduri.

– Da, dar cel pe care a apucat Joe este fără scăpare! Am fost și eu în situația lui și am scăpat ca prin minune, mă aflam chiar pe buza prăpastiei...

– Deci ai părăsit și dumneata frăția?

– Vorbeam de calea pe care merge Joe! E calea negației și a trufiei satanice. Calea celor răzvrătiți! Ne aflăm pe poziții diametral opuse. Noi credem în Dumnezeu, iar ei îl neagă. Noi iubim umanitatea și trudim pentru mântuirea ei, pe când ei disprețuiesc și urăsc omul. Blestemă viața și propovăduiesc distrugerea ei. „Eul" lor semeț se opune întregii lumi. Trebuie să-ți spun, în primul rând, că spiritismul este o credință întemeiată pe știința despre nemurirea oricărei creații. Lumea este visul lui Dumnezeu despre

El însuşi! rosti cu entuziasm, expunând teoriile complicate despre cele şapte cercuri ale cunoaşterii, despre cele şapte sfere şi întreaga apocalipsă a teozofiei.

Zenon tăcea, rumegându-şi necazurile.

– Dar să ne întoarcem la Joe, schimbă brusc vorba, văzând expresia de indiferenţă de pe faţa lui Zenon. Eu afirm că numai Miss Daisy l-a pierdut!

– Până la urmă, o să ajungi să-mi demonstrezi că ea este încarnarea lui Bafomet.

– Asta o fac de la bun început! se prefăcu că presară sare şi, apropiindu-se de el, îi şopti la ureche. Se ştie că ia formele pe care le vrea. Dumneata crezi că Bagh este numai o panteră? Sau întruparea ei în câteva persoane? Am văzut-o cu însumi venind la şedinţa de la Joe, am discutat cu ea, s-a prins în lanţ cu noi, dar când am ieşit mai devreme, am găsit-o stând cu Mrs. Tracy, de care nu se despărţise deloc în tot timpul şedinţei. Asta nu confirmă oare demonstraţia mea? Aş putea să mai dau multe exemple asemănătoare. De pildă, în ultimele zile, s-a simţit chipurile slăbită şi ştiu cu siguranţă că n-a părăsit locuinţa, în acelaşi timp, însă, a fost văzută în diferite părţi ale oraşului. Domnule, îţi spun lucruri absolut certe, pentru că au fost verificate.

Zenon îl privi cu luare-aminte, ascultându-l cu mare atenţie.

– E un vampir! decretă Mr. Smith cu o solemnitate enigmatică. Întrucât ia formele pe care le vrea, ca să vâneze sufletele... S-ar putea să nu existe deloc ca om. Poate că-i numai o încarnare de o clipă a voinţei Lui?... Da, domnule, poate fi doar umbra Lui, umbra nemuritoare a Răului şi a Păcatului!... Singur în infinit, rostogolit în abisul beznelor, neîncovoiat şi urând Lumina Supremă, îşi întinde ghearele de vultur spre puterea asupra lumii şi strânge sufletele rătăcite şi revoltate, pentru ca în fruntea acestor condamnaţi să poarte cândva ultima bătălie cu Dumnezeu. Sunt convins că atunci se va cutremura din temelii întreg pământul, se vor stinge stelele, soarele şi planetele se vor risipi în pulbere, se va încinge lupta pe viaţă şi pe moarte de la un capăt la altul al universului. Cred, însă, că Satana şi trufia lui vor fi făcute una cu pământul. Dumnezeu va crea din haos altă lume. Pământul va deveni un nou Ierusalim al bucuriei şi omenirea eliberată de păcat va cânta: Hosana! Spiritele curate, nemuritoare, vor umple întreaga lume şi tot cerul va răsuna de fericirea existenţei veşnice întru Dumnezeu.

Cred în acest viitor cu înflăcărare, tot așa cum știu că Daisy este solul Răului. Și sunt sigur că cineva cândva va muri aici, va înnebuni și se va pierde pentru totdeauna din cauza Ei și a Lui!...

Preocupat numai de cele auzite în legătură cu dedublările lui Daisy, Zenon părea că nu înțelege avertismentul partenerului de dialog. Este adevărat că teoriile spiritiste ale lui Mr. Smith îl plictiseau, dar această confirmare neașteptată a unor presupuneri ascunse până și în fața propriei conștiințe îl cutremură.

— A fost văzută în același timp în mai multe locuri din oraș? dori să i se repete.

— Nu mai încape nici o îndoială! întări Mr. Smith și se grăbi să aducă și alte argumente.

Zenon, însă, nu mai asculta, cu gândul la porțile deschise deodată în olatul propriilor amintiri. Acum își aducea aminte faptele asemănătoare; uimirea fără margini când, lăsând-o pe Daisy la ședința de spiritism, o întâlnise în coridor venind din partea opusă. Dar scena biciuirii? Și înainte de toate, întâlnirea de ieri! Doar o văzuse de două ori, vorbise cu ea, șezuse lângă ea, o simțise alături și, în tot acest timp, ea putea fi acasă?

— Ce înseamnă asta? Cum se împacă una cu alta? E cu putință?

Evită totuși cu teamă să meargă mai departe și să confirme totul în seria logică a certitudinii. Aprinse o țigară, se uită la Joe, mai schimbă câteva cuvinte cu Mr. Smith și, străduindu-se să chibzuiască în liniște, se adânci din nou în amintiri...

Cunoștința cu Daisy și tot ce auzise despre ea, tot ce văzuse și trăise el însuși din cauza ei, chiar vedeniile care-i trecuseră prin minte și căzuseră în uitare, reapărea acum în sufletul lui parcă pentru a trăi a doua oară. Revedea cu o clarviziune remarcabilă aproape fiecare moment. Imaginile se succedau întruna ca într-un film.

— Văd, îmi amintesc și tot nimic nu înțeleg! se gândi, clătinându-se nesigur ca o frunză purtată de valurile dezlănțuite. Bine, dar eu văd numai faptele, suprafața unor realizări întâmplătoare, a ceva necunoscut, vedenii înșelătoare. Ce este, însă, în adânc? Cine mânuiește aceste păpuși omenești? Și cine este, la urma urmei, Daisy? Ce rol joc eu în toate acestea? se zbuciuma în plasa misterului care-l târa în abisul atâtor întrebări chinuitoare, zadarnice.

— Află, domnule, i se adresă după o vreme lui Mr. Smith, că

nu m-aş mira deloc dacă aş vedea copacii de afară vorbind ori cavalerii aceştia medievali coborând din tablouri printre noi...

Mr. Smith răspunse grav, cu tonul unui predicator:

– Totul este în hotarele posibilului! Întrucât realitatea îşi află începutul în noi. Gândul este şi el o realizare care durează chiar în afara noastră. Noi suntem visul dumnezeirii, iar lumea reprezintă visul nostru. Nu există dualism, ci doar unitatea perfectă, pendulând veşnic între cei doi poli: moarte şi viaţă, adică între: ştiu şi exist. În natură, nu există...

– S-ar putea ca toate astea să fie adevărate, îl întrerupse Zenon nerăbdător, cuprins de dorinţa nebună de a pleca. Prin urmare, nu mai aşteptă sosirea lui Betsy, fugi pe stradă şi se pierdu cu bucurie în mulţime.

– Aşadar, eu exist! îşi confirmă fizic, făcându-şi loc pe trotuarul aglomerat. Aşa nu mai pot trăi, nu mai pot! Şi nu vreau să înnebunesc! strigă în el, stârnit deodată, instinctul de conservare. Mă voi întoarce cu Ada în ţară şi voi uita de toate! visă, lăsându-se purtat de mulţime. Şi se simţi mai calm, toate temerile şi amintirile spăimoase pieriră încet, fără urmă.

Concomitent, însă, observa în oameni schimbări neînţelese care îl neliniştea. Feţele păreau doar nişte măşti prin care se întrezăreau chipuri străine, enigmatice. Până şi privirile erau atât de pline de raze, încât deasupra capetelor se învârtejeau mereu rotocoale de luciri şi fulgere. Şi se mişcau altfel, mai curgător, ridicându-se parcă deasupra pământului. Iar larma oraşului se prefăcea într-o melodie vălurită şi fără sfârşit... Fiecare glas răsuna separat şi laolaltă alcătuiau un cor ceresc. Zidurile împrumutau culoarea azurului şi se înălţau până hăt! în tării. Toate lucrurile, la care se uita, aveau aceeaşi expresie misterioasă, pretutindeni se ascundea altă viaţă, străină, nebănuită şi de peste tot scoteau capul taine neliniştitoare...

Nu se mai mira de nimic, aşa că se mulţumi să-şi spună:

– Poate chiar aşa este, cum mi se pare mie!

Când trecu prin parc, copacii începură să freamăte şi se opri.

– Ce spun oare? învălui într-o privire frăţească tufişurile răvăşite...

Parcul se clătina, se legăna şi îngâna cântecul domol şi tainic al amurgului.

– Ce, ce-i asta? întrebă impresionat, fiindcă i se păru că uriașii aceștia negri vin spre el și îi întind crengile rămuroase.

– Niciodată nu ne vom înțelege, niciodată! oftă jalnic.

Un stol de păsări se roteau tot mai jos deasupra parcului, până când simți pe față fâlfâitul aripilor și zări ciocurile deschise și rotunde, ochii strălucitori. Se așezară în apropiere, iar câteva i se agățară de brațe, croncănind prelung și fără teamă. Ascultă aceste glasuri, mângâie penele negre, lucitoare și șopti trist:

– Iarăși hotarul acesta de netrecut! Vom rămâne întotdeauna niște străini!

Zburară deodată și, bătând aerul cu aripile, se înălțară în văzduh, deasupra copacilor, a orașului, tot mai sus, iar el le urmări cu priviri pline de dor până când se pierdură în trâmbele cenușii de ceață.

Bătăile rare și puternice ale unui orologiu îl treziră la realitate.

– E cinci! își aminti brusc invitația lui Daisy.

Porni totuși agale și, scuturându-se de roiul gândurilor, constată fără plăcere că totul își recăpătase expresia obișnuită și comună. Ceturile albăstrui se răreau și sforul vieții se scurgea vioi împrejur, forfotind și împroșcând cu valuri murdare. Se cutremură de scârbă.

„Poate chiar așa este, cum mi se pare mie acum!" se gândi privind la fețele îngrijorate, încovoiate sub povara destinului: Pretutindeni, vedea numai chipuri brăzdate de patimi, priviri neliniștite, sălbatice, buze ferecate de suferință și toate aveau aceeași expresie neînduplecată, de pradă, lăcomie și egoism. Și mișcarea asta tălăzuitoare! Miile de capete învârtindu-se în cerc, parcă în puterea nebuniei și a uitării de sine! Această luptă sălbatică a tuturor cu toți ceilalți! Urdii nenumărate adulmecând prada! Sărăcie, crimă și deșănțare! O, cât i se păreau de monstruoase în prostia și obrăznicia lor! Și toate își meritau soarta, și sărăcia revoltătoare, și bogățiile nemăsurate. Chiar casele acestea murdare, ca niște coșciuge putrezite, viermuind de oameni, și cerul apăsător, mânjit de puroaie și gunoi! Asemenea viață și asemenea destin i se păreau oribile.

Să fugă cât mai repede și cât mai departe! îi sugeră un gând de bucurie, eliberator!... Se simți iarăși puternic, necruțător și hotărât la orice.

Se întoarse repede acasă și încă de la poartă află că îl căutaseră niște doamne de la etaj.

Urcă scările fără nici o plăcere, prevăzând tot felul de complicații.

Joe încă nu-și revenise, dar malaiezul îl asigură:

– S-a răcit cu totul, așa se întâmplă întotdeauna înainte de a se trezi. A dispărut și fosforescența din jurul lui. Se va trezi dintr-o clipă în alta.

În camera galbenă, Miss Dolly stătea de vorbă cu medicul lor de casă.

– Am spus eu că nu se va termina cu bine! exclamă când îl văzu.

– Asta, însă, nu-l va vindeca! îi răspunse nerăbdător, uitându-se în camera vecină.

– Mr. Smith a plecat să te caute la nu știu care miss... nu-mi mai aduc aminte numele.

Aluzia îl enervă și mai mult, dar o întrebă politicos de Betsy.

– Stă lângă el. Nu vrea să-l lase nici o clipă singur.

O găsi într-adevăr în încăperea întunecată, plină de fumul candelelor; ședea plânsă, uitându-se în neștire la fratele ei, care stătea tot aplecat și cu același zâmbet înghețat pe buze.

– E îngrozitor! Privește, dar nu vede! Am încercat să-i vorbesc, dar nu m-a auzit. I-am atins mâinile, sunt reci și țepene ca ale unui cadavru. Doamne, Dumnezeule! suspină încet.

O conduse în camera rotundă, puternic luminată.

– Ce i s-a întâmplat? îl întrebă implorătoare, luându-l de mână.

– Nu știu! Mr. Smith nu ți-a spus nimic? De asta se temea.

– Mi-a spus niște lucruri înfiorătoare!

– Aiureli spiritiste, nu trebuie să le iei în seamă. Betsy! Betsy!

– Și dacă-i adevărat? Dacă numai ea este vinovată?

Înțelese pe cine avea în vedere, dar nu încercă s-o apere pe Daisy și întrebă:

– Medicul ce-a spus?

– Dacă tot ea a fermecat-o și pe Wandzia? continuă cu teamă, fără să-i răspundă.

Văd că Ada nu te-a cruțat și ți-a împărtășit toate nălucirile ei superstițioase.

Pentru că dacă-i adevărat, dacă tot ce mi-a spus Mr. Smith este adevărat!... izbucni înspăimântată. Mi-e atât de frică de cele ce se pot întâmpla, încât aș prefera să mor. N-am bănuit niciodată... și mă simt atât de lipsită de apărare în fața nenorocirii... Începu

să plângă, lacrimile i se rostogoliră pe obrajii palizi, slăbiți. Îi părea tare rău de ea, dar nu era în stare să rostească nici un cuvânt mai tandru. Stătea înțepenit, rotindu-și privirile sticloase pe pereți.

— Și mă simțeam atât de bine... visam... eram atât de fericită... iar acum! Acum! suspină iarăși, nădăjduind că el o va încuraja ca mai înainte, o va sprijini și nu va îngădui nefericirii să... Zenon, însă, nu-i îndreptăți așteptările; lacrimile ei îi sfâșiau inima și știa ce s-ar cuveni să facă în această clipă, știa că ființa aceasta neajutorată venise la el după ajutor, dar, bântuit de îndoieli, nu era în stare să învingă o interdicție neînțeleasă care nu-i îngăduia să manifeste nici cel mai mic semn de compasiune. Nici măcar fizic, nu putea face nici o mișcare, fie și instinctivă. Intuia că dă dovadă de josnicie și trădare, că torturează și ucide această inimă devotată și nobilă, dar nu-și putea înfrânge reținerea. Se zbuciuma zadarnic, prins parcă de niște gheare neînduplecate, și se căznea degeaba să înțeleagă starea propriului suflet...

Cât despre Betsy, o dată cu lacrimile, parcă i se scurgea însăși viața, deoarece simțea că în acest moment cumplit i se hotărăște fericirea. O cuprinse o tristețe nețărmurită. Nu mai avea putere să se plângă, numai ochii stinși vorbeau cu glasul mut al durerii. Iar Zenon, într-o clipă de luptă încrâncenată cu sine însuși, se ridică brusc în picioare.

— Betsy, ce se petrece cu mine?! exclamă, respingând ceva dinaintea lui.

În ochi îi sticleau spaima și nebunia.

Se repezi la el și, deși înfricoșată de moarte, începu să-l liniștească cu cele mai dulci rugăminți. Se uită la ea cu un dispreț fără margini și o dădu la o parte.

— Zen! gemu Betsy, retrăgându-se dinaintea acestei priviri sălbatice, rătăcite.

Din fericire, își reveni aproape numaidecât și se așeză lângă ea.

— Ce ți s-a întâmplat? nu se mai putu stăpâni să-l întrebe.

— Am avut un coșmar... Ceva ce nu se poate povesti...

— Ca atunci, la noi?

— Nu, nu... Sunt foarte surescitat! Privi cu teamă prin încăpere și începu să vorbească repede, vrând parcă să-și înăbușe teama, voia să pară lejer, se strădui chiar să fie sincer, dar nu mai izbuti s-o liniștească și nici măcar s-o încurajeze, fiindcă vorbele lui erau înghețate, banale și se roteau orbește ca niște păsări care rătăceau

prin întuneric. Era o discuție stranie , întrucât amândoi se forțau să-și ascundă, unul față de celălalt, sfâșierea sufletului și frica pentru propria ființă. Betsy tremura ca o păsăruică înspăimântată de moarte și în glasul ei răsunau lacrimile și suspinele înăbușite de disperare. Își stăpânea totuși durerea și nu se mai gândea decât la starea lui ciudată.

– Ai trebui să pleci undeva o vreme! îl sfătui ca o soră

– Ai dreptate, o să mă odihnesc și o să revin cu forțe noi, acceptă docil.

Betsy se lumină, dar zâmbetul ei exprima părerea de rău pe care i-o producea despărțirea pentru totdeauna. Durerea o săgetă în inimă, în vreme ce în creier îi răsuna un gând amenințător: „Niciodată, nu te voi mai vedea niciodată!"

Îi întrerupse malaiezul, care-i chemă la Joe.

Acesta zăcea pe pat, dar după ce medicul îl readuse în simțiri, deschise ochii neputând totuși să recunoască pe nimeni. Încercară zadarnic să-i vorbească, nu răspunse nimic și, zâmbindu-și, privea prin ei undeva departe, departe.

Stabiliră că medicul va rămâne să-l supravegheze împreună cu infirmiera, iar a doua zi, dis-de-dimineață, în funcție de starea bolnavului, îl va duce la spital sau la Bartelet Court.

Betsy plecă atât de deznădăjduită, încât, când își luă rămas-bun, îl imploră de câteva ori pe Zenon să nu plece de lângă Joe, să nu-l părăsească.

– Voi sta lângă el până mâine dimineață, o asigură din toată inima și își uită promisiunea aproape îndată, pentru că imediat după plecarea lor se duse la Daisy, cu toată ora târzie, dar după ce ajunse în fața ușii, făcu calea întoarsă.

– Nu! nu! lovi parcă pe cineva cu pumnul, închizându-se în apartamentul său.

Începu să răsfoiască hârtiile îngrămădite pe birou și privirile i se opriră pe nota de la Cooc:„Trenul pleacă la zece. Dover. Kaliban".

O citi de mai multe ori, dar neînțelegând ce înseamnă aceste cuvinte, se îmbrăcă mașinal și, cu totul instinctiv, porunci să fie dus la Ada. Era gata să sune la ușă, când auzi râsul Wandziei, se cutremură și fugi pe stradă. Era ca o minge care se rostogolește prin ceață, aruncată de mâini nevăzute. Simțea nevoia să meargă undeva și porni la întâmplare, dar își schimbă hotărârea de ase-

menea fără nici un motiv. Intra prin diferite cluburi, se saluta cu cunoscuţi, dar, căutând parcă o persoană anume şi negăsind-o, pleca imediat. Într-un târziu, păşi într-un Music-hall. Spectacolul începuse; orchestra cânta cu toată puterea instrumentelor dezacordate şi pe scenă se legănau trupele de balet, clovnii îşi trăgeau palme, cineva sărea de sus în apa care despărţea sala de scenă iar publicul izbucnea în râs şi aplauda. Zenon privea cu mare atenţie, dar nu putea să înţeleagă unde au loc toate acestea; în închipuire sau undeva în afara lui? Înainte, însă, de a se dumeri, se ridică de pe scaun şi începu să se strecoare spre ieşire, neluând seama la protestele celor deranjaţi. Cineva îi poruncea categoric să plece de la teatru. Întârzie o vreme pe trotuar, privind neliniştit în toate părţile, intră chiar prin câteva case şi magazine, iar în cele din urmă, neştiind ce să mai facă, opri o birjă şi plecă acasă.

Mr. Smith îi ieşi în întâmpinare şi-i spuse posomorât:

— Credeam că nu mai vii, eram gata să plec.

— Dumneata m-ai chemat, nu-i aşa?

— Nu te-am chemat, dar am dorit să vii cât se poate de repede...

— Deci nu dumneata! Ai trecut pe la Joe? S-a trezit?

— De la el vin. Cu câteva minute înainte, l-au transportat la spitalul de nebuni. Ai cuvântul meu de onoare! adăugă, văzându-i mirarea.

— Joe? Nu, nu, nu! strigă, repezindu-se mânios la el.

— A avut o criză de furie şi a trebuit să-l ducem acolo! întări cu mâhnire. După venirea doamnelor, am plecat să te caut. Am fost chiar şi la Miss Daisy, am găsit-o pregătindu-se de drum. Se întoarce în India...

— Mi-a spus şi mie.

— Te-am căutat la clubul nostru, iar când m-am întors, la Joe nu mai erau decât medicul şi infirmiera. Tocmai ne aşezaserăm la ceai, discutând despre bolnav, când a răsunat deodată un strigăt şi trosnetul mobilelor izbite de pereţi.

Am alergat în dormitor şi l-am găsit pe Joe stând în mijlocul încăperii cu un scaun în mână şi apărându-se de un duşman invizibil. Striga ceva fără legătură şi se smucea tot mai violent, izbea cu picioarele şi lovea cu ce se nimerea. Abia am reuşit să-l imobilizăm cu ajutorul tuturor slujitorilor din hotel. Se apăra cu atâta turbare, încât a trebuit să i se pună cămaşa de forţă...

— Groaznic! Groaznic! gemu Zenon abia venindu-i să creadă.

– Am trecut prin cel mai dificil moment din viaţa mea. Încă nu mi-am revenit... Iartă-mă, se uită bănuitor pe coridor. Mi s-a părut că bate cineva la uşă... Joe e pierdut! Medicul nu mai speră nimic. Un om atât de vrednic, un spirit atât de puternic şi un suflet atât de nobil la spitalul de nebuni!...

– Datorită spiritismului vostru! nu se mai putu abţine.

– Poate că este şi vina noastră întrucâtva, murmură Mr. Smith cu umilinţă şi părere de rău, dar totul s-a întâmplat în primul rând din cauza acelor monstruoase practici de fachir, la care se deda de mai multă vreme. Voia neapărat să ajungă yogin, făcător de minuni şi spirit pur... Să cunoască Necunoscutul... Nebunia lui mi-a întărit convingerea că asemenea experienţe sunt primejdioase pentru europeni. Cine s-a apucat de astfel de lucruri, a murit sau şi-a pierdut minţile. Aş putea enumera destule nume celebre!

– Şi cu toate acestea, dumneata continui să propovăduieşti aceste adevăruri! îngână cu amărăciune.

– Din clipa când am văzut nebunia lui Joe, m-am jurat să nu mă mai ocup de spiritism. Întrucât am înţeles şi am simţit în gură gustul amar al adevărului că noi, europenii, suntem o rasă inferioară, reprezentând doar o Tschandala psihică. Numai un indian poate să depăşească limitele materiei şi să privească în faţă Lumina nemuritoare. Ei sunt aleşii aleşilor! Suflete în ultimul avatar. Domnule, credinţa şi dorul existenţei mele au murit astăzi de moarte năprasnică. Acum, ştiu că un european va ajunge poate să stăpânească sistemul nostru planetar, să silească până şi soarele să-i urnească fabricile şi să zboare pe celelalte astre, dar nu va trece niciodată de hotarele materiei, nicicând mâinile lui mânjite de păcat nu vor îndepărta perdeaua de întuneric şi ochii lui orbi nu o vor vedea pe Isis. Acum, ştiu că nu suntem decât o biată seminţie de paria, încurajată de prostie, sărmană erupţie pe suprafaţa lumii, condamnată la existenţă materială înjositoare şi veşnică prefacere a pământului, asemenea râmelor care mişună la un deget sub glie. Şi, de bună seamă, nu suntem vrednici de o soartă mai bună, fiindcă suma fărădelegilor noastre întrece chiar mila lui Dumnezeu. Aşadar, vai de îndrăznetul care-şi înalţă gândul profanator dincolo de graniţa stabilită, de o mie de ori vai lui! Acolo nebunia şi moartea stau de strajă!

Atâta groază iradia din cuvintele lui şi atâta disperare nemărginită îi licărea în ochi, că Zenon tresări, înfiorat de o spaimă

superstiţioasă. Privi descumpănit la bătrânul care se târa spre uşă şi, întorcându-se încă o dată, rosti:

– Nebunia şi Moartea!

Abia se stinse zgomotul paşilor pe coridor şi Zenon stătea încă tulburat la milocul încăperii, când slujitorul îl anunţă:

– Am dus valizele şi trăsura aşteaptă. E timpul să plecaţi la gară...

Nu se mai miră, deoarece acum ştia unde trebuie să plece şi al cui era glasul care-l chema neîncetat.

Trecu dintr-o cameră în alta, vru să împacheteze ceva, căutând cu înfrigurare prin sertare, încercă să adune foile manuscriselor, dar totul îi scăpa din mâini, aşa că uită de toate, mistuit de fierbinţeala bucuriei şi de chinul dulce al aşteptării.

– Astăzi! Acum! Numaidecât! se minuna tot mai descumpănit.

Vedeniile fericirii îi umplură sufletul de o încântare nespusă. Irumpse în lumină ca soarele şi puterea nebună a dorinţelor îl purta în slava cerului, până acolo de unde se auzea glasul poruncitor...

– Daisy! Daisy! exclamă în extaz, uitând de sine şi de viaţă, zvârlindu-se parcă în infinit. Aştept eliberarea! Aştept plin de dor şi iubire! se rugă cu înflăcărarea adoratorului şi a sclavului.

Deodată, i se păru că o vede pe Ada, atât de limpede, încât îşi reveni puţin şi prin minte îi trecu un gând sfios, tremurător şi iute ca fulgerul:

– Ce se întâmplă cu mine?

O auzi pe Betsy suspinând jalnic. Se uită fără să vrea împrejur şi încercă un răstimp să se gândească la ea. Prin cap i se învălmăşau gânduri şi imagini destrămate.

„Unchiul e atât de bun, de drag şi de... al meu... ca tăticu"...

Cine ciripeşte aşa? Ale cui sunt mânuţele care-i încolăcesc gâtul? Ai cui sunt ochişorii ăştia înfloriţi care se uită la el cu atâta dragoste?...

Se clătină speriat, o greutate îi apăsa sufletul, trăgându-l în abis, în furnicarul înjositor...

Înapoi? În cătuşele zilelor şi ale întâmplărilor? În robia grijii necurmate? La cheremul gloatei şi al obligaţiilor? Şi încă pentru totdeauna?... Nu, nu, nu! răbufni în el un strigăt puternic de protest. Mai degrabă moartea decât asemenea viaţă, decât această existenţă târâtoare de rob şi vierme, pradă suferinţei, spaimei şi întunericului...

„Nebunia sau Moartea!" îi tună în creier glasul lui Mr. Smith,

ca un alai de îngropăciune sau mai degrabă ca dangătul unui clopot care bate de înmormântare.

Ce-i de făcut? Ce-i de făcut? Toate fantasmele vieţii îi copleşiră inima, revărsându-i în suflet otrava neliniştii şi a nesiguranţei. O spaimă nebună îi rătăci minţile.

Dar glasul celălalt se înălţă iarăşi poruncitor, mai puternic decât moartea şi viaţa...

Se încordă în cea din urmă luptă disperată cu sine însuşi.

Încă un răstimp de ezitare instinctivă. Încă o clipă de vânzoleală deznădăjduită a regretelor şi a amintirilor din urmă, apoi se clătină ca un copac retezat, şi se precipită încotro îl chema predestinarea...

— Fie chiar Nebunia şi Moartea! Fie! îi zvârli sfidător propriei conştiinţe.

. . . . . .

...iar înaintea zorilor, Kaliban părăsi portul, îndreptându-se într-o direcţie necunoscută.

Paris

SFÂRŞIT.

Tiparul executat sub comanda 50 097
Regia Autonomă a Imprimeriilor
Imprimeria CORESI
Piaţa Presei Libere, 1, Bucureşti
ROMÂNIA

ROMANUL DE DRAGOSTE

ISBN 973-9140-34-3

2500 +
50 TL

Total lei 2550